

DANIEL PENNAC

KÜÇÜK

YAZI SATICISI

Fransızca'dan Çeviren:
Aysel Bora

ÖNCE kafamdan bir cümle geçti: "Ölüm düz bir süreçtir." Daha çok İngilizcede karşılaşmayı beklediğiniz kestirmeden açıklamalar türünden bir şey: "Death is a straight on process"...

Dev, odama daldığımda, kendi kendime bunu nerede okuduğumu soruyordum. Kapı daha arkasından çarpmamıştı ki adam üzerime abanmıştı bile:

"Malaussène siz misiniz? Etrafında yaklaşık şekliyle uçsuz bucaksız bir iskelet. Topuz gibi kemikler ve kocaman burunun hizasından fıskıran bir saç ormanı.

"Benjamin Malaussène siz misiniz?"

Çalışma masamın üzerine bir yay gibi eğilmiş, kocaman

metis polisiye

Daniel Pennac
KÜÇÜK YAZI SATICISI

Daniel Pennac 1944 yılında Kazablanka'da doğdu. Babasının sömürgelerde şubay olması nedeniyle çocukluğu yolculuklarla geçti. Küçük yaşta verildiği yatılı okulda tüm zamanını okuyarak geçirdi. 1970 yılında Fransızca öğretmenliğine başladı, Paris'in bir banliyösü olan ve yazdıklarına esin kaynağı oluşturan Belleville'e yerleşti. Kışla yaşantısı ve askerlik üzerine olan ilk kitabı *Le Service Militaire au service de qui?* (Askerlik Hizmeti Kime Hizmet Ediyor?) 1973 yılında Editions du Seuil tarafından yayımlandı. Siyasal temaları işleyen iki kitap daha (*Les Enfants de Yalta* - Tudor Eliad ile, Lattès, 1977 ve *Père Noel* - Tudor Eliad ile, Grasset, 1979) yazdıktan sonra, kendi deyimiyle "anlamalı" kitaplar yazmayı bırakarak, 1982 yılında Nathan Yayınları tarafından yayımlanan *Cabot Caboche* adlı anlatısıyla çocuk edebiyatına yöneldi.

1982'den bu yana çocuk kitapları (*L'œil du Loup*, Nathan, 1983), polisiyeler (*La Vie Duraille*, Fleuve Noir, 1985), "masumiyetin ta kendisi olan ancak yine de başkentteki polislerden yakayı sıyırmayı beceremeyen" Benjamin Malaussène'in maceralarının anlatıldığı bir dizi roman (*Au Bonheur des Ogres*, 1985 [*Gulyabaniler Cenneti*, 1997, Metis]; *La Fee Carabine*, 1987 [*Silahlı Peri*, 1999, Metis]; *La Petite Marchande de Prose*, 1989 [*Küçük Yazı Satıcısı*, 2000, Metis], *Monsieur Malaussène*, *Monsieur Malaussène au Théâtre*, *Messieurs les enfants*, *Des chrétiens et des Mauves*, *Aux fruits due les passion*) yazdı. Yazdığı polisiyelerle Reims Kenti Polisiye Roman Ödülü'nü (1985), Grenoble Kenti Polisiye Roman Ödülü'nü (1987), *Küçük Yazı Satıcısı* ile 1990 Inter Kitap Ödülü'nü aldı.

Metis Yayınları, yazarın polisiye kitaplarının yanı sıra, *Roman Gibi* (*Comme un Roman*, 1992; Metis, 1998) başlıklı yapıtını da yayımlamıştır.

Metis Yayınları
İpek Sokak 9, 80060 Beyoğlu, İstanbul

Metis Edebiyat
Küçük Yazı Satıcısı, Daniel Pennac
Fransızca Basım: *La petite marchande de prose*,
Gallimard, 1989

© Editions Gallimard, 1989

© Metis Yayınları, 1998

Birinci Basım: Ağustos 2000

Yayın Yönetmeni: Müge Gürsoy Sökmen

Kapak Tasarımı: Semih Sökmen

Kapak Resmi: Tardi

Cet ouvrage, publié dans le cadre du programme de participation à la publication, bénéficie du soutien du Ministère des Affaires Etrangères, de l'Ambassade de France en Turquie et du Centre Culturel et de Coopération Linguistique.

Çeviriye ve yayına katkı programı çerçevesinde yayımlanan bu yapıt, Fransa Dışişleri Bakanlığı'nın, Türkiye'deki Fransa Büyükelçiliği'nin ve Fransız Kültür Merkezi'nin desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Metis Yayıncılık Ltd. Şti.

Kapak ve İç Baskı: Yaylacık Matbaacılık Ltd.

Cilt: Sistem Mücellithanesi

ISBN 975-342-286-5

DANIEL PENNAC
KÜÇÜK
YAZI SATICISI

Fransızca'dan çeviren:
AYSEL BORA

METİS YAYINLARI

Didier Lamaison için.

*Okunmamış olmaktan ölen
John Kennedy Toole'un
ve okunmuşluktan ölen
Vassili Grossman'ın anısına.*

**Yazar, kendisine sırasıyla
matbaacılığın ormanlarında,
Çince transkripsiyonda ve cerrahinin
derinliklerinde kılavuzluk eden
Paul Germain'e, Béatrice Bouvier'ye
ve Richard Villet'ye teşekkür eder.**

***"Ben bir başkasıdır,
ama benden değildir."***

Christian Mounier

I

KEÇİLİK GÖREVİ

"Ender rastlanan bir kusurunuz var, Malassène; merhamet duyuyorsunuz."

Önce kafamdan bir cümle geçti: "*Ölüm düz bir süreçtir.*" Daha çok İngilizcede karşılaşmayı beklediğiniz kestirmeden açıklamalar türünden bir şey: "*Death is a straight on process*"...

Dev, odama daldığında, kendi kendime bunu nerede okuduğumu soruyordum. Kapı daha arkasından çarpmamıştı ki adam üzerime abanmıştı bile:

"Malaussène siz misiniz?"

Etrafında yaklaşık şekliyle uçsuz bucaksız bir iskelet. Topuz gibi kemikler ve kocaman burnun hizasından fıskıran bir saç ormanı.

"Benjamin Malaussène siz misiniz?"

Çalışma masamın üzerine bir yay gibi eğilmiş, kocaman ellerini de kolluklara boğarcasına yapıştırmış olduğundan, koltuğuma hapsedmişti beni. Kişileşmiş tarihöncesi. Arkalığımaya yapışmıştım, kafam omuzlarıma gömülmüştü ve benim ben olup olmadığımı söyleyebilecek halde değildim. Sadece kendi kendime o cümleyi nerede okuduğumu soruyordum: "*Ölüm düz bir süreçtir.*" İngilizce miydi, Fransızca mı, çeviri miydi diye...

O an bizi hizaya getirmeye karar verdi: bir böğür darbesiyle bizi, beni ve koltuğumu yerden söktüğü gibi, tam karşısına, çalışma masamın üstüne bırakıverdi. Bu konumda bile kafa farkıyla duruma hâkim olmaya devam ediyordu. Fırça gibi kaşlarının arasından yaban domuzu gözleriyle, sanki içinde anahtarlarını kaybetmiş gibi bilincimi didik didik ediyordu.

"İnsanlara eziyet etmek hoşunuza mı gidiyor?"

Korkutucu olmak isteyen kederli bir vurguya sahip, tuhaf biçimde çocuksu bir sesi vardı.

"Öyle mi?"

Ve ben, tepedeki tahtımda, şu lanet cümleden başka bir şey düşünemeyiz bir halde. Güzel bile değil. Taklit. Belki de Amerikancaya özenen bir Fransız. Nerede okudum ben bunu?

"Gelip ağzınızı burnunuzu kırmalarından hiç korkmaz mısınız siz?"

Kolları titremeye başlamıştı. Koltuğumun kol dayama yerlerine bütün vücudundan, yer sarsıntılarını önceden haber veren gümbür gümbür davul seslerini andıran bir titreşim yayılmaktaydı.

Felaketi başlatan telefonun sesi oldu. Telefon çaldı. Günümüz telefonlarının o akıcı, hoş iniş çıkışlı sesleri, hafızalı telefonlar, programlı telefonlar, herkes için müdürlere layık, şık telefonlar...

Telefon devin yumruğunun altında patladı.

"Kapat şu çeneni!"

Yukarıda, hattın öbür ucunda, bu topuz darbesiyle beline kadar döşemenin içine gömülen patroniçem Kraliçe Zabo'nun hayalini görür gibi oldum.

Bunun üzerine dev, benim güzelim yarı antika lambamı kaptığı gibi egzotik ahşap kısmını dizinin üstünde parçaladıktan sonra sordu:

"Birinin çıkıp da büronuzda ne var ne yok un ufak edeceği hiç aklınıza gelmedi mi?"

Bu, hareketin sözden önce geldiği, öfkesi burnunda cinsinden biriydi. Ben cevabımı vermeden, lambanın ayağı, ilk geçmişindeki tropikal topuz işlevine yeniden kavuşarak bilgisayarın üstüne devrilince ekran soluk parçacıklar halinde dağılıverdi. Dünyanın belleğinde bir delik. Bu da yetmiyormuş gibi, benim dev, konsola öyle bir indirdi ki, hava nesnelerin ilk karmaşasını temsil eden simgelerle doldu taşı.

Aman Tanrım, onu bırakacak olsam bal gibi de tarih öncesini boylayacaktık.

Artık benimle ilgilenmez olmuştu. Mâcon'un, sekreter hanımın masasını devirmiş, içi tıklım tıklı ataşlar, tamponlar ve tırnak cilalarıyla dolu bir çekmeceyi bir tekmede savurup iki pencerenin arasına ezilmeyle göndermişti. Sonra kurşunlu yarım küresiyle ellili yıllardan beri zarafetle salınan ayaklı küllüğü kapıp yöntemli biçimde karşıdaki kitaplığa saldırdı. Hırsını kitaplardan alıyordu. Kurşun ayak korkunç tahribat yapmaktaydı. Bu adamda ilkel silahlara karşı içgüdüsel bir eğilim vardı. İndirdiği her darbede, bir küçük çocuk inlemesi koparıyordu, hani şu tutku suçlarının özgün müziği olması gereken güçsüzlük çığlıklarından biri: bir maymun gibi salya sümük ağlayarak karımın kafasını duvara çarpıyorum.

Kitaplar havalanıyor, ölü olarak yere düşüyorlardı.

Kıyımı durdurmanın seksen sekiz yolu yoktu.

Kalktım. Mâcon'un daha önceki huysuzluklarımı (aziz patroniçemin, baskıyı altı gün geciktirdiler diye, altı matbaacıdan oluşan bir ekibi kapıya koyması) yumuşatıp beni avutmak için getirdiği kahve tepsi-sini iki elimle tuttuğum gibi üstünde ne varsa hepsini, Kraliçe Zabo'nun en güzel ciltlerini sergilediği camekânlı kitaplığa doğru salladım. Boş fincanlar, yarı yarıya dolu kahvedenlik, gümüş tepsi ve cam parçacıkları, ötekini, kül tablasını başının üzerine kaldırmışken taş kesilip bana

doğru döndürecek miktarda patırtı ıkarınaya yetti.

"Ne yapıyorsunuz?"

"Sizin gibi yapıyorum, iletişim kuruyorum."

Ve son doğum günümde Clara'nın bana armağan ettiği kristal kâğıt ağırlığını kafasının üzerinden fırlattım. Hafiften Julius'u andıran (bağış-la Clara, bağışla Julius) bir köpek başı biçimindeki kâğıt ağırlığı, tıpkı bugünkü gibi herkesin herkesle hesaplaşmak için kâğıtlara ihtiyacı olduğu bir devirde Talion Yayınevinin gizli kurucusu olan yaşı Talleyrand-Périgord'un suratını parçaladı.

"Haklısınız," dedim, "insan dünyayı değiştiremiyorsa, dekoru değiştirmeli."

Elindeki kül tablasını ayaklarının dibine bırakıverdi. Ve olması gereken nihayet oldu: adam hüngür hüngür ağlamaya bağladı.

Hıçkırıklar onu çökertti. Şimdi artık tabanına basılınca parçalarına ayrılan şu tahta kuklalardan birine benziyordu.

"Buraya gelin."

Koltuk hâlâ yazı masamın üzerinde, tekrar koltuğuma oturdum. Sendeleyerek yanıma yaklaştı. Adem elması, üzüntüsünü atabilmek için boynundaki kablolar arasında inanılmaz yolculuklar yapıyordu. Ben bu acıyı bilirdim. Bu ilk kez olmuyordu.

"Daha yakına gelin."

İki-üç adım atınca benimle aynı hizaya geldi. Yüzünden yaşlar süzülüyordu. Saçları bile gözyaşlarıyla ıslanmıştı.

"Özür dilerim," dedi.

Sıkılı yumruklarıyla yüzünü sildi. Parmak boğumları tüylü tüylüydü.

Elimi ensesine koydum ve başını omzuma doğru çektim. Yarım saniye kadarlık bir direniş ve sonra her şey koyverildi.

Bir elimle başını omuz ukurumda tutuyor, ötekiyle saçlarını okşuyordum. Annem bunu çok iyi yapardı, benim de bunu yapamamam için hiçbir neden yoktu.

Kapı açıldı, sekreter Macôn'la, bir altmış sekiz boyunda, cocker gözlü, Fred Astaire bacaklı ve bütün bir başkent in açık farkla en iyi Çin edebiyatı uzmanı olan Senegalli arkadaşım Loussa de Casamance göründüler. Görülecek ne varsa gördüler: Masasında oturmuş, bir yıkıntı alanında ayakta duran bir devi teselli eden edebiyat direktörü. Mâcon'un bakışları dehşet içinde zarar tesbiti yapıyor, Loussa'ninkilerse yardıma ihtiyacım olup olmadığını soruyordu. Elimin tersiyle onlara çekilmelerini işaret ettim. Kapı bir esintiyle kapandı.

Dev hâlâ hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Gözyaşları boynumdan akıyor-

du, belime kadar ıslanmıştım. Doya doya ağlasındı, hiç acelem yoktu benim. Teselli edicinin sabrı kendisinin de sıkıntıları olmasından ileri gelir. Ağla dostum, hepimiz burnumuza kadar boka batmış durumdayız, bundan daha fazla batamayız ya.

Ve o gömleğimin yakasına boşalırken, ben en sevdiğim kız kardeşim Clara'nın nişanlanmasını düşündüm: "Üzgün durma Benjamin, Clarence bir melek." Clarence... insanın ismi nasıl Clarence olur? "Altmış yaşında bir melek, sevgilim, yaşı seninkinin üç katı." Küçük kız kardeşimin o kadife gülüşü: "Ben çifte bir keşifte buldum, Benjamin, meleklerin cinsiyeti var, yaşları yok. –Gene de sevgili Klarinetçim, gene de, hapisane müdürü bir melek o...– Ama hapisanesini cennete çeviriyor, Benjamin, bunu unutma!"

Âşık kadınların her şeye bir cevapları vardır ve ağabeyler dertleriyle kala kalırlar. En sevdiğim kız kardeşim yarın bir kodes şefiyle evleniyor. İşte o kadar. Hiç de fena değil, değil mi? Buna bir de annemin birkaç ay önce bir aynasızla çekip gittiği, o gün bugündür bir telefon bile edemeyecek kadar sevdalı olduğu eklenirse ortaya oldukça hoş bir Malaussene ailesi portresi çıkıyor. Öteki erkek ve kız kardeşlerden bahsetmiyorum bile: Yıldız falına meraklı Thérèse, okulunu ateşe veren Jérémy, en küçük karabasani bile gerçeğe dönüşen pembe gözlüklü Ufaklık ve aynı adı taşıyan savaş gibi, doğduğu ilk saniyeden beri zırlayıp duran, son numara kız kardeş Verdun...

Ya sen, ağlayan dev, sen nasıl bir ailedensin? Belki de ailen yok, her şeyini kalemine bağladın, doğru mu? Biraz sakinleşmişti. Bundan yararlanıp cevabını bildiğim soruyu sordum:

"Müsveddeleriniz reddedildi, değil mi?"

"Altıncı defadır."

"Hep aynısı mı?"

Nihayet omuzumdan söküp aldığı başıyla yeniden evet. Sonra pek yavaş bir sallama.

"O kadar çok çalışmıştım ki üzerinde tekrar tekrar, bir bilerseniz, artık ezbere biliyorum."

"İsminiz nedir?"

İsmini söyledi ve anında Kraliçe Zabo'nun söz konusu müsveddeyi yorumlarkenki şen şakrak kafası gözümün önünde beliriverdi: "'Merhamet! diye hıçkırdı katıla katıla' gibisinden cümleler yazan ya da Galeries Lafayette'se Farfouillettes diyerek mizah yaptığını sanan ve bunu altı yıl boyunca, iflah olmaz bir şekilde üst üste altı defa gönderen biri hangi doğum öncesi hastalıktan rahatsızdır, Malaussène, söyleyebilir misiniz bana?" Yaşamın, o bir deri bir kemik vücuduna yerleştiği ko-

ca kafasını sallamış ve özel bir küfürmüş gibi tekrarlamıştı: "'Merhamet! diye hıçkırdı katıla katıla'... Ve neden şöyle değil: 'Günaydın, diye girdi içeri' ya da 'Hoşça kal, diyerek odadan çıktı'", ve tam on dakika göz kamaştırıcı çeşitlemelere kaptırmıştı kendini, çünkü yetenek değil-di onda eksik olan...

Sözün kısası, müsveddeler okunmadan geri gönderilmişti, red cevabının altına imzayı ben atmıştım ve oğlan büromu yangın yerine çevirdikten sonra kollarımda kederden ölecek hale gelmişti.

"Okumadınız bile, öyle değil mi? 36., 123. ve 247. sayfaları ters koymuştum, hâlâ o durumdalar."

Klasik... Biz ötekilerin, yayıncıların, ne kadar uyanık olursak olalım, hâlâ bu numaraya takılması! Ne cevap vereceksin bakalım, Benjamin? Ne cevap vereceksin bu herife? Çocukça bir saçmalık abidesi üzerinde didinip durduğunu mu? Ve sen ne zamandır olgunluğa inanıyorsun Benjamin? Buna inandığım falan yok, lanet olsun, ben sadece yazı makinesinin çocukça işler için felaket olduğunu, beyaz kâğıdın enayiliğin kefeni olduğunu ve bu tapon malı Kraliçe Zabo'ya satabilecek olanın daha anasından doğmadığını biliyorum. Bu kadın müsvedde öğreticüsü, onu gerçekten zırlatan tek bir şey var şu dünyada: hikâye dilek kipinin kurban edilmesi. O halde ötekine, şu deve ne tavsiye edeceksin, sulu boyaya başlamasını mı? İyi fikir, söyle söyle de mobilyanın geri kalanını da havaya fırlatıversin... Adam tam tamına ellisini devirmiş, bu da en azından otuz yılını tamamen edebiyata vermiş demek oluyor, kalemlerinin tüylerini yolmaya kalkmayın, bu heriflerin yapmayacağı şey yoktur!

O zaman ben de verebileceğim tek kararı verdim. Şöyle dedim ona: "Gelin benimle."

Ve koltuğumdan doğruca yere atladım. Mâcon'un içi dışına çıkmış masasını karıştırıp aradığım anahtar tomarını buldum. Büroyu vevine geçtim. Çölde gibi peşimden geliyordu. İsrail-Suriye çatışmasından sonra çöl. Anahtarı daha ilk çevirişimde dili açılan metalik bir klasörün önünde çömeldim. Ağzına kadar müsveddelerle doluydu. Elime gelen ilk dosyayı aldım ve şöyle dedim ona:

"Alın şunu."

Dosya "Nereye Gittiğimi Bilemeden" başlığını taşıyordu ve Benjamin Malaussene imzalıydı.

"Bu siz misiniz?" diye sordu bana, ben klasörü tekrar kapatırken.

"Evet, bütün diğerleri de."

Anahtar tomarını Mâcon harabelerinin arasına aldığım yere aynen bırakmaya gittim. Peşimden gelmeyi bırakmıştı.

Ne yapacağını bilemez bir halde müsveddeye bakıyordu.

"Anlamıyorum."

"Oysa çok basit," diyorum, "Bütün bu romanlarım sizinkinden de çok geri çevrilmişti. Bunu size veriyorum, çünkü bu benim son numaram. Belki siz bana orada aksayan şeyin ne olduğunu söyleyebilirsiniz. Ben bayılıyorum."

Sanki mobilyalar valsinden dolayı sapıtmışım gibi bakıyordu bana.

"Ama neden ben?"

"Çünkü insan başkalarının eserlerinin en iyi yargıcısıdır ve kendi çalışmanızı da kanıtlıyor ki, en azından okumayı biliyorsunuz."

Burada öksürdüm, bir an yana döndüm ve gözlerimi yeniden ona çevirdiğimde, yağla doluydular.

"Rica ediyorum sizden, bunu benim için yapın."

Adam sarardı, sanırım bu arada kollarını da açtı ama ben kucaklaşmayı geçiştirdim ve onu ardına kadar açtığım kapıya kadar geçirdim.

Bir an tereddüt etti. Dudakları titriyordu. Konuştu:

"Daima sizden daha bedbaht birinin var olduğunu düşünmek korkunç bir şey. Ne düşündüğümü size yazacağım, Bay Malaussène. Söz veririm size, yazacağım!"

Odadaki felaketi gösterip şöyle dedi:

"Özür dilerim, hepsini ödeyeceğim, ben..."

Ama ben başımla hayır diyerek onu tatlı tatlı dışarı ittim. Kapıyı üstüne kapadım. Bu minik seanstan beraberinde götürdüğü son görüntü benim gözyaşlarıyla ıslanmış yüzüm oldu.

Elimin tersiyle yüzümü silip söyle dedim:

"Teşekkürler, Julius!"

Köpekten tık çıkmayınca yanına yaklaştım ve tekrarladım:

"Hayır, gerçekten de teşekkürler! Aman da sahibini nasıl korumuş bu köpek!"

Sanki içi saman dolu bir köpekle konuşuyorum. Köpek Julius pencerenin önüne oturmuş, bir Japon ressamının inadiyla Sen'in akıp gidişine bakıyordu. Mobilyalar etrafında dans etmiş, kristal Talleyrand'ın portresinin canına okumuştur ama Köpek Julius'un umurunda değildi; çarpık ağzı ve sarkık diliyle Sen'in akışını, mavnalarını, kafeslerini, postallarını, aşklarını seyretmekteydi... O derece hareketsizdi ki, kaçık dev, büyük bir öfke için bile fazla ağır bir malzemedен yontulmuş bir primitif sanat anıtı sanmış olmalıydı onu.

İşkillendim. Yanına çömeldim. Yavaşça seslendim:

"Julius?"

Yanıt yok. Sadece o malum koku.

"Hiç olmazsa sen bir kriz çıkartmayacaksın ya başıma?"

Bütün bir Malaussène ailesi onun sara nöbetlerinin dehşetiyle yaşıyordu. Kız kardeşim Therese'e bakılırsa, bunlar daima bir felaketin habercisiymiş. Hem sonra bu nöbetler köpekte iz bırakıyordu: çarpık bir ağız, sarkık bir dil...

"Julius!"

Onu kollarıma aldım.

Hayır, capcanlı, sımsıcak, her tarafı kokan un gibi tüyler: Köpek Julius turp gibi.

"Tamam," diyorum, "fazla düş gördün, toparlan bakalım Kraliçe Zabo'ya istifamızı veriyoruz."

"İstifa" sözcüğü müydü bunu sağlayan? Julius kalktı ve benden önce kapıya gitti.

"Bu ay içinde üçüncü defadır istifa ediyorsunuz, Malaussène, sizi hiza-ya getirmek için beş dakikamı harcayabilirim, ama daha fazlasını beklemeyin."

"Bir saniye bile gerekmez, Haşmetmeap, istifa ediyorum: bunun pazarlığı yoktur."

Elim çoktan kapının kolundaydı.

"Pazarlık etmekten söz eden kim? Ben sizden bir açıklama istiyorum."

"Açıklaması yok; burama geldi artık, hepsi bu."

"Bundan öncekilerde de oranıza gelmişti, oranıza gelmesi müzminleşmiş sizde, sizin hastalığınız da bu."

Koltuğuna oturmamış, oraya saplanmıştı. O kadar sıska bir bedeni vardı ki, hep minderlerin arasından geçmesini beklerdim. Bu gövde üzerinde, bir mızrağın demirine çakılmış gibi olağanüstü şişko bir kafa usul usul sallanmaktaydı – bir arabanın arka camındaki kaplumbağa başı gibi.

"Okumaya zahmet bile etmeden bir herifin müsveddesini geri postalamışsınız. Ama faturayı ödeyen ben oldum."

"Evet, biliyorum, Mâcon bana haber verdi. Zavallı kızcağız allak bullak olmuştu. Size ters konmuş sayfa darbesini de indirdi mi?"

Sarkık yanakları arasından iyi eğleniyordu. Bu açıklama oyununa hep gelmişimdir.

"Aynen, ve binayı ateşe vermemesi bir mucize."

"Pekâlâ! Mâcon'u kovmak gerekecek, sayfaları yerine koymak onun işi. Kırılan döküleni tazminatından keseceğim."

Sıska mı sıska kollarının ucunda elleri de şişme gibiydi. Tornavidalarla oturtulmuş bebek ellerine benzer bir şey. Belki de beni heyecanlandıran şey buydu. Ne bebek elleri görmüştüm ben! Ufaklığın elleri hâlâ bebek elleriydi, kuşkusuz Verdun'ün de, minicik Verdun, en son numara. Bir ölçüde Clara'nın da tabii, yarın evlenecek olan Clara'nın da bebek elleri.

"Macôn'u kapıya koymak mı? Bütün söyleyebileceğiniz bu mu? Dahabugün altı matbaacıyı defedip işsiz bıraktınız, bu yetmiyor mu size?"

"Dinleyin, Malaussène..."

Bir açıklama yapmak zorunda olmadığını düşünen birinin sabrı.

"İyi dinleyin beni; şu sizin basımcılar albümü bana altı gün gecikmeyle vermekle kalmadılar, beni kazıkladılar da. Koklayın şunu bakayım!"

Aniden, o koca burnunun dibinde duran bir kitabı açtı: lüks yıldönümü baskısı tarzında, aslından da daha gerçek bir Delft'li Vermeer, erişilmez bir fiyatta ve asla okunmamış, tam bir dışçı muayenehanesi kitaplığına layık.

"Çok güzel," diyorum.

"Sizden *bakmanız* istenmiyor, Malaussène, *koklamanız* isteniyor. Ne kokuyor?"

Yeni kitap kokuyordu işte, yayıncının sıcak kruvasanı.

"Tutkal ve taze mürekkep kokuyor."

"O kadar da taze değil; hangi mürekkep?"

"Efendim?"

"Hangi mürekkep söz konusu?"

"Kesin alayı, Haşmetmeap, ben nerden bileyim?"

"Venelle 63, yavrum. Yedi sekiz yıl sonra harflerin etrafında hoş kızıl yansımalar yapacak ve kitabın canına okunacak. Kimyasal olarak kalıcılığı olmayan bir salaklık. Eski bir stokları olmalı, bize geçirmeyi denediler. Neyse, söyleyin bakayım şu azgın heriften nasıl kurtuldunuz siz? Geldiği gibi gitmiş, sizi mahvedebilirdi!"

Aniden konu değişikliği, bu onun yöntemi: bu iş dosyaya kaldırıldı, sıradaki iş.

"Onu edebiyat eleştirmenine dönüştürdüm. Eline geri alınmamış bir müsvedde tutuşturup benim olduğunu söyledim. Fikrini sordum, öğütler istedim... Felaketi önledim."

(Aslında en sevdiğim hileydi. Romanlarını reddettiğim yazarlardan yüreklendirici mektuplar alıyordum: "Bu sayfalar duygusallıkla dolu, Bay Malaussène! Bir gün başaracaksınız, benim gibi yapın, sebat edin, yazmak uzun bir sabırdır..." Derhal cevap yazıyor, tüm minnettarlığımı ifade ediyordum.)

"İşe yaradı mı?"

Saf bir hayranlıkla bana bakıyordu.

"İşe yarıyor Haşmetmeap, her defasında işe yarıyor. Ama umurumda değil. İstifa ediyorum."

"Neden?"

Sahi, neden?

"Korktunuz mu?"

O da değil. Ölümün düz bir süreç olduğuna dair azıcık kafamı ütöleyen şu mahut cümle vardı elbette ama kaçık yarına gerçekten de korkutmamıştı beni.

"Sizi üzen yayın dünyasının insanlıktan uzaklığı mı, Malaussène? Gayrimenkul işini mi yoklamak isterdiniz, petrokimyayı mı yoksa bankacılığı mı? Durun durun, benim tavsiyem Uluslararası Para Fonu: borçlarını ödeyemedi bahanesiyle, az gelişmiş bir ülkenin gıdasını kesmek, sizi bu rolde görür gibi oluyorum: operasyonun sonunda milyonlarca ölü."

Benimle hep bu erkeksi-anaç havalarda dalgasını geçirdi. Ve ne yapıp edip sonunda beni alt ederdi. Bu kez değil Haşmetmeap, bu kez değil, ben ayrılıyorum. Bunu gözlerimden okumuş olmalı, çünkü o tombiş yumrukları masasının üzerinde ters dönmüş, o koca kafası olgun bir meyve gibi sumenin üzerine düşme tehdidi içinde, şöyle bir doğruldu;

"Son kez dinleyin beni, avanak oğlu avanak..."

Kırık dökük küçük bir metal masada çalışıyordu. Odanın gerisi bir müdüriyet girişinden çok bir keşiş hücreesine benziyordu. Ne kendi yeteneklerimi geliştirdiğim Louvre'un giriş salonuyla, ne de satış müdürü Calignac'ın alüminyum-cam dizaynıyla yakından uzaktan ilgisi vardı. Büro açısından binadaki herkes ondan daha iyi yerlere düşmüştü; giyim kuşam açınsındansa, son basın sekreteri hanımın yarım gün çalışan sekreteri sanılabılırdi. Memurları lüks içinde çalışsınlar (evet, çalışsınlar) ve ipekler içinde şıfıntılık etsinler bayılırdi. Etrafı, kıçlarına kadar kordon ve şeritlerle süslü İmparatorluk mareşalleriyle çevriliyken, kendisi sapsade üniforması içindeki Napolyonvari yanını kurumla sergilerdi.

"Dinleyin, Malaussène, ben sizi benim yerime azarlanasınız, en uygun anda ağlayarak boktanlıklarını silesiniz, kurbanlık kollarınızı alabildiğine açarak çözülmezi çözesiniz, lafın kısası sorumluluğu *yüklenesiniz* diye, günah keçisi olarak işe aldım. Çünkü siz müthiş yükleniyorsunuz! Siz birinci sınıf yüklenicisiniz, dünyada hiç kimse sizden daha iyi yüklenemez, neden biliyor musunuz?"

Bunu bana otuz altı defa açıklamıştı: çünkü ben, ona göre, doğuştan günah keçisiydim, bu kanımda vardı, kalbimin yerinde okları üstüne çeken bir mıknaş vardı. Ama o gün, şunları da ekledi:

"Sadece bu değil, Malaussène, başka şey de var: merhametiniz, yavrum, merhametiniz! Ender rastlanan bir kusurunuz var: merhamet duyuyorsunuz. Az önce, benim mobilyamı un ufak eden çocukumsu yarmanın yerine acı çekiyordunuz. Ve onun çektiği acının yapısını o kadar iyi tanıyordunuz ki, kurbanı cellada, yazarı mutlak kudret sahibi

eleştirmene dönüştürmek gibi dâhice bir fikir geldi aklınıza. İşte onun ihtiyacı olan şey tam da buydu. Bu kadar basit şeyleri hissedebilen sadece siz varsınız."

Büyülenmiş küçük kızla her şeyden bıkkınlık getirmiş büyücü kadın arasında, tiz mi tiz bir kaynana zırlıtısı sesine sahip. Onda hınzırlığın coşkusu ayırt etmek olanaksız. Onu keyiflendiren, şeyler değil, şeyleri anlamak.

"Siz bu aşağılık dünyanın katmerli çilekeşisiniz, Malaussène!"

Elleri burnumun dibinde şişko kelebekler gibi kıpır kıpır.

"Ben bile sizi duygulandırabiliyorum, eh anlayın artık!"

Tombul işaret parmağını çökük göğsüne dayamıştı.

"Ne zaman gözleriniz bana değse, kendi kendinize bu kadar anıtsal bir kafanın nasıl olup da böyle bir tırmığın ucunda bitebildiğini sorduğunuzu duyuyorum!"

Yanlış, bu konuda minik bir fikrim vardı: başarılı bir psikanaliz. Kafa iyileşmiş ama gövde haritadan silinmişti. Kafa doya doya iyileşmenin keyfini çıkartıyor; hayatın nimetlerinden tek başına yararlanıyor.

"Buradan benim çok özel acılarımın tarihini çıkarttığınızı görüyorum: başta mutsuz bir aşk ya da dünyanın saçmalığına dair fazlasıyla keskin bir bilinç ve son çare olarak, kalbi söküp atan ve beyni zırlı kaplayan psikanaliz, sihirli kanape, öyle değil mi? Ödemeli ego, ha?"

(Tüh be!..)

"Dinleyin Haşmetmeap..."

"Siz bana çalışanlarım arasında açık açık Haşmetmeap diyen – ötekiler gizli gizli yapıyor bunu– tek kişisiniz ve ben sizden vazgeçeyim istiyordunuz, öyle mi?"

"Dinleyin, burama geldi artık, gidiyorum, işte bu kadar."

"Ya kitaplar, Malaussène?"

Bunları ayaklarının üstünde sıçrayarak haykırmıştı.

"Ya kitaplar?"

Geniş bir el hareketiyle hücresinin dört duvarını gösterdi. Duvarlar çıplaktı. Tek bir kitap yoktu. Ama biz birdenbire Ulusal Kütüphanenin tam ortasına dalmıştık sanki.

"Kitapları düşündünüz mü?"

Kızıl öfke. Gözleri kafasından fırlıyordu. Menekşe rengi dudaklar ve bembeyaz kocaman yumruklar. Koltuğumda eriyip kalacağım yerde, ben de ayaklarımın üstünde zıpladım, ben de ağzıma geleni söyledim:

"Kitaplar, kitaplar, ağzınızdan başka laf çıktığı yok! Haydi birinin adını söyleyin bana!"

"Ne?"

"Bana bir kitap söyleyin, bir roman ismi, hangisi olursa, bir yürek çılgılığı, haydi!"

Birkaç saniye kanı donmuş gibi apışıp kaldı, ona çok kötü gelen bir tereddüt.

"Görüyorsunuz işte," dedim muzaffer muzaffer, "bir tane bile çıkar-tamadınız işte! Bana *Anna Karenina* ya da *Bibi Fricotin* deseydiniz, ka-lırdım."

Ardından:

"Haydi, Julius, gidiyoruz."

Yüzü kapıya dönük vaziyette oturan köpek koca kıçını kaldırdı.

"Malaussène!"

Ama dönmeyeceğim.

"Malaussène, siz istifa etmiyorsunuz, ben sizi kovuyorum! Köpeği-nizden de berbat kokuyorsunuz, Malaussène, yürekten öyle bir söz edi-yorsunuz ki, sanki ağızdan gerisin geri yutuluyor! Siz sinek pisliği bir adamsınız, benim karışmama gerek kalmadan hayatın temizleyeceği enayi bir sahtekârsınız, defolun gidin Tanrı aşkına ve altı üstüne getiri-len büro için de faturayı bekleyin!"

II
CLARA EVLENİYOR

Clara'nun evlenmesini istemiyorum.

Derin geceyi beklemem gerekti. Kraliçe Zabo'ya keçilikten istifamı neden verdiğimi ancak o zaman anladım.

Julie'nin kollarına sığınmıştım, başım Julie'nin göğüsleri arasındaydı ("Julie, yalvarırım sana memelerini ver bana"), Julie'nin parmakları saçlarımda düşler kuruyordu ve kafamdaki ampülü yakan da Julie'nin sesi oldu. Savanalardan gelen o güzelim hırıltılı sesi.

"Aslında," dedi, "sen, yarın Clara evleneceği için istifa ettin."

Bu doğrudu, lanet olsun. Bütün gün bundan başka bir şey düşünmemiştim. "Yarın Clara Clarence'la evleniyor." Clara ve Clarence... eğer buna bir müsveddede rastladıysa, Kraliçe Zabo'nun suratı ne hale gelmiştir! Clara ve Clarence! Beyaz dizi bile böylesi bir klişeye cesaret edemezdi. Ama durumun gülünçlüğüne ötesinde, durumun kendisi beni öldürüyordu. Clara evleniyordu. Clara evden ayrılıyordu. Benim küçük sevgili Clara'm, ruhumun civciv tüyü Clara'm gidiyordu. Günlük atışma saatleri gelip çattığında Thérèse'le Jérémy arasına girecek Clara yoktu artık, karabasanlardan uyandığında Ufaklığı teselli edecek Clara yoktu, sara krizleri tuttuğunda Köpek Julius'u okşayıp sevecek Clara yoktu, sütlü patates yemeği de yoktu artık ve Montalban usulü kuzu kolu da. Olsa olsa pazarları belki, Clara aileye ziyarete geldiğinde... Tanrım... Tanrım da Tanrım... Bütün gün bundan başka bir şey düşünmemiştim, evet. Şu Deluire züppesi kitapları havaalanındaki kitabevlerine yeterince çabuk dağıtılmadığı için gelip hırladığında (çünkü kitabevleri istemiyor, zavallı hiçlik, uslu uslu kalemini yontacağına, televizyonlarda şişinip durdun başlarda, pamuk gibi ekmeğinden oldun, anlamıyor musun bunu, ha?) ben Clara'yı düşünüyordum. Ağlamaklıydım: "Bu benim hatam, Mösyö Deluire, bu benim hatam, patrona bundan bahsetmeyin, rica ediyorum sizden" ve kendi kendime şöyle diyordum: "Clara yarın gidecek, onu bu akşam gerçek anlamda son defa göreceğim..." ve matbaadan üçkâğıtçılar altı kişi birden o savunulamaz davalarını savunmaya geldiklerinde de ben hâlâ bunu düşünüyordum ve tarihönncesinden gelen kaçık fakirhaneyi bombardımana tuttuğunda ruhumu ezen de Clara'nın gidişiydi. Bir anda Benjamin Malaussene'in yaşamı şöyle

özetlenivermişti: küçük kız kardeşi Clara evini terk edip başka birinin evine gidiyordu. Benjamin Malaussène'in yaşamı orada durmuştu. Birdenbire üzerine uçsuz bucaksız bir yorgunluk çöken, hüznün o dev dalgasıyla yaşam güvertesinden süprülüp giden (uuuu!) Benjamin Malaussène ona, sadaka kumbarasını tırtıklayan birine papaz cüppesi ne kadar yaraşırsa o kadar yaraşan ahlak kumkuması havaları takınarak patronu Kraliçe Zabo'ya istifasını uzatıyordu. Bir intihar yani.

Ben ve Julius, bu zafer-bozgundan fena halde salakça şişmiş vaziyette dışarda yürürken yayınevinden arkadaşım Loussa de Casamance, yeni Belleville'i saran *Yabani Otlar*'ın da aralarında bulunduğu Çin işi kitaplarla tıka basa doldurduğu kırmızı kamyonetiyle yanımızda durup bizi aldı. Kafamı yerine getiren o oldu, o ve onun Monte Cassino artığı Senegalli eski sömürge askeri sağduyusu. Birkaç dakika boyunca tekerlekli kütüphanesini tek kelime etmeden kendi haline bıraktı sonra o yabancı yeşil pırıltılarla ışıldayan gözünü yana kaydırarak, çarpık bir bakışla baktı bana ve şöyle dedi:

"Seni seven koca bir zenciye, senin küçük bir salak olduğunu söylemenin bahtsız ayrıcalığını tanı."

Sesinde tatlı bir alaycılık vardı. Ama ben o anda bile Clara'nın sesini düşünmekteydim. Sonuçta en çok eksikliğini çekeceğim şey Clara'nın sesi olacaktı belki de. Clara'nın doğduğundan beri hep minicik o sesi evi kentin gürültü ve patırtısından korumuştur. O kadar sıcak, o kadar yuvarlacık, yüzüne o kadar benzeyen bir sesi vardı ki, söz gelimi sessizce kırmızı lambanın altında fotoğraflarını banyo ederken ona bakmak da onu işitmek demektir, akşam ayazında o tatlı küçük yün yumağına sarılmak demektir.

"Kraliçe Zabo'ya kitaplardan kitap darbesini indirmek," diyordu Loussa, "fikrimi istersen, pek de dürüstçe değil."

Loussa Kraliçe Zabo'nun sakın ama koşulsuz bir taraftarıydı. Sesini asla yükseltmezdi.

"Bir tane söyleyin bana... bir tane', orada yaptığın tam bir sahte avukat numarasıydı, Malaussène, başka bir şey değil."

Haklıydı. Birine o şaşkın bir haldeyken yaşmak ve boşluğundan yararlanıp son darbeyi indirmek pek hoş sayılmazdı.

"Bir dava böyle kazanılır ama gerçek de aynen böyle yok edilir. Çinlilerin dediği gibi, *Fan gong zi xing*: vicdanını yokla."

Araba sürüşü inanılmaz derecede feciydi. Ama Monte Cassino kırımından sonra postu araba kazasında deldireceğine hiç ihtimal vermiyordu. Birden ona söyledim:

"Loussa, kız kardeşim yarın evleniyor."

Ailemi tanımazdı. Eve hiç gelmemiştir.

"Hiç kuşkusuz kocası çok şanslıymış," dedi.

"Kız bir hapisane müdürüyle evleniyor."

"Aa!"

Evet, işte onun fikri buydu: "Aa!" Birkaç kırmızı ışık geçildi, tehlike dolu birkaç çarpışma atlatıldı, sonra sordu:

"Kız kardeşin, yaşlı mı?"

"Hayır, on dokuzuna girecek; yaşlı olan, adam."

"Aa!"

Julius'un kokusu sessizlikten yararlanıp yer açtı kendine. Köpek Julius hep gaz kaçırmakla başlardı işe. Aynı bilek hareketiyle, Loussa ve ben camlarımızı indirdik. Sonra Loussa konuştu:

"Dinle, ister konuşmak gelsin içinden, ister susmak ama her iki halde de sana bir tek ısmarlarım."

Belki de bunu, aslında durumdan haberdar olmayan birine anlatmam gerekiyordu. Loussa'nın sağ kulağı işe yarardı.

"Savaşta sol kulak davulum patladığından beri," derdi, "sağ kulağım daha tarafsız olmaya başladı."

CLARA İLE CLARENCE'İN HİKÂYESİ

Birinci bölüm: Geçen yıl, Belleville'li yaşlı bayanlar, biriktirdikleri üç kuruşlarına el koymak uğruna boğazlanırken, küçük ailemizin Sırp-Hırvat bir amcası sayılan dostum Stojilkoviç, polislin kurtların insafına bıraktığı ihtiyarları korumayı kafasına koymuştu.

İkinci bölüm: Bunun için, İkinci Dünya Savaşından beri Montreuil yeraltı mezarlarında sakladığı eski çakaralmaz stoklarını çıkartıp, ihtiyarları tepeden turnağa silahlandırmıştı. Yaşlı bayanları, gene bu yeraltı mezarlarında özel olarak düzenlenmiş bir salonda her çeşit atış talimiyile eğittikten sonra, onları kuşkulu başlıklı füzeler kadar kontrolsüz bir halde, sakın sakın Belleville sokaklarına salıvermişti Stojilkoviç.

Üçüncü bölüm: Bu da, hiç kuşkusuz cinayetleri daha da çoğaltmaktan başka bir işe yaramamıştı. Bu tazelerden birine bir kavşaktan geçerken yardım etmek isteyen bir sivil polis, iki kaşının ortasına yediği bir kurşunla asfaltta bulmuştu kendini. Kusuru: büyük anne fazla hızlıydı.

Dördüncü bölüm: Bu vesileyle, aynasız takımı adamakıllı harekete geçer ve şehitlerinin öcünü almaya ant içer. Diğerlerinden daha az bok-

tan iki polis müfettişi her şeyi ortaya çıkartır ve Stojilkoviç kendini yeniden kodeste bulur.

Beşinci bölüm (yaşamın gizleri olan parantezler halinde): İki müfettiş soruşturmalarını yürütürken, genel olarak bütün Belleville mahallesiyse, özel olarak da Malaussène ailesiyse sıkı fıkı olmuşlardı. İkisinden daha genç olanı, Pastor diye biri pat diye anneme âşık olmuş, bizimki de taptaze bir gönülle sekizinci kez yaşamını yeniden kurmaya kalkmıştı. Anamız gider, Pastor gider. İstikamet Danielli oteli, Venedik. Evvet.

İkinci aynasız, emekliliği gelmiş çatmış Vietnam kökenli bir Fransız olan müfettiş Van Thian'a gelince, o bu katil avında üç kurşun yedi ve aramızda mutlu mesut bir nekahet dönemi geçiriyor. Her akşam çocuklara bu maceranın bir bölümünü anlatıp durur. O tuhaf bir anlatıcı: kafası Ho Şi Min, sesi Jean Gabin. Çocuklar üst üste ranzalarda, burun delikleri kan kokusuyla alabildiğine açılmış, ruhları aşk vaatleriyle kabarmış bir halde oturmuş onu dinliyorlar. Yaşlı Van Thian hikâyesine *Silahlı Peri* adını koydu. Orada hepimize son derece gurur okşayıcı roller verdi ki, bu da radyolarda söylendiği gibi "dinletin kalitesi"ne katkıda bulunuyor.

Altıncı bölüm: Ancak artık Stojilkoviç yok, tok sesli Sırp-Hırvat amcamız artık yok, satranç partilerindeki rakibim artık yok. Bizler eski bir dostu yüzüstü bırakacak tıynetle insanlar olmadığımızdan, Clara'yla ben gidip hücrelerinde onu ziyaret etmeye karar veriyoruz. Onu Essonne'da Champrond cezaevine kapattılar. Austerlitz garına kadar metro, Etampes'a kadar tren, hapishaneye kadar taksi ve orada büyük şaşkınlık: dimdik duvarlarla sımsıkı kapatılmış bir merkez bulacağımızı sanırken, bizi, elbette hücreleri, kasketleri, ziyaret saatleriyle ama Fransız tarzı bahçeleri, duvarlarda Aubusson halıları, gözün değdiği her yerde bir güzellik ve kitaplığının boğuk sessizliğiyle, on sekizinci yüzyıldan kalma bir derebeyi şatosu karşılıyor. En küçük bir şingirtiyse bile yok, yankı yapmayan koridorlar, bir huzur limanı. Bir başka şaşkınlık konusu daha: bir müze kedisi gibi sessiz yaşlı bir gardiyanın peşinden Stojilkoviç'in hücrelerine gidiyoruz, bizimki bizi görmeyi reddediyor. Kapı aralığından kısa bir göz atış: buruşturulmuş atılmış kâğıtlarla kaplı yerde, sözlüklerin ağırlığı altında çökmekte olan bir masanın yükseldiği kare biçiminde küçük bir oda. Stojilkoviç hapisliği süresince Vergilius'u Sırp-Hırvat diline çevirme işine girişmiş ve yediği birkaç ay buna yetmeyecekmiş. Bu durumda yaylanın çocuklar ve lütfen mesajı iletin: Stojil amca'yı ziyaret yok.

Yedinci bölüm: İyi saatte olsunlar dönüşte koridorda göründü bize. Çünkü Clara ile Clarence'ın ilk karşılaşması bir görünmeydi, evet. Bir ilkbahar akşamıydı. Kuru yaprak rengi bir güneş duvarları altına bir kıza boyamıştı. Yaşlı gardiyan bizi çıkışa geri götürmekteydi. Adımlarımız kardinallere layık uzun bir halının sessizliğine gömülüyordu. Clara ile beni el ele kilise barışının göksel cennetine göndermek için bir tek Walt Disney'in altın payetleri eksikti. Doğruyu söylemek gerekirse, çıkıp gitmek için sabırsızlanıyordum. Bir hapisanenin bir kode-se bu kadar az benzemesi değerler sistemimi altüst etmişti. Ve çıkışta bizi beklemekte olan dizelli taksi, asla dışkı çıkartmayan cinsten kanatlı atlar tarafından çekilen kristal bir arabaya dönüşse, bundan daha fazla şaşırmazdım.

Sevimli prens işte o an göründü bize.

Ayakta, uzun ve dimdik, elinde bir kitap koridorun öbür ucunda, beyaz başı yatay bir ışıkla altına bulanmış.

Başmeleğin ta kendisi.

Gözüne düşen kusursuz saç tutamı da zaten bir meleğin henüz toplanmış kanadını ziyadesiyle canlandırmaktaydı.

Gözlerini bize doğru kaldırdı.

Gök mavisi gözler, sahiden.

Karşısında üç kişiydik. O sadece Clara'yı gördü. Ve Clara'mın yüzünde uç vermesinden hep korktuğum o tebessüm belirdi. Yalnız ben onun, bunun orijinal suretini, kız kardeşin çekiciliğine kapılıp ağabeyin sultanı altına girecek sivilceli silik –lastik pabuçlar ve walkman– bir öğlana sunacağını düşünürdüm hep. Okulda pek de parlak olmayan Clara, eve fantezilerimizde bir lokmaya dönüştüreceğimiz, biraz yapmacıklı, dersini iyi bilen birini getirmezse tabii. Ya da kuzu buduna merak sarıdıtacağım bir çevreciyi.

Hayır.

Bir başmelek.

Gök mavisi gözlü.

Elli sekiz yaşında. (58 yaşında. Çok yakında altmış.)

Hapishane müdürü.

Bu bakışın katmerli yoğunluğuyla göklere çivilenen dünya dönmez olmuştu. Koridorların sessizliği içinde bir yerlerden bir viyolonsel inleyişi yükseldi. (Bütün bunların bir hapisanede geçtiğini hatırlatırım.) Bir işaret almış gibi, başmelek beyaz saç perçemini zarif bir baş hareketiyle geriye attı ve şöyle dedi:

"Ziyaretçilerimiz mi var, François?"

"Evet, sayın müdürüm," diye cevap verdi yaşlı gardiyan.

O andan itibaren Clara evi terk edip gitmişti.

"Ama söylesene," diye sordu Loussa bardağını bırakırken, "şu senin mahkûmlar senin rüya hapishanende tam olarak ne yapıyorlar?"

"Bir kere onlar ne benim mahkûmlarım, ne de benim hapishanem-
deler. Sonra, onlar sanat alanında yapılabilecek her şeyi yapıyorlar. Ki-
mi yazıyor, kimi resim yapıyor ya da heykelle uğraşiyor, bir oda or-
kestrası var, bir yaylılar dördlüsü, bir tiyatro grubu..."

Evvet... Saint-Hiver *bir katilin uğraşını bulamamış bir yaratıcı ol-
duğuna* (italikler ona ait) inandığından, yetmişli yıllarda bu hapishane
fikri gelmiş aklına. Önce sorgu yargıcı, sonra infaz yargıcı olarak, alı-
şılmış hapishanelerin yol açtığı yıkıcı sonuçları ölçüp biçmiş ve çareyi
tasarlamış, bunu yavaş yavaş üstlerine de kabul ettirmiş ve işte yürü-
yormuş... yirmi yıla yakın bir zamandır yürüyormuş... *yıkıcı enerjinin
yaratma istemine dönüşümü* (italikler hep onun)... artise (telaffuz kar-
deşim Jérémy'ye ait) dönüştürülen altmış kadar canı.

"Lafın kısası, emekliliğimi geçireceğim huzur içinde bir köşe."

Loussa hayal kuruyordu.

"Hayatımın geri kalanını Medeni Kanun'u Çinceye çevirerek geçir-
mek. Kimi öldürmeli acaba?"

Boşalan bardaklarımız dolduruldu. Ben benimkini parmaklarımın
arasında çevirip duruyordum. Sidi-Brahim şarabının lal rengi derinlik-
lerinde Clara'mın geleceğini okumaya çalışıyordum. Ama Thérèse'in
yeteneği bende yoktu.

"Clarence de Saint-Hiver, isminin Clarence de Saint-Hiver olması-
nı inanılmaz bulmuyor musun?"

Loussa bunu inanılmaz bulmamıştı.

"Adalardan gelme bir isim bu, Martinik'ten belki de. Aslına bakar-
san," diye hınzırca ekledi, "senin canını en fazla sıkıran şey, kız kardeşi-
nin beyaz bir zenciyle evlenmesi mi acaba diye merak ediyorum..."

"Onun seninle evlenmesini tercih ederdim, Loussa, kara zenci, kır-
mızı kamyonunda Çin edebiyatıyla."

"Ah! Ben artık pek bir işe yaramam; sol taşağımı Monte Cassino
kemik tarlasında bıraktım ben, sol kulağımla birlikte..."

Birden yön değiştiren bir rüzgâr Belleville'in kokusunu getirdi bize.
Sucuk ve nanenin yalayışı. Masamızın hemen yanında bir ızgara tatlı
tatlı çıtırdamaktaydı. Her dönüşte piliç gibi şişe geçirilmiş bir koyun
kellesi Köpek Julius'a göz ediyordu.

"Ya Belleville?" diye sordu Loussa ansızın.

"Belleville'e ne olmuş?"

"Senin Belleville'li ahbaplar ne düşünüyor bu konuda?"

İyi soru. Çocukluk arkadaşım Hadouch Ben Tayeb ve ve Malaussène kabilesinin ezelden beri tıkkındığı lokantanın sahibi babası Amar, hepimizin anası Yasmina ve Hadouch'un kara gölgesi Mosi Mo ile kızıl gölgesi Kabil Simon bu evlilik hakkında ne düşünüyorlardı, Belleville'den Goutte d'Or'a üçkâğıdın kral bozuntuları, gerçekten iki çift laf edilebilir tanışlar bu konuda ne düşünüyorlardı? Clara'nın bir başgardıyanla evlenmesine ilk tepkileri ne olmuştu?

Yanıt: matraklıkla karışık büyük bir yeis.

"Gerçekten de böyle işler hep senin başına gelir, kardeşim Benjamin..."

"Annen aynasız Pastor'la tüyüyor ve Saint-Hiver bacınla evleniyor!"

"Şuna bakın, bir aynasızın üvey oğlu ve ve bir gardıyanın kayınbiraderi! İyisin, Benjamin!"

"Ya sen Benjamin, sen kimle evleniyorsun, ha?"

"Haydi bakalım, iç bir tane..."

Bardağımı doldurup durdular, Belleville'li dostlar.

Samimi taziyeler...

Bizzat Clara kendi elleriyle bana karşı saldırıya geçme fırsatı verdiği güne kadar. Hepsini Amar'ın yerine toplamıştım, acildi, ben gittiğimde çoktan masaya oturmuşlardı bile. Hadouch öperken sordu: "Daha iyisin ya, kardeşim Benjamin?" (Clara'nın evleneceği haberinden beri Hadouch bana artık iyi misin diye sormuyor, "daha iyi" misin diye soruyordu, bunu komik buluyordu salak...), Simon ise en yayvan gülüşüyle kırdıyordu:

"Bize ne haberler getirdin, bu defa annenle Pastor küçük bir kardeş mi getirmişler sana?"

Ve geri kalmak istemeyen Mosi Mo:

"Yoksa sen de aynasız mı oldun, Benjamin?"

Oysa ben bir cenaze suratıyla yerime çöküyorum:

"Bunlardan çok daha vahim, çocuklar..."

Yeniden soluk aldım ve sordum:

"Hadouch, sen Clara'nın doğumunu gördün, hatırlıyor musun?"

İşin ciddiyetini ilk anlayan Hadouch oldu.

"Evet, o doğduğunda senin yanıdaydım, evet."

"Bezlerini değiştirdin, küçük bir kızken kıçını sildin onun..."

"Evet."

"Ve daha sonra ona Belleville'i öğrettin, sen onun bir bakıma sokak babası oldun. Aslında, mahallenin bu kadar güzel fotoğraflarını çekmesi senin sayende..."

"Öyle diyorsan, evet..."

"Ya sen Simon, serserilerin kanını kaynatma çağına gelir gelmez, onu bir ağabey gibi korudun, öyle değil mi?"

"Hadouch ona göz kulak olmamı istemişti benden, ama Therese'de, Jérémy'ye de, şimdi de Ufaklığa, bizim ailemiz gibi bir şey bu. Cahillik yapmalarını istemeyiz, Ben."

Burada sadece babacanların becerdikleri türden bıyık altından bir gülüşle güldüm ve gözlerimi Kabil'den ayırmaksızın usul usul tekrarladım:

"Kendi ağzınla söy edin, Simon: Clara kendi ailenden sayılır..."

Sonra Mossi Mo'ya dönerek:

"Ramon ona uyuşturucu vermeye kalkıştığında, Ramon'un kafasını bir direğe çarpıp kıran sendin, yanılıyor muyum Mo?"

"Benim yerimde sen olsan ne yapardın?"

Tebessümüm yayıldı:

"Aynı şeyi Mo, bu da demektir ki sen onun ağabeyisin, aynen benim gibi... ya da aşağı yukarı öyle."

Orada sessizliğe minik işini görmesi için zaman tanıdım. Sonra şöyle dedim:

"Bir sorun var, çocuklar."

Birkaç dakika daha bekledim ki, iş iyice kıvama gelsin.

"Clara sizi düğününde istiyor."

Sessizlik.

"Üçünüzü de."

Sessizlik.

"Mo ile Simon'u tanık olarak istiyor."

Sessizlik.

"şapele babanla Yasmina'nın kolunda girmek istiyor ve Nouridine'le Leila'nın da küçük nedimleri olmasını istiyor."

Sessizlik.

"Seninle benim arkasından gelmemizi istiyor. Hemen arkasından."

Burada Hadouch bir çıkış yapmaya yelteniyor.

"Bizim gibi Müslümanların bir Rumî düğününde ne işi var?"

Cevabı yapıştırıyorum.

"Günümüzde insan dinini seğebiliyor, Hadouch ama henüz kabile-

sini seçemiyor. Oysa Clara'nın kabilesi sizsiniz."

Tuzak. Teslim emrini Hadouch veriyor.

"Tamam. Hangi kilise? Saint-Maur sokağındaki Saint-Joseph mi?"

Burada tane tane son darbeyi de indiriyorum.

"Hayır Hadouch, o hapishanenin şapelinde evlenmek istiyor. Daha doğrusu, kodeste..."

Evet, bunlar yetmemiş gibi bir de doğal büyüklükte mistik bir krize katlanmak zorunda kalmıştım çünkü. Clara o zamana kadar, eğer Erkek sevecek olursa, bunun neredeyse Tanrı'ya ve bazı başka ölümcül inanışlara karşı olacağı düşüncesiyle yetiştirilmişti. Ve sonra Clarence ve o karşılaşmalarını bilmem hangi Her Şeye Kadir'in hanesine mal etmişlerdi. Clarence, yaratıcı suçluluğun guru'su, incecik ellerini omuzlarıma koyup o uçucu (ne de olsa melekler uçucu değiller midir?) gülümseyişle mırıldanıyor:

"Benjamin, karşılaşmamızın Yaradan'ın bir lütfu olduğuna inanmayı neden reddediyorsunuz?"

Sonuçta güme giden koca bir eğitim, hapishanenin şapelinde beyazlar içinde bir düğün, davetiyelerde belirtildiği gibi hapishanenin resmi papazı tarafından yapılacak düğün duası. Davetiyeler kabartma, Saint-Hiver yaşamasını biliyor. Resmen iki defa evlenmiş, iki defa boşanmış, inanmış pozitivist, militan davranışbilimci ve üçüncü defa bembeyaz bir yeniyetmeyle kilisede evleniyor! Clarence de Saint-Hiver...

Yatağında dönüyorum, Julie'nin memelerini arıyorum. Clarence de Saint-Hiver... "Karşılığımızın Yaradan'ın bir lütfu olduğuna inanmayı neden reddediyorsunuz?" haydi ordan, salak.

"Sakin ol Benjamin, uyu, yoksa yarın perişan olursun."

Hiçbir zaman Julie'nin göğüslerinden daha insanca sıcak bir şey bulamamışımdır.

"Belki de uzun sürmeyecektir, belki de Clara bir aşk müsveddesi yaşıyordur... ha, Julie... ne dersin?"

Paris'in uyuduğu işitiliyor. Julie'nin işaret parmağı dalgın dalgın bir tutam saçımı lüle yapıp duruyor.

"Aşkın müsveddesi olmaz Benjamin, bunu pekâlâ da biliyorsun, her seferinde doğrudan aslıdır."

(Aslı, evet...)

"Hem sonra neden onun evlendiği adamı sevmemesini diliyorsun?"

(Çünkü o altmışına merdiven dayamış, bok herif, çünkü bir başgar-dıyan, yobazın teki, çünkü Clara'dan önce başkalarıyla düzüşüp başından atmış!) Bu cevaplardan hiçbiri kabul görmeyeceğinden onları kendime saklıyorum.

"Biliyor musun, sonunda beni kıskandıracaksın."

Bu gerçek bir tehdit değil, Julie bunları söylerken yarı uyur vaziyette.

"Seni her zaman seveceğim," diyorum.

Duvara doğru dönüyor ve sadece şunları söylüyor:

"Beni her gün sevmekle yetin."

Julie'nin soluğu yolcu gemisi ritmine kavuştu. Daire yerine kullandığımız hurdacıdan bozma yerde tek uyumayan benim. Belki Clara dışında. Kalkıyorum. Gidip bakacağım... sen öyle san, her zamanki gibi, tasalardan uzaktaymışçasına uyuyor kız. Diğerleri de üst üste yataklarında mışıl mışillar. İhtiyar Thian onlara *Silahlı Peri*'den bir bölüm anlatmış. Jérémy ağzı açık uykuya dalmış, Ufaklık gözlüklerini çıkarmayı bile unutmuş. Thérèse her zamanki gibi uyuyor, öyle kaskatı ki, sanki ayakta uyuyakalmış da, biri onu eğip bukmemeye dikkat ederek yatağına yatırmış gibi. Bütün bu kalabalığın orta yerinde Köpek Julius o sarkık dudaklarını sayfaları karıştırılan bir sözlük gibi oynatarak uyuklamakta.

Julius'un üstünde: Verdun'ün beşiği. En son numaramız Verdun kızımız öfkeler içinde doğdu. Fitili çıkartılmış bir el bombası gibi uyuyor. Ona mamasını yutturabilen tek kişi ihtiyar Thian. Bu yüzden Verdun her uyanışta Thian'in suratını beşiğine eğilmiş buluyor, bunun karşılığında da bombayı patlatmamaya razı oluyor.

Bir iskemlenin üzerinde, odanın karanlığı içinde sevimli hayalet gibi dalgalanan meşhur beyaz elbise duruyor. Hadouch'un annesi, Amar'ın karısı Yasmina bu akşam Clara'nın son provası için geldi. Bu da hoş bir hikâye... Tam Malaussene kabilesine göre! Bu güzel düğünü haber vermek için anneciğime telefon etmişim. "Sahiden mi?" dedi annem, uzaktan, hattın öbür ucundan, Venediklerden, "Clara evleniyor mu? Ver onu bana, miniğim, olur mu?" – O evde yok, anne, alışverişte... "Pekâlâ, sen de ona benim kadar mutlu olmasını dilediğimi söylersin... Haydi bakalım, hepinizi öptüm, canlarım benim... sen iyi bir evlatsın, Benjamin." Ve çat, kapatıyor. Şaka etmiyorum, aynen böyle: "Onun benim kadar mutlu olmasını dilerim" ve kapatıyor. O zamandan beri de aramadı, tek satır yollamadı, düğüne gelmiyor, hiç... annem işte.

Bu yüzden, onun rolünü Yasmina üstlendi. Bildim bileli, Yasmina'nın eteği bizim gerçek anamız olmuştur.

Gidip mutfaktan bir iskemle alıyorum, hepsinin ortasına yerleştirir-

yor, uyuyanlarımın, anamın aşklarının sevgili meyvelerinin ortasına, ters oturuyorum iskemleye ve kollarımı arkalıktta kavuşturun, kafam kollarımın arasında uykuya dalıyorum.

Aah evet... Uykuya dalıyorum, uykum kaçıyor ve kendimi anılara gömülmüş buluyorum: Saint-Hiver'in aileyi ilk ve tek ziyareti. Nişanlının takdimi, boru mu bu. On beş gün kadar önceydi. Mükemmel bir akşam yemeği. Telaştan eli ayağı dolaşan pespembe bir Clara. "Bil bakalım bu akşam yemeğe kim gelecek?" Jérémyle Ufaklık bütün gün bu oyunu oynayıp durdular. "Cyaya'mıjın ma'puşu" diye cevap veriyordu Ufaklık. Ve bu iki sersem öyle bir gülüşle kahkahayı basıyorlardı ki, Therese bunu "bayağı" bulurken, Clara kıpkırmızı kesiliyordu. Ama akşam etiyle kanatlarıyla başmeleğin karşısında iki kafadar süt dökmüş kediye döndüler. Çünkü Saint-Hiver pek bir ciddiydi. Göbeğine pat pat vurulacak, ya da önüne gelen ilk dinsize sen diye hitap edecek cinsten bir eğitimci papaz değildi. Hülyalı bir vakar, veletleri saygıdan da öte bir mesafede tutan dalgın bir kibarlık, Jérémyle bile! Hem sonra müstakbel enişte kahkaha alayına mensup biri değil. Eğlenen cinsten bir adam değil o. Hapishanesini terk edip nişanlısının ailesine bir göz atmaya razı olup geldiyse bile, sohbet konusunu da bifteğini getirir gibi yanında getirmiş. Bir görev adamı bu adam. Julie'nin ilk sorusuyla birlikte harekete geçiyor:

"Evet, suçluların çok belli bir kesimiyle ilgileniyorum: daha küçük çocukluklarından beri, okuldan beri, hatta bazı durumlarda anaokullarından beri, toplumun daima kendileriyle bizzat kendileri arasına dikildiğini görme hissine kapılanlar."

Kızların bakışları... Aman aman! Kızlardaki bakışlar!

"Şiddetle var olduklarını hissediyorlar ve suçluların çoğu gibi kendilerini mahvetmek için değil, tam tersine *varlıklarını kanıtlamak için* öldürüyorlar, biraz bizi hapseden bir duvarı yıkmamız gibi bir şey."

İhtiyar Thian'ın kucağındaki Verdun bile, her an kendi surlarını dinamitleyecekmiş gibi hep akkor halindeki emniyet fitili bakışıyla onu dinler gibiydi.

"İşte Champrond'da bu tip adamları barındırıyorum, Matmazel Corrençon, çoğunluk baba katili ya da öğretmenlerini, psikanalistlerini, eğitim çavuşlarını öldürenler..."

"Kabul edilmek' arzusuyla," diye bağladı benim gazetecim Corrençon, mesleki rahminde meşhur bir yazı dizisinin ilk tekmelemelerini hissederek.

(Düşünüyorum da, şu rezil akşam yemeğinde ne kadar yalnız hissetmişim kendimi!)

"Evet..." dedi Saint-Hiver, düşünceli düşünceli, "işin tuhafı kimse onların bu kadar kabul ettirmek istedikleri şeyin ne olduğunu merak edip sormamıştı."

"Senden önce hiç kimse," diye vurguladı Clara kızarıp bozarak.

Bütün açık ağızlar sanki şöyle der gibiydi: "daha, daha", ve Clara kadınlık tutkusunu erkeğin tutkusuyla besleyen bir eş gibi Clarence'yi dinliyordu. Evet, o akşam Clara'nın o kocaman gözlerinden örnek eşler alayının, gelecek nesiller için dâhi kocasının bakırlarını parlatan Martha Freud'ların, Sofia Andreyevna Tolstoyların geçtiğini gördüm. Bizim dâhi, beyaz perçemini şöyle bir savurduktan sonra şu formülü yumurtladı:

"Caniler çoğu zaman kendilerine inanılmayan insanlardır."

"Diktatörler de," diye karşılık verdi Julie.

(Tam bir mistik kibarlık halindeydik.)

"Aslında pansiyonerlerimden bazıları Latin Amerika'da çok iyi iş çevirebilirdi."

"Bunun yerine siz onları sanatçı yaptınız."

"Bir dünya üzerinde hüküm sürmektense, kendi dünyalarında hüküm sürmeleri daha iyidir."

(Durun! Stop! Bu kadar az sözcükle bu kadar zekâ çok fazla! Merhamet!..)

Ve burada o pek ciddi Saint-Hiver hınzırca bir gülüş bahşetti kendine.

"Ve bu sanatçılar arasında şu anda hapishanemizin genişletilmesi planlarını tasarlamakta olan mimarlar da var."

Şaşkınlık etkisi tam yerine oturmuştu.

"Yani mahkûmlarınızın kendi hücrelerini inşa etmekte olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?" diye çığlığı bastı Julie.

"Hepimizin yaptığı da bu değil midir?"

Beyaz perçem, ah gene o beyaz perçem...

"Yalnız, bizler kötü mimarlarız. Evlilik hücrelerimiz bizi boğuyor, meslek okullarımız bizi mahvediyor, aile hapishanelerimiz çocuklarımızı uyuşturucuya itiyor ve acıklı bir şekilde dışarı baktığımız küçük televizyon deliğiye bize ancak kendimizi yansıtıyor."

Burada Jérémy açık bir gururla lafa karışmıştı.

"Bizim televizyonumuz yok ki!"

"İşte Clara da kısmen bu yüzden Clara ya," diye cevap vermişti Saint-Hiver ciddi mi ciddi bir ifadeyle.

Bana gelince, başmelek canımı sıkmaya başlamıştı! O muhteşem beyaz saçlarıyla elleri havada ateşli bir avukat gibi oynaması bir yana, döktüğü diller, ben anamın veletlerinin altını temizlerken bütün arkadaşların eve doluşup beni gerçek yaşama döndürmeye çalıştığı o büyük dönemin gevezeliklerini hatırlatıyordu. Boğucu aile, timsah-işletmeler, piton çiftler ve tele-ayna üzerine nakaratlarını mideme oturacak kadar sürmüşlerdi önüme. Sizde çok yönlü bir yabancılaşma arzusu uyandıracak kadar! İnsanın geri kalan günlerini televizyonun karşısında bozuk konserveler tıkınarak aile arasında geçireceği ve çocukların ellerinden tutup esash bir eski Latince ayine katlanmak için haftada ancak bir kez sokağa çıkacağı geliyor. Yoo hayır, ayin olmaz, bu Saint-Hiver'in çok hoşuna giderdi. İlahi söyler gibi bir ses var bu adamda, başının çok üzerine yerleştirilmiş bir gözlem noktasından dökülüyora benzeyen şeker gibi bir ses. Tanrım, nasıl da sinirime gidiyor! Ona şöyle demek istiyorum: "Durdur şu bulutunu Saint-Hiver, yirmi yıl geç kaldın!" Ama anında soruların sorusuyla eliniz kolunuz bağlanıyor: "*Neye geç?*"

Çünkü bana o lanet kodesini gezdirdi! Ve doğrusu iyi dayandım! Tekrar düşünüyorum da, inanılmaz bir şey: hücrelerin kapısını açtım sanıyorsunuz, son moda dinleme salonlarının, gökyüzü gibi aydınlatılmış resim atölyelerinin, sepeti buruşturulmuş karalamalarla dolup taşmış, kendini çalıştığı işe vermiş tipin oturduğu yerden ziyaretçileri selamlamak için hafifçe şöyle bir döndüğü manastır kütüphanelerinin karşısında buluyorsunuz kendinizi. Zaten ziyaretçiler de çok ender. Saint-Hiver'in mahkûmları kapatılmalarından çok kısa bir süre sonra ziyaretçi istemez oluyorlarmış. Saint-Hiver bu işte hiçbir dahli olmadığını vurguluyor. (Perçem harekâtı.) Bu adamlar bu duvarlar arasında süratle, dışarının zararlı etkilerinden korumaları gereken bir özgürlük kazandıklarını hissediyorlarmış. Dışarda adam öldürdülse, onlara göre bu, bu özgürlüğü ortaya koyma haklarının reddedilmiş olması yüzündenmiş.

"Ve ziyaret kabul etmeyişleri her çeşidiyle medyayı redde kadar vardı, matmazel Corrençon," diye belirtti Saint-Hiver bastıra bastıra. "Ne gazeteler, ne radyo, ne günümüzdeki başka iletişim araçları. Biz kendi televizyonumuzu kendimiz yapıyoruz."

Sonra gerçekten başmeleklik bir tebessümle:

"Sonuç olarak, pansiyonerlerimin kabul ettiği dış dünyaya ait tek görüntü, Clara'nın duvarlarımız arasındaki varlığı."

Vay... vay... vay... tam da benim sorunum işte. Bu ruhani mahkûmlar Clara'mı bağırklarına bastılar ve tabii derhal ikonografyalarının hizmetine sunduğu, yanından hiç ayırmadığı fotoğraf makinesini de. Kız

onları iş başında çekti, duvarların, kapıların, kilitlerin fotoğrafını çekti, müsveddelerle dolu kâğıt sepetlerinin, geleceğin hücrelerini gösteren planların üzerine eğilmiş iki profilin, kapalı devre televizyon stüdyosunun, merkez avlunun güneşi altında katil balina gibi parıldayan kuyruklu piyanonun fotoğrafını çekti, bir bilgisayar ekranının yansımasında düşünceli bir alnı, çekicinin kaleme indiği an heykelcinin bileğini çekti, sonra bunları banyo etti ve onlar, bu mahkûmlar koridorlar boyunca Clara'nın fotoğraflarının kuruduğu iplerde yaşadıklarını gördüler, her hareketin bir anlam taşıdığı, Clara'nın objektifi tarafından yakalanmış ve yüceltilmiş bir yaşamın olağanüstü kaynaşmasını keşfettiler. Kendi kendilerinin dışarısı olmuşlardı. Şimdiyse onun sayesinde içerisi ve dışarısı oldular. Onlar Clara'ya âşık!

O zaman ben, Benjamin Malaussène, aile ağabeyi, sorumluluklarımın arasına oturttuğum bir iskenlede uykuyu arayan ben ciddi ciddi şu soruyu soruyorum: bu Clara için uygun bir hayat mı? Çocukluğunu anasının piçlerine bakmakla geçiriniş bir kız, bundan sonra da gidip gök mavisi gözlü bir başmeleğin lanetli ruhlarını pırpışlamaktan daha iyisine layık değil mi?

"Vakit geldi Benjamin."

Gelinliği Clara'nın üzerine geçirmişler. Melekler beyazdır, buna ta-nıklık edebilirim, kesinlikle lekesiz, kremşantiden yapılmış. Başlarından aşığı duman duman dökülen beyaz çağlayanlar etraflarını köpük köpük sarıyor. Melekler duman ve köpükten varlıklardır, elleri yoktur, ayakları yoktur, onları çepeçevre saran beyazlık içinde, belirsiz bir te-bessümden başka bir şeyleri yoktur onların. Ve herkes bu beyazlığın üstüne basmamak için dikkat kesilmiş, yoksa melekler çırılçıplak bulu-verirler kendilerini.

"Benjamin, vakit geldi..."

Ev halkı etrafımda sessiz sedasız hazırlanmış. Clara bana bir fincan kahve uzatıyor. Tamam. Sırtı vurucu mangaya dönük durumda kurşuna dizilen eski zaman hainleri gibi iskemleme ters oturarak kahvem i içiyorum. Tam bir sessizlik. Hadouch da bu sessizliğe giriş yapıyor. Bir kaldırım züppesi gibi çekmiş façayı, üzerinde vücudunu sımsıkı saran bir takım, suratında cenaze çelengini girişte bırakmış bir davetlinin kapalı ifadesi var. Hafiften damarıma basmış gibi oluyor.

"Selam, kardeşim Hadouch, daha iyisin ya?"

Sen görürsün gibilerden bir gülüşle başını sallayarak bana bakıyor.

"Gidip giyinmek için daha ne bekliyorsun Ben, mutluluğu geciktirmek mi istiyorsun?"

Mo ile Simon Pazar maiyeti gibi onun arkasında. Mosi boydan boya kahverengilere bürünmüş. Ceket i, onda şimdiye kadar hiç görmediğim bir homo koleksiyonuyla ancak bu kadar yakışan saf altın rengi bir yelek üzerine açılıyor. Yakada bir karanfil, iki renk iskarpinler, mü-kemmel. Tarçın kokuyor. Bir tek borsalino şapkası ve krem rengi pantolon askısı eksik. Kabil ise taze naneler sürünmüş ve o doğal bir yangın yeri kızılılığındaki saç yığını nı bele oturuk, geniş paça, fosfor yeşili bir takımla yakıştırmış. Taban takviyesine rağmen boydan çok ene gitmiş. Baş ı ateşe verilmiş dev bir raptiye gibi bir şey.

"Mo! Simon! Muhteşemsiniz!"

Melekler de uçar, buna şahidim, ve bir Kabil'in kollarından Belleville üçüncü kuşağından bir Mosi'nin kollarına uçarken, melekler zevkten pespembe kesilir. Julie'den, Thian'dan, çocuklardan alkış kıyamet.

Bu arada Kabil'le Mosi içeri girerken, müfettiş Van Thian'da bir an için bir duraklama oldu. Asma kütüğü vücuduna bir Tayland giysisi geçirerek, kendisi de memleketlisi bir dul bayan kılığına girmiş bir halde, Belleville'deki yaşlı kadın cinayetlerini soruşturduğu dönemlerde Mo ile Simon onun kılık değiştirmiş bir aynasız olduğunu ilk çakozlayanlardandı. Thian bu olayda aldığı, çok zor kapanan onur yarasını hiç unutamamıştı. İki silah taşıyıcısına gelince, onlar da onları kendisi yaratmışçasına iyi tanıyan bir aynasızın karşısında tepeden tırnağa pazarlıklarına bürünmüş bir halde bulunmaktan dolayı hiç de rahat değiller. Ama aşkı karışımının sayesinde Malaussene'lerin evi aynasızlar ve sokak B.M.'sine dönmüştü. Hem sonra, Thian'ın deri kayış içinde göğsünde taşıdığı şey herkesin dikkatini çekiyor. Bu neredeyse Clara'nınki kadar beyaz ve bol bir giysi içinde minnacık ve hiddetten beti benzi atmış bir şey. Altı aylık yaşamı ve öfkesiyle Verdun bu, Verdun ve dünyaya salladığı minicik sımsıkı yumrukları. Verdun kucağındayken hep canlı bir tehdit oluşturur Thian. Bıraktığı an kıyameti koparıyor kız. Bizler hepimiz şunu iyi biliyoruz: Thian böyle bir silahla her bankayı soyabilirdi.

Gene de biri şöyle diyor:

"Aman ne cici şey!"

Ben soruyorum:

"Bu giysi de neyin nesi? Verdun de mi evleniyor? Yoksa seninle mi evleniyor, Simon?"

Aslında üç kız kardeşimi aynı anda evlendirmek hiç de fena fikir değildi: Clara'yı bir papazla, Verdun'ü bir mollayla, Thérèse'i de, adam genlerindeki Buddha dinine geri dönmeye razı olursa, Thian'la. Sonuçta dinde evrensellik, İlahi Soytarının rengi ne olursa olsun cennetteki yerim garanti.

"Tabii ki hayır Benjamin, biliyorsun işte, bugün aynı zamanda onun vaftiz günü."

Ay! pardon, bu ayrıntıyı unutmuşum. Clara dine uygun biçimde evlenmek için vaftiz olmak zorunda kalmış ve bu ayçalar yarışına Verdun'ü de sürüklemeye karar vermişti. Bunu öğrenince Ufaklığın gözleri kırmızı gözlüklerinin ardında kıskançlıktan yuvalarından fırlamıştı. Yalvardı:

"Ben de paktiz olmak istiyorum..."

O anda her şeye rağmen pes etmedim.

"Büyüdüğünde, akıl çağına geldiğinde paktiz olursun Ufaklık, tıpkı Verdun gibi!"

Çünkü buna inanıyorum, Verdun ilk öfkesi içinde bütün akıl çağla-

rıyla birlikte doğmuştu. Onay vermemin nedeniyse, onunki olmadan Verdun'ü vaftiz ettirmemizin pek de mümkün görünmemesi. Verdun öfkeden çatlıyor, vaftiz kurnasını buharlaştıracak. Hem bu benim açık bir sabırsızlıkla beklediğim günün tek olayı: Verdun'ü ve onunla birlikte Roma ve papalık kilisesini havaya uçuracak küçük kutsaldamlacık.

Thian'ın arkasında Jérémy ile Ufaklık da hiç fena değiller. Lacivert blazer ve fare grisi pantolon, ayna gibi jölelenmiş ve kudas ayinine katılan birinin bilinci gibi dümdüz ayrılmış saçlar. Bir örnek kıyafetleri Thérèse'in işi. Zaten kendisi için de aynısını seçmiş, tek farkı, pantolonun yerine, üzerine her zamanki görünüşünü aslında hiç değiştirmeyen plili bir etek geçirmesi. Thérèse Thérèse'dir. Bir samba okulunun en başında pullarla yıldızlarla süslü bile olsa, yıldızlarla içli dışlı olmanın getirdiği iflah olmaz katılığını daima korurdu o. Dün akşam yemekte kulağına eğilip sormuştum ona: "Ölüm düz bir süreçtir, Thérèse, bu cümle hakkında ne düşünüyorsun?" Bakmadı bile. Cevap verdi: "Bu doğru Ben, ve ömrün uzunluğu atışın hızına bağlı." Buna, hep profesyonelce, şunu da ekledi: "Ama bu seni bağlamaz, sen doksan üçüncü yaş gününde yatağında öleceksin." (Beni rahatlattığını sanıyordu, ben se hemen hesap yaptım: doksan üç yaşıma kadar lanet olası ince uzun bir yol var! O zamana kadar dayanabilmek için kendime ufak ölümler icat etmem gerek.)

Jérémy rugan pabuçlarının tüyler ürpertici gıcirtısı içinde odayı katediyor.

"Mo, Simon, size bir armağanım var!"

Bu cümleyi avaz avaz söylediğinden, Mo ile Mosi kendilerini bütün ahalinin meraklı gözleri önünde ince uzun bir armağan paketini açarken buluyorlar. Ve işte her birinin elinde çok dayanıklı çelikten, keskin ve sivri, küçük bir eye var.

"Clara kodeste evleneceğinden," diye sakın sakın açıklıyor Jeremy, "sizi alıkoymaları halinde, bunların işinize yarayabileceğini düşündüm."

Şiddetle yediği sağlıklı sollu şamar gün boyu renk veriyor yanaklarına. Bunun üzerine Mo ile Simon yarım yamalak bir gülüş lütfediyorlar.

"Benjamin, giyinmeyecek misin?"

Julie yanı başımda. Susadığım an göğüslerini açabildiği için hepsinden çok sevdiğim o kruvaze elbisesi içinde Julie, Julie çubuklu pijama gülümsüyor. Neden giyinecek mişim? Hem zaten, ben çoktan üniformamın içindeyim... Üzerime çöken bitkinlik beni apansız öyle derin bir umutsuzluğa, öyle mutlak bir karanlığa sürüklüyor ki, elim içgüdüsel olarak Julie'nin omuzunu ararken, olduğum yerde sendeliyorum Ve

zamanında bana ait olan, bugün biraz Ufaklığın sesi gibi bir sesle şöyle dediğimi duyuyorum.

"Yasmina yıkasın beni."

Sonra:

"Yasmina giydirdin üzerimi."

Yasmina beni yıkadı. Dün akşam Therese dahil çocukları tek tek yıkadığı gibi, ben küçük bir çocukken annemin uzaklara sevişmeye gidip Louna ile beni tek başımıza bıraktığı zamanlarda hep yaptığı gibi.

Clara'nın evlenmesini istemiyorum. Clara'nın hayatında bir haftalığına bile olsa Saint-Hiver'in mahkûmlarına esin periliği yapmasını istemiyorum. Clara'mın kullanılmasını istemiyorum. Onu kendinden otuz yıl erken zıbaracak bir adamın kollarında istemiyorum. Ona mutluluk trajedisi oynanmasını istemiyorum. Onun o hapishaneye kapatılmasını istemiyorum. Yasmina beni yıkıyor, kınadan sararmış parmakları neyi sabunlayacağını iyi biliyor:

"Benjamin oğlum, büyümüşsün sen."

Başmelek saçlı ve semender parmaklı ruhaninin Klarinetçiyimi becermesini istemiyorum. Ve artık Talion Yayınevinin günah keçisi olmak istemiyorum. Bıktım artık, öylesine bıktım ki...

"Benjamin oğlum, sen yorgunsun, iskemleler üzerinde uyuma da."

On sekiz yıl önce Clara doğduğunda, Hadouch'la ben felaket halindeki annemi köşedeki kliniğe götürmüştük. Annem, onda her defasında, doğumun eli kulağında olduğunu haber veren o saydam ışıltıya bürünmüştü. Hadouch külüstür bir araba çalmış ve yollara düşmüştük. "Korkmayın çocuklar, daha yeni başlıyor işine." Ebe kadının avanak gözleri ve berbat bir sesi vardı. Gidip etrafta biraz turladık ama içimiz rahat etmediğinden zamanından önce geri döndük. Suratının üstüne yığılıp kalan ebe kadın bir kazan dairesi gibi horluyordu. Eterle kafayı bulmuştu ve Clara'm tek başına dünyaya gelmeye çabalıyordu. Baş dışarda, dünyaya o tuhaf onaylayıcı dalgın bakışlarını dikmişti bile, ki bu bakış yıllar sonra Julie tarafından bir fotoğrafçının gözü olarak tanımlanacaktı. "Nesneleri saptıyor ve onları kabul ediyor." Hadouch bir tabip bulmak için koridorlarda koştururken ben Clara'mı dünyaya getirmiştım.

"Gel şuraya da kurulayayım seni."

Clara'nın evlenmesini istemiyorum ve buna rağmen Yasmina beni giydiriyor. Clara'nın fotoğrafçı gözüne kavuşmasını istiyorum, onun o aptal âşık rahibe bakışlarına tahammül edemiyorum. Clara görülecek şeyleri görsün istiyorum. Ve gene de giyindim.

Beterin beteri, beteri beklemektir. Dügünlerde en beteri cümle âleme gelinin pek yakın açılışını ilan eden klakson kervanıdır. Hiç olmazsa bundan kaçınılsın diledim ama görünüşe bakılırsa, bu durumda çocuklar büyük bir zevkten mahrum kalacaklardı. Champrond cezaevi Paris'ten altmış kilometre uzakta olduğundan, altmış kilometrelik klakson gürültüsünü sineye çekmek zorunda kaldık. Yanımızdan geçerken biraz dikkatli bir otomobil sürücüsü belki de bu kadar şamatalı bir düğünde, kurdelelerle süslenmiş külüstürlerin içinde bu kadar cenaze kaçını sura görmeyi eğlenceli bulurdu. Yumurcakların (Jerémy, Ufaklık, küçük nedimeler Leila ve Nourdine) yerleştiği ve Temple sokağındaki mağazada günah keçiliği yaptığım dönemde tanıdığım sıkı dost Theo'nun kullandığı en sondaki araba dışında.¹ Ona bize katılmaktan sıkılıyor mu diye sorduğumda Theo şöyle cevap verdi: "Düğünlere bayılırım, ne kaçırdığımı görmek için hiçbir fırsatı kaçırmam. Kodeste bir düğün ha..."

En güzel araba kuşkusuz gelininki, kiralayan adamın silahını çekip kendini vuracağını sandığım bir seans boyunca Hadouch'un özel olarak kiraladığı bembeyaz bir Chambord. "Hayır, BMW olmaz," diyordu Hadouch, "pezevenk işi, Mercedes de olmaz, Çingene işi olur, hayır, bu Citroen de olmaz, yoo, Gestapo konulu bir film çevirmiyoruz burada, Buick de olmaz, herkes cenaze arabası sanacak, bu bir düğün, anasını satayım, cenaze değil – şey, hemen hemen değil...", o ana gelinceye kadar saatlerce sürdü bu: "Ya şurdaki Chambord, kiralık mı o?" Sonra ciddi mi ciddi: "Anlarsın Benjamin, beyaz bir Chambord, hiç olmazsa bu tam Clara'ya yaraşır."

Clara arkamda, beyaz Chambord'un içinde gidiyor. İhtiyar Amar'ın elini tutmuş ve anlıyorum ki, Clarence'inkini tutana kadar bırakmayacak onu. (Clara ve Clarence! Allah kahretsin ki kahretsin!) Yasmina öteki yanına oturmuş ve arabayı, önde tek başına, dirseğini pencereden aşırılmış bir vaziyette, gerçek bir beyaz Chambord şoförü gibi Hadouch kullanıyor. Julie ve ben, onun özel izinli bir mahkûm gibi, polis tarafından çekilmemiş olmaktan pek memnun sarı 4 C.V.'sinde neşeyle ilerliyoruz. Ufaklığın o koca boynuna bağladığı pembe kurdelesiyse arkaya kurulan Köpek Julius dışında kimseyi almadık arabaya, Julie'yle yalnız

kalmak istiyordum. Ağabeylik yasıma saygıyla klakson çalmadı Julie. Yirmili yıllarda özgürlükçü kadınların o uzun, üstü açık arabalarının direksiyonunda sergiledikleri cinsten dinamik bir rehavetle kullanıyor arabayı. Güzel ve ben elimi elbisesinin yaka oyuntusundan içeri daldırıyorum. Memelerinden biri derhal yuvalanıyor elime.

"Zamanında, Summerhill'de A. S. Neill'le bir görüşme yaptığımı söylemiş miydin sana?"

Hayır, bunu bana hiç söylememişti. Julie bana işinden çok az söz eder. Ve böylesi daha iyi, çünkü yazılarını yazmak için o kadar çok dünyayı dolaşılıyor ki, bir de bunları bana anlatmaya kalksa, hayat bambaşka olurdu.

"Her neyse, bugün onun bana Saint-Hiver'den söz ettiğini hatırladım."

"Şaka mı ediyorsun? Saint-Hiver Summerhill'e A. S. Neill'i görmeye mi gitmiş?"

"Evet, onun çocuklara uyguladığı yöntemleri yetişkin suçlulara uygulamayı planlayan bir Fransız yargıcı."

Mosi Moile Kabil Simon şişlere geçirilmiş yedi koyunun son yemeği bekledikleri bir kamyonetin içinde Clara'yı takip ediyorlardı. Yaratıcı mahkûmlar ziyafete davetliyidiler elbette, gardiyanları da ve belki de onları enseleyen aynasızlarla, onları deliğe yollayan yargıç ve onları pek iyi iyi savunan avukatlar da. Ziyafete yarım ton kadar kuskus eşlik ediyor.

"Pekiyi, A. S. Neill yakışıklı Clarence hakkında ne düşünüyordu?"

"Projesinin başarıya ulaşıp ulaşmayacağını merak ediyordu Clarence'in. Sanırım, bundan kuşkusu vardı. Ona göre bu tür eğitim kurumlarının başarısı bir yöntem sorunundan çok, sorumlu kişiye bağlıydı."

"Evet Madam pedagoji yok, sadece pedagoglar vardır."

Julie göz ucuyla gülümsedi bana. Ama kafasında küçük bir mekanizma harekete geçmişti. Bu havasını iyi bilirim. Gazeteci bayanın burunu koku aldı. Hem öyle sıradan bir burun değil! Kâğıtlar âleminde bir Kraliçe Zabo neyse Julie de sosyal âlemde odur: doymak bilmeyen bir merak ve şaşmaz bir teşhise sahip bir tarayıcı.

"Gene de bilmek istediğim bir şey var..."

"Evet, Julie?"

"Saint-Hiver'in nasıl olup da cezaevi projesini Chabotte'a yutturabildiği. Chabotte'u hatırladın mı? Bir ara, Adalet Bakanlığında özel kalem müdürüydü; o olmadan hiçbir karar alınamıyordu."

Chabotte'u hatırlamaz olur muyum... arkadaki uzun bir copla silahlı, iki polisin bindiği küçük motosikletin mucidi. 70'li yıllarda eve tedavi

olmaya gelen şiş kafaların çoğu Chabotte'un motorize copunun marifeti idi.

"Chabotte'a bir-iki parmak oyunuyla bir Landru'nun bir Rembrandt'a çevrileceğini yutturmak olacak iş değil."

Burada itiraz ediyorum:

"Altmış yaşında Clara'yı ayartan ve beş dakikada onu bir softaya dönüştürebilen bir tip herkesi her şeye inandırabilir."

Ve orali değilmiş gibi ekliyorum:

"Mesela, o cennetten farksız hapisanesi hakkında bir makale yazmaya can atan bir Julie Corrençon'u bunu yapmamaya ikna edebilir."

Julie bana cevap vermek üzere ağzını açıyor ama bir siren çığlığı soluğunu kesiyor. Kıçı havada ve karnı yere yapışık bir motosikletli polis esas oğlana yol vermek için düğün alayına hendeğe atlamasını işaret ederek bizi solluyor: esas oğlan camları bir giz gibi duman rengi ve bizi sollamasıyla birlikte, peşinde canhıraşlıkta ondan hiç de geri kalmayan başka bir motosikletliyle ufuk çizgisine ulaşan resmi bir limuzin. *İçimden* "Önemli bir davetli" diye gırgır geçiyorum.

"Hayır!" diye cevap vermişti Saint-Hiver, Julie ona açıkça sorduğunda. "Hayır! Bizimle ilgili bir makale yazmanız gerekmez!"

Sesinde yangın duvarına benzer bir şey vardı. Derhal toparlandı sonra:

"Elbette basın özgürdür, Matmazel Corrençon, hem zaten yasaklamak benim karakterimde yoktur."

(Gene de için gidiyor, değil mi, ha?)

"Ama şu makaleyi yazdığınızı bir düşünün..."

Sesi bunun yapılmaması için yalvarıyordu.

"Şöyle bir yazı çıkardığınızı düşünün: '*Fransız ceza sisteminde bir sanat ve zenaat birimi*'... bunun gibi bir şey, başlıklar konusunda hiç de yetenekli değilimdir (gerçekten de!), bu sizin deyişinizle bir *scoop*² olacak, değil mi? Üstelik bugünün hayal gücünü okşayan 'gözleme dayalı haber' türünden bir *scoop* olacaktır, öyle değil mi?"

Öyle. Julie'nin iştahı bunu teslimetmek zorundaydı.

"Pekâlâ. Makaleniz çıktıktan bir hafta sonra neler olacak?"

Julie'de sükût.

"Ne kadar züppelik varsa hepsinin hedefi haline geleceğiz, olacağı bu! İyi niyetli gazeteciler başarılarımızı göklere çıkarmak, daha başkaları devlet parasının çarçur edildiğini haykırmak için çekirgeler gibi üzerimize hücum edecekler! Sonuç: ideolojik rekabet! Her çeşit eleştir-

men gelip ressamlarımın, yazarlarımın, bestecilerimin etrafına üşüşecek ve onları dışarda üretilenlerle kıyaslayacak, sonuç: sanatsal rekabet! Büyük bir olasılıkla ürettiklerimizi pazarlamak isteyecekler: ekonomik rekabet! Pansiyonerlerimden bazıları reklamın başdöndürücülüğüne kaptıracak kendini: narsistçe bir rekabet! Oysa, size hatırlatayım..."

Burada, parmağı çok hafif titreyerek...

"Size hatırlatırım, eğer bu adamlar birgün adam öldürmüşlerse, işte kesinlikle bu yaygın rekabet havasına tahammül edemediklerinden-dir..."

Tabaklar üzerinde sessizlik.

"Onları kışkırtmayın, Matmazel Corrençon, o makaleyi yazmayın, pansiyonerlerimi aslanların önüne atmayın."

"Aslanları öldürürler sonra."

Champrond cezaevinin etrafına bir sürü araba toplanmış... Bina, eski duvarlarının durgun sulara yansırçasına yansıdığı araba saclarından bir bağa içinden yükselir gibi görünüyor.

"Sonuç olarak, herkese yetecek kadar koyun var mı diye merak ediyorum," diyorum.

Julie'de sükût.

"Baksana, merkez avludaki ziyafet için ışıkları şimdiden yakmışlar bile."

Bu doğru, cezaevinin ortasından yükselen ince bir duman şeridi masmavi bir gökte dağılıp gidiyor.

"Korkarım düğün filan olmayacak," diyor en sonunda Julie.

"Ne diyorsun?"

Bir helikopterin pata patası başlarımızın üzerindeki gökyüzünü karıştırıyor. Kanatlarıyla cezaevinin üzerindeki duman şeridini bölen, sivil korumadan kırmızı bir helikopter. Duvarların arkasında bir yerlerde kayboluyor.

"Bir şeyler olmuş galiba.

Julie jandarma barikatını gösteriyor. İner çıkar parmaklıklar, motosikletliler, ellerinde makineliyle, ayakta jandarmalar ve orkestrayı yöneten dört defa gümüş sırmalı bir subay. Bize doğru ilerleyen.

"Bir komutan," diyor Julie kontağı kapatırken.

Sessizlik.

İlerde duman şeridinin heyecanı yatışmış. Dosdoğru göğe yükseliyor. En tepede bir-iki kıvrıma hak tanıyor kendine. Jandarma komutanı yaklaşip eğiliyor. Kaşları da şeritleri kadar gümüşü.

"Gelin siz misiniz?"

Julie'ye böylesine sorulan bu soru epeyce can sıkıcı. O benim gelinim, çek ayaklarını! Ama kaşın altındaki bakış taziyeyle dolu. Şaka yapacak zaman değil. Clara'yı tutmak için arabadan atlıyorum. Çok geç.

"Gelin benim, Mösyö."

Eli Amar'ın elinde, sanki o beyaz elbisesiyle gökten düşercesine gelip konuyor adamın önüne. Komutan ne diyeceğini bilemiyor.

"Bir şey mi oldu?"

Clara'nın dudaklarında belli belirsiz, çok terbiyeli bir tebessüm titreyiyor. Hadouch, Mo ve Simon davranıyorlar.

"Bir sorun mu var?"

Bu aslında onlardan gelecek bir soru değil. Daha çok kültürel bir otomatizm. Üniformalar onların yaşamına nadiren rahat vermiştir.

"Lütfen, Mösyö," diyor Clara, "bana cevap verin."

Bu gelinin sesinde bütün bu üniformalarda, parmaklıklarda, maki-nelilerde, motosikletlilerde, orada dikilen bütün güçlerde bulunandan çok daha fazla otorite var.

"Mösyö Saint-Hiver vefat etti," diyor komutan.

Ve aynı şeyi üç kez tekrarlıyor. Takılıp kalıyor. Bu angaryayı astla-rından birine bırakmak istememiş. Onlardan biri olmayı tercih ederdi. Bir motosiklet olmayı tercih ederdi.

Clara Amar'ın elini bıraktı.

"Onu görmek istiyorum."

"Bu tamamen imkânsız."

"Görmek istiyorum onu."

Genetik olarak olanaksız gibi görünmesine rağmen, komutan Amar'a dönüp soruyor:

"Siz babası mısınız?"

Bunun üzerine Amar o kendine has cevaplarından birini yapıştı-
yor:

"O benim kızım ama ben onun babası değilim."

"Ona açıklamak lazım..." diyor komutan.

"Clara..."

Şimdi konuşan benim. Bir uyur gezeri uyandıncasına, olabildiğin-
ce yavaş, sesleniyorum.

"Clara..."

Clara gümüşi kaşlı öteki savaşıya fırlattığı bakışla bakıyor bana.
Tekrarlıyor:

"Onu görmek istiyorum."

Ve onu dünyaya getiren ben, Clarence'ı görene kadar, onun ağzın-
dan başka şey çıkmayacağını biliyorum.

Güneşli yolda çocuklar bize doğru koşmaya başlamışlar bile.

"Simon, çocukları arabaya bindir ve hiçbir yere kıpırdamalarını
söyle onlara!"

Simon, Hadouch'ın emrine her zamanki gibi hiç itirazsız uyuyor.

"Sizden başka, kim komutan burada?"

Komutanın üniformasına takılı paraşütçü brövesi öfkeli bir bakış fırlatıyor bana.

"Ben erkek kardeşiyim," diyorum, "ağabeysiyim."

Komutanın kafası anladım işareti yapıyor.

"Sizinle konuşmalıyım," diyor tok bir sesle.

Elini hafifçe koluma uzatıp çekiyor beni.

"Beni dinleyin, ağabey... "

Çok hızlı konuşuyor.

"Saint-Hiver öldürülmüş, ona işkence etmişler, kısacası kıyıma uğratılmış, kesinlikle görünecek halde değil. Eğer kız kardeşiniz oraya gidecek olursa, mahvolur."

Polis barikatı önümüzde açılıyor. Bir basın aracı geçişimizi engelliyor, Paris'e koşacak. O her zamanki yıldırım misali kara haber taşıyıcısı.

"Ya gazetelerde fotoğrafı görünce, o zaman mahvolmayacak mı kardeşim? Onu bütün dünyaya göstereceksiniz ama kız kardeşime göstermeyeceksiniz, öyle mi?"

Sessizlik. Clara'ya bakıyoruz. Hadouch ve Mo gerideler. Amar tekrar beyaz Chambord'a otumuş. Clara'nın başının üzerindeki güneş öylece kalakalmış.

"Bundan kurtulmak istiyorsanız, onu arabaya bindirin."

Bütün bunlar fısıldanan sözcüklerle. Hareketsiz sözler. Buğday denizlerindeki düğünün hareketsizliği, üniformaların hareketsizliği, gözüme ilk kez bir kütle halinde görünen cezaevinin hareketsizliği, duman şeridinin dikine bir çizgi oluşturduğu havanın hareketsizliği. Çizenin eli eminmiş: kusursuz bir dikey çizgi. "*Ölüm düz bir süreçtir...*"

"Ayaklanma olmuş," diyor komutan. "Hapishaneye girmek imkânsız."

Ama etrafımızda öylesine bir sessizlik var ki, bir ayaklanma olursa bile müthiş bir tıkaçla sesi kesilmiş olmalı.

"Ayaklanmadan en küçük bir mırıltı bile gelmiyor," diyorum.

Sonra, mümkün merteye üniformalıya yaklaşarak:

"Ne olmuş? Mahkûmlar Saint-Hiver'i öldürmüşler mi?"

Dört şeritten süratli bir itiraz.

"Tam olarak değil."

"Nasıl yani, tam olarak değil? Tam olarak öldürmemişler mi onu?"

Komutanın sabrı, bu yusuvarlak güneşin altında yapayalnız ayakta duran gelinin görüntüsü. Olur ya, Clara'nın yaşlarında, işte öyle bir şey, yarın aynen böyle bir sorgu yargıcıyla evlenecek olan sarışın bir kızı vardır onun da...

"Lütfen, kız kardeşinizi mutlaka eve dönmeye ikna etmelisiniz."

Julie 4 C.V.'sinin ön camından benim uzun uzun konuşmamı seyrediyordu. Julie arabadan çıkmadı. Julie gidip Clara'ya omuz vermedi. Julie Clara'yı benim kadar iyi tanır. "Clara neye karar verirse versin, Benjamin, hiç hayal kurma, tek başına karar verecektir."

"Kız kardeşim Saint-Hiver'in ölüsünü görmeye karar verdi."

Jandarma komutanının arkasından bir araba kapısı çarpıyor. Şiddetle çarpıyor. Örümcek gibi ince uzun bir tip geniş adımlarla bize doğru ilerliyor. Arada bir hep duruyor, durumu yoluna koyacak ilahi varlık... Adam yanımızdan geçiyor, benim ve komutanın, adeta içinden geçercesine Clara'ya sürtünüyor ve sonunda Hadouch'un karşısına dikiliyor:

"Aa bu Ben Tayeb'miş! Düğünden misin, Ben Tayeb?"

Örümcek ayak cevabı beklemeden parmağıyla Mo ile Simon'u işaret ediyor.

"Şu senin Kabil'le Mo Hıristiyan mı oldular?"

Simon bu sözlere ağız kulaklarında gülümsüyor. Kesici dişlerinin arası açık. İnanişe göre bu açıklıktan peygamberin nefesi esermiş. Hikâyeye göreyse bu nefes ne kaleleri kökünden sökmüş. Hadouch Simon'un gülüşünü bilir.

"Kıpırdanmaz, Simon, 'İyi günler, sayın müfettiş,' denir."

Simon kımıldamıyor. Tekrarlıyor:

"İyi günler, sayın müfettiş."

Gülümsemesi bile kıpırtısız.

"Berthier! Clamard!" diye sesleniyor müfettiş.

İki araba kapısı daha çarpıyor. Berthier ile Clamard. Patronlarıyla aralarında küçük bir kafa farkı var ama tuhafılıkta hepsi birbirinin aynı. Emir-komuta zincirinin akıllı maymunları.

"İzin verir misiniz komutan?" diye bağıırıyor örümcekayak uzaktan, "Belleville kalkmış ayağıma gelmiş, benim bölgem, ekmek param, varoluş nedenim, biraz çalışıp yararlanmalı bundan!"

Komutan cevap vermiyor. Sessizliği hoşlanmadığını gösteriyor. Kent kıyafetiyle kırsal kesim kıyafeti arasındaki ezeli çekişme. Örümcekayak araba sırasının en başına doğru gidiyor. Her adımda bir araba. Her takanın tepesine avuç içiyle bir darbe indiriyor. Güm!

"Herkes dışarı! Kimlik kontrolü!"

"Bakarsın çalıntı bir araba enseleriz," diye gırgır geçiyor akıllı maymunlardan biri, komutanın yanından geçerken.

Başakların arasına sıkışmış arabaların yavaşlatılmış motor sesleri

arasında dışarı çıkan bütün bu insanlar, bir gezegen sessizliği içinde, her arabanın tepesine bir tane indirerekten (güm! güm!) sırayı dolaşan şu koca tip, daracık bir yolla sapsarı iki ufka ayrılan yer ve yusuvarlak bir güneşin altında ayakta dikilen şu gelin... Bir tek Tanrı'nın sesi eksik...

Ama Tanrı'nın sesi aniden manzaranın üzerine iniveriyor.

Ve başaklar bu sesle titriyor.

"Müfettiş Bertholet, o insanları rahat bırakın ve arabanıza geri dönün!"

Ses örüncekayağı tam da çocukların arabasına elini kaldırmışken yakaladı. (Jérémy, "Anında yıldırım yere yapıştırdı sandım onu," diyecekti daha sonra.)

Tanrının sesi polis megafonlarının çatlaklığına sahip.

"Şu hapishanede bir isyanı kışkırttınız, bu size yetmedi mi?"

Müfettiş Bertholet bu sesi iyi tanıır.

"Dışarda da mı isyan istiyorsunuz?"

Bu ses ona meslek yaşamının bittiğini açıkça işaret ediyor.

Müfettiş Bertholet kös kös yerine dönerken, Tanrı görev arabasının içinden, az önce önde bir koruyucu melek, arkada bir koruyucu melek, düğün alayını sollayan arabanın ta kendisinden canlı olarak çıkıyor.

"Günaydın, Mösyö Malaussene, böyle durumlar da hep sizi buluyor."

Bembeyaz bir alında yağlı bir kıvrım, arı işlemeli bir yelek üzerine cam yeşili bir ceket, arkada kavuşturulmuş eller ve şiş bir göbek, bu ihtiyar Thian'ın patronu, daha önce hayatımda, evet, pek çok kez karşılaştığım, müthiş bir polis olarak hakkımda benden çok şey bilen Bölüm Komiseri Coudrier.

"Sanırım, bu kız kardeşiniz Clara."

Clara hâlâ güneşte.

"Zavallı yavrucak."

Gerçekten de Bölüm Komiseri Coudrier'nin, hayatın günlük dehşetleri tarafından yolun ortasına dikilen şu gelinin tam anlamıyla "zavallı bir yavrucak" olduğunu düşünür gibi bir hali vardı.

"Saint-Hiver'i mutlaka görmek istiyor, sayın komiserim," diye araya giriyor jandarma komutanı.

"Elbette..."

Bölüm Komiseri üzüntüyle başını sallıyor.

"Bunu engelleyen hiçbir şey yok, Mösyö Malaussene, maktulün durumu dışında. Mösyö Saint-Hiver hiç de görülecek gibi değil."

Yeniden Clara'ya bakış.

"Ama sanırım, bundan kaçamayacağız."

Sonra, derin bir soluk alışın ardından:

"Haydi gidelim."

İki jandarma sessizliği çizen parmaklıkları kaldırdı.

Clara'nın koluna girdim. Çıktı kolumdan. Yalnız yürümek istiyor-

du. En önde yalnız. Saint-Hiver'in dairesinin yolunu biliyordu. Coudrier

ile benim onu takip etmekten başka yapacağımız bir şey yoktu. Takip

ettik. Sanki genç bir gelin ulusal jandarma kuvvetlerini teftiş ediyordu.

Jandarmalar başlarını eğip tekrar doğruluyorlardı. Jandarmalar gelinin

yasına ağlıyorlardı. Fransız jandarmasına karlar yağıyordu. Sonra geli-

nin saflarını yardığını görme sırası, ayakta tüfekleriyle Cumhuriyetin

Güvenlik Güçlerine geldi. Ayaklanan mahkûmu tepelemeye neşe için-

de gelen onlar, şimdi miğferlerinin içinde yüreklerinin attığını hissediyor-

lardı. Gelin ne onlara baktı, ne de ötekilere. Gelin gri renkli yüksek

kapıya dikmişti gözlerini. Kapı kendiliğinden cezaevinin şeref avlusuna

açıldı. Avlunun orta yerinde devrilmiş iskemleler arasında kuyruklu

bir piyano için için yanmaktaydı. Dimdik bir duman göğe yollamaktay-

dı onu. Gelin geçerken gardiyanların kasketleri düştü. Birkaç büyük tit-

redi. Bir elin tersi bir gözyaşını sildi. Şimdi gelin, terk edilmiş denecek

kadar sessiz bir cezaevinin koridorlarında kayarcasına ilerliyordu.

Bembeyaz ve yalnız gelin eski duvarların bir anısı gibi dalgalanıyordu,

etrafındaki eşyalar sanki ezelden beri devrilmiş, yeri çok eski fotoğraflar-

larla kaplayan fotoğraflar (başı öne eğik bir flütçü, kazı kaleminin yan-

ında bir heykelcinin bileği... şaşırtıcı derecede temiz müsveddelerle

dolup taşan bir kâğıt sepeti, bitişik yazılar, cetvelle çizilmiş karalama-

lar) yırtılmış gibiydi. Ve gelin böyle uçuş uçuş ve sessiz, koridorlarda

koştı, döner merdivenleri tırmandı, galerilerde dolaştı, ta ki bu yolculu-

ğun hedefi olan kapı nihayet karşısına dikilip, kıpkırmızı gözleri ve tit-

reyen elleriyle yaşlı bir gardiyan onu durdurana kadar:

"Olmaz, Matmazel Clara..."

Ama o gardiyanı itti ve odaya girdi. Gelinle görmeye karar verdiği

şey arasında, ölçümler yapan montlu adamlar vardı, ayrıca eldivenli

parmaklarının ucundaki minik fırçayla milim milim parmak izi arayan

başkaları vardı, ölmekte olan bir adamın beyazlığında bir doktor vardı

ve göz kamaştırıcı beyazlıktaki entarisi, açılmış kaftanı, kaymış atkısıyla

dua etmekte olan ama derhal doğrulan bir rahip vardı

Clara rahibi, yaşlı gardiyardan daha az sakınarak itti ve yapayalnız,

bu kez kesinlikle yapayalnız o mahvolmuş şeklin karşısında buldu ken-

dini. Şekil çarpılmıştı, öylece donup kalmıştı. Cesedin içinden kemikleri görünüyordu. Yüzü yoktu. Ama hâlâ çığlık atar gibiydi.

Gelin görmeye geldiği şeyi uzun uzun seyretti. Adamlardan hiçbiri soluk almaya dahi cesaret edemiyordu. Sonra gelin, doktor ve rahip de dahil, oradaki herkesin hayatları boyunca esrarını çözmeye çalışacakları bir harekette bulundu. Bütün bu beyazlar arasından nasıl çıktığı meçhul küçük siyah fotoğraf makinesini gözüne dayadı, bir an işkence edilmiş kadavrayı tespit etti, sonra çıt diye bir flaş sesi geldi ve bir sonsuzluk ışığı.

III

CLARA'YI TESELLİ ETMEK

*"Projeleriniz nedir, Mösyö Malaussène?"
"Clara'yı teselli etmek."*

Aa tabii. Peki, nasıl teselli etmeyi düşünüyorsun Clara'yı, akıllım? Bu evliliği hiç istemeyen sen, ne gibi avuntular uyduracaksın, ha? Söyle de görelim bakalım... Elinde olmadan hissettiğin şu derin rahatlama (çünkü içinden rahatladın orada, öyle değil mi Benjamin? Biraz olsun rahatlamadın mı?) nasıl saklayacaksın bunu ondan? Bu iş kitabını yayınlama hasretiyle yanan bir deve yönelik küçük bir laf salatası tasarlamaya benzemez... bu başka bir şey, buradaki acı, gerçek, doğadakinden daha da büyük bir acı, adlandırılmaz bir acı, bütün hey Tanrım incelikleriyle semavi bir boktanlık. Saint-Hiver düğün günü kalpten, damarlarındaki mutluluk fazlasından, ruhu tıka basa dolmuş, hazımsızlıktan ölür gibi, bahtiyar bir insanın tebessümüyle ölebilirdi, tamam, öylesi çok kolay olurdu... Ama ya bu? Ha? Bu? Ne yapmalı? Ölüsünü allayıp pullamışlar merhum müstakbel damadın! Dehşetin bütün kuralları içinde bir işkence, işkencelerin işkencesi: kendi kendine, Saint-Hiver'in son düşündüğü şeyin Clara olduğunu söylemek bile teselli veremez... Son düşündüğü bunun son bulması olmuştur, sondan bir öncekinde de, bunun durmasını, artık işinin bitirilmesini düşünmüştür. Ona bunu yapanlar kinlerini hafife almamışlar... Ve sen Clara'yı teselli edeceksin, öyle mi? O cânım düğünden döndüğünden beri fotoğraf laboratuvarına kapanıp kırmızı lambasının altında yapayalnız, ev çoktan uykuya dalmışken, uykusunu bastırarak, işkenceyi gerçek zamanı içinde tab etmekle meşgul Clara'yı, sanırım kendi tarzında erkeğine eşlik etmenin, ona yapılanları anlamamanın, bütün işkence boyunca yapayalnız, tamamen terk edilmiş, eskiden bir taşın yalnızlığından söz ederken söylendiği gibi çok kederli olan ona ulaşmanın bir yolu... çünkü işkence, acı çektiikten ibaret değil sadece, bir insanı insanlıktan uzaklaştırıncaya kadar, insanlıkla hiç ilgisi kalmayacak kadar yıkmaktır, haykıran yalnızlık ve Saint-Hiver belki de ölümün bile rahatlatamayacağını düşünecek kadar acı çekmişti... Ve sen, Amar'ın gidişinden çok sonra... bütün o kırmızı gece boyunca bütün bunları damla damla anlayan Clara'yı teselli edeceksin.

"İyi mi, oğlum?"

"İyi olacak, Amar."

"Yasmina'nın yapabileceği bir şey var mı?"

"Gelinliği götürsün, versin onu, ne istiyorsa yapsın..."

"Tamam oğlum. Hadouch bir Şeyler yapabilir mi?"

"Chambord'u geri versin, gezintiden bađıŐlasın beni."

"Olur oğlum, ya ben, benim yapabileceğim bir Şey var mı?"

"Amar..."

"Evet oğlum?"

"Amar, sana teşekkür ederim."

"BoŐver ođlum, *in niz beguzared*, bu da gećer..."

Elbette, elbette, ama gene de bu fotođrafları banyo etmekten daha ćabuk gećen Őeyler var... ćocuklar yatmıŐ, ıŐıklar sndrlmŐ, yatak ćarŐaflarım kaynıyor, fotođraf odasının kırmızı kćk lambası... Gün ıŐıđına geri döndüđünde Clara'yı teselli ićin ne kalıyor geriye? Bu kederde yeni bir Őey filizlendirebileceđini mi dŐlyorsun Malaussene? Gerćekten de mide bulandırıcı dokunaklılıkta bir iyimserliđin var... Ađabeyden kćk bir sevgi darbesi ve her Őey bitecek, öyle mi? Aslında Clara'yı teselli etmeyi dŐndkće ađzının suyu akıyor, öyle deđil mi? Ve bu ne kadar zor olursa, o kadar fevkalade olacak, deđil mi? Haydi... itiraf et! Ne kadar da kendine saklamak istemiŐtin kćk bacını, Őimdi elinde olduđuna göre, bundan yararlanmamak yazık olur...

Ve bütün bir gece boyunca devam etti bu, ta ki meşhur telefon sesine kadar.

"ALLO!" (HıŐır hıŐır bir uluma; Kraliće Zabo.)

Öyle bir bağırış bağırdı ki kendime geliverdim.

"Bir yarım ton yavaş, Haşmetmeap, etrafımda uyuyan kalabalık bir ailem var."

"Bu saatte mi?"

Gerćekten de saat sabahın onuydu ve Julie ćoktan gitmiŐti.

"Gözümü kırpmadım, Haşmetmeap, gün yeni açardı sanıyordum."

"Uykusuzluk aldaticı bir hayaldir, Malaussene, insan hayatta daima sandığından fazla uyur."

Alın bakalım... hep o konuŐmayı idare etme âdeti: asansör servisi. Bu sabah ping pong oynamayı hić ćekmiyor canım.

"Son defa birbirimize her Şeyi söylemiŐtik sanırım, öyle değil mi?"

"Her Şeyi değil, Malaussene, ekleyecek birkaç Şeyim var."

"Neymiş ekleyeceğiniz?"

"BaŐsađlıđı dilekleri."

Tanrım, baŐsađlıđı dilekleri; doğru ya... Bir tatlı gibi baŐsađlıđı dileklerine yaslanmak gerekecek.

Ama işin gerçeği, nasıl oluyor da biliyor o?

"Kara haber çabuk yayılır Malaussène. Gazetelerin kanatları! Her sabah masama konarlar."

Gerçekten de gevezelik etmek gelmiyor içimden.

"İnsanı allak bullak eden üzüntülerinizi bildirme biçiminiz dışında, başka bir şey var mı Haşmetmeap?"

"Özürlerim, Malaussène."

(Efendim?)

"Size özür borçluyum."

Bu cümleyi ilk kez telaffuz ediyor olmalı. Sessiz şaşkınlığım bu yüzden.

"Hiç düşünmeden gönderdim sizi, bunun için özür diliyorum. Lous-sa da söyledi zaten. Kız kardeşinizle ilgili olarak yani. Sizi kahreden şu evlilik."

("Sizi kahreden...")

"Sinirleriniz perişandı, Malaussène, ve ben kimseyi sinir bozukluğu yüzünden asla işten atmamışımdır."

"Siz atmadınız beni, ben kendim istifa ettim."

"İntihar eder gibi, evet."

"Bu enine boyuna düşünülüp olgunlaştırılmış bir karardı!"

"Sizin durumunuzda asla olgunluktan söz etmeyiniz, evladım, parmağınızda bir dolama bile olgunlaşamaz sizin, kaldı ki bir karar..."

(İşte, gene başladı...)

"Sizin yaşınızda asla istifa edilmeyeceğini bilmeniz gerekirdi, bir tazminat, yüklüce, işte olgunluk budur Malaussène!"

"Tamam, Haşmetmeap, iki yıllık ücret diyelim, bu size uyar mı?"

"Hiç uymaz, tek metelik bile vermem size. Ama size başka bir teklifim var."

Kraliçe Zabo'dan gelen bir teklifi asla kabul etme.

"Dinleyin..."

"Siz dinleyin, Malaussène; öğleden önceki saatleri epeyce harcadık. Önce şu: benden ne zaman uzaklaşsanız –geçen yıl uyduruk hastalık izniniz sırasında ve önceki gece o sözümona istifanızdan sonra– içinden çıkılmaz belaların kurbanı olmuştunuz, bir dehşet girdabı, doğru mu, yanlış mı?"

(Böyle bakıldığında, daha çok, doğru, kabul etmeli...)

"Tesadüf, Haşmetmeap."

"Tesadüfmüş, külahıma anlat. Talion Yayınlarını yüzüstü bırakıp giderken, yuvadan uçuyorsunuz ve siz uçuştayken yaşam tepenize biniyor."

Kuşyuvası gibi bir yayınevi, tuhaf bir benzetme. Bir yayıncı her şeyden önce koridorlar, köşeler, kademeler, bodrumlar, tavan araları demektir, yaratmanın içinden çıkılmaz imbiği: yazar, yepyeni fikirlerle içi kıpır kıpır ana kapıdan süzülür ve ciltler halinde arka kapı tarafında, farelerden temizlenmiş katedralde, bir depoda bulur kendini.

"Beni dinliyorsunuz, Malaussene? İyi. Şimdi de başka bir şey. Günah keçisi olmak istememenizi kabul ediyorum. Bütün gece uyumadım ama kabul ettim bunu. Ömrü billah herkesin yerine azar işitmeyi sineye çekemezsiniz: siz ne Hıristiyansınız, ne mazoşist, hatta yeterince paraya düşkün biri bile değilsiniz. İşte bu yüzden size başka bir teklifim var."

Ve tam o an, şöyle dediğimi duydum:

"Neymiş Haşmetmeap, ne teklif ediyorsunuz bana?"

Oh! Elbette gerektiği kadar alay, bir lokmacık mızımız bir mesafe yüklemiştim sözlerime, ama yutmadı. Bir zafer çılgılığı kopardı:

"Aşk, evladım! Size aşk teklif ediyorum!"

(Aşk mı? Benim Julie'm var, çocuklarım var, Julius'um var...)

"Birbirimizi iyi anlayalım, yavrucuğum, ben size ne sevişme teklifinde bulunuyorum, ne de çapraşık cazibenizin şurda burda uyandırabileceği sıradan yakınlıklar; benim size sunduğum koca bir A ile aşk, dünyanın bütün aşkları!"

Dalga geçiyor, buradan onun sözcük aralarında dalga geçtiğini duyuyorum ama sözcükler, onlar ciddi. Kraliçe Zabo'nun aklına takılan bir şey var ve bu şey benimle ilgili. (Büyük bir A ile Aşk: büyük bir K ile Kuşku.)

"Pekâlâ, ne düşünüyorsunuz? Doğrudan nefretten aşka geçmek, terfi değil de nedir bu, ha?"

"Bir kahve, şu anda ihtiyacım olan şey Haşmetmeap, güzel bir Türk kahvesi, okkalıca küçük bir 'k' ile."

"Gelin, burada içersiniz!"

Bu davet, avın oltaya takıldığını sanan balıkçının bilek darbesi.

"Üzgünüm Haşmetmeap, ama günün ilk sosyete kahvesini bir bölüm komiseriyle içeceğim. Bu sabah saat tam on birde adli polis bürolarında."

Tamamen doğru. Ama Bölüm Komiseri Coudrier'nin karşısına çıkmadan önce, çocukların yanına inip kendi kahvemini kendim yaptım, kendi cezvemle, bir zamanlar Stojilkoviç'in Imotsky köyünden getirdiği, uzun ağızlı, Türk işi cezvemle. Acaba hâlâ Saint-Hiver'in hapisshane-

sinde sakın sakın Vergilius çevirmeye devam mı ediyor, Stojil amca? Bana öyle geliyor ki mahkûmların ayaklanması ve patronun öldürülmesi Gaffiot'sunu tuhaf bir hava akımıyla doldurmuştur!

Köpüğün kabarmasını bekle, çöksün ve altın kadife gibi tekrar kabarsın, tekrar çöksün, üç defa: Türk kahvesi. Telve fincanın dibine çöktükten sonra, hiç acele etmeden, dudağının ucuyla içeceksin. İçilmiş fincanı Therese'e uzatacaksın, o da ters çevirip tabağa kapatacak ve kahverengi telve izlerinden günün programını okuyacak.

"Bugün sana iki teklif var, Benjamin, birini kabul edeceksin, ötekini ret."

Jérémy ile Ufaklık okulda, Julie, ancak Julie bilir nerelerde sürüyor, ihtiyar Thian Verdun'ü Père-Lachaise'de gezdiriyor. Geriye yıldızlara sadık Thérèse ile Clara kalıyor...

"Thérèse, Clara nerede?"

"Odada, Benjamin. Yasmina gelmiş."

Kim demiş Arapça çölün kupkuru sesi, kum ve dikenlerin hırıltısı gırtlaksı bir dildir diye? Arapça güvercinlerin de sesidir, çeşmelerin uzak vaatlerinin. Yasmina dem çekiyor: "*Oua eladzina amanu oua amilu essalahat...*" Yasmina masalcı Thian'ın taburesine oturmuş: "*Lanubaouanahum min eljanat ghourafan...*" Yasmina'nın kalçaları taşıyor ve Yasmina'nın bağrından bir teselli ağıtı yükseliyor, mevta prens Clarence'a övgüler, genç dulun ilk uykusu. Ve gerçekten de Clara sızıyor. Bu bir gülümseme değil. Huzur hâlâ geri gelmiş sayılmaz ama elleri Yasmina'nın ellerinde bir uyku gene de... "*Tajri min tahtiha ellanhar halidjin fiha...*"

"Julius, geliyor musun?"

Köpek Julius bütün gece foto laboratuvarının kapısında beklemiş. Ama bitti artık, Clara uyuyor. Köpek Julius kalkıp arkandan geliyor.

Çenesi kopmuş. Göğsün üzerine sarkmış. Kırık dişli kuronuyla damak, sabah gazetelerinden biri tarzında haykırmakta. Sağ göz bu oyuğun girişinde bir sarkaç gibi sallanıyor. ÖRNEK CEZAEVİNİN MÜDÜRÜ MAHKÛMLARI TARAFINDAN KATLEDİLDİ. Bütün vücut etrafa dağılıp iz bırakmış, AŞIRI HOŞGÖRÜSÜNÜN KURBANI MI OLDU? Bacaklar arkaya kıvrılmış: ölü balıkçıl. GENEL AF MI? GENEL AF MI DİYORDUNUZ? O güzelim ak perçem yok artık: kafa derisiyle birlikte yüzülmüş. KATİLLERDEN DE BETER! Ya o renk... hey gözünü sevdiğimin renk teknolojisinin gelişimi! MUTLULUK CEZAEVİ NEFRET CEZAEVİYMİŞ. Kentli onaylıyor, elbette zavallı kentli o sayısız kafasını salla-

arak onaylıyor. Ve kuşku duyuyor. Böyle şeyler nasıl mümkün olabilir? BU NASIL MÜMKÜN OLABİLİR? Metroda bunun gibi öyle sabahlar vardır ki, insanların kafası başlıklarla doludur.

İnananlarsa,

(diye okuyor Yasmina'nın sesi)

ve iyi işler yapanlar

biz onların mekânını ebediyyen

cennet kılacağız...

(Sonsuz mekânların altından akan berrak

dereleri andıran sesiyle

Yasmina böyle okuyordu...)

"Kahve?"

Bölüm Komiseri Coudrier'nin bürosu eşyaların hiç değişmediği eski bir hatıra. Yerden tavana, kitaplıktan küçük Korsikalının şanına bütün o biblolara kadar Ampir tarzında. İmparatorluk majiskülü "N" işaretinin basılı olduğu fincanı tutan parmak uçlarıma kadar Ampir tarzında.

"Yanılmıyorsam kahveye düşkündünüz."

Bu doğru ve ben de bölüm şefi Coudrier'nin hayat boyu sekreteri Elisabeth'in kahvesini hatırladım sanıyorum: Türk kahvesiyle hiç alakası yok, içimi hiç mi hiç yumuşak değil, Elisabeth'in en küçük bir tedbir almaksızın, sıskalığının tepesinden fincanınıza boca ettiği bir nitrogliserin ve kara barut karışımı.

"Teşekkürler, Elisabeth."

Ve Elisabeth, her zamanki gibi tek söz etmeden, komiseri Cumhuriyet'in geri kalan kısmından ayıran körüklü antika kapıdan çıkıyor. Gümüş tepsisi içine yerleştirilmiş kahvedenliği maroken koltuğun yanına bıraktı – Bölüm Komiseri Coudrier ile sohbet uzayabilir çünkü.

"Pekâlâ, şöyle bir özetleyelim, Mösyö Malaussène."

Ayağıyla basarak, adeta sesini kısar gibi reostatlı lambasının ışığını azaltıyor. Perdeler akşama kadar kapalı, Bölüm Komiseri Coudrier'nin bürosunda alaca karanlık bile Ampir yeşili.

"İki yıl önce, yanılıyorsam durdurun beni, büyük bir mağazada günah keçiliği yapıyordunuz ve her geçtiğiniz yerde bombalar patlıyordu. Herkes sizi suçluyordu, oysa siz masumdunuz. Yanılıyor muyum?"

(Hayır, hayır.)

"Güzel. Geçen yıl Belleville'de bir polis memurum öldürülüyor, mahallenin yaşlı bayanları boğazlanıyor, başkent'in ihtiyarları yarışırçasına uyuşturucuya alıştırılıyor, bayan arkadaşınız Julie Corrençon eşine ender rastlanır gaddarlıkta muamelelerle daha da ağırlaşan bir öldürme girişiminin kurbanı oluyor ve bu suçlardan her biri için, üzerinizde toplanan kuşkular artık saymakla bitmiyor; siz canlı bir karineler antolojisisiniz; oysa..."

(Burada bakışı nokta nokta şeklinde...)

"Sadece masum değilsiniz siz ama tabiri caizse masumiyetin ta kendisisiniz."

(Masumiyet sever beni.)

"Ve ne oluyor, dün bir cezaevi müdürünün inanılmaz derecede hunharca katledildiği haberini alıyorum; cinayet mahalline memurlarımdan birini gönderiyorum, o da baştan mahkûmları suçlamaya kalkınca bir ayaklanmaya sebep oluyor, bu durumda düzeni sağlamak üzere biz-zat oraya gidiyorum ve tam büroma dönmeye hazırlanırken kimi buluyorum orada?"

(Beni.)

"Sizi Mösyö Malaussene."

(Ne demiştiniz...)

Kahveden düşünceli, küçük bir yudum ve farklı bir ses tonu.

"Sizi tanıdığımдан beri, kız kardeşiniz Clara'ya çok düşkün olduğunuz izlenimine kapıldım."

(Ona düşkün olunur, evet...)

Bölüm Komiseri uzun uzun başını sallıyor.

"Onun Saint-Hiver'le evlenmesi hoşunuza gitmemiş olmalı, değil mi?"

(Ah! Buymuş...) İnce ince sinirlerimin gerildiğini hissediyorum.

"Pek sayılmaz, hayır."

"Bunu anlıyorum."

Işık bir yarım ton daha azalıyor.

"Bir hapisane müdürü..."

Sesi gerçekten de daha anlaşılır hale geldi.

"Altmış yaşlarında..."

Burada nostaljik bir tebessüm bahşediyor bana.

"Kiliseye kabul edilen bir yeniyetmeyi emekliliğin eşliğindeki bir bölüm komiserine teslim etmek gibi bir şey adeta."

(Bu durumlarda ne yapmak gerekir acaba? Nazikçe gırgır geçmek mi yoksa mihrabın yerinde durduğunu gösteren bir belge mi vermek?)

"Bağışlayın, size takılıyorum. Biraz daha kahve?"

(Evet, kafayı çok zinde tutmak için çok sade, ufak bir kahve.)

"Neden karşı çıkmadınız bu evliliğe?"

(Çünkü bir Malaussene çocuğunun en küçük bir isteğine başarıyla karşı koyacak kişi anasından doğmamıştır da ondan. Bu veletler analarının çocuğu, aşk meyveleri!)

"Clara âşıktı."

"Olsun."

(Görünüşe bakılırsa, bu onun için yeterli değil.)

"Hem de reşit."

"Cezai olarak elbette. Ama bütün kız ve erkek kardeşleriniz arasın-

da, en çok onu kendi çocuğunuz gibi görüyorsunuz, öyle değil mi?"

Burada hayretten ağızım açık kalıyor. Ya sen bunu nerden biliyorsun, Bölüm Komiseri? Bu durum karşısında bir itiraf gibi kaçıyor ağzımdan:

"Onu dünyaya getiren benim.

Ve ekliyorum:

"Dostum Ben Tayeb'le birlikte."

Aldırmıyor. Aklı kendi düşündüğünde.

"Ama aynı zamanda, annenizin yokluğunda evde anne rolünü Clara üstleniyor, değil mi?"

(Benimkisi onun ekibinden, hem de gözdesi bir aynasızla, müfettiş Pastor'le çekip gitti! Sonuçta onunla benim aramda bir aile meselesi. Anladığım kadarıyla: ona bu bilgileri ihtiyar Thian veriyor, herhalde!)

"Yanılıyor muyum?"

(Hayır, bu doğru. Louna'nın evlenmesinden bile önce, Yasmina'nın annelik etmesine Clara yardım ediyordu...)

"Öyle ki, o Saint-Hiver'le evlenseydi siz hem çocuğunuz hem de annenizi kaybetmiş olacaktınız."

(Bu da Saint-Hiver'in ateşini söndürmem için bir taşla iki sebep yaratıyor bana... Saint-Hiver'in *ateşini söndürmek*, çok komik. Neden kötü sözcükler hep çok geç gelir?)

"Demek istiyorsunuz ki..."

Anında kapıyor.

"Demek istediğim, boka batmakta olağanüstü bir yeteneğiniz var, evladım."

Burada, müdahale etmek ihtiyatlı olur gibime geliyor.

"Saint-Hiver bir önceki gece katledilmiş; oysa o gece ben evin alt katında çocuklarla birlikte yatmıştım."

(Bir sandalye üzerinde.)

"Biliyorum, müfettiş Thian söyledi bana. Bir sandalye üzerinde."

(Ben dememiş miydim... ihtiyar Thian, elbette.)

"Ama Ben Tayeb'in, Mosi'nin ya da Kabil'in geceleri hakkında ne biliyorsunuz?"

(Yoo, hayır, Allah kahretsin, bu olamaz!)

"Bu insanların dostluğu basittir, Mösyö Malaussene. Bu evliliğe karşı olduğunuzu biliyorlardı ve bunlar iyi dost olsalar bile melek de değildirler. Size hizmet etmek isteseler, bundan farklı davranmazlardı. Üstelik bir kodes şefinin cesedi Belleville'in vicdanına pek de ağır gelmemeli."

"Clara'ya bunu yapamazlardı!"

Bunu bağıarak söyledim, çünkü bundan son derece emindim. Yan-
kının dinmesini bekleyip onayladı:

"Buna ben de inanmıyorum ama sıradan bir soruşturmacı için..."

(Yaşasın sıradışı soruşturmacılar!)

"Bir vaka olduğunuzu biliyor musunuz?"

(Sesinde ani bir hayranlık var.)

"Tüm meslek yaşamım boyunca böylesini görmedim! Sayenizde
kuşaklar boyu soruşturmacılar yetiştirilebilirdi."

(Efendim?)

"Nerede olursanız olun, ne yaparsanız yapın, önüne gelen katledili-
yor, cesetler yağıyor, çoğu korkunç durumlarda, kafalar patlayıcılarla
un ufak edilmiş, dilin varamayacağı kadar işkence edilmiş, her şey sizi
suçlanmakta: iten nedenler, ilişkiler, güzergâhlar, zamanın nasıl geçiril-
diği, aile..."

(Küçük bir mesleki coşku fırtınası.)

"Siz çıraklık eğitimi gören herhangi bir polis için birinci sınıf bir
ders alıştırmasısınız! İtirazlarınızın hepsi açıkça görünenlerin birer in-
kârı. Böylesine bir karineler demetinin, kuşkların bu derece saplantı
halinde aynı noktada toplanışının bir masumun tutuklanmasıyla sonuç-
lanmasına inanmak olanaksız..."

İki eli yamyassı masasının üzerinde, dirsekleri yana açık, kıcı hava-
da ve başı Napolyon ışığının konisi içinde, adeta anlattığı muharebenin
heyecanıyla kamçılanmış bir tarihçi.

"İnsan karşısında bir canavar bulmayı bekliyor, canilerin en şeyta-
nisini ve soruşturmanın sonunda karşınıza bir erdemlilik örneği çıkı-
yor!"

(Yoksa aslında evlenmek istediği ben miyim?)

"Kusursuz bir erkek evlat, kendini kardeşlerine feda etmeye kadar
varan bağlılıkta bir ağabey, güvenilir dost, sadık sevgili..."

(Oldukça iyi baktığım bir köpeğim de var...)

"Soruşturmacıların elleri böğürlerinde kalacak!"

(Kesin artık, rica ediyorum...)

Kesiyor. Birdenbire. Kıcı bir körüğün yavaşlığıyla koltuğun derisi-
ni buluyor.

"Bu durumda, size iyi bir haberim var, sevgili Malaussene."

Sessizlik. Kahve. Tekrar sessizlik. Sonra, dünyanın en ciddi tavıry-
la:

"Ciddlen canımı sıkmaya başladınız."

(Özür dilerim, anlayamadım.)

"Soruşturmalarımızın üzerine öylesine koyu bir gölge düşürüyorsu-

nuz ki, o lanet erdemleriniz yüzünden inanılmaz zaman kaybediyoruz!"

Masanın arkasındaki bu adam hiç de şaka yapmıyor.

"Yoksa devletin polisinin yılda bir kez sizin masumiyetinizi kanıtlamakla görevli bir kurum olduğu hayaline mi kapıldınız?"

(Hiçbir hayale kapılmadım ben, hiç hayalgücüm yok benim...)

"Beni iyi dinleyin."

Dinliyorum. Bu konuda o kadar öfkeli ki, dinlemek için dinliyorum!

"Saint-Hiver'i kimin katlettiğini ortaya çıkarmaya çalışacağım, Mösyö Malaussène. Tepemde –sağdan soldan– yarım düzine bakan var, bu konuda kesinlikle ısrarlılar. O halde siz bu meseleden mümkün olduğunca uzak duracaksınız. Bununla ilgili talimatlar vereceğim. Ne siz ne de Belleville'li dostlarınız adamlarım tarafından sorguya çekilecek. Gazeteler sizi tamamen rahat bırakacak. Siz de, sorularıma cevap verdikten sonra bu hapishane ve mahkûmlara dair en küçük anıyı bile aklınızdan sileceksiniz. Olur da, Champrond yönünde Paris'ten ayrılmaya kalkarsanız, bilerek ya da bilmeyerek soruşturmanın en küçük bir gölge düşürürseniz, soruşturmacılarımın kafasına en küçük bir şüphe tohumu ekerseniz, sizi operasyonun bitimine kadar geçici olarak içeri atarım. Anlaşıldı mı? Hatta belki de ömrünüzün sonuna kadar..."

(Masum olun...)

"Hiç hayale kapılmayın, Malaussène, ben polisim, bozucu her şeye karşı kamu düzenini koruyorum ben. Oysa sizinkisi gibi bir masumiyet..."

(Biliyorum, biliyorum...)

Aniden sakinleşiyor ama gülümsemesi artık yok. Fikrimi sormadan kahve ikram ediyor bana.

"Pekâlâ. Şimdi bana Saint-Hiver'den bahsedin."

Ve ben de, doğrusu bahsediyorum. Bu konuda bütün bildiklerimi anlatıyorum ona, yani pek az şey: Clara'yla karşılaşması, görevine duyduğu coşku, Champrond'u modern dünyanın bakışlarına açmaya yanaşmaması, Summerhill'i, Palo Alto'daki Stanford Üniversitesini ziyareti, davranışçılık, davranışbilimcilik konusundaki konuşmaları, Makarenko'nun eserlerine dair bilgisi, özetle, bana söylediği her şey...

Ve hava biraz yumuşayınca, neler olup bittiği konusunda ufak da olsa bir fikri var mı diye soruyorum ona. Yokmuş. Mahkûmlar yapmamıştır, değil mi? Bilmiyor. Bölge jandarması suç mahalline vardığında

şu akıl almaz manzarayla karşılaşmış: takım elbiselerini giyinmiş mahkûmlar, düğün töreni için kendilerine son talimatları verecek olan Saint-Hiver'e gitmeden önce, yaşlı başgardıyan Joseph tarafından toplan- dıkları orta avluya yığılmış haldeymişler. Hepsi de şaşkın ve suskun- muş. Jandarına komutanının tanık olduğuna göre, çoğu sessizce ağlı- yor, bazılarıysa hıçkırıyormuş – bir ya da daha fazla kişiyi öldürdükleri için müebbet hapse mahkûm tipler! Kuşkusuz numara yapmış da olabi- lirlermiş... toplu numara, kuşkusuz...

Her neyse, işler ancak müfettiş Bertholet'nin gelişiyle karışmış, mahkûmları, bir patırtıdan sonra pespaye kiracılar gibi oracıkta ayakta, avluda, göğün altında sorgulamaya başlayan şu sersem herifin. Bertholet az daha postu orada bırakıyormuş da bunalan jandarma, Etampes'ta üslenmiş güvenlik güçlerinden bir birimi (C.R.S.) çağırarak zorunda kalmış. Elbette C.R.S.'ler hiç ayırt etmeksizin gözyaşartıcı bombaların yardımıyla yığının içine girebilmişler, kuyruklu piyanonun üzerine bir el bombası düşmüş, mahkûmlar sığındıkları duvarların içerlerinde kısı- tırılmışlar, eserler tahrip edilmiş, cezaevindeki yaratıcı yaşamı öven fo- toğraflar duvarlardan sökülüp çıkartılmış, sanki mesele Saint-Hiver'i bir kez daha katletmekmiş...

Coudrier burada çok düşünceli bir hal alıyor:

"Salaklık, Malaussène, salaklık... şu dünyada sadece iki bela vardır: sizinki gibi bir erdem ve bir polisin salaklığı."

Kısacası, kapalı bir savaş alanına dönen cinayet mahalline gitmiş, durumu yatıştırmış ve dışarı çıktığında, bu defa da Bertholet'nin ateşe vermeye çalıştığı hareketsiz düğün alayıyla karşılaşmıştı.

"Pekâlâ, Saint-Hiver hakkında başka söyleyeceğiniz yok mu bana?"

Hayır, söyleyecek başka şeyim yok, hayır.

"Son bir soru."

(Evet?)

"Kız kardeşiniz Clara'nın çektiği şu fotoğraf..."

(Haa...)

"Sizce bu fotoğraf niye?"

Bu soruya cevap vermek zor. Ta Clara'nın dünyaya ilk bakışına ka- dar gerilere gitmek gerekecek. O garip dikkate. Sanki Clara nesnelere kendisine gösterilmesine daima itiraz etmiş gibi, sanki başlangıçtan iti- baren onları önce kendi kendine açıklamakta ayak diremiş gibi... Benim Clara'm... kabul etmek için, en kötü olanı tesbit etmek. Hep öyleydi.

"Yasına katlanabilmek için, o işkence edilmiş cesedin fotoğrafını çekmekten başla çaresi yoktu mu demek istiyorsunuz?"

"Sizin servisleriniz sayesinde, dediğiniz gibi, bu işkence edilmiş

ceset' şafaktan bu yana tüm gazete bayilerinin çengellerine asılmış durumda."

Çıkışımı görüyor. Doğru, müfettiş Bertholet diğer dangalaklıklarının yanı sıra Saint-Hiver'in cesedini medya silahının leş kargalarına teslim etmişti.

"Clara, satış kulübelerinin bir hafta boyunca kendisine reva göreceği dehşetin sonuna tek başına yürümeyi tercih etti. Buna karşı bir şey yapabilir misiniz, sayın komiser?"

Clara fotoğrafını çektikten sonra süratle cezaevinden çıkmıştı. Clara yeryüzüne geri dönmüştü. Artık koridorlarda topuk sesleri iştiliyordu. Arkamızda papaz güçlükle yürümekteydi. Dışarda herkes arabalardan dışarı çıkmıştı. Aile Clara'yı karşılıyordu. Belleville Clara'nın üzerine kapanıyordu. Clara nihayet ağlıyordu. Amar'ın kollarında ağlıyordu.

Bu keder gösterisiyle rahatlayan papaz şansını denedi:

"İlahi merhamet, çocuğum..."

Clara ona doğru dönmüştü:

"İlahi merhamet mi, peder?"

Ve mistik bir söylev çekmeye hazırlanan papaz kutsal bir sessizliğe gömülürdü. Sonra Thian'ın kucağında pusuya yatmış olan minik Verdun'ü fark edip mırıldanmaya başladı:

"Çocuğun vaftizi için..."

Orada da kibarca durduruldu.

"Bunu düşünmeyin artık, rahip efendi... Şu çocuğa iyi bakın."

İhtiyar Thian kontrolden geçmesi için bir silah verircesine Verdun'ü ona doğru uzattı. Verdun'ün bakışı fırlayıp rahibe yapıştı. Beriki içgüdüsel olarak bir adım geriledi.

"Görüyorsunuz işte," dedi Clara, "bizim küçük Verdun'ümüz Tanrı'nın hiç de..."

Bir an ne söyleyeceğini düşündü. Sonra, haklı olarak bağışlayıcı merhamet dolu bir gülümseyişle:

"Sizin Tanrı'nız hiç de mantıklı değil."

"Ne olursa olsun, size söylediklerimi hatırlayın, Mösyö Malaussène: bunu yapanları elime geçireceğim ama bir şartla, tek bir şartla, siz bu işe hiç karışmayacaksınız."

Coudrier kapısını açtı. Bana çıkışı gösteriyor.

"Siz ya da bayan arkadaşınız Corrençon, sadece başınızı bu olaya çevirdiğiniz an, içeri tıklırsınız."

Sonra tam önünden geçerken:

"Ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Clara'yı teselli etmeyi."

Her şey bir yana, ya bir yayınevinde bir kuş yuvasını hatırlatan bir şeyler olduğu doğrusu? Yumuşacık tüylüsünden değil elbette, tabii ki gaga ve pençeleriyle ve içinden düşebileceğiniz (kim bütün bir hayatını yuvada geçirmiştir ki?) bir yuva değil tabii ama gene de bir yuva, uzun gagalı Zabo'lar tarafından bıkmadan usanmadan aşırılan sayfa ve yazılardan bir yuva, kuluçkadan çıkan doymak bilmez genç umutların cıvıldağı, cümlelerden örülmüş asırlık bir yuva, gidip başka yerlere yuva kurmaya hevesli ama beklerken ağızlarını kocaman kocaman açan genç umutların: başarılı mıyım, yeteneğim var mı?

"Bir tutamcık tüy daha, ne olursa olsun, sevgili Joinville, bunu kabul etmek zorundayım; öğütlerimi dinleyin, kimilerinden daha yükseklere uçacaksınız... Aaa! geldiniz mi, Malaussene?"

Kraliçe Zabo genç yazarı gönderiyor, onu altı aylık çalışması olan müsveddeleriyle birlikte geri çeviriyor ve beni bürosuna –yoksa ağına mı demeli?– alıyor.

"Oturun evladım... Şu küçük Joinville, ondan bir şeyler okumuş muydunuz daha önce? Hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Eğer parfümler konusunda uzman olsaydım, belki de traş sonrası losyonunu tanırdım.

"Epeyce Fransız, genç bir yazar; şimdilik heyecan sandığı fikirleri var sadece ama ona bir hikâye anlatırma konusunda umutsuz değilim. Sizin için müthiş bir projem var, Malaussene."

Köpek Julius koca kışını benimkinin yanına yerleştirdi. Köpek Julius Kraliçe Zabo'yu tıpkı benim gibi sersemletici buluyor. Köpek Julius çarpık boynu ve sarkık diliyle sanki kendi kendine, bu kadının doğmak için kaç saniye kaybetmeye razı olduğunu sorar gibi.

"Her şey bir yana, söyleyin bakalım, polis bu olay yüzünden canınızı sıktı mı?"

"Hayır, daha çok ben polisin canını sıkıyorum."

"Pekâlâ! Bundan hemen vazgeçin. Polisle hiçbir yakınlık yok. Tüm zamanınızı istiyorum sizden."

Ve dahili telefona uzanıyor:

"Calignac mı? Malaussene geldi. Konferans salonunda buluşuruz. Gauthier'ye ve eğer buradaysa Loussa'ya da haber verin."

Kapatmak için hafif bir hareket, ama:

"Şey! Calignac? Kahve de olsun."

Ve bana:

"Ben sizi bu sabah bir fincan kahveye çağırmıştım, değil mi?"

Sonra koridorlarda:

"Bir şey daha, Malaussene. Belki teklifimi kabul edeceksiniz, belki beni başınızdan savacaksınız, belki bir kez daha birbirimize gireceğiz ama durum ne olursa olsun kimseye tek laf yok, tamam mı? Müessesese SIRTı."

Başka yerler, başka âdetler. Talion Yayınevinin kahvesi işyeri kahvesi cinsinden. Deliğe bir frank yirmi santim atıyorsun ve parmaklarının arasında boşken hiç ağırlığı olmayan, kaynar bir kupa buluyorsun... netice itibariyle yavaş yavaş içilmesinde fayda olan –çöp kutusu hemen yanı başında– bir yazar-kupası.

Loussa, Calignac ve Gauthier bizi beklemekteler. Genç Gauthier Köpek Julius'u görünce sapsarı kesiliyor, gerçekten de ben onu doğru durmaya çağırana kadar burnunu çocuğun kalçalarının arasına sokuş-turdu bile. Bunu asla kaçırmıyor. Kitap ticaretine bulaşmış bu edebiyat fakültesi öğrencisinden nasıl hoş bir koku yayılabilir ki? Satış müdürü Calignac o ragbi oyuncusu havalarında dobra tarzıyla gırgır geçiyor ve Julius'un kokularını defetmek için gidip bir pencere açıyor. Köpek Julius Gauthier'nin kimlik kontrolünü yaptıktan sonra Loussa de Casaman-ce'nin ellerini bir güzel yalıyor, arkadaş seçimimi onayladığını bu şekilde gösteriyor.

"Tamam, oturabiliriz."

Kraliçe Zabo böyle dedi. Bakanlar kurulu onun huzurunda hep şu törensel cümleyle başlar: "Tamam. Oturabiliriz." "Oturun" değil, "Selam dostlar, bugün işler yolunda mı?" değil, hayır, hep aynı sözcükler: "Tamam. Oturabiliriz." Biz de sandalyeleri hafifçe gıcırdatıp bunu yapıyoruz.

"Malaussene, size 'Babil' desem, ne gelir aklınıza?"

Oturum açılmıştır.

"Babil mi? Bir kule görüyorum, Haşmetmeap, insanlığın ilk toplu konutu, ufkun dört bir köşesinden paldır küldür Dien Bien Phu çukuru-na dökülen ve orda burda dolaşmaktan bıkip konserve gibi yaşamak için Empire State Building'i diken tanrı Parano'nun kalabalıkları."

Gülümsüyor. Kraliçe gülümsüyor ve şöyle diyor:

"Hiç fena değil, Malaussène. Ya şimdi size 'Babel' desem ve buna iki harf daha eklesem: J.L. Babel. J.L.B., ne düşünürsünüz?"

"J.L.B. ni? Bizim yayınevinin J.L.B.'si mi? Çoksatan makinemiz J.L.B. mi? Altın mürekkep hokkalı tavuğumuz mu? O bana kız kardeşlerimi düşündürüyor."

"Efendim?"

"Clara ve Thérèse'i, iki kız kardeşimi."

Ve Louna'yı da, hemşire olan üçüncü kız kardeşimi de. J.L.B. kız kardeşlerimin en sevdiği yazar. Birkaç yıl önce Louna o doktor olacak kocası Laurent'la tanıştığında, onlara odamı vermiştim, yatağa bir girdiler ve ancak bir yıl bir gün sonra içinden çıktılar. Hiç ara vermeden bir yıl boyunca aşk. Aşk ve okuma. Her sabah tıkmama ve okuma nevalelerini odalarına çıkartırdım, Clara ile Therese de her akşam kirli tabakları ve okunmuş kitapları aşağı indirirlerdi. Bazen dönmeleri gecikirdi. Yapmaları gereken ödevleri olduğundan onları çağırmak için yukarı tırmanırdım ve iki küçük kıızı, iki büyüğün arasına yatmış, Louna'yı da onlara yüksek sesle J.L.B.'den geniş dilimler sunarken bulurdum:

Hemşire Sophia küçük Axel-Jules'le henüz çekilmişti ki, aynı hızla Tanya ve Sergey muhteşem bir kavuşma için sarmaş dolaş oldular. Saat on sekiz on birdi. Üç dakika daha vardı ve sonra Sergey, National Ballistic Company'nin en büyük hissedarı olacaktı.

İşte bu, J.L. Babel (okuyucuları için J.L.B.), sevgililerin sabah kakalarına batırdıkları ve Madam Bovary'nin her akşam üzerinde uykulara daldığı, çift tarafı yağlı yazar. Ve bu Talion Yayınlarının en büyük üretimi; hepimizin ekmek kapısı.

"Her kitaba on dört milyon okuyucu, Malaussène!"

"Sizin ne düşündüğünüze metelik vermeyen..."

"Ödünç verilen kitapları da 4'le çarparsak, bu da bize elli altı milyon okuyucu kazandırır," diye ekliyor Calignac aniden bütün ampulleri yanarak.

"Yirmi yedi ülkede ve on dört dilde," diye belirtiyor Gauthier.

"Dışa açılmakta olan Sovyet pazarını konuşmuyoruz bile, perestroika zorunlu kılıyor bunu..."

"Ben Çinceye çevirme işine başlıyorum," diye karar veriyor dostum Loussa ve belli bir kadercilikle ekliyor: "Hayatta edebiyat diye bir şey yoktur, küçük budala, *you shangye*, ticaret vardır."

Gerçekten de belli bir tecimsel başarı. Büyük ölçüde Kraliçe Za-

bo'nun bir buluşunun eseri: yazarın kimliği meçhul. Çünkü bu masanın etrafında Haşmetmeap hariç hiç kimse gerçek J.L.B.'nin kim olduğunu bilmiyor. Hatta geniş plastik kapakların üzerinde Talion Yayınlarının adı bile yazılı değil. Her kitabın tepesinde italik yazıyla üç büyük başharf, *J.L.B.* ve altta üç küçük başharf, *j.l.b.*, bu da kuşkusuz *J.L.B.*'yi yayınlayanın *J.L.B.* olduğunu, dehasını kimseye borçlu olmadığını akla getiriyor... tıpkı kahramanları gibi kendi kendini yaratan bir adam, kendi kendisinin ve dağıtım ağlarının kralı, kendi kulesini inşa eden ve çok yükseklerden Yücelerin Yücesine burun kıvıran biri. Bir isimden daha iyi, bir ön isimden daha fazla bir şey olan *J.L.B.* başharflerden yarattı kendini, hangi dilde olursa olsun okunabilir üç harften. Ve patroniçe üç kat çenesini o çırpı vücudunun üzerinde kabartıyor.

"Çocuklar, sırtımız efsane denen yakıt. *J.L.B.*'nin romanlarında betimlenen bütün o finans çevrelerinden beyler kendilerine aynı soruyu soruyorlar: kim bu? Onları bu kadar doğru betimleyecek kadar iyi tanıyan bu adam kim? Meraktan doğan bu yarış en küçük ticaret katmanlarına kadar yansiyacak ve inanın bana, satış rakamlarımız içinde hiç de fena yer tutmayacak!"

Bu rakam bir sancak gibi şaklıyor:

"1972'den beri yaklaşık iki yüz milyon adet satılmış, Malaussene. Kahve?"

"Memnuniyetle."

"Gauthier, Malaussene'e bir kahve, bozuğunuz var mı?"

Makinenin karnına atılan minik bozuk para şelaleleri. Buhar, gulu-gulu, toz şeker.

"Malaussene, yeni *J.L.B.* çıktığında büyük bir darbe indireceğiz."

"Büyük bir darbe mi, Haşmetmeap?"

"Onun kimliğini açıklayacağız!"

Vecd halindeyken patroniçeye asla karşı gelmeyeceksin.

"Mükemmel bir fikir. Peki, kimmiş bu *J.L.B.*?"

Bir zaman.

"Kahvenizi için, Malaussene, darbe sert olacak.

Güzel bir sahneleme olmasa, hayat yaşamaya değer miydi? Ve sahneleme sanatı, Bayanlar, Baylar, milyarlarca ayrıntı arasından, insanı hayvandan ayıran şey değil midir? Gölge adam *J.L.B.*'nin kim olduğunu öğrenince şaşkınlıktan ağzımın bir karış açık kalacağını sanıyorlar. Öyle olsun. Sabırsızlıktan çatlayan bir surat takınalım o halde. Gene de gezimizi yakmayalım. Kahvemizi yudumlayalım. Yavaş yavaş... Masanın etrafında uslu uslu bekliyorlar. Bana bakıyorlar ve ben, iki ya da üç yıl önce, ben onu Gogol'e alıştırmaya çalışırken, gizli gizli tuğla gibi

bir J.L.B. okuyan Clara'mı, zavallıciğı getiriyorum gözlerimin önüne, Clara irkilip sıçırıyor, kitabı saklıyor, ben onu yakaladığım için utanç içindeyim, Laurent ve Louna'yı azarladığım, zeki adamı, akıllıyı oynadığım için bombokum... Aman istediğini oku Klarinetciğim, gözüne ne ilişirse onu oku, ağabeyine kulak asma, senin zevklerini seçmek ona düşmez ki, seçen hayattır, senin küçük arzularının sımsıkı eleğidir.

Tamam. Kahve içildi.

"Pekâlâ, kimmiş bu J.L.B.?"

Son bir kez daha birbirlerine bakıyorlar:

"Sizsiniz, Malaussène.

Eve döndüğünde Clara hâlâ uyuyor, Yasmina hâlâ ağıt yakıyor ve Julie mutfakta. Bu ayrıntı belirtilmeye değer: ben Julie'yi ilk kez fırının önünde görüyorum. Onun çapında gazeteciler pek ender yemek pişirirler. Onlar sığır haşlamasından çok sığır konservesinin mirasçılarındır. Julie dünyayı gözden kaçırmamak için hayatını ayak üstü yemek yemekle geçirir. Geçen yıl pisi pisine yaralanmasaydı (ölümüne uyuşturucu verilmiş, bir bacağı üç yerden kırık ve çift taraflı zatürre) kuşkusuz o saatte, kim kimi, hangi boyutlarda kazıklıyor, ve bütün bunlar bizi nereye götürüyor, ortaya çıkarmaya çalışırken subtropikal bir maki-likte leblebi kemiriyor olacaktı. Çok şükür ki, onun canına okuyan kötü adamlar bana, esas olarak sağlığını kazanmakla meşgul, mutluluğumu bütünleyen bir Julie teslim ettiler.

Julie, yani, mutfak. İçinde kızıl bir sıvının şekerli minik kraterler halinde patlayıp sıçradığı bakır bir kaba eğilmiş. Dibini tutmasın diye karıştırıyor. Yuvarlak omuz, kolun kıvrımı ve kıvrak bel üzerinden bileğinin tek hareketi, kalçalarını oynatmaya yetiyor. Son aylardaki zorunlu istirahatle çok hoş bir şekilde topladı. Üzerini saran elbise şimdiye kadar hiç olmadığı kadar dolgunluklar vaat ediyor. Çıplakken toprak rengi yanık izleri onu bir leopar kadın yapıyor. Giyindiğinde benim Julie'm, üç yıl önce bir saniye bile düşünmeksizin kendime seçtiğim kadın oluyor, o güre yelesi (J.L.B.'nin dediği gibi), bakışındaki o pul pul sonbahar, yaramaz parmaklarındaki o zarafet, sesindeki o kükreyiş, kalçaları ve memeleri, eğer dünyada bana göre biri varsa, onun bu kadın olduğunu, başka biri olamayacağını fısıldamıştı bana. Tamamen fiziğe dayalı, olsun sevdiğim kadın tam bir hayvan, muhteşem üstünlükte bir omurgalı, ideal ölçülerde bir memeli, kesinlikle de dişi. Ve ben aşkı talihli olduğumdan, içi dışını yalancı çıkarmadı: Julie iyi bir insan. Bütün dünya kalbinde çarpıyor. Sadece dünya değil, ona canlılık veren her bir yumurcak da. Julie Clara'yı seviyor, Julie Jérémy ve Ufaklığı seviyor, Julie Therese'i seviyor, Julie Louna'yı seviyor, Julie Verdun'ü – evet, Verdun'ü bile– seviyor ve Julie Julius'u seviyor. Julie beni seviyor, tabii ya.

Ama üstüne üstlük Julie yemek yapmayı da biliyor. Gereksiz bir ayrıntı mı? Hiç de değil: bütün kadın dergileri size bunu doğrulayacaktır,

mutluluğun yolu mutfaktan geçer.

"Gülhatmili turta, Benjamin."

"Gülhatmili mi?" diye şaşırıyor, kendisi bir asfalt çocuğu olan Jérémmy.

"Babamdan kalma bir tarif; Vercors'daki evimizi hatmiler istila etmişti. Vali babamın onları yemeye karar verdiği güne kadar."

Köpek Julius ağzının tadını bilircesine salyalarını akıtıyor, açgözlükten Ufaklığın gözlükleri buğulanmış, evin her yanı kendi şekeri içinde tıkırdayan bir gülhatmili.

"Ama bir turta, Julie, Clara yastayken? Sanıyor musun ki..."

(Malaussene ve görgü kuralları...) Evet, bu soruyu soracak oldum doğrusu. Julie arkasına dönmeden cevap veriyor.

"Hiçbir şey fark etmedin mi, Benjamin? Yasmina'nın şarkısını dinlesene."

Yasmina çocukların odasında hâlâ şakıyor, hâlâ uyuyan Clara'nın eli elinde. Ama bu şarkıda artık hüznün yok artık Clara'nın yüzü bir tebessümün gölgesiyle rahatlamış.

"Bu arada, Yasmina kuskus da getirmiş."

Biz Yasmina'nın kuskusuyla Julie'nin tartını yerken, ihtiyar Thian da Verdun'e akşam mamasını veriyordu. Verdun'ün doğumundan beri Thian bir kolunu kaybetti. Hayatta ne yapıyorsa, Verdun'ü taşımadığı koluyla yapıyor. Altmışını geçmişken, Verdun'ü ellerine teslim ettiğimizde ihtiyar Thian şu genç adamlık keşfinde bulundu: baba olmak, çolak olmak demekti.

Yemeğimizi Yasmina'nın Saint-Hiver'in hayaletini uzak tutan duaları eşliğinde yedik.

Bir parçacık huzur.

Uzun uzun çiğnemeler.

Bu arada Jérémmy'nin canını sıkan bir şey vardı. Alnından okunuyordu bu. Ve Jérémmy'nin alnını okuyabildiğinizde, beterin beterinden korkmanız gerekir.

"Bir sorun mu var Jérémmy?"

Öylesine sormuştum, şöyle diyeceğini biliyordum: "Hayır, hiçbir şey yok."

"Hiçbir şey yok, hayır."

İşte. Bir-iki çatal darbesinden sonra, bu kez Therèse deniyor şansını.

"Jeremy, canını sıkan şey neyse bize söyleyen? Söylemeyecek misin?"

Hayatının ilk sözcüklerinden itibaren onu kopuk, kolayca hırçınlaşan bir Thérèse, çıplak tel gibi alıngan bir Thérèse yapan o boru gibi ve yol yordam bilmez sesle.

"Ben sana yıldız falını soruyor muyum?"

Thérèse'le Jeremy örnek bir kardeş sevgisine sahipler. Çoğu zaman birbirleri için üzüldüklerinden, birbirlerini üzemezler. Okul yangınında Jérémy'yi kızarmış bir piliç gibi buldukları gün Thérèse ilk mesleki suçluluk krizini yaşamıştı: "Nasıl oldu da ben bunu önceden göremedim Benjamin?" Bir Rus romanındaki gibi saçlarını sözcüğün tam anlamıyla avuç avuç yoluyordu. O sıksa kollarını havada geniş daireler çizerek sağa sola sallayıp durmuştu. "Bütün bunlar ne işe yarar?" Kitaplarını, tarot fallarını, tılsım ve nazarlıklarını gösteriyordu. Ne yaparsınız, kuşku. Hayatında ilk ve tek defa. Ve birgün sinemadan çıkarken (*Muson Rüzgârları*'ni görmeye gitmiştik: filmin başında bol bol viski, sonundaysa bol bol su içen bir adamın hikâyesi) Jérémy şöyle diyor bana: "Ben büyük erkek olsaydım, yani demek istediğim, kardeşi olmasaydım Thérèse'i seçerdim." Bakışımla sormuş olmalıyım: "Neden?", hemen eklemişti çünkü: "Bu kız süper." Ve daha sonra dönüş yolunda: "Söylesene Benjamin, sence erkekler Thérèse'in süper olduğunu fark edemeyecek kadar salak değiller mi?"

Her neyse, şu anda Jérémy'nin bir derdi var.

Tam hatmili tartın ortasındaiken Ufaklık sakın sakın gözlüklerini çıkarttı ve onları silerken şöyle dedi:

"Ben biliyorum."

Sordum:

"Ne biliyorsun, Ufaklık?"

"Jérémy'nin nesi olduğunu."

"Kes sesini sen!"

Boşuna. Kendi rüyaları dışında Ufaklığı korkutan hiçbir şey yoktur.

"Thian'ın bu akşam bize *Silahlı Peri*'yi anlatıp anlatmayacağını merak ediyor."

Herkes kafasını kaldırdı ve bütün kafalar Thian'a çevrildi.

Kurmacayı asla yabana atmayacaksınız. Hele bir de ihtiyar Thian'ın *Silahlı Peri*'si gibi gerçeğe vahşice baharatlanmış olursa. Hayattaki en berbat şeylerin bizi vazgeçiremeyeceği bir uyuşturucu. Saint-Hiver'in ölümünün onu bir akşam daha masal diliminden yoksun bırakacağı düşüncesi Jérémy'yi baygınlık derecesinde bir boşluğa sürüklemişti. İhtiyar Thian, hep kendisiyle aynı yöne dönen Verdun'ün bakışıyla katmerlenen bir bakışla baktı bana ve ben de hiç belli etmeden başımla "evet" dedim.

"Evet," diye cevap verdi Thian, "ama bu akşam son bölüm geliyor."

"Yoo olamaz! Ne boktan iş, daha şimdiden mi?"

Jérémy'nin kafasında rahatlama ve üzüntü zigzaglar çizdi.

"Ve bu çok kısa," diye devam etti Thian acımasızca, "akşamı anca doldurur."

"Ya sonra? Ondan sonra ne anlatacağın bize?" Endişeli olan sadece Jérémy değil, bütün gözlerde soru işareti var.

Aslında, kararımı orada, o sessizlikte, aile sofrasına oturduğumuzda verdim sanıyorum. Kendi kendime, hemen bir çözüm bulamazsam, Thian Thian'ın yerini almazsa, bu beterin beteri gelip yayılacak demektir demek zorunda kaldım, bendeniz eğitim sorumlusunun (pek tabii!) daima mücadele ettiği şey: grubumuzun felce uğraması, sönük bir şekilde uyuşup kalması, sürekli televizyon yanı.

O zaman Jérémy'nin bozum olmuş suratını, Ufaklığın taşma noktasına gelen gözlerini, Thérèse'in sessiz tedirginliğini dikkate alarak, Clara'nın uyanacağını da düşünerek aniden mümkün olan tek kararı aldım.

Şöyle dedim:

"Thian, *Silahlı Peri*'den sonra bize yedi kalın roman okuyacak, en az altı-yedi bin sayfa."

"Altı-yedi bin sayfa!"

Ufaklığın heyecanı. Jérémy'nin kuşkusu.

"*Peri* kadar esaslılar mı?"

"Kıyaslanmaz bile. Çok daha iyi."

Jérémy, hokkabazın viyolonsel kuyruklu piyanoya nasıl dönüştürdüğünü yakalamaya çalışan o bakışlarından biriyle uzun uzun baktı bana.

"Ya öyle mi? Peki bu harikaların yazarı kimmiş?"

Cevap verdim:

"Benim."

"O ben miyim, Haşmetmeap?"

"Eğer kabul ederseniz, o siz olacaksınız, Malaussène."

"Neyi kabul edersem?"

Gauthier'ye baktı. Konuştu:

"Gauthier..."

Küçük Gauthier eski evrak çantasını açtı, minik kâğıtlarını yaydı ve bunu yaparken soğuk bir ifadeyle bir özet yaptı:

"Özetle Malaussène, J.L.B.'nin durumu çok parlak ama gene de dış satışlarda bir yığılma fark ediliyor."

"Fransa'daysa üç ya da dört yüz bin tavanına ulaştık."

Calignac'ın eski evrak çantaları yok, hesap makinesi yok ama koca kafasının içinde zorlukla duran bir Gaskonyalının belleğine sahip.

"Birkaç yıl böyle bırakılabilirdi Malaussène, gittiği kadar gitsin diye ama müessesemize uymaz bu."

"Üstelik (bu, kendini toparlamaya çalışan Gauthier) Avrupa perspektifi önümüze hatırı sayılır bir pazar açıyor."

Kraliçe iyiyüreklilikle onaylıyor.

"Söz konusu olan, gelecek romanının çıkışı için kesin bir karar almak zorunda olduğumuz. Görülmemiş bir tanıtım öngörüyoruz, Malaussène."

Bense, tekrar ilk soruma dönüyorum:

"Lütfen, kim bu J.L.B.? Ortak imza mı?"

O an, Kraliçe Zabo en gözde silahını kullandı. Sıska bedenini Loussa'dan yana çevirip şöyle dedi:

"Loussa, açıkla ona.

Loussa, çalışanları arasında onun sen diye hitap ettiği tek kişi. Zencilik meselesinden değil ama eskilere dayanan dostluk ve ortak çocukluktan. Babaları, simsiyahla bembeyaz, ikisi de eskicilik işindeymiş. "Aynı çöplüklerde öğrendik okumayı biz."

"Tamam. Sakin ol, küçük budala ve beni iyi dinle."

Ve Loussa de Casamance bana açıklıyor ki, J.L.B. şimdilik bir şahsiyet olmaya istekli olmayan birisiymiş. Ötekinin dediği gibi, "Budalaca ismine düşkünlük" yok onda, görmüyor musun? Onun kim olduğunu Loussa bile bilmiyor. Bu masanın etrafında onu şahsen tanıyan bir tek Kraliçe Zabo. Anonim bir yazar özetle, pişman olmuş bir alkolik gibi. Fikir çok hoşuma gidiyor. Talion Yayınevinin koridorları, sadece herkesçe tanınan üçüncü şahıslar haline gelmek için yazan birinci tekil şahıslarla tıka basa dolu. Eleştirmenler ve makyajcılar arasında koşarak kaybettikleri zaman içinde kalemleri soluyor ve mürekkepleri kuruyor. Onlar ilk flaşın ilk ışıltısından beri edebiyatçıdırlar ve gelecek kuşaklar için üç cepheden poz vere vere tikler edinmişlerdir. Bunlar yazmak için değil, yazmış olmak için ve bunun söylenmesi için yazarlar. Bu durumda J.L.B.'nin anonim yazıları, sonucu ne olursa olsun, doğrusu bana *saygıya değer* göründü. Yalnız şu var, bugünün dünyası bir imajlar dünyası ve bütün pazar araştırmaları, J.L.B. okurlarının J.L.B.'nin başını istediklerini açıkça ortaya koyuyor. Bunu kapakların üzerinde görmek istiyorlar, kentlerindeki afişlerde istiyorlar, haftalık dergilerinde ve televizyonlarının ekranında istiyorlar, yüreklerine iliştirilmiş olarak içlerinde istiyorlar. J.L.B.'nin başını, J.L.B.'nin sesini, J.L.B.'nin imzasını istiyorlar, J.L.B.'nin bir ithaf yazısı için on bir saat kuyrukta bekleme zevkini tatmak istiyorlar ve kulaklarına bir-iki sözcük dökülsün, bir gülümsemeyle okuyucu aşkları moral bulsun istiyorlar. Onlar basit insanlar ve çok kalabalıklar, Clara, Louna, Therese ve daha milyonlarcası, "Falancayı okudum..." demeye bayılan yapmacık ve bilmiş okurlardan değil: Ama "Onu okudum," diyebilmek için gömleğini çıkarıp verecek saflıkta içi dışı bir okurlar. Ve onlar J.L.B.'yi göremezlerse, onun konuştuğunu duyamazlarsa, J.L.B. televizyonlardan onlara dünyanın gidişatı ve insanın kaderi hakkındaki görüşlerini aktaramazsa, işte o zaman, bu çok basit, o zaman onu gitgide daha az satın almaya başlayacaklar ve J.L.B. bir imaj olmak istemediği için ufak ufak bir olay olmaktan, bizim olayımız olmaktan çıkacak.

Galiba anlıyorum, evet, galiba anlamaya başladım. Gene de zekâm yavaş ve metodik olduğundan soruyorum:

"Yani?"

"Yani," diye sözü alıyor Kraliçe Zabo, "bir sorun var, Malaussene. J.L.B. *gerçekten* hiçbir şey duymak istemiyor, kendini göstermesi söz konusu bile olamazmış."

Ya!...

"Ama birinin onu temsil etmesi fikrine karşı değil."

"Onu temsil etmesi mi?"

"Rolünü oynaması da diyebiliriz."

Sessizlik. Yuvarlak masa birdenbire daraldı.

Pekâlâ, haydi bakalım:

"Ben mi, Haşmetmeap?"

"Ne diyorsunuz buna?"

"Peki kabul ettin mi?"

Julie yatağımızın dağınıklığı içinden bir yay gibi fırlarken soruyor bu soruyu.

"Düşüneceğimi söyledim."

"Kabul edecek misin?"

Parmaklarını saçlarımin arasından çekti, ses tonunu tanıyamıyorum.

"Düşüneceğim."

"Bu bok taciri için kukla olmayı kabul mu edeceksin?"

İşte bu gerçekten de büyük saçmalık.

"Sana neler oluyor Julie?"

Julie doğruldu. Bana ta tepelerden bakıyor. Memelerinin arasında terimizden son bir akıntı parlamakta.

"Ne demek, bana neler oluyor? Bana haber verdiğin şeyin farkında değil misin?"

"Ben sana daha hiçbir haber vermedim ki."

"Dinle..."

Birbirimize karşı o kadar sıcakken, bana böyle soğuk davranması... Bundan hoşlanmıyorum. Bu yuvanıza dönüp de bir soyguncuyla karşılaşmanız gibi bir şey. İnsan kendini sıkıştırılmış hissediyor. Haklı olarak da savunmaya geçiyor... en berbat şey.

"Neden dinleyecekmişim seni?"

Benim sesim de değişmiş. Benim sesim olmaktan çıkmış artık.

"Enayiye oynamaktan bıkmadın mı? Hayatta bir kez olsun kendin olmak istemiyor muydun?"

Bu tam da benim Kraliçe Zabo'ya yaptığım itirazlardan biriydi. Ama Zabo'nun bir gülüşüyle yok olup gitmişti: "'Kendi kendiniz', Ma-laussène, 'kendi kendiniz!' 'Kimlik'miş, bu züppelik de neyin nesi? Siz şimdi bu masanın etrafında bizlerin 'kendi kendimiz' olduğunu mu sanıyorsunuz? İnsanın 'kendisi' olması, bayım, satranç tahtasının üzerinde doğru zamanda, doğru hanede, doğru at olmak demektir! Ya da kraliçe ya da soytarı ya da küçük piyonların sonuncusu!" Ama ben benim

sesim olmaktan çıkmış fısıltı halindeki bu ağulu sesle Julie'ye cevap verdiğimi işitiyorum:

"Ya! Öyle mi? Yani ben kendim değil miyim?"

"Asla! Bir saniye bile! Sen asla kendin olamadın! Sen çocuklarının babası değilsin, üzerine aldığı darbelerin sorumlusu sen değilsin ve sen olmayan, çürümüş bir yazarın rolünü üstleneceksin! Anan seni kullanıyor, patronların seni kullanıyor ve şimdi de şu rezil herif..."

Birden şöyle diyorum:

"Aslan yelesi ve düve memeli güzel gazeteci kendi kendisi mi yani?"

Evet, bunu dedim... Bunu silemem, söyledim. Ama Julie neyse o olduğundan, onu yerinden hoplatan aslan yelesi ya da düve memeleri olmadı, gazeteciliğinin hatırlatılması oldu.

"Gazeteci en azından *gerçektir*, tanrı aşkına, gerçekten de fazlasıdır, *gerçekliğin hizmetindedir!* J.L.B.'nin postuna bürünmez: halkı uyutan birinin, zavallı dünyanın enayiliği üzerinde kalem oynatan kalıplaşmış sefil tipler üreten bir fabrikanın postuna!"

Ben, Benjamin Malaussène, beni gazap merdivenlerine tırmandıran şey içimdeki bukalemunun hatırlatılması değil, "zavallı dünyanın enayiliği"nin saldırganca ele verilmesi.

"Peki, ne üstüne kalem oynatıyormuş şu gerçek gazeteci bayan? Sen bugün sokağa çıktın mı, Julie, hayır mı? Onu gördün mü, Saint-Hiver'in dişleri kırılmış, gözü oyulmuş bir halde gazete bayilerinin çengellerine asılmış açık ağzını gördün mü, gördün mü, görmedin mi?"

(Tek dalaşma konumuz, gazetecilik... ama sıkı, birinci sınıf bir patlayıcı.)

"Hiç ilgisi yok! Ben hiçbir zaman günlük zabıta olaylarıyla ilgilenmedim."

"Daha beterini yaptın!"

"Ne diyorsun sen?"

Şu an o öfkeden o kadar beyaz ve ben hiddetten o kadar beyazım ki, çarşaflarımızla bir gibiyiz.

"Zabıta olayları değil; Julie, hayır, sen titizlikle seçilmiş olaylara yatırım yaparsın, dünyanın öbür ucundaki felaketlere, çete katliamlarına, cezasının infazından bir gün önce kendisiyle hücrelerinde röportaj yapılan zavallı adama, zabıta olayı artı egzotizm artı vicdan: objektif *boat people*, boğulan küçük Meksikalı kız için gözyaşı döken kamera, sizden saklamak zorunda olduğumuza inanmadığımız bilgiler, kusursuz bokluklar, eritilmiş altın gibi duru, hoş bir kan sızıntısı..."

Julie giyindi.

Gitti.

Kapının eşiğinde şunları söyledi sadece:

"Bu akşamki turtta gülhatmili değildi, raventliydi. Gülhatmi aynen senin gibidir, Malaussène, istilacıdır ve yenmez."

İşte. Üç yıllık mutluluk bir yangında kömür oldu. Ve ben ona belki de Kraliçe Zabo'nun teklifini kabul edebileceğimin nedenlerini söyleyemedim bile. Belki ederim, belki etmem. Herhalde etmeyeceğim. Her halükârda bu fiyata olmaz. Bir işin ne getirdiğini biliyorsunuz ama aynı zamanda onun size nelere mal olduğunu da biliyorsunuz. Ve Julie'nin gidişi çok pahalı. Bana ne oldu da ona böyle saldırdım? Julie'nin dünyaya çevrilmiş gazeteci gözünün, bu dünyanın tersine döndürülmemesinin tek güvencesi olduğunu sanki bilmiyordum... Tamam, Julie, tamam, yarın Talion Yayınevine gidecek ve benim yerine J.L.B.'yi oynaması için Kraliçe Zabo'yu göndereceğim. Zaten belki de J.L.B. o. Onu tanıyanın neden sadece Zabo olduğu ve büyük yazarın neden objektifleri reddettiği şimdi daha iyi anlaşılıyor: maşa gibi gövdesi üzerindeki tencere kılıklı kafasıyla âmâ bir okuru bile kaçırtırdı çünkü. Tamam, bu işi yapmayacağım, başka bir şey bulurum.

Kararım kesin. Geri dönülmez.

Bu beni birden sakinleştirdi.

Kalktım. Yatağı düzelttim. Tekrar yattım. Tavana baktım. Kapıya vuruldu. Üç küçük çekingen vuruş. Üç küçük barışma vuruşu. Fırladım. Açtım. Clara bu. Gözlerini kaldırıyor. Gülümsüyor. İçeri giriyor. Konuşuyor:

"Julie burada değil mi?"

Yalan atıyorum.

"Bir randevusu varmış, çıktı."

Clara onaylıyor.

"Çok uzun zamandır çalışmıyordu."

Ve ben:

"Evet, hatta iyileşme döneminin yarısını arkada bırakmış olması bir mucize."

Herkesin ayrı havadan çaldığı şu konuşmalardan biri.

"Yeni bir makaleyle birlikte on beş gün sonra dönecektir," diyor

Clara.

"Ya da üç ayda."

Sessizlik.

Sessizlik.

"Otur, Klarinetçiğim, otur."

Elleri ellerimde, yatağın köşesine oturuyor.

"Sana bir şey söylemeliyim, Benjamin."

Ve, tabii susuyor.

Soruyorum:

"Yasmina evine döndü mü?"

"Hayır, aşağıda, Thian'ın masalını dinliyor."

Sonra:

"Benjamin?"

"Evet koca kızım?"

"Ben hamileyim."

Ve sanki şu vurgulamaya ihtiyacım varmış gibi:

"Bir bebek bekliyorum."

"Kabul ediyorum, Haşmetmeap."

"Harika, evladım! Oyuncu yeteneklerinizle, doğaçlama duygunuzla, anlatıcı niteliklerinizle ve halka olan sevginizle bir felaket yaratacaksınız, eşsiz bir efsane olacaksınız."

"Birçok koşulla kabul ediyorum."

"Sizi dinliyorum."

"Önce mali koşullar: Satılan her kitaptan yüzde 1 isterim, bu oran ilerde habalığını üstleneceğim bütün kitaplar için de geçerli olacak. Yabancı telif haklarının yüzde beşini, her röportaj için bir çek istiyorum, özel fotoğrafçı olarak kız kardeşim Clara'yı şart koşuyorum ve elbette müesseseden aldığı maaşın da devam etmesini istiyorum."

"Bütün bunlar rakam işi, Malaussène, bunlar Calignac'i ilgilendirir, bu işte yetkili değilim."

"Talimat vermede yetkilisiniz."

"Başka koşullar?"

"Bir tane daha. Gerçek J.L.B.'yi tanımak istiyorum. Beni kimin gönderdiğini bilmeden kendimi ateşe atmam söz konusu bile olamaz."

"Bunu söylemenize bile gerek yok. Bu öğleden sonra saat tam on altı otuzda J.L.B.'yi göreceksiniz."

"Bu öğleden sonra mı?"

"Evet, randevuyu aldım bile. Sizi çok iyi tanıdığımdan, bir ret varsayımını kabul etmemiştim."

Clara yüklü mü? Clara'nın içinde küçücük bir şey mi var? Bu Saint-Hiver'in bacadan geri dönüşü mü? Bir aşk meyvesi daha mı? Tam dünyaya iniş yaptığı an babacığı tarafından terk edilen bir Malaussène yumurcağı daha mı? Doğacak mı bu? Hayat vermeye niyetli olmayan darbe ve yaralar mı? İleri atılacak mı? Bir gün sokağa çıkacak mı? Gazete kulübelerinin önünden geçecek mi? Hayatın gürültülü operasına katlanmak zorunda kalacak mı? Aşkın iyimserliği hiçlikle bir kez daha mı alay etti? Hiçlikten en beterin mi içine mi düşecek? Dünyanın ağzına fırlatılan çırılçıplak bir meyve mi? Aşk adına! Güzelim aşkın adına mı? Ve geri kalan zamanda anlamaya mı çalışacak? Kendini mi inşa ede-

cek? Kuşku temeli üzerine bir yanılısamalar iskeleti, metafizik duvarlar, inançların dayanıksız mobilyaları, duyguların uçan halısını mı? Issız adasında kök salarak gelip geçen gemilere dokunaklı işaretler mi gönderecek? Evet... kendisi de öteki adaların açığından geçecek. Yiyecek, içecek, sigara tütünecek, düşünecek, sevecek, ve sonra daha iyi yemeye karar verecek, daha az içmeye, sigarayı kesmeye, fikirlerden uzak durmaya, duyguyu defetmeye. Gerçekçi olacak. Kendi çocuklarına nasihatler edecek. Her şeye rağmen onlar için buna birazcık inanacak gene de. Sonra hiç inanmayacak. Kendi borular sisteminden başkasına kulak asmayacak, kendi civatalarına bakacak, pek fazla saymadan... kendi boşaltma sistemlerini çoğaltacak...

Bununla birlikte bir şey kesin: bana bağlı olan bir şey. Clara'nın yüklü olduğu doğruysa, benim küçük Claram'ın doğuracağı doğruysa, yemin ediyorum, doğacak olan zengin doğacak! Umutlarca zengin değil, hayır, duygularca zengin değil, hele sinir sahibi cebi şişkinlerden hiç olmayacak –zaten bu tür şeyler duruma bağlıdır– ama paraca zengin olacak, Tanrı şahidini olsun, mangırı, mangizi, arpası bol olacak, kaymeleri, çillileri, papeli, dünyalığı olacak! Sana onun için öyle bir çeyiz hazırlayacağım ki, Rothschild'in birikimleri yanında öğrenci bursu gibi kalacak. Oh! Biliyorum, bu onu mutlu kılmayacak ama en azından, başkalarının para yüzünden mutlu olduğunu düşünmesini engelleyecek, sonra onu çalışmaktan ve çalışmanın bir erdem olduğuna inanmaktan kurtaracak! Hayat boyu yan gelip yatacak Clara'mın küçüğü ve J.L.B.'nin kozmopolit karakterine bakılırsa, dolarlarla, marklarla, rublelerle, her çeşit parayla, yenlerle, liretlerle, florinlerle, franklarla ve hatta eküyle ense yapacak! Evet, canı isterse euro'yla ense yapacak! Servetiyle ne yapacağı beni şu kadar ilgilendirmiyor. Artık yatırım mı yapar, dağıtır, har vurup harman mı savurur, dünya kurbanları için mi çalışır ya da platinden heykelini mi yaptırır, umurumda değil! Ve dişlerim ceplerime düştüğünde, beni yaşlılar evine gönderirse, sonunda yaşamın bir anlamı olduğunu, kanıtlarıyla bilerek bahtiyar gideceğim!

Ama şimdilik, Kraliçe Zabo ve ben, arabayla esrarengiz J.L.B.'nin esrarengiz konutuna doğru yol aldığımızdan, kamaşan gözlerimin önünde tek bir şey görüyorum: tatlı bir esintinin o masum minik kıcının altına yığıldığı banknotlardan dev bir yatakta gülücüklerle zıp zıp zıplayan çıplak ve pembe bir bebek.

"Şurda durun!"

"Şurası neresi?" diye homurdanıyor taksi sürücüsü.

"Şurda, Credit Lyonnais'de, şurası!"

"Credit Lyonnais'de ne işiniz var, Malaussene?"

"Kız kardeşim adına bir hesap açacağım, bu bekleyemez."

"Bizi geciktireceksiniz."

"Beni rahat bırakın, Haşmetmeap.

J.L.B. on altıncı bölgede barınıyor. rue de la Pompe. Ve barınağı da Beytüllahim'de bir samanlıktan çok Hirodes'in sarayını andırıyor. Özel mülk olduklarından ve tarihleri de epeyce eskiye dayandığından muhteşem olarak ilan edilen malikânelerden biri. Bize kapıyı açan uşak milimi milimine aynen bu tür kapıların ardında görmeyi beklediğiniz uşağa benziyor. Beyefendinin beklediğini söyleyerek –ki bu beyefendinin bizi bekletmesini engellemiyor–, bizi alfabetik bir raslantıyla Saint-Simon, Soljenitsin, Suétone ve Han Suyin'in sıralandığı, lambrili bir kitaplığa sokuyor. Yaşam artık sizi şaşırtmaz olduğunda, herhalde buna benziyordur. Odanın geri kalanını anlatsam, iğiniz kaldırmaz.

"Merhabalar, sevgili dostum!"

Adam işte böyle, neşeli bir sesle ilan ediyor kendini. Kraliçe Zabo ve ben gözlerimizi, yüzünde bize sunduğu bir tebessümle köşegen biçimli kitaplığı geçmekle meşgul, altmışında, ince ve seke seke yürüyen ufak tefek bir herifin üzerine ardına kadar açılan kapıya doğru çeviriyoruz.

"İyi akşamlar, sevgili Bakanım!"

Kraliçe Zabo'nun ses tonunda en küçük bir yapmacık yok, saygılı bir içtenlik, bir adama unvanıyla, nişan ya da rütbeleriyle hitap etmenin kimilerine göre samimiyetten kaynaklandığını düşündürecek nazikçe bir teklifsizlik. Aynı kattalar. Bu ikisi birlikte şakalaşarak sık sık briç oynamış olmalı.

"Mösyö Malaussene, zannedersem?"

Doğru zannediyor herifçioğlu. Ve ben de kendi kendime bu kafayı bir yerlerde gördüğümü söylüyorum. *But where?* Oysa bakanlarla görüşme âdetim yoktur.

"Aramayın, delikanlı, ben Chabotte'um, Bakan Chabotte, çalkantılı gençliğinizin umacısı, çift jandarmalı motosikletin mucidi, arkadaki çocukları yatmaya göndermek üzere uzun bir copla donanmış olurdu."

Bütün bunları sersemletici bir gençlik havasıyla elimi bir aşağı bir yukarı sıkarak söylemişti, bu arada ben de içimden şunları geçiriyordum: "Chabotte, Yüce Tanrım, beni görseydi, Julie bu kez zevkten perdelere tırmanırdı." Sevgilimi şöyle bir hatırlamak bakışlarımı gölgeleyince, Chabotte telaşa kapılmış gibi yaptı.

"İçiniz rahat etsin, delikanlı, o devirler geçti ve ben o motosikletin tasarladıklarının en iyisi olmadığını kabul etmeye tamamen hazırım. Tek bir tutkum var: yazmak. Romanlar yazan bir adamın pek de kötü olamayacağını siz de benimle birlikte kabul edersiniz."

(Ne bu zibidi yahu?)

"Büroma geçsek, olur mu?"

Olur. Ve Chabotte çember çeviren bir çocuk gibi pıtı pıtı önde, tekrar köşegen kitaplık. Tatlı biri. Kahve fincanından fırlamış küçük bir kaşık olduğuna inanacak insan.

"İşte burası, girin, rica ederim, oturun. Çay? Kahve? Viski? Başka bir şey? Size o ezeli Vichy'nizden, biliyorum, tanrı aşkına sevgili dostum, böyle bir pislği nasıl içebiliyorsunuz?"

Kraliçe Zabo bundan daha hızlısını bulabilir miydi? Gene de renk vermiyor, bulduğu en sert şeye oturuyor, manastırlara layık Louis XIII üslubunda küçük bir sandalyeye, bu arada ben de geniş yanaklı bir İngiliz derisine gömülüyorum.

"Çok iyi. Belirsiz bir fizik, uysal, tam bana lazım olan şey."

Benden mi bahsediyor? Benden mi?

"Lütfen bağışlayın; Mösyö Malaussene, sanki siz burada değilmiş-siniz gibi hakkınızda konuştum, bu politikacının eski bir kusurudur. Politikada bizler zamanımızın büyük bir kısmını, orada bulunmayanlar hakkında konuşarak geçiririz, öyle olur ki artık yanlarımızda bulunuşları bile pek bir şey değiştirmez."

"Kahve."

"Pardon?"

"Az önce bir liste yapmıştınız: ben kahveyi seçiyorum."

"Ah! Kahve, evet, küçük bir kahve."

Vücudun üst kısmıyla zarif bir kıvrılış, konuşma cihazı: "Olivier? Lütfen, bize büyük bir bardak Vichy ve bir fincan kahve getirin."

Sonra gözleri parlayarak:

"Haydi, Mösyö Malaussene, bana her şeyi itiraf edin, esrarengiz J.L.B.'yi nasıl hayal ediyorsunuz bakalım?"

"Böyle."

Kıvrık işaret parmağım, sakın sakın sandalyesinde oturan ama hiçbir şeyi de kaçırmayan Kraliçe Zabo'yu gösteriyor. Bakandan küçük, hoş bir gülüş.

"Bunun patronunuza yapabileceğiniz en güzel iltifat olup olmadığını bilmiyorum ama kişisel olarak benim gururum oldukça okşandı."

Bu esnada Olivier'nin belirişi. Bu kapıdaki uşak değil ama ondan farksız bir başkası.

Vichy.

Kahve.

"Hayır, cidden, J.L.B.'yi nasıl canlandırılıyorsunuz gözünüzde? Sizce o neye benzemek zorunda?"

Ah! Demek soru buymuş! Tam iş üzerindeyiz... İki küçük saniye düşünüyorum (şu rezil kahve de ne güzelmiş!) ve şöyle diyorum:

"Bir Concorde'a."

Chabotte fena halde etkileniyor. Gözlerini şaşkın şaşkın açarak hemen Zabo'ya dönüp feryat ediyor:

"Muhteşem! Bu oğlan muh-te-şem! Ne yapmak istediğimi tamamen anladınız siz. Bir Concorde, aynen bu işte. Uçan bir Bond çanta! J.L.B. bir Concorde'a benzemeli! Pekâlâ! Dostum, bir Concorde'a dönüşmeye hazır olun! Beni okudunuz mu?"

"Efendim?"

"J.L.B.'nin romanlarını okudunuz mu? Kitaplarımı..."

(Şey, yani...)

"Hayır, değil mi? Hatta hafiften bir küçümseme, ha? Bu iyi bir puan, inanın. Ben sizi yepyeni istiyorum. Şimdi izin verin de size kuramımı açıklayayım. Yeriniz rahat mı? İyi mi? Bir kahve daha? Hayır mı? Sigara? Sigara içmiyorsunuz... İyi. Şimdi kulaklarınızı dört açın ve sorularınızı en sona saklayın. Açıklamanın başlığı:

J.L.B. YA DA LİBERAL GERÇEKÇİLİK

"J.L.B. yeni tür bir yazardır, Mösyö Malaussène. Edebiyatçıdan çok girişimciye yakındır. Oysa onun girişimi kesin olarak kalemidir. Bir edebi tür icat ettiğimi söyleyemesem de, kesinlikle bir akımı yaratmış bulunuyorum. Mutlak özgünlükte bir akım. Daha ilk romanlarım *Wall Street'te Son Buse*, *Bitmeyen Servet*, *Dolar ya da Saymayı Bilen Çocuk*'tan itibaren, isterseniz kapitalist gerçekçilik diye adlandırabileceğimiz yeni bir edebiyat okulunun temellerini attım. Gülümseyin, Mösyö Malaussène, evet, *kapitalist gerçekçilik* ya da günün modasına daha uygun olarak *liberal gerçekçilik* gerçekten de rahmetlik *sosyalist gerçekçiliğin* tam bir simetriğidir. Doğulu akrabalarımızın erdemli traktör sürücüsüne sevdalanan yiğit Kolhoz işçisi kızın hikâyesini, beş yıllık planın gereksinimleri uğruna feda edilen adi tutkuları anlattıkları yerde ben, yükselişini hiçbir şeyin, ne başka servetlerin, ne devletlerin, hatta ne de aşkın engelleyemediği bireysel servetlerin destanını yazıyorum. Bende kazanan daima insan oluyor, *girişimci insan*! Dünyamız bir tüccarlar dünyası, Mösyö Malaussène ve ben dünyadaki bütün tüccarlara okuyacak bir şeyler vermek istiyorum! Edebiyat çağları boyunca aris-

tokratların, işçilerin, köylülerin kahraman olmaya hakları olmuş, tüccarlarına asla! Balzac diye itiraz mı edeceksiniz bana? Balzac ticaret konusunda kahramanın tersidir, daha o zamandan çözümleme virüsü! Ben çözümleme yapmıyorum, Mösyö Malaussène, ben *hesaba geçiriyorum!* Gözüme kestirdiğim okur okumayı bilen değil, saymayı bilendir. Oysa, dünyadaki bütün tüccarlar hesap yapmayı bilir ve hiçbir romancı onlara asla romanesk bir değer atfetmemiştir. Ben ediyorum! Ve ben ilkim. Sonuç: bütün dünyada, sütninemin dediği gibi 'bugünkü günde' iki yüz yirmi beş milyonluk bir satış. Ben muhasebeyi destan düzeyine yükselttim, Mösyö Malaussène. Romanlarımda sıra sıra rakamlar, bir süvari hücumu kadar güzel, çağlayanlar halinde borsa değerleri vardır. Bu her çeşitten tüccarın duyarlı olduğu bir şiirselliktir. J.L.B.'nin kazandığı başarı, benim, sonunda tüccarlar çoğunluğuna efsanevi kimliğini vermemden ileri gelmektedir. Benim sayemde, tüccarlar roman vadisinde kahramanlarına kavuşmuşlardır. Bugünkü talepleriye, tanrının artık ortaya çıkmasıdır. Bu rolü oynamak da size düşüyor, Mösyö Malaussène..."

*Paranın kokusunu alma yeteneği çok erken çıkar ortaya. Saat sabahın dördünde, çöpçüler geçerken. Ve herhangi bir çöpçü oğlu da nasiple-
nebilir bundan.*

*Philippe Ahoueltene on altı yaşında, toplumda bir süprüntüden baş-
ka bir şey olmadığını bilinciyle, üç kuruş harçlık kazanabilmek için,
şeritleri fosforlu yeşil tulumu içinde kaybolan babasının peşinden git-
mekteydi.*

*Philippe, şafağın ilk ışıklarıyla, çöp arabasının arkasına asılmış va-
ziyette Concorde meydanından geçerken, Michael Jackson'ın hiç müm-
kün görünmeyen belirişini beklemek üzere Crillon Otelinin önüne yığı-
lan insan kalabalığını fark etti. Ve Philippe ilk buluşunu yaptı: Jack-
son'ın çöpleri altın değerindeydi!*

*Philippe bir elinde Paris şehir planı, öbüründe ilk servetinin harita-
sı önemli kişiler listesi, starların çöplerini işaretleyip yerlerini belirle-
di.*

*Araştırmayla geçen bir sabah faslının ardından Jane Birkin'in ke-
mirdiği son elma koçanını, Catherine Deneuve'ün Dior marka tırnak
cilasının şişesini, Bohringer'nin Jack Daniels şişesini gün ışığına çı-
karttı...*

"Vay anasını, dâhice, herife bak! Sonra da satacak mı bunları? Bu
dâhice bir fikir yahu!"

"Jérémy, kes sesini!"

"Ne yani, starların çöpünü toplamak dâhice bir fikir değil mi?"

"Bırak da, Thian amcan devamını okusun!"

*Üç ay sonra Philippe canla başla çalışan on iki çöp karıştırıcısının
ve hepsi de, kârlı mı kârlı olduğu kendini hemen kanıtlayan bu girişi-
min çıkarlarıyla ilgilenen kapıcı ya da kapıcı oğlundan oluşan otuz
muhabirin başına geçmiş bulunuyordu.*

"'Gârlı' da ne demek ki?"

"Kârlı, Ufaklık, 'kâr', para getiren demektir."

"Çok para mı?"

"Fena sayılmaz, evet."

"Ya 'kanıtlayan', o ne ki?"

"Ne?"

"'Ganıtlayan'."

"Aa! 'kanıtlayan'! Şey..."

"Thérèse, şuna usulcacık açıklayıver de, Thian amca devam edebil-
sin!"

O hızla T³ olgunluk sınavını pekiyi dereceyle tamamlamış ve Ivry'de kendine bir büro-daire satın almıştı.

Ertesi yıl Londra, Amsterdam, Barcelona, Hamburg, Lozan ve Kopenhag şubelerini açtı. Champs-Elysees'deki geniş bürosu karargâh yerini tutuyordu. Y.T.O.'ya⁴ girdi önce.

"Aaa! Açık konuşsana be herif!"

"Jérémy..."

"Özür dilerim."

On sekizinci yaş gününde kapıyı çarparak Y.T.O.'yu terk etti. İki yıl sonra ama bu defa profesör olarak geri dönecekti.

Bu iki yıl boyunca Danca, İspanyolca, Hollandaca öğrenmiş, Almancasını ve hiç fark edilmeyen bir Yorkshire aksanıyla konuştuğu İngilizcesini mükemmelleştirmişti.

Petit Journal'de saksafon çalıyor ve P.U.C.'un ragbi takımında yarı açık olarak baş döndürücü bir kariyer geliştiriyordu...

İşte. Bunun adı *Paraların Efendisi*, eski bakan Chabotte'un, nam-ı diğer J.L.B.'nin son numarası, şimşek gibi hızlı, ölüm kadar abuk bir şey ama çocukları o kadar sardı ki, minik Verdun bile Thian okurken satır satır takip etmekte. Kendi hesabına hayatında tek bir roman okumamış olan Thian muhteşem bir okuyucu. Şaşırtıcı derecede bir Gabin sesi. Ne okursa okusun, lezzet katıyor. Jeremy ile Ufaklık okumanın başında bir-iki defa kesmeye kalkıştılsa da, bunun tek nedeni heyecanlanmaları. Thian'ın sesinin hangi metin olursa olsun, sözcük sözcük, satır satır oyduğu o uçurumların tepesindeki dalgalanmalarla sürüklenerek kendilerini akıntıya bırakmakta gecikmiyorlar.

Philippe bir şube açmak için New York'ta araştırmalarda bulunduğu bir sırada rastladı Tania'ya. Bakışları Greenwich Village'in tam ortasında yerinde birbirleriyle karşılaştı.

Tipki onun gibi hiçlikten gelen genç kadın ona Goethe'yi, Proust'u, Tolstoy'u, Thomas Mann'ı, André Breton'u, tektonik ötesi resmi ve dizi- sel müziği öğretti. Çiftimiz hareketli bir hayat yaşamaktaydı. En yakın dostları arasında Madonna, Boris Becker, Platini, George Bush, Schnabel, Mathias Rust ve Laurent Fignon da vardı.

Verdun'ü ihtiyar Thian'ın kucağında, Thérèse'i geceliği içinde kalıp gi- bi, Clara'yı yatağında (ellerini daha şimdiden karnının üzerinde kavuş- turmuş olarak), Jérémy ve Ufaklığı gözlerinde som altından bir gele- cek, üstteki ranzalarında, Yasmina'yı, yüzünde sanki Thian, Peygam- ber tarafından özel olarak Saint-Hiver'in anısına indirilmiş bir ayet okuyormuşçasına dindarca bir ciddiyet ifadesiyle Clara'nın ayakları di- bine konmuş bir halde, öylece bıraktım onları.

Kalktım.

Köpek Julius kalktı.

Gecenin bu saatinde sık sık yaptığımız gibi usulca sıvıştık.

Ben ve Köpek, Julie Corrençon nezdinde Benjamin Malaussène'in da- vasını savunmaya gittik. Ben metnimi tekrarlararken Belleville etrafı- mızda bir parça daha ufalanıyordu. "Ben bu komediyi oynamayı Cla- ra'yı avutmak için kabul ettim, Julie'ciğim. Kabul ettim, çünkü dehşetin öylesine şiddetli ve gerçekten vurduğu anlar vardır ki, mutlaka "ger- çeklik" in dışına çıkmak gerekir, senin dediğin gibi, gidip başka yerde oynamak. Çocukların gidip başka yerlerde oynaması ve artık Saint- Hiver'i düşünmemeleri için kabul ettim. Jérémy ile Ufaklık metni bana tekrarlatacaklar, Clara fotoğrafları çekecek ve Thérèse de bana itiraz edebilecek; bu meşgul edecek onları. Coudrier'nin dediklerini yapmak ve aile teknesini mümkün mertebe onun soruşturmalarından uzak tut- mak için de kabul ettim. Kabul ettim, çünkü bir durum muhasebesi ya- parsak, şu son zamanlarda en bokun boku durumların bizim hanemize yazıldığına inanıyorum, sen öyle bulmuyor musun? İşte o zaman şöyle dedim kendi kendime, tamam, hafif olalım, bir defalık bir parça adi, ha- fiften namussuz olalım. Madem Coudrier bizi bunun için suçluyor, biz de kusursuz olmaktan vazgeçelim. Bir süreliğine bağlılık ve yüceliğin sarp yamaçlarını terk edelim. Arkanından geliyor musun, Julie? Oyna- yalım. Biraz oynayalım. Madem önümüze çıkan oyun bu, biz de J.L.B.' yi oynayalım."

Tabii Julie evinde yoktu. Tak, tak, tak, Julie? Köpek Julius oturmuş kapının açılmasını beklemekte. Ama kapı açılmadı. Kalem, kâğıt, yazı masası olarak Julius'un sırtı, yukarda ne söylediysem hepsini özetledim. Seni seviyorum'u, bunu bütün zamanlarda ve bütün kiplerde çektim ve hâlâ onun uçak gemisi olduğumu ve canı ne zaman isterse bana konup kalkabileceğini ekledim... İlk karşılaşmamızın ilk sözcükleriydi bunlar: "Benim uçak gemim olmak ister misin, Benjamin? Kafamı yeniden toparlayabilmek için zaman zaman gelip konarım", bense memnun mesut: "Kon, güzelim, ve istediğin kadar da havalan, bundan böyle ben senin karasularında yol alacağım."

"Zabıta olayları" üzerine gazetecilik hakkındaki zırvalarım için özür diledim, başla beni Julie, bu sadece seni incitmek içindi... affet, affet ve imzamı attım.

Ve düşündüm.

Bir şey eksikti.

Saklanmayacak bir gerçeklik.

Chabotte.

Sona eklediğim notta, J.L.B.'nin Bakan Chabotte'un ta kendisi olduğunu itiraf ettim, evet Julie, ta kendisi, o. Anlayabiliyor musun?

Ve kapının altından kaydım.

Chabotte, liberal gerçekçilik konusundaki açıklamalarının ardından bizi, benle, kraliçeyi, özel projeksiyon odasına sokmuştu.

"Beni takip edin, Mösyö Malaussene, size etten kemikten bir Concorde neye benzermiş onu göstereceğim."

On iki kadar kül tablası ile birlikte on iki kadar koltuk, eğimli bir tavan ve kusursuz bir ekranda birleşen eğik duvarlar. Arkamızda tıpkı diğer ikisine benzeyen üçüncü uşak Antoine'ın çalıştırdığı projektörün gözü. Ziyaret güleryüzlü kibarlıktan, göreve hareketinden önce James Bond tarzı olağanüstü gizli bir brifinge dönüşmüştü.

"Sizi gerçektekinden daha gerçek bir J.L.B. yapacağım, göreceksiniz, çok eğlenceli olacak..."

Karanlık, beyaz ışık huzmesi, ekranda bir görüntü: bir suratın üst kısmı. Alındaki müthiş bir ayırım noktasından iki yana, geriye doğru yapıştırılmış siyah bir saçın iki kanadı.. (Uuu, ciddi mi ciddi!)

"Fark edeceğiniz gibi, Mösyö Malaussene, Concorde özenle taranmıştır..."

(Güzel Tanrım, bu gerçekten de doğru, ekrandaki tipin kafasına siyah bir Concorde yerleştirdiğine yemin edebilirsiniz!)

"Bu alnın kime ait olduğunu biliyor musunuz, aziz dostum?"

Kraliçe Zabo'da bir tereddüt:

"Chirac'ın gençliği mi?"

"Hayır. Copnick, yirmi sekiz yaşındayken, Wall Street'in gölgedeki güçlü adamı. Alnın genişliğine bir bakın, Mösyö Malaussène, dikine değil enine iki çizgiye, bu, bu bir şüphe ifadesi değil, saf halde enerji bu! J.L.B.'nin böyle bir alnı ve saç modeli olmalı. Tamam, şimdi başka bir şeye geçelim, Antoine!"

Klik-klak, yana kaydırma: ekranda iki göz. Olması gerektiği üzere çelik mavisi ve dik dik bakıyor. Dokunulmaz bir bakış takınan cinsten bir herifçioğlu. Başka yere baktığında, kafasını bir tank kulesi gibi bütünüyle o yana çeviriyor.

"Wolbrooth, tungsten kralı," diye anons etmişti Chabotte, "uzay gemileri pazarı tamamıyla onun elinde. Önemli olan göz rengi değil, Mösyö Malaussène, ama bakıştaki gerilimde, bakınız kaş kemerinin altında nasıl da hızla dönüyor. Sizinki gibi hareketli bir yüzle, bunu elde etmek kolay olacak."

Ve gerisi: un kralının sarkık yanakları, çip (elektronik) imparatorunun kat kat çenesi, Belçikalı konserve kralının çarpık tebessümü... vs., toplam: benim görüşüme göre enayiler kralı!

Chabotte bu görüşte değildi:

"Ve J.L.B.'yi elde ediyoruz: otorite ile kararlılığın, gülmece duygusuyla sağlıklı bir keyif ehliliğinin mükemmel bir uyumu. Çünkü J.L.B. bir keşiş değil, bu husus üzerinde özellikle ısrar ediyorum: o parayı ve her şekliyle lüksü seviyor, tıknıma da dahil, Mösyö Malaussène biraz kilo almanız, birazcık şişmanlamanız gerekecek."

"Ye Benjamin, ye oğlum."

"Yiyemeyeceğim artık, Amar, teşekkürler, gerçekten de..."

"Ne demek, 'gerçekten de'?... Büyük bir yazar olmak istiyor musun istemiyor musun, bilelim Ben."

"Kapa çeneni Hadouch."

"Şu sizin Rumî edebiyatınızda isim bırakan heriflerin hepsi de, Dumastlar, Balzaclar, Claudeller, epeyce etli butluymuş, bu gerçek."

"Simon, kes sesini."

"Bana kalırsa, onlar Ben'in yaptığını yapıyorlar, kuskusa yumuluyorlardı."

"Mohaklı, evet, aslında biraz düşünülürse, her şey Müslümanlıktan geliyor."

"Acaba kuskus olmasaydı, Flaubert, Bovary anayı yumurtlar mıydı, merak ediyorum..."

"Beni azıcık rahat bırakacak mısınız, siz üçünüz, tamam mı?"

"Bir tabak daha Ben."

"Haydi J.L.B., bir lokma daha..."

Aylar! Yoğun semirme ayları! Özel J.L.B. kalorili kuskus ayları! Sabah akşam! Hadouch'un ve iki yordakçısının mizah anlayışları kadar hafif.

Açıkçası yanaklarım bir gram bile dolgunlaşmadı. Midem şişkinleşip sivrildi ve kırım yuvarlaklaştı. Çöküklüğünü koruyan yanaklarımla, bu bana lahana turşusuna dönüş yapan eski bir romantiğin havasını vermişti.

Chabotte aynı fikirde değildi:

"Bu sizin düşünceniz, Mösyö Malaussene, yoğunluğunuz artıyor ve bu da sizi şaşırtıyor. Hayatınızda ilk kez, insan olarak ağırlığınızı şu yaşlı dünyamız üzerinde tartmaktasınız da ondan. Terziyi çağırabilirim artık."

Terzinin İtalyan bir ismi, kızböceği parmakları ve Vittorio De Sica tebessümü vardı. Chabotte şuraya bir iğne tavsiye ederek, oraya bir kapak önererek, bu çizgileri fazla uçuk, şu gri-siyahı fazla kilisevari bularak erafımızda keyifle zıp zıp zıplıyordu.

"Çoraplar, Mösyö Malaussène, çoraplar... İç giyim asla ihmal edilmemelidir, takım elbiseyle bütünleşmeli, Öyle değil mi sevgili dostum?"

Şunu yüksek sesle haykırarak vurguluyorum: kim ki, sabık bir İçişleri Bakanı etrafında küçük çığılıklar atarken, Vittorio De Sica'nın parlayan bakışları altında, yayıncısının karşısında kendini hiçbir zaman çırılçıplak bulmamıştır, onun utancın a'sından haberi yoktur.

Toplam olarak bana dışardan getirtilen ve apaçık bir şekilde Gatsby'nin olanaklarının üstünde, son derece ince kumaşlardan üç parçalık takım elbise dikildi. (Benjamin Malaussène ya da ayıp örten kaşmir.)

"Bunları giyiniz, Mösyö Malaussène, yeni derinizi benimseyiniz. Sizin, yazarlık kostümünüzün içine tesadüfen düşmüş izlenimini vermenizi istemiyorum. Best-sellerci kıyafetinden belli olur!"

"Façan çok iyi, kardeşim Benjamin!"

"Sen de mi Belleville'i satın almak istiyorsun?"

"Saçak altından yürüme Ben, güvercinler üstüne sıçarlarsa darbesi tuğla gibi olur!"

"En az."

Ve Mosi Mo ile Kabil Simon'un itelemesiyle, gittiğim her yerde beni güvercinlerden korumak için açık şemsiyesiyle yanımdan ayrılmayan şu Nourdine yumurcağı.

Ve reklamlar patladı.

Belleville'den çıkılır çıkılmaz, Richard-Lenoir geçilir geçilmez, Paris kehanetvari afişlere bürünüyordu, LIBERAL GERÇEKÇİLİK, nah şu kadar harflerle LIBERAL GERÇEKÇİLİK, başka hiçbir açıklama yok. Halkın merakının gıdıklanması hedeflenmişti. Benim esas saldırımdan önce, topçu kuvvetlerinin hazırlığı. "Kavrama duyarlılaştırma", "kentsel dokuya sızma" Talion Yayınlarında bu konuda iki haftada bir brifingler veriliyordu. Bir safariden dönmüş gibi bronzlaşmış, hem çok ilgili hem çenebaz, yarım düzine kadar reklamcı sökün ediyor, şemalarını konferans masasının üstüne yayıyor, sanki en uzun güne hazırlanıyorlarmışçasına, şeritlerle süslü Sioux havalarında, gösterme çubuğu ve hiç itiraz kabul etmeyen keçeli kalemleriyle oynuyorlardı. Clara'nın ilk fotoğraflarını, yani benim kaş kemerinin altından bakan ve milyar adeti hedefleyen J.L.B. bakışımı gösteriyorlar, şöyle diyorlardı:

"Burada size özellikle keskin bir ritmik öneririz, kavramla bakış arasında bir almasıklık, bakar mısınız? LIBERAL GERÇEKÇİLİK... ve bakış. Etkileyici, öyle değil mi?"

"Şu tipin bakışına sahip olmak isterdim."

Züppeler bu işin öyle ha deyince olmayacağını anlatır havalarda kibar kibar gülümseyerek göz ucuyla süzüyorlardı beni. Çünkü ben toplantılara J.L.B. kimliğimle değil, mahut Malaussene'liğimle katılmaktaydım. Bir teki bile tanııyordu beni, bu da Loussa'yı sevince boğuyordu.

"J.L.B.'nin gözlerine sahip olmak için ne istediğini bilmek lazım, senin gibi kuşkuya abone biri olmamak lazım, enayim."

Gülüşünü Loussa'ya iade ediyordum. Hayatta öyle anlar vardır ki, dostlar arasındadır insan, nokta hepsi bu.

Clara makinesini elinden bırakmaz olmuştu artık. Güzel fotoğraflar çekiyordu: fahiş fiyata pazarladığım (küçüğünün kumbarası hoş bir şekilde dolmaktaydı) J.L.B.'nin reklam fotoğrafları ve kendimize ayırdığımız daha özel olanlar. Onu en çok heyecanlandıran başkalaşımdı, Benjamin'inin J.L.B.'ye geçiydi.

"Sen büyük bir oyuncu olurmuşsun, Benjamin!"

Eğleniyordu. Benim Klarinetçim eğleniyordu. Gene de Saint-Hiver'i düşünmeden edemiyordu (akşamları, ben yemek odasında, uyuyan çocukların yanında metnimi çalışırken, bazen onun ağladığını duyuyordum). Komiser Coudrier onun Saint Hiver'in cenazesine yalnız gelmesinde ısrar etmişti. Resmi arabayla onu almaya gelmişti, hani şu düğün günü bizi sollayan arabayla ve onu geri de getirmişti. "Kibar" davranmıştı, Clara böyle dedi. Yüzüne kapanan kapı aralığında beni kıstırdığında, kulağıma fısıldarken bana karşı da nazik davranmıştı Coudrier:

"Sakin unutmayın, Malaussene, soruşturmamdan uzak durun, bir meşgale bulun kendinize ve ailenizi de meşgul edin, aksi halde..."

Kapı kapandığında Clara şöyle demişti:

"Hapishaneye yeni bir müdür atanmış. Genç biri, Clarence'in eserine devam edecek."

Derhal laf karıştırdım:

"Reklamcı tipler fotoğraflarına bayılıyorlar, böylesini hiç görmediklerini söylüyorlar."

Bütün bu hikâye boyunca Thérèse bir tek defa müdahale etti: Concorde'un başıma konduğu gün.

"Bu saç biçimini sevmedim Benjamin, şeytani bir hava veriyor sana. Bu sen değilsin ve bu da sağlıklı değil."

Artık Paris duvarlarında fotoğraflarla sloganlar birbirini izliyordu. BİR ADAM: Wall Street alırım. BİR KESİNLİK: platin gülüşüm. BİR ESER: tungsten bakışım. Ve heryerde: *LİBERAL GERÇEKÇİLİK*. Görünüşte fotoğraflarla sloganların arasında hiçbir bağ yoktu ama afişler gitgide birbirine kurnazca yaklaşıyor, bunların aynı yapbozun parçaları olabileceklerini, bir yüzün ortaya çıkmaya başladığını, bir gerçeğin yavaş yavaş açıklandığını düşündürüyordu.

Halkın sabırsızlıktan soluk soluğa kalması hesaplanmıştı.

"Eğer size 'En başta gelen özelliğiniz nedir J.L.B.?' diye sorsam, ne cevap verirsin?"

""Girişimcilik!""

""Mükemmel. 'Ya en başta gelen kusurunuz?""

""Kusur yok'."

"Olmaz Benjamin: burada şöyle cevap veriyorsun: 'Her şeyi başaramamak'."

""Peki, 'Her şeyi başaramamak'."

""Başarısızlığı tattınız mı?""

""Savaşlar kaybettim ama bunlardan beni hep nihai zafere götürecek dersler çıkarmışımıdır.""

""Bravo, Benjamin, görüyorsun, oluyor işte!""

Jeremy bana ilerde yapacağım röportajları ezberletiyordu. Chabotte tarafından hazırlanan, kafaya doldurulması ve bir leşçi çabukluğuyla kullanılması gereken, elli sayfalık soru-cevap metni. "En önemlisi, düşünür gibi görünmemeniz, Mösyö Malaussène, J.L.B.'den bir para kaynağı gibi keskinlik fıskırmalı."

Jérémy liseden bir telaş dönüyor, her zamanki gibi bana alıştırmaya defterini göstereceği yerde yüz numaralara kadar gelip beni arıyordu.

""Hiç zahmet edip de saklanma Ben, orada olduğunu biliyorum.""

Ve bir tur daha başlıyordu.

""Yaş, yaş hakkında ne düşünüyorsunuz?""

""Yirmi yaşında ihtiyarlar ve sekseninde gençler vardır.""

"Ya kırk yaşında?"

"Kırk yaşında insan ya zengindir ya da bir hiçtir."

"Harika. 'Para?'"

"Ne parası?"

"Canım, J.L.B. para hakkında ne düşünüyor yani?"

"İyilik."

"Lütfen Ben, *doğru dürüst* cevap ver. 'Para sorunsalı karşısında durumunuz nerededir?'"

"Darphane tarafında."

"Kes Ben, *doğru* cevap ne?"

"Bilmiyorum."

"Para Fransızlara daima kuşku verici görünmüştür; bana kuşku verici görünense, onu istemek ve kazanamamaktır."

Gong sayesinde kurtulmuştum: gözünü sevdiğimin okuma saati.

*

Concorde AF 516'da uçarken aylardan ocaktı ve ilk bakışta onun aradığı kadın olduğunu anladı. Yanındaki koltukta oturan kadın ona bir anda samurdan bir tepeye kurulmuş bir kardelen çiçeği kadar baştan çıkartıcı ve erişilmez görünmüştü. Bir şey kesindi, çocuklarına başka bir anne aramayacaktı.

Kalbi önce daralır gibi olmuş ve birkaç defa hiç sebepsiz ayağa kalkmıştı. Pek öyle uzun boylu sayılmazdı. Hareketlerinde ona bir çekicilik veren ve düşmanlarına nice servetlere mal olan o yeniyetme kararsızlığını korumuştur. Onu tanıyan herkes (ama onu tanıyanların sayısı çok azdı) çenesini yaran çukurun titremesinden, Teksaslı Hariett'in ve Japon Toşuro'nun sırtını yere getiren, Yen savaşının tek galibi Philippe Ahoueltène'in heyecanlı olduğunu anlardı.

Küçükler eğleniyordu işte. Operasyonun amacı buydu. Ben, o kadar eğlenemiyordum. Dürüst olmak lazım, pek eğlenmiyorum. Hatta hafiften utanç içindeyim. (Aklımda Julie'nin sesi: "Hayatında bir kez olsun kendin olmak istemez miydin?") Zaman zaman önüme gelen herkese sızlandığım oluyordu. Çocuklar uyurken odalarına giriyordum. Clara'nın şiş karnına eğiliyor, kenetlediği parmaklarını usulca ayırıyor ve doğrudan oradaki küçük vurguncuya sesleniyordum:

"Kendinden memnun musun? Çünkü bütün bunlar hep senin yüzünden... farkında mısın bari? Hayır tabii, elbette, ben seni milyarder yapmak için ruhumu satıyorum, senin umurunda değil, bütün ötekiler gibi

sen de işe nankörlükle başlıyorsun... Açık söyle, meleklerin ekmeğini kazanmak mıdır insan hayatı?"

"Vazgeçmediniz ya, Mösyö Malaussene?"

Chabotte'un teşviki yüreğime işliyordu.

"Söylesenize, duruma yiğitçe dayanıyorsunuz, öyle değil mi?"

İşin gerçeği, artık geri dönüş mümkün değil. Afiş ve sloganlar birleşme operasyonunu tamamladı. **LİBERAL GERÇEKÇİLİK: BİR ADAM, BİR GERÇEKLIK. BİR ESER!** Devasa boyutlarda suratım ve her yerde ismimin baş harfleri. Bütün metro istasyonlarında. Garlarda. Hava alanlarında. Otobüslerin kışında: J.L.B., gergin bakış, tam sayfa tebesüm. iddialı çene ve gezegensel yanaklar. Gene de, gezegeni şişirecek iki protez. Ve sürprizlerin sürprizi olarak ilan edilen *Paraların Efendisi*'nin pek yakındaki çıkışı!

"Oturun, rica ederim. Olivier, M. Malaussène'e bir fincan kahve! Sizi tasalandıran nedir, dostum, harika bir iş başarmadık mı?"

"Bir şey yok, her şey tıkr tıkr gidiyor, tıkr tıkr gidiyor."

"İyi, işte bu beni rahatlattı. Röportajlarınıza hâkim misiniz? Röportajlar çok önemli!"

"Hâkimim."

"Kız kardeşinizin fotoğrafları çok güzel. Bunlarla, sizinle ilgili ilk yazıyı süsleyecek yeni bir dizi düşünüyorum. Göreceksiniz, hayal kırıklığına uğramayacaksınız..."

Bu fotoğraflar, kimleri görmüş olan Akdeniz fonu üzerine, Saint-Tropez'de çekilmişti. J.L.B. özel yatı *Mystere 20*'den karaya çıkarken, J.L.B., saatte 241 km yapan 5,3 silindirlik, Colonne derisi ve ceviz kaplama, yaklaşık 385 000 Franklık en son Jaguar XJS V12'sinin direksiyonunda: Tropez'deki 2 C.V.'si. J.L.B., villasının ortasında türbanlı bir Arapla ("*Petrol emirlerinin özel danışmanıdır*") son derece gizli bir görüşmede. Söz konusu Arap yaşlı Amar'ın ta kendisiydi ve çalılıklar arasında "korumalarının" silüetleri seçiliyordu, Hadouch, Mo ve Simon – walkie-talkie'ler ve duruma uygun yüz ifadeleri:

"İnsan seninle hiç sıkılmıyor, kardeşim Benjamin, bir bakıyorsun, kodeste bir Rumî düğünü, bir bakıyorsun Saintrope, bakalım bizi aya ne zaman götüreceksin?"

Ve nihayet J.L.B., mermer masasının yalnızlığında son romanına son bir el atarken: *Paraların Efendisi*.

"Sahiden *son roman* dedim, Mösyö Malaussene."

Chabotte'un görünüşte önemsiz ama bütün bu dönem içindeki tek güneş ışığı olan küçük cümlesi.

"Yazmaktan vazgeçtiğinizi mi söylemek istiyorsunuz?"

"Elbette yazmaktan değil! Ama bu yavanlıklardan evet, hem de nasıl bir istekle!"

"Yavanlıklar mı?"

"Herhalde hayatımın geri kalanını kahvehane edebiyatıyla geçireceğimi düşünmüyorsunuz ya? Ben bu ürünü tasarlayarak servet edindim, tamam, bir tür icat ettim, tamam, enayileri kalıp tiplere boğdum, tamam ama bunu yaparken siyaset adamı ahlakımın benden istediği isim gizliliğinin sınırları içinde kaldım, oysa dokuz ay sonra emekli olacağım, Mösyö Malaussene ve emekliliğimle birlikte meçhul yazarı partallarımı fırlatıp atarak gerçek kaleme, ismiyle imza atan ve yeşil kostümler⁵ biçen, bu kitaplığın raflarını dolduran kaleme sanlaçağım!"

Sesi tizlerin en üst noktasına ulaşmıştı. Bir gençlik heyecanının gir-dabına sürüklenmişti.

"Bütün bunları! Bütün bunları! Bütün bunları yazanlar arasındayım ben!"

Tepede, tavan kaplamasının loşluğu içinde kaybolan rafları gösteriyordu bana. Kitaplığı bir katedral boyutlarını alıyordu.

"Ya bir dahaki konumun ne olduğunu biliyor musunuz?"

Gözleri parlıyordu, akları pek bir aktı. Bir J.L.B. kahramanına benziyordu. Dünyayı bir lokmada yutmaya hazırlanan on iki yaşında bir oğlan olduğuna yemin edilebilirdi.

"Bir dahaki konum, *siz olacaksınız*, Mösyö Malaussene!"

(Haydi bakalım...)

"Ya da J.L.B. efsanesi diyelim! Bana tek bir yazılarını bile ayırma tenezzülünde bulunmayan bütün o ukala eleştirmenlere günlerini göstereceğim..."

(Demek buymuş...)

"J.L.B. galaksisinin ne ifade ettiğini, böyle bir eserin modernliğimiz hakkında ne kadar çok bilgi gerektirdiğini onlara göstereceğim!"

Kraliçe Zabo sandalyesinde ifadesiz, bense dışı bir fareye tutkun bir erkek kedinin pençeleri altındayım. Kedi şimdi mır mır ediyor:

"Yazmak, Mösyö Malaussène, 'yazmak' her şeyden önce ileriye görmektir. Oysa ben, çağdaşlarımın okumak istediklerinden başlamak üzere bu alandaki her şeyi gördüm. Neden J.L.B.'nin romanları bu kadar iyi

satıyor size anlatmamı ister misiniz?"

(Yapmayın...)

"Çünkü onlar evrensel bir doğumdur! Ben tek bir kalıp tip yaratmış değilim, onların hepsini okuyucularımdan aldım! Kişilerimden her biri okuyucularımdan her birinin bildik rüyasıdır... işte kitaplarım bu yüzden peynir ekmek gibi satılıyor!"

Bir sıçrayışta kitaplığın ortasına gelmişti. Parmağını, evlatlığı Brutus'a çok önemli bir taktik açıklamakta olan Sezar tarzında üzerime doğrultmuştu:

"Oysa benim en güzel kalıp tipim, sizsiniz, Mösyö Malaussène! Ve artık bunun etkisini ölçmenin vakti geldi. Yarın saat tam on altıda Crillon'da olun, ilk röportajınız için size bir suit ayırttık. Tam zamanında orada olun, Benjamin, dünyayı dünyayatakdim edeceğiz!"

Suit koleksiyonu yapmayan biri için, bir Crillon suiteine bir başka Crillon suiteinden daha çok benzeyen başka bir şey yoktur. Gene de, bana ayrılan suite adımı atmamla, başka bir suit istemem bir oldu.

"Neden?" diye sordu bana kapıyı tutan Kordonlu, anında soruyu sorduğuna pişman olarak.

"Çünkü bu emanet, adamım," diyecektim az daha. ("J.L.B. çapında bir yazar ya kaprislidir ya da yazar değildir," diye açıklamıştı Chabotte, "bir başka suit isteyeceksiniz.")

"Yön meselesi," dedim.

Kordonlunun kafası anladım işareti yaptı ve Uzman Hazretleri beni başka bir suite yönlendirdi. Olabilirdi. Concorde meydanından biraz daha küçüktü ama olabilirdi.

"Bu sana uyar mı, Klarinetçiğim."

Clara objektifi gibi yuvarlak, gözbebeği kısık bir gözle baktı: belirsiz poz süresi. Onun yerine ben cevap verdim.

"Uyar."

Ve Kordonluya bir Teksas bahşişi tokaladım. Aşağıda, köprünün öte yakasında, sütunları ve üç renkli bayrağıyla karşıdaki otelde bir gece geçirecek miktardaydı.

Hemen arkasından Gauthier malzemeye arz-ı endam etti. O da Crillon'un altın kaplamalarından afallamış bir haldeydi. Hatta aniden yüzüme saygıyla bakıyormuş gibi geldi bana.

"Yazı takımını pencerenin yanına koyacaksınız, bilgisayarı da şu prize takacaksınız, şuraya, canım Gauthier'ciğim," diye pek yüksekten salladım.

Bozuldu ve pek alçaktan cevap verdi:

"Telefonlarla Loussa ilgileniyor, Mösyö."

Gerçekten de Loussa de Casamance, iletişimin Noel babası gibi her elinde üç telefon, zafer dolu bir giriş yaptı. Fred Astaire'vari bir adım atar gibi yaptı.

"Senin arkadaşın olmaktan gurur duyduğum anlar var küçük budala. Bu şirin şey de kim?"

Clara'yı yeni fark etmişti.

"Kız kardeşim Clara."

Hemen Saint-Hiver'le bağlantısını kavradı ama bilmiyormuş gibi yaptı. Sadece şöyle dedi:

"Pekâlâ, şimdi onu tanıdığıma göre, dostum olmandan daha da gurur duyuyorum. Belki de sen onu hak etmiyorsundur."

Arkasından telefonları bağladı.

Calignac geldiğinde, her şey yerli yerindeydi.

Chabotte'un düşüncesine göre, J.L.B.'nin çalışma odası fakslar, teleksler, mikrofonlar, ve başka yazıcılarla dünyayla bağlantı halindeymiş gibi görünmeli ama pencerenin yanındaki bir fotoğrafçı, çağından yüzyıllarca geride olan yazarı, ayakta bir yazı takımıyla yazarken yakalamalıydı. Resim altında, titizlikle gram gram tartılan beyaz sayfaların ona Le Moulin de La Ferte'den –en eski Semerkant usullerine göre keten artıklarından kâğıt üretimi yapan tek yer– özel olarak gönderilmiş olduğu belirtilecek. J.L.B. bu sayfalar üzerine Mont-Blanc'la yazmıyordu, elbette tükenmezle de değil, hele keçe kalemle hiç değil, hayır, o çok sade bir şekilde kurşun kalemle yazıyordu: okul müsveddelerinden beri bir türlü vazgeçemediği bir alışkanlık. Aslında Östersund' daki o çok eski fabrikada İsveç Kraliyet ailesi için imal edilen kurşun kalemleri ona bizzat kraliçe tarafından gönderiliyordu. Çalışırken tüttürdüğü köpüktaşından pipolarınınansa (o yalnız çalışırken içerdi) her birinin yüzyıllarca zenginlikte ayrı bir öyküsü vardı ve o tek bir cins tütün kullanırdı, en rüstikinden gri tütün, La Seita'nın ticari üretimini durdurduğu ama özel bir kaçamakla ihtiyacının her ay karşılandığı tütün.

"Nasıl?" diye sordu Calignac. "Her şey yolunda mı? Kalemleri unutmadınız ya?"

"Kalemler yerinde, yazı takımının üzerinde."

"Ya çakı?"

"Hangi çakı?" diye sordu Gauthier sarararak.

"Babasının çakısı! Kurşun kalemlerini babasının çakısıyla yontması düşünülür, bir Laguiole, bir baba yadigârı, bunu bilmiyor muydun Gauthier?"

"Tamamen unutmuşum..."

"Koş git köşedeki tütüncüden bir Laguiole al ve onu zımparala ki yüzyıllık gibi görünsün."

Gerçekte, Calignac, Gauthier ve Loussa da çocuklarını kadar eğleniyorlardı.

"Sen iyi misin?"

"İşte."

Calignac orta alan oyuncusu elleriyle omuzlarından kavradı.

"Zayıflığın zamanı değil, babalık: *Paraların Efendisi*'nin ilk baskı-

sının kaç bulduğunu biliyor musun?"

"Üç baskı mı?"

"Saçmalamayı bırak, Malaussene, sekiz yüz bin! İlk baskıda sekiz yüz bin adet basıldı."

KIZ: Size en önemli niteliğinizi soracak olsam, J.L.B., bana ne cevap verirdiniz?

BEN: Girişimcilik.

KIZ: Ya başlıca kusurunuz?

BEN: Her şeyi başaramamak.

KIZ: Başarısızlığı tatmış olabilir misiniz? Sizi görünce, buna inanmak çok zor.

BEN: Savaşlar kaybettiğim oldu ama hepsinden de nihai zafere götürecek bir ders çıkarmayı bildim.

KIZ: Girişimcilikte bulunmayı arzu eden bugünün bir gencine ne tavsiye ederiniz?

BEN: Ne istediğini bilmesini, erken kalkmasını, kendinden başka kimseden bir şey beklememesini.

KIZ: Roman kahramanlarınız nasıl doğuyor?

BEN: Yenme irademden.

KIZ: Romanlarınızdaki kadınlar hep güzel, genç, zeki, cinsellik dolu.

BEN: Bunu sadece kendilerine borçlular. Bir dış görünüşü elde edersiniz ve o sizin gerçekliğiniz olur.

KIZ: Eğer sizi doğru anladıysam, herkes güzel, zeki ve zengin olabilir, öyle mi?

BEN: Bu bir irade sorunudur.

KIZ: Güzellik bir irade sorunu mu?

BEN: Güzellik önce içeridedir. İrade onu dışsallaştırır.

KIZ: Hep iradeden söz ediyorsunuz. Yoksa zayıfları küçümsüyor musunuz?

BEN: Zayıflar yoktur, gerçekten ne istediklerini bilmeyen insanlar vardır ancak.

KIZ: Siz kendiniz, hep zengin olmayı mı arzulanıştınız?

BEN: Dört yaşımdan beri, yoksul olduğumu anladığımdan beri.

KIZ: Hayatla bir ödeşme mi?

BEN: Bir fetih.

KIZ: Para gerçekten mutluluk getirir mi?

BEN: Birinci şartıdır.

KIZ: Kahramanlarınız çok genç yaşta zengin oluyorlar ve yaş kaleminizin ucuna çok sık takılan bir konu. Yaş hakkında ne düşünüyorsunuz?

O ana kadar her şey tıkır tıkır gidiyordu. Kız sorularını sırasıyla ezberlemişti ve ben de sırasıyla cevap veriyordum. Salaklık duasını huşu içinde tanetane okuyan iki ezberci gibiydik. Kız av köpeği gibi gelmişti, nereye bakacağını, kışını nereye koyacağını bilemiyordu, şefi canını sıkışmış olmalıydı ve olasılıkla tek bir korkusu vardı kızın: ilk sorusuna doğru cevabı veremem: "J.L.B., siz verimli bir yazarsınız, bütün dünyada çevrildiniz, okuyucularınızın sayısı milyonları buluyor, nasıl oluyor da hâlâ röportaj yapılmadı sizinle, fotoğrafınız çekilmedi?" Yüreğine su serpererek doğru cevabı çıkartıyorum, cevap no. 1: "Çalışıyordum. Bugün size cevap verirken, on yedi yıldan beri ilk teneffüsümü tanıyorum kendime." Gerisi kendiliğinden aktı, sorular ve cevaplar bir Çin lokantasının yemek listesindeki küçük yemekler gibi numaralanmıştı.

Ve sonra yaşla ilgili soru geldi.

Bir boşluk oldu bende.

Daha çok da bir göz kamaşması.

Birden kendimi yeniden Chabotte'un evinde gördüm. Chabotte bize, Kraliçe Zabo ve bana Şarlo'yla yerküre sahnesini oynarken, Chabotte sanat ve edebiyat diktatörü olarak kütüphanesinin alacakaranlığında tek başına dans ederken, Chabotte Crillon açılışı için topu bana atarken ama en çok da Chabotte, gitmeden hemen önce bir takım arkadaşları gibi elimden tutarken:

"Benimle gelin, size bir şey göstereceğim."

Ben patronuma dehşet dolu bir bakışla bakınca da:

"Hayır, hayır, siz bizi burada bekleyin, sevgili dostum, hemen döneceğiz."

Kuşkusuz neler görmüş olan uşağının ilgisiz bakışları altında, koridorlarda küçük bir deli gibi koşarak, merdivenleri dörder beşer tırmanarak (bense kukla gibi onu izleyerek), son on metresini kayarak yuttuğumuz düz bir parke olan en uçtaki koridora son hızla dosdoğru dalıp oraya sanki dünya orada son buluyor gibi dikilmiş anıtsal bir kapıya toslayınca kadar beni peşinden sürükledi. Soluk almak için iki-üç saniye ve işte kapıyı açtı bile ve tizlerle çatlaman sesiyle bağırıyor:

"Bakın!"

Loşluğa alışmam ve göreceğim ne var aramam belli bir zaman aldı.

Güliwer'in kendisini darda hissetmeyeceği tavanlıklı bir yatağı olan, Swift boyutlarında bir odaydı burası. Bakınıp durdum ama görmeye değer bir şey bulamadım.

"Şurada, orada!"

Parmağını en uzaktaki pencereye doğru dikmiş avaz avaz bağırıyor-
du:

"Orada! Orada! Orada!"

Ve gördüm.

Tekerlekli bir sandalyede, bir yığın örtünün üzerine oturtulmuş, nefretle parıldayan gözleriyle bize bakan bir kadın başı gördüm. *Korkunç derecede ihtiyar* bir baş. Önce kadının ölmüş olduğunu, Chabotte'un Hitchcock'tan içi doldurulmuş annenin yeni bir çevrimini oynadığını sandım ama hayır, bu gözlerde yanıp sönen şey kaynaşma halindeki yaşamdı: nefretle geçen ve güçsüzlüğe indirgenmiş bir yaşamın son kıvılcımları. Chabotte'un feryadı:

"Annem! Madam Nazaré Quissapaolo Chabotte!"

Ve zafer kazanmış bir yumurcağın, belki de mumya kadının bakışından çok daha dehşet verici sarhoşluğuyla ekledi:

"O benim yazmamı hep engellemiştir!"

KIZ: Yaş konusunda ne düşünuyorsunuz?

BEN: Yaş bir hergeleliktir, Matmazel.

KIZ (*irkilerek*): Ne dediniz?

BEN: Her yaşın hergeleliğin dik âlâsı olduğunu söylüyorum: çocukluk bademcik ve tam bir bağımlılık çağı; ergenlik, otuzbir çekme ve boş sorgulamalar çağı; olgunluk: kanser ve salaklığın zafer çağı; ihtiyarlık: damar sertliği ve nafîle pişmanlıklar çağı.

KIZ (*kalemi havada*): Bunu gerçekten yazmak zorunda mıyım?

BEN: Bu sizin röportajınız, ne isterseniz onu yazarsınız.

Kız birkaç sayfa atladı ve daha iyi geçmesini umut ederek daha ilerde bir yerden tekrar başladı.

KIZ: Para sorunsalı karşısındaki tavrınız nedir?

Ama bu daha da beter oldu.

BEN: Eğer kendimi yiyecek lokma bulamayanların sofrasında görseydim, silahtan yana tavır alırdım.

Çuvalladım, işte.

Çuvalladın.

Böyle şeyler olur, öyle değil mi? O ihtiyar kadının bir bakışı vardı ki, elektrik çarpmış gibi oldum ve çuvalladım. Anılar geliyorum demiyor, hainler, kitaplarda çok yerinde söylendiği gibi size *saldırıyorlar*. O ihtiyarın bakışı, tıpkı minik Verdun'un Saint-Hiver'in hapisanesinde vaftizci rahibin üzerine atlayan bakışı gibi üzerime atladı! Verdun ve ihtiyar kadın... insanı feryat ettirecek tek bir dik bakış arasındaki iki uç yaş... benim abukluklara devam etmem gerekiyordu: "*Yirmi yaşında yaşlılar ve seksen yaşında gençler var mıdır?*" Daha ne olsun ki?

Kız bir acele ıvır zıvırını toparlayıp, apar topar ayrıldı. Onu çağırmak ve her şeye baştan başlamayı isterdim ama yapamadım. İhtiyar kadının koltuğu belleğime çakılmıştı. Bütün cevaplarım onun bakışının ispirto alevinde eriyordu. O kargaşada, kendi kendime bir de Julie'nin haklı olduğunu söylemez miyim! Böyle bir role soyunmayı kabul etmiş olmak için insanın hasta olması gerekirdi. Günah çıkartıcımın heyecanlarını yatıştıracağıma, onu büsbütün körükledim. Bir iç dökme krizi. Kız J.L.B.'yi vesikalamak isterken, kendini amfetamini fazla kaçırmış Filistinli bir bombacının karşısında bulmuştu.

En fecisi de arkadaşlarımin nihai zafer çılgınlığı içinde Talion'da beni bekliyor olmalarıydı. Kraliçe Zabo, Mareşal Kutuzov⁶ rolünde.

"Bercy Omnisports sarayındaki gösteriniz müthiş olacak, Malassene! Görülmemiş bir olay! Hiçbir zaman hiçbir yazar romanının tanıtımını gösteri dünyasının bir büyük prömiyeri gibi yapmamıştır!"

(Hiç de öyle değil, Haşmetmeap, sizin o güzel işinizi berbat ettim ben.)

"Arkanızda yarım daire biçiminde dizilmiş bir halde çevirmen yelpazeniz sıralanacak. Dünyanın dört bir yanından gelen bu yüz yirmi yedi çevirmen çok etkileyici olacak, inanın bana! Önünüzde Fransız ve yabancı gazetecilere ayrılmış üç-dört yüz koltuk. Ve çepeçevre basamaklarda, okuyucu kitleniz!"

(Kesin şunu, Haşmetmeap, kesin! Omnisports sarayı falan olmayacak! Bir hafta sonra kız o mahut röportajı yayınladığında artık J.L.B. di-

ye bir şey de kalmayacak! Chabotte oyuncaklarını toplayıp rakiplerimize verecek işi...)

"Gazeteciler size ek sorular yöneltecek, J.L.B.'nin öğrenmeniz için size verdiği soru listesinde italikle belirtilenlerden. Haydi evladım, şunu son bir defa daha gözden geçirin, göreceksiniz, her şey yolunda gidecek."

"Sonra da, tahmin ederim, biraz olsun dinlenebilir."

Kraliçenin fırlattığı şaşkın bakış karşısında küçük Gauthier aniden kızardı. (Yalvarırım, Gauthier, beni sevmekten vazgeç, ben seni işsizliğe abone ettim, koruduğun senin katilin. Ben size ihanet ettim, Tanrı aşkına, bir haini suratından okumayı bimez misin sen?)

"Arkasından, bir haftaya yayacağımız on imza saati gelecek, taşradan gelen okuyucularımızı eli boş gönderemeyiz, Malaussene. Gauthier'nin dediği gibi 'Sonra da', 'sonra': istediğiniz yerde, istediğinizle, isterseniz bütün ailenizle ve reklam kampanyasına katılan Belleville'li dostlarınızla bir ay kesintisiz bir dinlenme. Bir ay. Masraflar Prensesin. Rahatladınız mı, Gauthier?"

Gauthier seviçten meleklerle karışmıştı. Bense cehenneme.

"Bu arada, daha çok fırın ekmek yememiz lazım. Calignac size söyledi mi? *Paraların Efendisi*'ni sekiz yüz bin bastık. Şimdi mesele bunların dağıtımını yapmak. Calignac baskıların dörtte üçü için taşrada turneye çıkacak. Loussa da Paris'te geri kalanını halledecek. Çok azız, Malaussene, yardıma ihtiyacımız olacak. Loussa'nin ekibine bir el vermeniz, hiç de fena olmazdı."

"Senin canını sıkan bir şey var, küçük budala."

Loussa'nın kırmızı kamyoneti her köşebaşında ölüme teğet geçerek kitapevlerini dolaşıyordu.

"Bunu nerden çıkardın?"

"Ben arabayı kullanırken korkmuyorsun, bu da demektir ki, sen feci vaziyette perişansın."

"Hayır, iyiyim Loussa, korkuyorum."

İyiydim, evet, yüzyılın yaramazlığını yapıp minicik kışkıklarını bölge okulunun soğuk sandalyelerine sıkıştırarak yüzyılın bunu fark etmesini bekleyen çocuklar kadar iyiydim.

"Bu kuşkulu komedinin burnundan geldiğini çok iyi anlayabilirim, biliyor musun, ben de Çin edebiyatıma dönmeyi çok isterdim..."

"Lütfen, Loussa, araba kullanırken konuşma."

Bir anneyle bebek arabasından kıl payı sıyrılmıştı.

"Boyutlar bir yana bırakılırsa, benim senin yaşındayken hissettiğimi aynen hissetmelisin."

Bu kez bir okul çıkışı... Kırmızı kamyonet karşı kaldırımından bir dönüş yapıyor.

"Sana savaşlarımı anlatmak istemezdim ama Monte Cassino'dan önce, 44'te, İngilizler beni sık sık Tunus dağlarında Mecezel Bab tarafındaki Alman hatlarının gerisine gönderirlerdi. O sıralarda çoktan karamıştım, karanlığa karışıyordum, çantam patlayıcıyla dolu olurdu ve bugün senin hissettiğin şeyi hissedirdim: nahoş bir gizlilik duygusu."

"Hiç olmazsa bir onurun vardı, Loussa."

"Çalıkların Almanca konuştuğunu dinlerken donuna etmekte nasıl bir onur var anlamıyorum... hem sana güzel bir şey söyleyeceğim: 'onur' tarihsel bir bakış açısı sorunudur."

Kamyonet aniden durdu. *Paraların Efendileri* suratımıza devrildi. Köşedeki salaş kahvede bir tek atmaya gittik. Loussa tarihsel onur yolunda olduğuma inandırmaya çalışıyordu beni.

"Tamam, küçük budala, kuşkusuz J.L.B. boktan bir iş! Ama o bizim tek bokumuz. Ve Talion Yayınevi de ancak J.L.B. ile tutunabiliyor. Şimdilik bu kazuratın renklerini taşımakla, sen aslında Edebiyat'ın zafarını savunuyorsun, ürettiklerimizin en iyisini, en saygın kitapevlerine layık olanını!"

Bunları söylerken, bir eliyle *Gutenberg'in Taraçası*'nı gösteriyor, ötekiylese bir bardak dikiyordu ağzına.

"Haydi cesaret, küçük budala, Çinlilerin dediği gibi *hao bu li ji*, 'kendini tamamen unutuş' ve *zhuan men li ren*, 'başkalarına karşı özveri'..."

Malaussene ya da edebiyatın ölümü, ha! Teşekkürler Loussa.

Julie ortalarda yoktu. Yatak soğuktu. Çocuklar derin uykuya dalmışlardı. Bölüm Komiseri Coudrier soruşturmasını sakın sakın yürütüyordu. Validem müfettiş Pastor'la aşna fişnedeydi. Stojilkoviç Vergilius'u çeviriyordu. Ve Saint-Hiver dostu Tanrı babayla suçluları topluma kazandırma konusunu konuşuyordu.

Hayat böyle gidiyor işte.

Dura dura.

Hiç olmazsa uyku tutsa bari! Ama hayır. Hainlere uyku haram. Tek gözümü kapamamla. Chabotte'un yaşlı annesi, Madam Nazare Quissapaulo (Portekizli mi? Brezilyalı mı?) gelip uykumun tepesine konuveriyordu. Kin ve nefretle mummylanmış o kafa ve yaşını başını almış öğ-

lunun o çocuksu haykırışı: "O benim yazmamı hep engellemiştir!" Sonra ekranımı Kraliçe Zabo'nun matem tutmuş yüzü kaplıyordu. Tek bir sitem sözcüğü bile yok. Tek bir gözyaşı yok. Gecelerimi işgal etmek ona yetiyordu. Elinde o uğursuz dergiyi tutarak.

Bir hafta.

Uykusuz bir hafta.

Ve elbette dergi çıktı.

Hatta bunu ilk öğrenenlerden biri ben oldum.

Dring, dring, sabahın sekizi. Açıyorum telefonu. Kraliçe Zabo.

"Malaussene?"

Evet, ta kendisiydi.

"Haşmetmeap?"

"Röportajınız bütün satış kulübelerinde."

Satış kulübeleriyle röportajların günün birinde karşılaşmaları mukadderdir, heyhat!

"Kendinizden memnun musunuz?"

"Chabotte az önce bana telefon etti."

"Bayılmış."

"Efendim?"

"Bayılmış, bir çocuk gibi neşeli, yarım saat telefonda tuttu beni."

"Chabotte mu?"

"Chabotte! Bakan! J.L.B.! Kimden söz ettiğimi sanıyorsunuz? Siz uyandınız mı, evladım? Kendinize bir kahve yapıp sizi on dakika sonra tekrar aramamı ister misiniz?"

"Hayır, hayır, ya siz?"

"Ben ne?"

"Siz okudunuz mu?"

"Evet, gözümün önünde duruyor."

"Yani?"

"Yanisi, mükemmel, bu tam olarak sizden beklediğim şey ve Saint-Tropez fotoğrafları bir harika. Ama sizin neyiniz var, çocuğum?"

Köşedeki bayi Yusuf'a gittiğimde galiba hâlâ çıplaktım, bana şöyle sordu çünkü:

"Neler oluyor, Ben, ateşin başına mı vurdu?"

"Playboy! Playboy ver bana!"

"Hele, hele, Julie daha dönmedi mi? Bu kadar mı yokluktasın?"

Sayfayı bir türlü bulamıyordum. Bir uyuşturucu tedavisinde gibi titriyordum. İnanmaya cesaret edemiyordum. İnsanlığın bu kadar güzel olabileceğini umut etmeye cesaret edemiyordum... Bizzat Chabotte'un, Mağriplileri hedef alan motosikletli döver-biçerlerin mucidinin J.L.B.'deki bu değişimi onaylamasını... Her şey olabilirdi, Yüce Tanrım! İnsanoglundan her şey umut edilebilirdi.

"Arama," dedi Yusuf, "63'üncü sayfada bir fıstık var, Glasgowlu Dorothee. İstersen dükkânın arkasına geçebilirsin."

Öyle sabahlar var ki, karamsarlığımdan nefret ediyorum. Gülümse, Üçüncü Dünya! Umuduna sarıl! Kutla! Chabotte'lar bile açların silaha sarılabileceklerini kabul ediyor! Silahlarını bırak, Üçüncü Dünya, paylaşım başlıyor!

Hiç de değil.

Kız her şeyi yerli yerine koymuştu.

Hem sorular ondaydı, cevaplar ondaydı, onun bir yazı işleri şefi vardı, her şeyi olması gerektiği gibi kotarmışlardı.

Hiç kuşku yok, gözümün önündeki röportaj, Jerémy ile çocukların haftalarca bana tekrarlattıklarıyla aynıydı. Sözcüğü sözcüğüne.

Talion'daki arkadaşlar beni ellerinde kadehlerle karşıladılar. Şampanya ışıltılı ışıltılı, gözlerindeki sevinç de.

O gün rahatlamayla geçti. Akşam Thian *Paraların Efendisi*'nin 14'üncü bölümünü okudu, Philippe Ahoueltene'le İsveçli genç eşinin ilk çocuklarının doğduğu bölümü. Doğum Amazon bölgesinin tam göbeğinde ve ağaçları yörüngeye fırlatan bir burgacın gözü içinde gerçekleşti. Neredeyse sonuna kadar dinledim.

Sonramutat turumuza çıktık. Julius ve ben. Korkularıyla birlikte hayallerini de kaybeden birinin ağır ve amaçsız adımlarıyla yürüyordum. Belleville bana her zamankinden daha az çirkin görünüyordu... söylemek gerek! Evet, bana öyle geliyordu ki, yeni mimarlar mahallenin "karakterine" az da olsa saygılı davranmakta hevesliydi. Belleville caddesiyle Villette bulvarının kesiştiği kavşaktaki büyük pembe binanın yukarsında, iyice bakıldığında en sondaki pencerelerin üst kısımları İspanyol-Mağrip tarzını andıran bir yuvarlaklığa sahip, evet, evet. Şüphesiz bu harikanın inşaatı devam ederken, zemin katı da Çinli oluvermişti... Ama önemli değil, bütün Belleville Çinlileşirse üst katlara, tepelere pagodaların o sivri uçlu kıvrımlarından ekleniverir... Mimarlık

bir esinlenme sanatıdır.

Aniden uyku bastırıldı. Bu konudaki açığımı kapatmada geç kalmıştım. Köpek Julius'u Amar'ın mutfağına bıraktım. ("Gazetede iyi çıkmışsın, Benjamin oğlum, gördün mü?") ve bir büyük gibi eve tek başıma döndüm.

Eve yirmi metre kala çıktılar karşıma. Üç kişiydiler. Sipsivri dizkağıyla hayalanımı ezen sırık gibi sıska biri, gırtlığımdan yakalayıp beni havaya kaldıran eni boyundan geniş ikincisi ve bu arada profesyonellik kokan bir kroşe sağnağıyla iç organlarımı öğüten bir üçüncüsü. Yarmanın pençesi beni duvara yapıştırmış olduğundan, acı bile iki büküm edemiyordu beni. Bacaklarını bir refleksiyle yerden kesildi ve boksör de tam bir refleksiyle iki ayağımla göğsümde toparlayıverdi. İçindeki tüm oksijeni suratıma tükürdü, ben de dilimi çıkardım. Diğerinin eli kafamı kopartacak derecede boğazımı sıkarak meşguldü.

"Hadi bakalım, Malaussène, küçük özel sırrımızı gazetelere taşımak mı istedik, ha?"

Sıska uzun tip, sopasını bir harman döveçi gibi kullanıyordu. Kaval-kemiği, dizler ve kalçalar. Şehir meydanında beni çarka bağlamış, bas-bayağı diri diri işkence ediyordu. Bağırabilirdim ama dilim kullanılabilir tüm hacmi kaplamıştı.

"Rolünü gerektiği gibi oynamaman hiç de akıllıca değil, Malaussène."

Rus aksanlı izbandut tatlı tatlı konuşuyordu. Bir çeşit şefkat.

"Hele bir de koruyacak küçük bir ailen varsa."

Boksörün ses ötesi yumruğunu burmumun iki milimetre uzağında durdurdu.

"Yüze olmaz, Selim, daha çok iş görecektir o."

Boksör kaburgalarıma girişmeye başladı.

"Bercy'de uslu duracaksın Malaussène, ne cevap vermen gerekiyorsa öyle cevap vereceksin, en küçük bir fazlalık dahi olmayacak."

Basit bir bilek büküşüyle beni ters çevirdi ve ben kendimi suratım duvarda ezilmiş bir halde buldum, bu arada sırığın sopası da böğrümde çalışmaktaydı.

"Salonda olacağız. Uzakta değil. Biz okumasını biliriz. J.L.B. hayranıyız."

Yaşlı Belleville, gönlümün Belleville'i güherçile tadındaydı.

"Clara'ya bir şey olsun istemezsin herhalde?"

Kocaman elleriyle şimdi de omuz kaslarımı ezmekteydi. O anda da haykırabilirdim ama bu kez bütün Belleville dolmuştu ağzımın içine.

"Ya da Jérémy'ye? Veletler o yaşlarda nasıl da dikkatsiz olurlar..."

Kitap bir şenliktir. Bütün kitap fuarları bunu söyleyeceklerdir size. Kitap yiğit Atlanta kentinde demokratik bir antlaşmaya bile benzeyebilir. Kitabın da, Paris'teki herhangi bir belediye başkan adayı gibi bir hayran kitlesi, bez pankartları, trampetçi kızları, laylomları olabilir. İki motosikletli polis kitap Rolls'una yol açabilir ve iki sıra halinde dizilmiş cumhuriyet muhafız kıtası süngülerini ona doğrultabilir. Kitap saygıya değer, saygı duyulmayı da hak etmiştir. Temiz bir marizden on beş gün sonra bile, Kitap kralı hâlâ kaburgalarını sayıyor, kız ve erkek kardeşleri için tir tir titriyorsa da, gene de o şenliğin kralıdır.

O akşam Paris önünde açıldı. Paris kiralık Rolls'umun pruvası önünden aktı gitti ve bu da her şeye rağmen belli bir etki uyandırıyor. Tadına varanların bundan nasıl da zor vazgeçebildiklerini anlayabiliyor insan. Koltuğunuza gömülüyorsunuz, burnunuz havalarda dışarı bakıyorsunuz ve sekurit camlarınızın üzerinden neler geçiyor sıra sıra? *Sizin* isminizi haykıran, *sizin* suratınızın yayıldığı afişleriniz, tesbih tanesi gibi *sizin* düşüncelerinizi sıralayan, *sizin* inandıklarınızın ifadesi, boydan boya yazılı duvarlar. J.L.B. YA DA LIBERAL GERÇEKÇİLİK – BİR ADAM, BİR GERÇEKLIK, BİR ESER! – J.L.B. BERCY'DE! – 225 MİLYON ADET SATIŞ!

Crillon'un kapıları önünde yolu açmak için başlarda coplar biraz çalıştı, daha sonra varışta Bercy'ye girebilmek için epeyce cop kullanıldı ama şan şöhret konusunda cop aşkın ikramiyesidir. Eller uzanıyor, camlara tapılanın fotoğrafları yapıştırılıyordu. Saç baş aşktan darmadağın, gözler kaymış, ağızlar ciddi mi ciddi, genç kızlar, adresler, telefon numaraları, imza ve ithaf için ön cam üzerinde açılan kitaplar, güzel bir göğsün şimşek gibi bir anlık görüntüsü (cop), arabanın etrafında koşuşan düşük çeneler, düşüş, pankartlar, arka camda patlayan bir mürekkep şişesinin münasebetsizliği (cop), üçparça takımlar ve vakur suç ortaklıkları, ana kızlar, baba oğullar, önde iki düdük, arkada iki düdük, zabitanın yüce onayıyla geçilen kırmızı ışıklar, yanı başımda şiddetin ve hayranlığın her durumundan geçen "sekreterim" küçük Gauthier, hayatında ilk ve son kez şan ve şöhretin inişli çıkışlı yollarında ilerleyen Gauthier, hepsi de ayın 29'una ve 06'sına kadar gece gündüz taşradan gelen otobüs orduları, kollarının altında kitaplarıyla bizzat şoför-

ler, hepsi de imkânsız gibi görünen bir ithaf umuduyla uzanan *Wall Street'te Son Buse, Tükenmez Hazine, Dolar ya da Saymayı Bilen Çocuk, Yen'in Kızı, Sahip Olmak* ve elbette ki *Paraların Efendisi*.

Sahne Omnisports sarayının tıklım tıklım loşluğu içinde zümrüt yeşili rengiyle ışıltılı oldu. Uçsuz bucaksız bir hayalet olan sahenin üzerine, Grand Rex'inkini posta pulu durumuna düşürecek bir ekran yerleştirilmişti. "Bu taraftan", "bu taraftan", geliste canım Calignac'ın doğal kalkanı karşılamıştı beni. Calignac ragbi oyuncusu arkadaşlarını toplayıp gelmişti. Beton direk Chaize, yarı açık Lamaison, geri savunma oyuncusu Rist, kanat savunma Bonnot ve oluşturdukları etten duvarla J.L.B.'yi yutan ve kalabalığın heyecanını dizginleyen oval topun diğer on gurusu... Yol değiştirme, koridorlar ve nihayet locaya sığınaş. Loca! Havanın topu çukuruna önce kafanızı daldırmanız gibi bir şey.

"Ben size dünyanın bütün aşkını vaat etmemiş miydiniz yavrucum?"

Locanın sessizliğinde Kraliçe Zabo'nun gırgır sesi.

"İyi misiniz?"

Kaburgalarım un ufak olmuş, bağırsaklarım çıldırıyor, bacaklarım katlanır metre gibi... kulak zarım burun deliklerimden fırlayacak, binliçdışımın bilinci gözümü kör etmiş ama sanırım iyiyim. İyiyim... her zamanki gibi.

"Bu inanılmaz," diye kekeliyor Gauthier, "bu inanılmaz..."

"Başarı umutlarımızın biraz fevkinde, bunu kabul ediyorum ama kendinizi bu hale koymanıza hiç gerek yok Gauthier."

Kraliçe Zabo... benim dünyama olduğu kadar, kendine de hâkim. Gene de kalkıyor, bana yaklaşıyor ve onu şimdiye kadar kimsenin yaparken görmediği bir şeyi yapıyor: bana dokunuyor. O koca elini başımın üzerine koyuyor. Tatlı tatlı enseme okşuyor Ve şöyle diyor:

"Bunlar son yüz metreler, Benjamin, daha sonra sizi krallara layık bir şekilde istirahat ettireceğim, kraliçe sözü!"

"Elinizi kaldırmayın Haşmetmeap."

Soru: "Liberal gerçekçi edebiyat"tan ne anlamamız gerektiğini bize açıklar mısınız lütfen?

(Karanlık köşebaşında yolumu gözleyen üç işkenceci olmasaydı, böyle zırvalardan ne anlamak gerektiğini pek güzel söyledim sana.)

Cevap: Girişimci insanların zaferini yücelten bir edebiyat.

(Bu borsa kurları kadar edebi, aç birinin düşleri kadar gerçek ve elektrikli cop kadar liberaldir.)

Soru: Siz kendinizi girişimci bir insan olarak görüyor musunuz?

(Ben kendimi imdat çıkışı olmayan bir üçkâğıda kısıtılmış ve şu anda tüm kalem erbabının yüzkarası olan biçare bir herif olarak görüyorum.)

Cevap: Benim girişimim edebiyattır.

Sorular dünyanın bütün dillerinde sorulmuş, her biri muazzam yelpazesiyle arkamda sıralanan yüz yirmi yedi çevirmenden biri tarafından tercüme edilmişti. Aynı şekilde birçok dile çevrilen cevaplarım Omnisports sarayının en karanlık köşelerine kadar yükselen alkışlarla karşılanmıştı. Edebi bir hamsin yortusu. Bütün bunlar utanç verici biçimde denetimden geçti ve eğer olur da, uzlaşma evreninde öngörülme-
yen bir soru patlak verecek olursa, anında dosyamda yer alan ve cevap vermem emredilen başka bir soruyla kapatılacak.

Hayran kalabalığım arasında bir yerlerde o üç pislik talimatlarına uymam için kollamakta: etkili sopasıyla uzun boylu bir sıska, profesyonel bir boksör ve boynumda hâlâ parmak izlerini taşıdığım Rus aksanlı bir Herkül.

Soru: Basın konferansından sonra ilk romanınız olan *Wall Street'te Son Buse*'den çekilen bir film gösterilecek; bu romanı hangi koşullarda yazdığınızı bize anlatabilir misiniz?

Anlatırım, elbette anlatırım ve ben J.L.B.'nin zırvalarını satmaya çalışırken Chabotte'un beni hâlâ "*Playboy*'daki o harika röportaj" için kutlayan şurupsu sesini duyuyorum. "Siz doğuştan bir oyuncusunuz Mösyö Malaussene, kavilli olsalar da cevaplarınızda insanı sarsan bir içtenlik titreşimi var. Omnisports sarayında da aynen böyle olun, biz de edebiyat tarihinin en muazzam balonunu patlatalım. Bizim yanımızda en azgın gerçeküstücüler bile sütçocuğu kalacak." Şüphe yoktu, ben bir edebiyat Doktor Mabuse'ünün pençesine düşmüştüm. Ve ona harfi harfine itaat etmezsem, çocuklarımı dilim dilim ettirecekti. Tabii maşalarının beni ne hale getirdiklerine dair en küçük bir ima bile yok. "Bu sabah yüzünüz çok formda." Evet, uzattığı bir fincan kahve, bahsettiği gülüşüyle Chabotte'un bu anlamda bir katkısı bile oldu.

Kraliçe ve Talion'daki arkadaşlar şenlik hazırlıklarının onları sürüklediği heyecan ve telaş durumlarına bakınca, elbette her türlü kuşkunun dışında kalıyorlardı, ben de onlara bundan bahsetmeye cesaret edemedim. Hayatımın en kritik anlarında her zaman olduğu gibi yar-dım istemek için Belleville'e koştum.

"Upuzun bir eli sopalı, bizden tüy siklet biri ve Doğulu gibi konu-

şan bir yarma, ha? Eğer bunlar bizim düşündüklerimizse, büyük ikramiyeyi çekmişsin sen kardeşim Benjamin!"

Polis dosyalarının tersi zorunlu olarak sokak dosyalandır. Sık sık rastlaşmaktan dolayı herkes birbirini az çok tanır.

"Canını yaktılar mı?"

Hadouch gelip Kabil Simon'la Mosi Mo'nun arasına oturmuştu. Önüme naneli bir çay koydu.

"Geçti artık Ben, biz burdayız. İçsene."

İçtim. Simon aldı lafı:

"Bak işte artık korkmuyorsun."

Soru: Eserlerinizde irade izleği sık sık tekrarlanmakta. Bize iradenin bir tanımını verebilir misiniz? Dosyadaki cevap kafamın içinde: "*İstemek, istediğinizi istemektir.*" Tam kurulmuş bir teyp gibi bunu kusmaya hazırlanıyordum ki, birden karşımda Simon'un alevden yelesinin belirmediğini görüyorum. Kaybolduğum gecenin içinde hoş bir kızıl füze. Omnisports sarayının gökkubesinde Kabil'in yıldızı! Kurtuldum çocuklar! Simon burada, tam karşımda, iri kıyım eli sopalı gırtlaklayıcımın arkasında ayakta duruyor. Yarmanın kolu arkaya kıvrılmış ve suratında bir Saksonya porseleninin bir demirci kerpeteni arasında neler hissettiğini anlamamızı sağlayan bir ifade var. Simon serbest eliyle, işaret ve başparmağını hoş bir tekerlek halinde birleştirerek her şeyin yolunda olduğunu söylüyor. Bu da, Hadouch ile Mo'nun diğer iki koruyucu meleğimi tuttukları ve bundan böyle sözlerimin bedavalar ülkesinde şairin kalemi kadar özgür kalacağı anlamına geliyor. Doğrusu ya, madem bana irade hakkında ne düşündüğümü soruyorlar, ben de irademle cevap vereceğim buna. Ey benim Talion'daki dostlarım, bu defa ihanetim kesin, aleni ve geriye dönüşü yok ama öğrendiğiniz zaman beni bağışlayacaksınız, çünkü siz Chabotte'lardan olamazsınız, siz, siz edebiyatı sopayla yürütemezsiniz, sizin ticaretiniz, kitapların haşmetmeabı Zabo, matrak düş satıcısı Loussa de Casamance, ütopyaların sakin yönetmeni Calignac ve sayfaların çalışkan oğlanı Gauthier, sizin yaptığınız ticaret, yıldız ticareti!

Sözün kıyası bu sirki tepetaklak etmek, Chabotte'u sallamak ve o hızla büyükharf başlıklarla Adalet ve Edebiyat'tan konuşmak üzere ağızımı açmamla... kapamam bir oldu..

Çünkü Kabil Simon'un iki sıra arkasında Julie duruyordu! Julie, evet, benim Julie'm! Bir hayran çemberinin ortasında iyice görünüyor. Dosdoğru bana bakıyor. Bana gülümsüyor. Elini Clara'nın omzuna koymuş.

Böylece intikammış, adaletmiş, edebiyatmış boş veriyor, omzum-

daki silahı bir kez daha değiştiriyorum: konumuz aşk olacak. Tekrardan Benjamin Malaussene olan J.L.B. sizlere doğaçlamayla heyecan barutunuzu ateşleyecek açık aşk ilanlarından birini takdim edecek! Çünkü Julie'min aşkı size gerçeği söylüyorum, aşkın en unuttuğu, dalgalarla sürüklenip duran kütükleri dahi tutuşturan cinstendir! Evet, sizlere Julie'nin öpücüklerini, Julie'nin göğüslerini, Julie'nin kalçalarını, Julie'nin sıcaklığını, parmaklarını ve soluğunu anlatsam, içinizden hiçbir kadın, hiçbir erkek, yanındakine benim Julie'ye baktığım gözlerle bakmadan edemeyecek ve sizlere bir kez olsun şenliğe benzeyen bir şenlik ve Bercy Omnisports sarayının yemyeşil düzlüğünün hakkının nihayet verdirileceğini müjdeliyorum!

Soru: Sorumu tekrarlamalı mıyım, Mösyö?

Julie'ye gülümsedim. Kollarımı alabildiğine iki yana açtım, aşk söz-cükleri içimden bir çığ gibi koptu... ve kurşunun görüş alanıma girdiğini gördüm.

Bu 22 kalibrelik, delici özelliği yüksek bir kurşundu. Son model. Görünüşe bakılırsa ötekiler hayatlarının enstantane filmini seyretmekte-ler. Benim gördüğümse, o kurşun.

Otuz milimetrelik görüş alanıma girdi.

Bakır kaplı, ince uzun gövdesi vardı.

Kendi üzerinde dönüyordu.

"Ölüm düz bir süreçtir... " Nerede okumuş olabilirim ben bunu ya-hu?

Ve ucu projektörlerin ışığında parıldayan bu bakır burgu kASFatası-ma saplanarak alın kemiğimde ciddi bir delik açtı, düşüncemin bütün alanlarını altüst ederek beni geriye fırlatıp art kafa kemiğimi ezdi ve ben Bergson'un dediği gibi, bunun başladığı ânı bildiğim kadar net olarak bittiğini de bildim.

IV
JULIE

*COUDRIER: Söylesenize Thian, sevdiği
erkeğin öcünü almaya kararlı bir kadın ne
kadar ileri gidebilir?*

VAN THIAN:

COUDRIER:

VAN THIAN: En azından, evet.

Doğa Julie'ye güzel kadın rolünü bahşetmişti. Önce şirin bebek, sonra tatlı çocuk, eşsiz genç kız ve güzel kadın. Bu onun etrafında bir boşluk yaratıyordu: hayranlığın çekingenliği. Onu görmeleriyle, kim olurlarsa olsunlar araya bir mesafe koymaları bir oluyordu. Ama yaklaşma, bu vücudun kokusunu duyma, bu sıcaklığın halesi içine girme, nihayet ona dokunma arzusuyla esnekleşmiş bir mesafe. İnsanlar bir çekimle geliyor ve mesafeli duruyorlardı. Julie bunu başından beri biliyordu, o tehlikeli biçimde esnek, gerildikçe gerilen bir alanın ortasında yaşama duygusunu. Bu çemberi delmeye cesaret edenlerin sayısı çok az olmuştu. Oysa o hiç de kibirli bir kadın değildi. Sadece çok erken yaşta o çok güzellerin bakışını edinmişti: tercihi olmayan bir bakış.

"Bu dünyada iki ırk vardır," derdi Julie'nin babası, sömürge valisi Corrençon. "Çok güzellerle çok çirkinler. Deriye ve renk hikâyelerine gelince bunlar coğrafyanın kaprislerinden başka bir şey değil." Çok güzellerle çok çirkinler, vali Corrençon'un en sevdiği konulardan biriydi... "Sonra da, biz ötekiler varız," diye ekler, sanki tek başına o, sıradan insanlığın estetik anaörneğiymiş gibi kendini işaret ederdi.

"Hiç kimse onları incitirim korkusuyla çirkinlere bakmaya cesaret edemez ve çirkinler, evrensel nezaket kuralları uğruna yalnızlıktan ölürlük."

Julie'nin çocukluğu şöyle özetleniyordu: o vali babası konuşmuş, o dinlemişti. Bundan daha heyecan verici bir oyun düşünemiyordu.

"Çok güzellere gelince, herkes onlara bakar ama onlar, üzerlerine atlamalarından korktukları için kimseye bakmaya cesaret edemezler. Ve çok güzeller evrensel hayranlık yüzünden yalnızlıktan ölürlük."

Babası her söylediğine mimik ve jestler katardı. Böylece söyledikleri daha coşkulu oluyordu. Julie gülerdi.

"Sana patatesten bir burun taktıracağım kızım ve karnıbahardan kulaklar, adi bir bostana benzeyeceksin, dizlerimde... hoplatacağım, küçük uslu sebzeler üreteceksin."

Bercy Omnisports sarayında da, orada da Julie'nin etrafındaki alan boşalmıştı. Oysa, Tanrı biliyor ya, çok sıkışık bir kalabalık vardı. Ama

sanki Julie tam ortalarında yerden fırlamış gibi gerilemişlerdi. Bir gözleri sahneye, öteki Julie'ye dikiliydi. Çevirmenlerinin olağanüstü halesi içinde, sorulara cevap veren yazarla büyülenmiş ve onun kitaplarından birinden capcanlı fırlamışa benzeyen bu kadınla büyülenmişlerdi. Böyle olunca, edebiyat sadece yalandan ibaret değildi. O an, aralarından bazıları kendilerini bu muazzam kadınla iki kıta arasında, kaderin ağlarını ördüğü o uçaklardan birinde karşılaşırken hayal etmişti. Gerçek onların okur heyecanını doğrulamış oluyordu: güzellik vardır ve her şey mümkündür.

Ve işte Omnisports sarayının coşkusu içinde, sahnenin ışığına bulanmış, yazarın hazırcevaplığından –şimşek gibi cevaplar, güçlülerin sükûneti– mest vaziyette, kendilerini daha güzel, daha iradeli buluyorlardı. Güzel kadına daha rahat bakmaya başlamışlardı. Artık onu erişilmez görmüyorlardı. Yani o kadar değil. Gene de çember daralmıyordu. Julie hâlâ orada, ortada, tek başına ayaktaydı. O da onlar gibi sahneye bakıyordu. Ona anlamlı tebessümler gönderiyorlardı: şu J.L.B. de ne adam, ha!

Ve Clara gelip Julie'nin kollarına büzüldü.

"Burada mısın?"

Julie'nin etrafındaki boş çember en azından şuna yarıyordu: dostları onu kalabalığın arasında kolayca fark ediyorlardı.

"Buradayım Clara."

Clara'nın sarılışında bir heyecan ve üzüntü karışımı vardı. Clara bu inanılmaz maskaralığın bütünüyle içindeydi, hamile haliyle bütünüyle ve Saint-Hiver'in ölümüyle bütünüyle. Julie kolunu küçüğe dolarken "kaçıklar ailesi" dedi içinden. Ve gülümsedi. Ötede, sahnede Benjamin kılıçlıklı "irade" sorununa bir cevap arıyordu.

Soru: Eserlerinizde irade sorunu sık sık tekrarlanıyor, iradeden ne anladığınızı bize açıklayabilir misiniz?

Julie gülümsüyordu: "Galiba iradeyle bir sorunun var, Benjamin."

Oysa hiç gülecek hali yoktu Julie'nin. Burada oynadığı oyun tehlikeli bir oyundu, bunu biliyordu. J.L.B.'nin *Playboy*'da çıkan röportajına imzasını atan gazeteci Laure Kneppel'i tanıyordu. Sanat haberleri alanında serbest gazeteci ama Lübnan'ın göbeğinde işi bırakan eski bir savaş muhabiri. "Tahrip olmuş arabalar, balkonlara takılmış et parçaları, öldürülen çocuklar ve öldüren çocuklar... bu kadarı çok fazlaydı Julie, şimdi bronzlaşarak sanat camiasında iş yapıyorum."

Haftalardır doğum yeri Vercors'a sığınan Julie'nin eline *Playboy*'un

o sayısı geçmemiştir. Ama telif hakkı sayesinde bütün basında metastaslar oluşmuş, Julie *Le Dauphiné libéré*'de J.L.B.'nin röportajından geniş alıntılar okumuştur. Bunlarda sanki Benjamin'den bir çağrı var gibi hissetmiştir. Batıl inançları yoktu ama, burada, en gizli sığınağında karşısına çıkmakla Benjamin ona bir işaret gönderiyor gibi gelmişti. Julie Paris'e dönmeye karar verdi. Oysa röportajda özel bir şey yoktu. Türünün bir örneğiydi, son derece salak bir yazı oluşturan son derece salakça soru ve cevapların mekanik sıralanışı.

Julie eski Rochas çiftliğini kapatmıştı.

Avluyu Julie'nin budamadığı Malaussene gülhatmileri sarmıştı.

Julie bütün gece araba sürmüştü. Bütün bir gece Julie kendi kendine şöyle demişti: "Hayır, Benjamin bu kadar yavan bir röportaj yapmış olamaz. Ama neden olmasın? Gülmece konusunda her şeyi yapabilir o – hiç gülmece yapmaması da dahil, kendine gerçekten güldürme hikâyesi."

Julie Paris duvarlarına daha ilk göz atışında, J.L.B. kampanyasının ne kadar geniş boyutlarda olduğunu anlamıştı. Her yerde Benjamin. Ondan tanıyabildiği tek şey o yoldan çıkmış yüzdü, fotoğrafların tekniğiydi: Clara'nın sevgi dolu gözü.

Julie evine girmekte zorlanmıştı. Aşk kapısının altında sıkışıp kalmıştı. İki aylık yokluğunda Benjamin'den kırk kadar mektup. Hâlâ şu gülhatmilerin istilası... Benjamin ağzıyla söylediği şeyleri şimdi yazılı olarak söylüyordu, fazladan birkaç sözcükle, eğlenceli birkaç resimle, yüreğinin kabarışını gizlemek için üslup süslemeleriyle. Bu adam gibi düzenbazı yoktu. Ona bütün J.L.B. hikâyesini anlatıyordu. Chabotte'un evindeki deneme seanslarını, kuskus kürünü, Jeremy'yi, Thérèse'in sessiz kınayışını, her şeyi.

Ama röportaj hakkında tek kelime yoktu.

Bundan onun bir şeyler sakladığı sonucunu çıkardı.

İçgüdüleri Julie'ye Benjamin'e gitmemeyi emrediyordu. Kendilerini yataкта bulacaklar ve kafasının karışıklığı aydınlanamayacaktı.

Laure Kneppel'in ağzını aramaya karar verdi. Onu rue de Verneuil'deki Yazarlar Evi'nde Kültür Bakanlığının son raddede Akademi'nin palmyelerini taktığı ahı gitmiş vahı kalmış bir şairin son sözlerini alırken buldu. Laure, köşedeki kahvede "Edebiyat dünyasında son kulaçlarınızı atmanız için ayaklarınıza bağlanan şey" diye dalga geçti. "Ama ziyaretinin onurunu neye borçluyum, şekerim?"

Julie ona anlattı. Laure'un rengi attı.

"Sen burnunu şu J.L.B. olayına sokma Julie, bu iş barut kokuyor. Ben de kendimi sanatçılarla tehlikelerden uzakta zannedirdim..."

Ve ona kelimesi kelimesine anlaşmalı (soru ve cevaplar ona J.L.B.'nin sekreteri olan Gauthier diye biri tarafından verilmişti) bir ping-pong maçının tam ortasında söz konusu J.L.B.'nin nasıl sapıtıldığını ve ilk çocukluk, üçüncü dünya ve dördüncü yaşa dair nasıl alev ateş bir söylev çektiğini anlattı. Laure adamı rayların üzerine geri getirmeye çalışmış ama yapacak hiçbir şey yokmuş.

"Uçmuştu, Julie. Hasta bir asker gibi, bir vicdan azabı krizi, anladın mı?"

Julie anlıyordu.

Crillon'dan çıkarken, Laure kendi kendine, gene de çok iyi demişti, hoş bir gerçeklik ânı yakalainıştı. Bu meslekte sık sık gelmezdi başınıza. Ve madem ki adamcağız bunu çok istiyordu, o da adamcağızın gerçeğini yayınlayacaktı. Yalnız şu var...

"Ne var?"

Laure'un yanına üç adam yanaşmış ve zorla bantları dinlemek ve notları okumak istemişlerdi.

"Neye benziyorlardı?"

"Rus aksanlı ızbandut gibi biri, uzun boylu bir sıska ve ufak tefek asabi bir Arap."

Laure önce onları terslemiş ama ızbandutun çok tatlı, ikna edici bir sesi varmış.

"Julie, benim hakkımda her şeyi biliyorlardı, annemin adresinden göğüs çevremin ölçüsüne, mavi kartımın numarasına kadar..."

Uzun boylu zayıf olanı beline hafif bir cop darbesi indirmişti. Son omurlardan birinin üstüne. Elektrik verilmiş gibi olmuştu. Röportajı öngörüldüğü biçimiyle yayınlamıştı.

"J.L.B. bunun için size minnettar kalacaktır, Matmazel."

Gerçekten de, yazı çıktıktan sonra Julie'ye anıtsal bir çiçek demeti gelmişti.

"Öyle fazla yer kaplıyordu ki, binanın çöp bidonuna bile tıkiştıramadım."

Evet, Julie gülümsüyordu. Gülümseyecek bir şey olmasa da. Julie Clara'yasarılmış, gülümsüyordu. "Kaçıklar ailesi..."

Benjamin onu gördü.

Ve ışığa boğuldu. O kadar netlikle ki, sanki Julie bir elektrik düğmesine basmıştı.

Julie Benjamin'in aydınlandığını gördü. Onun kollarını açtığını gördü. Bir heyecan dalgasına kapılıp, kendi kendine şöyle diyecek zaman

buldu Julie: "Yüce Tanrım, şimdi kalkıp bana alenen ilan-ı aşk etmesinde!"

Sonra Benjamin'in kafasının patladığını, Benjamin'in vücudunun darbenin şiddetiyle tribünden kopup, en yakındaki ve kendisiyle birlikte yere yığılan çevirmenlerin üzerine fırladığını gördü.

Ve güzel kadın tamamen boşalmıştı. Hayranlarının o akşam gördükleri şeyler arasından: J.L.B.'nin öldürülmesinden, bir anlık şaşkınlıktan, arkadan gelen panikten, güzel kadının kollarından kopup, bağıarak sahneye koşan hamile genç kadından, kan revan içinde ayağa kalkan çevirmenlerden, telaşla kulislerin karanlığına doğru taşınan cesetten, cesede asılan kırmızı gözlüklü küçük oğlandan ve salona dönüp "Bunu kim yaptı?" diye avazı çıktığı kadar bağırarak öteki oğlandan (kaç yaşında olabilirdi? on üç, on dört yaşında mı?), gördükleri bütün bu şeyler arasından, kendileri çıkışlara doğru hücum ederken (başka silah atışları, patlayan bombalar, belki bir suikast bekleniyordu), akıllarında kalan tek görüntü, o genel panik havası içinde ayakta, tek başına kıpırdamadan duran ve hiç hareket etmeksizin, gayzerler halinde kusup kalabalığın üzerine sıçratan, kaynaşan şelaleler halinde boşalan, nefis bacakları kahverengi akıntılarla berbat olmuş güzel kadının bir anlık görüntüsü, boş yere silmeye çalışacakları, kimseye bahsetmeyecekleri bir görüntü, oysa dirsek ve diz darbeleriyle çıkışa doğru ilerlerken olayın kendisinin meşhur bir sohbet konusu haline geleceğini belli belirsiz biliyorlardı: yazar J.L.B. onların gözü önünde öldürülmüştü... Ben oradaydım, dostum! Adam havaya fırladı! Bir kurşunun birini böyle havaya fırlatabileceğini asla düşünmemiştim... Ayakları yerden kesildi, net bir şekilde!.

Cesede koşanlar vardır, bayılanlar vardır, saklananlar vardır, böyle ölmek için zamanında arabadan çıkmaya çalışanlar vardır. Bense, diye düşünüyordu Julie, hiç kıpırdamadan boşalanlardım. Bu vahşi, acı keyifli, ölümcül bir düşünce. Kaçarken ona çarpanlar anladılar bunu. Bile bile üzerlerine kusuyordu onların. Kendini tutmuyordu. Ve artık hiçbir şeyi tutmayacağını biliyordu. Bir volkan gibi boşalıyordu. Bir ejderha gibi kusuyordu. Matemdeydi: savaşa girmişti.

Sahnenin üzerine çıkmadı. Kuliste Benjamin'in vücudunun arkasından gitmedi. Ötekilerle birlikte dışarı çıktı. Ama sakın sakın. Omnisports sarayını son terk edenlerden biri oldu. Arabasını almadı. Metroya bindi. Etrafında bir boşluk oluştu. Her zamanki gibi. Ama tam olarak her zamanki nedenler yüzünden değil. Bundan buruk bir sevinç duydu.

Eve gelince elektriği kesti, telefonu fişten çıkardı, dairenin ortasına bağdaş kurup oturdu, kollarını sarkıtıp ellerini yere dayadı ve hareket-siz kaldı. Üstündekileri çıkarmamış, yıkanmamıştı, hepsini üzerinde kuruyup çatlamaya bırakıyordu, sürdüğü kadar sürsündü, ta ki gerekirse toz halinde dağılıncaya kadar. Anlayacak kadar bir zaman. Kimi? Neden? Düşünüyordu. Kolay değildi. Keder dalgalarını, belleğin saldırılarını, küçük küçük anıları bastırmak gerekiyordu. Mesela Saint-Hiver'in öldürülmesinden sonra Benjamin'in gece yarısı kollarında uyanarak bunun bir "ihamet" olduğunu haykırması, çizgi romanlardaki çocukça bir ünlem olan bu sözcük onu şaşırtmıştı: "ihamet!", ihamet nedir Benjamin? Ve o bu cinayette dehşet veren şeyin ne olduğunu anlatmıştı uzun uzun: "Bu türün ihameti. Kurbanın o andaki yalnızlığından daha tüyler ürpertici bir şey olmamalı... Ölmek gibi değil bu Julie, ama aynen sizin gibi ölümlü biri tarafından öldürülmek... suda boğulan bir balık gibi... anlıyor musun?" Bütün bunlar, Clara Clarence'ın işkence görmüş fotoğrafını banyo ederken... Clara laboratuvarının kırmızı ışığı altında Clarence'ın büyük acısına eşlik ederken, "kaçıklar ailesi"

Ertesi sabah Julie erkenden çıkmış, gazetelere göz atmıştı: ÖRNEK CEZAEVİNİN MÜDÜRÜ MAHKÜMLARI TARAFINDAN KATLEDİLDİ... HOŞGÖRÜSÜNÜN KURBANI MI OLDU? MUTLULUK HAPİSANESİ NEFRET HAPİSHANESİYMİŞ... ve birden bunlara bir şey eklemeye, bu kadavrayı meslektaşlarına bırakmaya karar vermişti –zaten Champrond cezaevi hakkında yazı yazmaması Saint-Hiver'in dileğiydi– hem sonra bir soruşturmaya atılamayacak kadar yorgundu, bacağı ağrıyordu, en önemlisi de doya doya nefes alamıyordu, her soluk alıp verişte içi daralıyordu, Benjamin'in dediği gibi açık havasını alamıyordu. Hayatında ilk kez bir makale konusundan vazgeçiyordu. Benjamin seçkin gazetecilik ve "özenle seçilmiş vakalar" konusunda nutuk attığındaki öfkesi bundandı.

Onu doğduğu Vercors'dan ayıran altı yüz kilometre boyunca hırsı geçmemişti. Rochas çiftliğinin etrafında gülhatmileri gördükten sonradır ki kötü niyetini kabul etti: asla o adamı başından atmak gibi bir niyeti yoktu onun! Evet, gülhatmiler arasından kendine yol açarken, Julie, aşkını fırlatıp atar gibi yaparken yaptıklarından çok emin küçük bir kız gibi bir ayrılık taklidi yaptığını derin bir şaşkınlıkla keşfetmişti ve açıkça şöyle demişti kendi kendine: "Öyleyse, bu en iyisi!" Hayır, Benjamin'i terk etmek konusunda en küçük bir arzusu yoktu ama belli bir süredir buraya, Rochas'ya gelip kendini toparlamak, temiz hava almak,

saf süt içmek ve sarıları müthiş ördek yumurtalarından tıkmak için gizli gizli hazırlanıyordu... ve işte bu sağlık ihtiyacını tantanalı bir ayrıklıkla maskeleymişti... "O halde, en iyisi bu!"

Bu keşif gülhatmileri bir katliamdan kurtarmıştı. Ama vali babasının dediği gibi: "Giriştiğim bütün savaşlar arasında, en nafilesi gülhatmilere karşı açtığım savaştır." Bir yaz akşamı, vali babası, Julie'den, "Sisyphos efsanesinin bitkisel ifadesi" dediği ve her biri kendinden boylu bu çiçeklerin katı anarşisi arasında fotoğrafını çekmesini istemişti. Vali gülhatmiler konusunda saatlerce konuşabilirdi, "normal gülün Mister Hyde tarafı". Julie bu fotoğrafı onun ölümünden birkaç gün önce çekmişti; beyaz üniformasının içinde o kadar zayıftı ki, elleri yeşile, saçları kırmızıya boyanacak olsa, kendisi bile bir gülhatmi zannedilebilirdi, "biraz daha ölümlü olarak, kızım"

Gece ilerlemekteydi. Julie bir adamdan ötekine, bir yerden diğerine, bir dönemden bir başka döneme, bir olaydan bir başka olaya atlayıp duruyordu. Düşünemez hale gelmişti. Kim? Neden? Benjamin'inin neden öldürüldüğü sorusu, bir cevap bekleyen bu soru, Vercors'da geçirdiği iki ay boyunca hiç durmadan kendi kendine sorduğu fena halde gereksiz soruları tesbih tanesi gibi art arda sıralamaya itiyordu onu: "Neden bu adama bu kadar düşkünüm?" "Lafı ağzımızda gevelemeyelim, neden sanki onu bu kadar *seviyorum*?" Durumlara tarafsız bir gözle bakıldığında, Malaussène'de hoşlanabileceği hiçbir şey yoktu, hiçbir şeyi takmazdı o, asla müzik dinlemez, televizyondan nefret eder, geçkin salaklar gibi gazetelerdeki olumsuzluklar üzerine konuşur da konuşur, psikanaliz hakkında atar tutardı ve eğer bir zamanlar politik bilinç diye bir şeyi olmuşsa, bu da satır arası kararsızlığa benzer bir şey olmalıydı, "satır arası kararsızlık" hiçbir anlama gelmiyordu ama Malaussène dilinde onu çok iyi anlatmaktaydı. Benjamin, yaşamını sömürgeciliğin kaldırılmasına adanmış, tarihi günlük gazetesi, coğrafyayı bahçesi haline getirmiş ve dünyadan habersiz kalacak olsa susuzluktan öleyazan eski sömürge valisi Corrençon'un her bakımdan taban tabana zıttıydı. O ne kadar göçebe ve unutkan (vali kızını yatılı okullara gönderip başından atmıştı ve Julie'nin anıları feci şekilde kısa okul tatillerindeki anılarından ibaretti) Malaussène de o kadar ailesine düşkün ve evcimen di, kıyas faslını kapatırsak, vali genç bir adam gibi afyonla başlayıp eroinle işi bitirmişken, esrarlı sigara görmek bile Malaussène'yi çileden çıkartırdı.

Kafasında bir kurşunla işi biten Malaussène.

Gün ağarıyordu ve Julie her zaman bildiği şeyi, bu iki adamı, sadece ikisini, sevmiş olmasının tek nedenini biliyordu artık: *onlar dünyanın yorumcularıydılar*. Aptalca bir cümleydi bu ama bunu daha başka bir şekilde söyleyemezdi Julie: Babası, eski sömürge valisi Charles-Emile Corrençon ve erkeği, günah keçisi Benjamin Malaussène'in ortak bir özellikleri vardı: *dünyanın yorumcusu olmuşlardı onlar*. Benjamin başlı başına müzikti, radyoydu, basın ve televizyondtu. Evinden dışarı asla adım atmayan Benjamin, hiç de "kültürlü" olmayan Benjamin, Benjamin zamanının havasını soluyordu. Julie, Benjamin'in evindeki hasta odasında, bir savaş alanında ilerler gibi emin bir şekilde dünyayı soluyarak aylarını geçirmişti. Bunu başka bir şekilde söylemek de mümkündü, söz gelimi vali ile günah keçisinin kendi zamanlarının yaşayan bilinci oldukları ve keçinin, kendi usulünce valinin canlı anısı olduğu söylenebilirdi: "*Yüreğinde kapı komşusunun iyiliğinden başka bir şey düşünmeyen bir insanlık düşünüyorum*," derdi vali.

Benjamin bu düştü.

Sapıtıyorum, diyordu Julie kendi kendine, sapıtıyorum, sevgi dolu yüceltmelerin sırası değil, tek sorun şunu bilmek: "Kim? Neden?"

Çünkü vali ve Benjamin ne olurlarsa olsunlar, yakından bakıldığında hiçbir şey değillerdi artık.

"Julie!"

Kapının önüne gelen bir çocuğun sesiydi bu.

"Julie!"

Julie hiç kıyılamadı.

"Julie, ben Jérémy..."

(Ah! Kürsüye dikilen Jérémy, Omnisports sarayının kaynaşan loşluğunu didik didik eden Jérémy, "Kim yaptı bunu?" diye avaz avaz haykıran Jérémy.)

"Julie, orada olduğunu biliyorum!"

Kapıyı yumrukluyordu.

"Aç şunu!"

Bir de bu vardı, Malaussène çocukları, annenin çocukları... "kaçıklar ailesi"

"Julie!"

Ama Julie'nin kılı kıpırdamadı: "Üzgünüm Jérémý, yerimden kıpırdayamam, boka batmış durumdayım."

"Julie, bana yardım etmen gerek!"

Artık ağlamaya başlamıştı. Ayaklarıyla tekmeliyordu.

"Julie!"

Sonra yorgun düştü.

"Julie, sana yardım etmek istiyorum, bunu tek başına başaramazsın..."

Niyetinin ne olduğunu keşfetmişti oğlan.

"Aklımda bazı şeyler var, biliyor musun?"

Julie'nin hiç kuşkusu yoktu bundan.

"Bunu kimin yaptığını biliyorum, ve nedenini de biliyorum..."

Şanslıymışsın Jeremy. Ben değilim. Henüz değilim...

Darbeler şiddetlendi. Tekmelerle yumruklar birbirine karışmıştı. Sonra sessizlik oldu.

"Sen bilirsin," dedi Jérémý. "Ben de tek başıma yaparım."

Hiçbir şey yapmayacaksın Jérémý, diye düşündü Julie. Binanın kapısında seni bekleyen biri vardır, Hadouch, ya da Simon ya da ihtiyar Thian ya da Mossi ya da hepsi birden. Benjamin'in anısına senin hayatında iki okul yakamayacağına dair söz vermişlerdir. Hiçbir şey yapmayacaksın Jeremy, Belleville seni kollar.

"Sanırım, sizi Talion Yayınlarından gönderdiler, öyle mi?"

Bakan Chabotte Bölüm Komiseri Coudrier'yi süzüyordu. Aşağıdan yukarıya ama gene de süzüyordu.

"Durum şu ki, Talion'un patronu bayan, sizi müfettişlerimden birine gerçek J.L.B. olarak göstermiş bulunuyor, sayın Bakanım."

"Ve siz de beni bir müfettişin sorularına maruz bırakmak yerine, görüşmeye bizzat kendiniz gelmeyi daha ince buldunuz, size teşekkür ederim, Coudrier, samimiyetle teşekkür ederim."

"İşin en hafifi..."

"Bizler küçücük şeyler arasındaki en hafif şeyin belli bir değer kazandığı durumlardan birinde yaşıyoruz. Oturunuz. Viski? Porto? Çay? Bir şey?"

"Hiçbir şey. Sadece geçiyordum."

"Ben de, düşünebiliyor musunuz? Uçağım bir saat sonra kalkacak."

"Pekâlâ, tamam, boş zamanlarımı kalemime adıyorum ve bunun duyulmasını istemiyorum. En azından emekliliğime kadar, görevlerimle bağdaşmıyor. Kimliğimi açıklamam uygun olur mu olmaz mı, daha sonra bakacağız. Biz de bu arada genç bir adamı J.L.B. rolünü oynamaya gönderdik, şöhret projektörlerinin altına. Yayıncılık stratejisi, başka bir şey değil."

"Malaussène'in kafasında bir kurşun olmasaydı..." diye düşündü Bölüm Komiseri Coudrier, ama görüşünü dışa vurmadı. Sıradan sorularla yetinmeyi tercih ediyordu.

"Malaussène'e neden ateş edildiği hakkında en küçük bir fikriniz var mı?"

"En küçük bir fikrim yok, hayır."

("Tersi beni şaşırtırdı.")

"Meğer ki..."

"Meğer ki, bir imaj yıkılmak istenmiş olmasın."

"Özür dilerim, anlayamadım."

Bir bakanın karşısında daima alttan alacaksın. Ondan önce anlayabileceğin, onun yerine bakan olabileceğin duygusunu asla hissettirme-

yeceksin ona.

"Son romanımın Bercy'de tanıtımından önceki reklam kampanyasının boyutlarını bilmez değilsiniz. Talion Yayınları satış rakamlarımı size de açıklamış olmalı... Uyanık birinin bir efsaneyi yıkarak büyük bir vurgun vurmaya çalışması olmayacak şey değil. Bu noktadan itibaren seçenekler geniş: *liber...* gerçekçiliğin fetiş yazarını hedef alan uluslararası bir eylemci, şu zavallı John Lennon'u yuttukları gibi, ilahını ortaklık yerde yiyen çok fanatik bir hayran, ne bileyim... seçmek zor diyorum size ve sizin için üzgünüm, azizim..."

Bütün bunlar boyutları ve cilt adediyle insanı belli bir bilgiğe iten bir kütüphanede, lakayt bir tonda söyleniyor...

"Ne zamandır yazıyorsunuz?"

"On altı yıldır. On altı yılda yedi kitap ve iki yüz yirmi beş milyon okur. İşin en tuhaf yanı da, hiçbir zaman bunları yayınlamak gibi en küçük bir niyetimin olmaması."

"Yok muydu?"

"Hayır. Ben bir devlet memuruyum, Coudrier, bir cambaz değilim. Kendi kendime hep, eğer bir gün yazacak olursam, bunun daha çok, asla yenildiklerini itiraf etmeyen şu politik emekliliklerden birini meşgul edecek Anılar konusunda olacağını söyledim. Ama kader başka bir karar verdi."

("İnsan nasıl böyle sözler söyleyebilir?")

"Kader mi, sayın Bakanım?"

Kısa bir duraksama. Sonra açık bir telaşla:

"Yukarda bir annem var, Madam Nazaré Quissapaolo Chabotte."

Eski bakan işaret parmağıyla kütüphanenin tavanını gösteriyor. Kuşkusuz yaşlı ananın odası.

"On altı yıldır sağır ve dilssiz. Ve yüzünde dünyanın tüm felaketleri. Onu görmek ister misiniz?"

"Buna gerek olmayacak."

"Doğru. Ayrıca bir felaketten kurtardınız kendinizi. Bağışlayın, rica ederim. Olivier! Olivier!"

Olivier adındaki hemen arz-ı endam etmeyince, eski bakan Chabotte yumruklarını sıkıp kütüphanenin kapısına doğru fırladı. İhtiyar annesinden bahseden adam birden tam tamına huysuz bir çocuğun havasına bürünmüştü. Aslında o daha kapıya varmadan açılmıştı kapı. Olivier' nin arz-ı endamı.

"Şu araba, güzel Tanrım, hazır mı bari?"

"Mercedes mi? Hazır, Mösyö. Antoine az önce garajdan telefon etti. Bir-iki dakika içinde gelir."

"Teşekkür ederim. Valizleri hole indirin."

Kapı tekrar kapanıyor.

"Nerde kalmıştım?"

"Annenizde, sayın Bakanım."

"A evet! O hep yazmamı istemiştir, düşünebiliyor musunuz? Kadınlar... Evlatlarını bir şey sanırlar... geçelim... Kısacası, o hastalanınca ben de bir şeyler çiziktirmeye başladım. Her akşam yazdığım sayfaları ona okuyordum. Tanrı bilir nedendir, bu ona iyi geliyordu. Sağırlığının ilerlemesine rağmen devam ettim... tek bir sözcüğünü bile işitmediği on altı yıllık okuma... ama gününün tek gülümseyişi. Bu tür şeylerden anlayabilir misiniz, Coudrier?"

("Canımı sıkıyorsunuz, sayın Bakan... Muhtemelen yalan söylüyorsunuz ama kesinlikle canımı sıkıyorsunuz, zaten hep canımı sıkmışsınızdır, özellikle de bağlı olduğum bakan olduğunuz sırada... ")

"Tamamen, sayın Bakanım. Sizi yayınlamaya karar verdiren şeyin ne olduğunu sorabilir miyim?"

"Talion'un patroniçesiyle bir briç partisi. Beni okumak istedi, beni okudu..."

"Müsveddelerinizden birini bana verebilir miydiniz?"

Öteki sorular arasında sorulan bu soru aynı tepkiyi uyandırmadı. Şaşkınlık, irkilme, hepsinin üstüne bir küçümseme, evet, hafif bir tebessüm, bundan daha aşağılayıcı olunamaz.

"Müsvedde mi? Siz neden bahsediyorsunuz, Coudrier? Uzaydan mı geldiniz? Bu ülkede elle yazan son kişi siz misiniz yoksa? Gelin benimle."

Bitişik büroya ufak bir seyahat.

"Bakın, işte o, benim 'müsveddem'."

Ve bakan komisere, komiserin teşekkür ederek cebine attığı bir bilgisayar disketi uzatıyor.

"Ve işte nihai ürün, boş zamanlarınızda okursunuz."

Bu *Paraların Efendisi*'nin yepyeni bir baskısı.

Prusya mavisini kapak, kocaman bir başlık. En tepede büyük harflerle yazar *J.L.B* 'nin adı ve en altta minicik küçük harflerle yayımcı *j.l.b.* 'nin adı.

"Size ithaf etmemi ister misiniz?"

Soruda cevap kaldırmayacak kadar alaycılık var.

"Kapakta adını göremediğim Talion Yayınlarıyla aranızda ne tip bir sözleşme bağı olduğunu öğrenebilir miyim?"

"Altın bir sözleşme, azizim, 70-30. Tüm hakların yüzde yetmişi benim. Ama onlara bıraktığımla ortak karavanelerini rahat rahat kaynata-

bilirler. Hepsi bu kadar mı?"

("Hepsi bu kadar.")

"Hepsi bu kadardı, evet, teşekkür ederim."

"Ben etmeyeceğim, Coudrier. Bir soru daha soracak olsanız, uçağımı kaçırıyacaktınız bana. Bir an önce çekip gitmek için acele ediyorum, çünkü korkuyorum, anlıyor musunuz. Birinin herkesin gözü önünde rahat rahat vurulduğu bir ülkede yaşıyorsak, katilin J.L.B.'nin gerçek kimliğini ortaya çıkartmasını ve gelip şuracıkta beni öldürmesini engelleyecek bir şey göremiyorum ."

"Sizin için koruma önlemleri almış bulunuyoruz, sayın Bakanım. Adamlarım beklemedeler..."

Bakanın eli komiserin dirseğinde. Bakanın komiseri dans adımlarıyla çıkışa sürükleyişi.

"Söylesenize, Champrond cezaevindeki şu cinayet, şu katledilen müdür, M. de Saint-Hiver, o dosyaya siz bakıyordunuz, değil mi Coudrier?"

"Doğru, sayın Bakanım."

"Suçluları yakaladınız mı?"

"Hayır."

"İpucunuz var mı?"

"Ciddi hiçbir ipucu yok, hayır."

"Pekâlâ, işte ben de bunun için uçuyorum, sevgili Coudrier, geleceğin kadvralarını korumakla yetinen bir polisle yetinemem ben. Ancak siz Malaussène'in katilini yakaladığınız zaman geri döneceğim. Daha önce değil. Rasgele, Coudrier. Siz de bana iyi yolculuklar dileyin."

"İyi yolculuklar, sayın Bakanım."

İtalyan Severina Boccaldi saat on sekize doğru rue de la Pompe'ta belirdi. At kafası ve öküz gözüyle otomatik kameraların ve insan kameralarının yerlerini tesbit edebildi. Eski bakan Chabotte iyi korunuyordu. Konutta elektronik sistem (ekseni üzerinde dönen bir kamera, görüntülü bir dahili telefon bağlantısı) ve dışarıda insan gözü (herkese benzeyeceğim diye yırtınarak kaldırım arşınlayan bir sivil polis ve sokağın girişinde işaretleri sökülmiş bir kamyonet – sosis satılan eski bir Citroen minibüs, rue de la Pompe'ta, Sahra çöllerinde köpeklerin çektiği bir kızak kadar olası). Severina Boccaldi merhamet duygularıyla, ama polis bir kurum, diye geçirdi içinden, bugün Chabotte'un korunmasını sağlayacak bundan başka araba yoktu ellerinde herhalde.

BMW'sini bakanın konutunun yüz metre uzağına, karşı kaldırıma park etti ve kararlı adımlarla çıktı. Severina Boccaldi bakanın evinin kapısındaki sivil polise yol sorarak, onun gerçekten de sivil bir polis olduğunu kendi kendine teyit etmiş oldu: ona bilgi veremezmiş, mahalleyi tanıımıyormuş, Paris'i şöyle böyle, Roma'yı hiç bilmiyormuş, hayırmış, adam telaşla özür diledi bunun için, arabasını çekmesini bile emretmedi. Severina Boccaldi bu açıklama yokluğunun sürdüğü bir dakikadan yararlanarak, mermer bir merdiven sekisinin üçgeni karşısındaki bembeyaz bir çakılığa uslu uslu park edilmiş üç renkli kokart taşıyan siyah bir Berlin tesbit etti. Dıştaki kameranın dönme süresini hesapladı. Kameranın kör açılarını da hesaplayıp arabasının görüş alanı içinde park edilmediğini memnuniyetle gözlemledi.

Kapalı kapıları ve altı paslanmış kasasıyla, terk edilmiş gibi duran kızarmış sosis minibüsünün yanından geçerken açıkça şöyle seslenildiğini işitti:

"Üçlümü görmek ister misin? İyi öyleyse, göreceksin!"

Severina Boccaldi kendi kendine, Fransızların "üçlü" sözcüğüne verdikleri anlama göre bu minibüsün ya gizli bir kumarhane ya da bir aşk sığınağı olduğunu düşündü.

Bunun üzerine, tekrar arabasına dönerek, daha sonra Yunan asıllı Miranda Skulatu'nun o sabah Padovani diye birinden kiraladığı Giuletta tipi arabanın işgal edeceği bir boşluk bırakmış oldu.

"Yunanlı, ha?" diye kıkırdamıştı Padovani, çiçeği burnunda Avru-

palı kimlik kartını incelerken. "O zaman bir parça akraba sayılırız."

Ve ona kötü niyetli olmayan, sevimli bir tavırla göz kırpmıştı.

Kokartlı limuzin Bakan Chabotte'un cümle kapısından geçerken, Miranda Skulatu kontak anahtarına doğru bir hamle yaptı. Ama eli boşa kaldı. Bu Bakan Chabotte'un arabası değildi, Bölüm Komiseri Coudrier'nin arabasıydı. Cam açıktı, komiser onu görmeden geçip gitti. Arabayı kendisi kullanıyordu. Miranda onun solgun Ampir profilinde bir öfke ifadesi algılar gibi oldu.

Miranda Skulatu koltukta bacaklarını altına alarak, gözleri, polislerin satış minibüsüne kadar sokağı boydan boya gören sağ dikiz aynasına dikili bir halde tekrar direksiyon hizasına kaydırdı kendini. Beylik tabancası mantosunun cebinde ağırlık yapıyordu. Acaba bu alet hayatında tek bir kurşun atmış mıydı? Miranda bundan kuşkuluydu. Onu gres yağıyla yağlamış, mekanizmasını arka arkaya çalıştırmış, sonra da kurşunları yuvalarına yerleştirmişti. Pek de bir bayana uygun bir tabanca değildi.

Temkinli olmak bakımından, tıpkı Severina Boccaldi gibi Miranda Skulatu'nun da sonsuza kadar aynı yerde kalmaması gerekiyordu.

Sivil polisin arkadaşı gelip nöbeti devralıncaya kadar bekledi ve aynı anda hareket etti. On iki dakika sonra Almut Bernhard ismine cevap veren, hafiften sinirleri zayıf, Avusturyalı bir bayan tarih öğretmeni tarafından kiralanan bir Audi 80, rue de La Pompe'ta Chabotte'un konutuna daha yakın yeni bir yer, döner kameranın görüş yelpazesi içine giren bir yer buldu.

Almut kameraya çekildiğini bilerek sakince arabadan indi. Audi'nin kapısının açıldığı taraftan binaya girdi ve girmesiyle çıkması ve kamera daha uzakları tararken tekrar arabasına geçip oturması bir oldu. Ön koltuklara uzanarak beklemeye başladı. Kamera her geçişte görünüşte boş ama dikiz aynasından, Bakan Chabotte'un konutunun mükemmel görüldüğü bir arabayı görüntülemekteydi.

Aynı anda, rue de la Pompe güvenlik güçlerinin istilasına uğradı. Bir yanda siren çığlıkları, öte yanda siren çığlıkları, Almut bir refleksle tabancasını arka koltuğa fırlattı. "Kaçırıldık," dedi kendi kendine. Kumanda tablasının altında iki büklüm, başı omuzlarına çökmüş bir halde, nerede hata yapıldığını sordu kendi kendine, gözler kendisini daha sabahdan belirleyip takibe almışsa, o halde üniformalılar neden daha önce ortaya çıkmamışlardı? Yukardan gelen sirenlerle aşağıdan gelen sirenler birleşmek üzere yanından geçerlerken sorulan sorular. "Bu benim

için değil," dedi Almut Bernhardt. Dikiz aynasına hızlı bir göz atış, bunun daha aşağıda park etmiş Citroen minibüs için olduğunu doğruladı. Arabalardan biri mükemmel bir dans figürüyle yolda enlemesine duruverdi. İçinden silahları furgona doğrultulmuş vaziyette dört polis fırladı. Ötekilerse Paul-Doumer kavşağında kendi arabalarının arkasında hazır beklemekteydiler.

Şimdi kamyonete yaklaşmakta olan polis memuru sakinliği, kılık-sızlığı ile diğer arkadaşlarından ayrılıyordu Bu İkinci Dünya Savaşında müttefik hava kuvvetlerince moda haline getirilen kürk yakalı montlardan giymiş, yere bakan, ense kulak yerinde topuz gibi biriydi. Silahını doğrultmamıştı. Gerçekten de bir külah kızarmış patates almaya niyetliymişçesine sakin mi sakin furgona doğru yürüyordu. Nazikçe sol ön kapının camına vurdu. Kapı açılmadı. Polis bir şeyler söyledi. Kapı açıldı. Ve Almut Bernhardt arabanın içinden alev yeleli bir Kabil'le, hemen arkasından arka kapıdan inip doğrulan sırık gibi bir Mosi'nin çıktığını gördü. Sekiz polis üzerlerine atladı. Kelepeçler. Kabil'in kızıl saçları döner lambasını yakan bir arabada solup gitti. Chabotte'un evinin önünde devriye gezen sivil polis furgonun direksiyonuna geçti. Sirenler, harekete geçen motorlar, suç kanıtlarını kuşatan iki polis arabası.

Görünüşe bakılırsa, Mosi ile Kabil'in niyetleri de Avusturyalı kızınkiyle aynıydı.

"Ama sosis satma numarası iyi bir fikir değildi, çocuklar."

Bakan Chabotte'un evinin önüne siyah bir Mercedes park etmemiş olsaydı, Almut Bernhardt'ın daha uzun süre kanı kaynayacaktı çocuklara. Aynı anda bir uşak içeri iki valiz koyarken, şoför de geniş bir yatağa gömülürcesine kendini Berlin'e atan zıp zıp bir Chabotte'a kapıyı tutuyordu. Uşak yuvasına dönerken şoför de direksiyonuna geçti. Almut Bernhardt silahını tekrar eline aldı ve kontak anahtarını çevirdi.

Çarpışma şiddetli olmadı ama Mercedes'i durdurup Avusturyalı kızın Audi'den haykırarak çıkmasına yetti:

"*Mein Gott! Mein Gott! Schauen Sie doch mal!* (Tanrım! Tanrım! Şuna baksanıza!)"

Parmağıyla arabasının göçen yan tarafını gösteriyordu ama üzerine atlayan şoför sıkı bir tabanca çıkarmış ve kayıtsızca ona doğrultmuştu.

"*Hilfe!*" diye çığlığı bastı tarih öğretmeni. *Hilfe!* (İmdat! İmdat!)"

Ta ki Bakan Chabotte görünene kadar.

"O silahı yerine koyun Antoine, maskaralık etmeyin."

Sonra bayana:

"*Entschuldigen Sie, Madame.* (Özür dileriz, Madam.)"

Ve tekrar şoförüne:

"Direksiyona geçin Antoine, arabasını park edin, uçak sonsuza kadar beni beklemez ki."

Şoför Audi 80'in direksiyonuna geçti. O çökertilmiş saclar protestosu içinde geri geri giderken, Chabotte da zavallı Avusturyalı kızcağıza kartını uzattı.

"Ich habe es eilig, Madame. (Acelemlerim var, Madam.)"

"Ich auch," dedi Almut Bernhardt. ("Benim de," dedi Almut Bernhardt.)

Ama kartın karşılığında devasa bir beylik tabancası uzatıyordu. Gerçekten de çok büyük bir silahtı. Ve hiç gülümsemeden:

"Steigen Sie hinein, oder Sie sind tot. (Binin, yoksa ölürsünüz.)"

Audi 80'den inerken Mercedes'in uzaklaştığını gören şoför Antoine'in tek düşündüğü patronu Chabotte'un ne kadar hızlı olduğunu bir kez daha kanıtlamış olduğıuydu. Şoför Antoine bundan haklı bir gurur duydu: kadınlar konusunda hiç kimse Bakan Chabotte kadar hızlı değildi.

Anne itiraz etmekteydi:

"Bu *olacak şey değil, gene de*, bir şeyler yapabilirsiniz!"

İki polisten daha genç olanı çocuğa bakıyordu. Küçük kız çocuğunun gözleri korkudan fal taşı gibi açılmıştı. Ayaklarının dibindeki ölü ölmüştü. Anne ne söylerse söylesin artık yapılabilecek pek bir şey yoktu.

"Artık günümüzde *gerçekten* de her yerde insan öldürüyorlar!"

Anneden sabah sabah buharlar çıkmaktaydı.

"Gene de cinayet için hiç de uygun bir yer değil burası!"

İki polisten daha genç olanı bütün acemiliğine karşın cinayet konusunda hemen hemen her şeyi görmüştü: Passy'de görevlendirileli ancak üç hafta olmuştu.

"*Akıl alır gibi değil,*" diyordu anne, "huzur içinde ailece jogginginizi yapıyorsunuz ve dokuz yaşındaki çocuğunuz bir *cesede* takılıyor."

(Anne cesetlere bile şapka takmaktaydı.)

"Bu çok *acayip!*"

Anne hoş bir kadındı, gözlerindeki korkuya karşın, küçük kız da sevimliydi. İkisinin üzerinde de aynı eşofmandan vardı. Parlak şeritli. Jogging yapan ateş böcekleri. Ya da, içinde bulunulan vaziyete bakılırsa, daha çok mezarlıklarda görülen ışıltı. Ama genç polis patavatsız biri değildi. Anneyi güzel bulmuştu, hepsi bu. Etraftaki orman şafak kokuyordu.

"Üç kuşaktır bu semtte oturuyoruz, *asla* böyle bir şey görmedik."

İki polisten genç olanı, şunun şurasında polis olalı üç yıl oldu, diye geçirdi içinden, daha şimdiden elli dört adet "böyle şey" gördüm.

Ağaçlar yapraklanmaya devam ediyordu. Çimenler ıslık ıslık. Genç polisin ortağı ölünün ceplerini karıştırmaktaydı. Cüzdan, kart cüzdanı, kâğıtlar.

Lanet olsun!

Elinde ölünün kimlik kartıyla doğrulmuştu.

Lanet olsun!

Üniformalı bir polis olarak uzun meslek yaşamı boyunca dikkatle kaçındığı ne kadar bela varsa, sanki bu şirin korulukta randevu vermişti ona.

"Neler oluyor, *gene* ne var?" diye sordu anne.

Yaşlı polis onu görmüyormuş ya da ilk kez görüyormuş, ya da ondan bir tavsiye isteyecekmiş, ya da bir rüyadan uyanırmış gibi baktı anneye. Sonunda konuşabildi:

"Yerinizden kıpırdamayın, hiçbirşeye dokunulmayacak, Ev'e haber vermeliyim."

Emniyet merkezi Quai des Orfèvres'e böyle diyordu. Eski okuldan, epeyce yaşlı bir polisti, emekliliği yaklaştıkça gayrete geliyordu. Şu *cesetten* seve seve vazgeçerdi aslında. Furgona doğru giderken, adımları ağırlaşmıştı.

"Bütün günü burada geçirtmeye *hakkınız* yok bize! Haydi tatlım..."

Ama tatlısı gelmiyordu. Tatlısı gözlerini ölüden ayıramıyordu. Tatlısı ölünün ense kökündeki küçük, morumsu delikle büyülenmiş gibiydi – açılan ateşle kızaran saçlar deliğin etrafında kıvrır kıvrır bir çelenk oluşturmuştu.

Genç polis kendi kendine bir soru sordu: "İkisinden hangisi daha fazla *sarsılır* (bu annenin kullandığı bir sözcüktü): bir yetişkinin cesedini bulan çocuk mu, bir çocuk cesedi bulan yetişkin mi?" Cevap kafasından sıyrılıp çıkarken, genç polis morumsu küçük deliğe, kavrulmuş saçların oluşturduğu minik halkaya tekrar bir baktı ve yüksek sesle ama kendi kendine şöyle dedi:

"Bir infaz."

Ve ekledi.

"Kusursuz."

"*Rica ederim...*" dedi anne.

Kadın kendi kendini tercüme ediyormuş gibi, italiklerle, tane tane konuşuyordu.

Telefon çaldığında, Bölüm Komiseri Coudrier bürosunda *Paraların Efendisi*'nin 320'nci sayfasını çevirmekteydi. Bu, sosyolojik olarak çöp toplamaya uygun görülmüş ama önce Paris'in, ardından bütün dünya başkentlerinin değerli atıklarını toplayıp pazarlamayı akıl eden üçüncü kuşaktan bir göçmenin hikâyesiydi. Başlarda bir belediye arabasının arkasındaki ikinci kişiden biriyken, Philippe Ahoueltene'e para kurlarını –kitabın adı da buradan geliyor– mükemmel biçimde yönlendirerek kambiyo piyasası üzerinde rakipsiz olarak hüküm sürmesi için kitabın yarısı yetmişti. O yükselişte bir yıldız güzelliğine ve şaşırtıcı bir kültüre sahip İsveçli bir kadınla (dilberimiz evliydi, kocasını acımasızca mahva sürüklemişti) evlenmiş ve ona sözümona Kızılderililere bir ya-

rı-tanrının gelişini haber veren bir tayfun gecesini Amazonyanın tam ortasında bir çocuk doğurtmuştu.

Bölüm Komiseri Coudrier çok üzgündü.

Dün gece, Elisabeth çekilmeden önce ona üç termos kahve hazırlamıştı – "Mersi, sevgili Elisabeth, buna çok ihtiyacım olacak" ve Bölüm Komiseri Coudrier o sıralarda okumakta olduğu kitabı (Madam Guyon'un *dinginciliği* yüzünden patlak veren Bossuet-Fénelon çekişmesi) üzülerek bıraktıktan sonra, dua kitaplarını resimler dururken, yenilenen La Courneuve bazilikasının duvarlarında resim yapmaya gönderilen bir tezhipçinin heyecanı ile *Paraların Efendisi*'ne gömülmüştü.

Ama Bölüm Komiseri bir özveri adamıydı, gerektiğinde öfkeli bir polise dönüşebilen yöntemli bir zekâydı.

Bölüm Komiseri Coudrier Malaussene'in kafatasını delip geçen kurşun yüzünden kendi kendini suçluyordu. Kesin öldürme kastiyle atılmış, derine nüfuz edebilen bir 22'lik. Saint-Hiver'in ölümüyle ilgili soruşturmada rahat hareket edebilme bahanesiyle Malaussene'i bu kurşunun önüne atan kendisi değil miydi? Dün akşam Chabotte'a itiraf ettiği gibi bir parmak boyu ilerlemeyen soruşturma: mahkûmlar yeni yönetime karşı patırtı çıkarıyorlardı, tutuklular arasında bir ölüm olayı daha olmuş, suçlu firar etmişti. Tam bir fiyasko. Malaussene bu işe karışmış olsa, bundan daha fazla zarar veremezdi. J.L.B.'nin deli saçması sayfalarında kurban Malaussene'in hayali dolaşmaktaydı. Coudrier o oğlandan hoşlanmıştı. İlk konuşmalarını kelimesi kelimesine hatırlıyordu. Üç yıl önce. O akşam Müfettiş Caregga üzerinden hiç çıkarmadığı o havacı montu, Bölüm Komiserinin kanapesine, çalışma arkadaşları tarafından neredeyse linç edilmiş bir Malaussene yatırmıştı. Oğlan uyandığında, ilk sorusu divana dair olmuştu.

"Neden Récamier divanları bu kadar sert?"

"Çünkü yumuşak kanapelerde uyurlarsa fatihler imparatorluklarını kaybederler, Mösyö Malaussene," diye yanıtlamıştı Bölüm Komiseri Coudrier.

"Her şekilde kaybediyorlar," diye karşılık vermişti Malaussene.

Ardından bütün bedeniyle yüzünü buruşturarak eklemiştir:

"Zamane kanapesi."

Ve Coudrier bu oğlanı sevmişti. Kısa bir an için kendi damadı gelmişti gözlerinin önüne, Pazar yemeklerini en küçük cevabı için bile müsveddeler hazırlamakla geçiren titiz bir Politeknikli... Bölüm Komiseri Coudrier Malaussene'in damadı olmasını istediğinden değil, hayır... gerçi... hayır, gene de, hayır, ama ara sıra damadının bir parça Malaussene'leşmesini arzu ettiğinden...

Heyhat! Çalışkan damat... müsveddeli damat.

Malaussène ise asla müsvedde kullanmazdı. İki kaşı arasındaki o kurşun da bu yüzdendi.

Her neyse, telefon çaldığında Bölüm Komiseri Coudrier *Paraların Efendisi*'ni okumakla meşguldü: Passy karakolundan bir komiser ona Bakan Chabotte'un öldüğünü bildiriyordu.

"Bir infaz, sayın bölge komiserim.

"İşte başlıyor," diye düşündü Bölüm Komiseri Coudrier.

"Boulogne ormanında, aşağı gölün çevre yolunda, sayın Bölüm Komiserim."

"Evinin hemen yakınında," diye düşündü Bölüm Komiseri Coudrier.

"Cesedi sabah annesiyle birlikte jogging yapan bir çocuk bulmuş."

"Bir çocuğa jogging yaptırmak," diye düşündü Bölüm Komiseri ve kendine, anneye karşı küçük bir önyargı besleme izni verdi.

"Hiçbir şeye dokunmadık ve halkın dolaşmasını yasakladık," diye anlattı polis.

"Yukardakilere haber vermeli..." diye düşündü Bölüm Komiseri, telefonu kapatırken. Bossuet Fenelon'un kemiklerini kırmıştı ve Madam Maintenon Madam Guyon'u Bastil'e göndermişti...

"Dinginciliğin acelesi yok," diye mırıldandı Bölüm Komiseri Coudrier.

Ve bağlı bulunduğu bakanın numarasını çevirdi.

Müfettişler polis teşkilatının en yapılı ve en sabırlıları arasından dört kişiydi. Güneş ve karları yatalı çok olmuştu. Tutuklularsa Mosi Mo denince cevap veren koca bir siyahla, projektörler altında yalazlanmasıyla dört müfettişin gözlerindeki güneş gözlüklerine hak verdirten kızıl yelesi, eni boyundan geniş bir Kabil olmak üzere sadece iki kişiydi. Kabil'e Simon diyorlardı. Beşinci bir polis ise geride duruyor ve tek kelime etmiyordu. Ho Şi Min'in modeli, ufak tefek bir Vietnamlıydı bu. Deri bir kayışta dimdik bakışlı bir bebek taşımaktaydı. Polislerle serseriler Vietnamlı ile çocuğa bakmaktan kaçınıyorlardı.

"Tamam, çocuklar, sıfırdan başlıyoruz," dedi birinci müfettiş.

"Bizim zamanımız var," diye belirtti ikincisi, gömleği kullanılmış kâğıt mendile dönmüştü.

"Bize göre hava hoş," diye tasdik etti üçüncüsü, yayvan yayvan.

"Başlıyoruz," dedi dördüncüsü, tıka basa dolu bir çöp sepetinin kenarına boş bir bardak fırlatarak.

Mo ile Simon sekizinci kez kimliklerinin ve hatırı sayılır miktarda kuşaklar boyu gelmiş geçmiş akrabalarının dökümünü yaptılar. Kabil gülümseyerek cevap veriyordu. Belki de iki kesici dışı arasındaki açıklığın neden olduğu bir yanılsama. Koca Mosi daha somurtkandı.

"Pekâlâ, şu Citroen minibüs ne içindi?"

"Sucuk," dedi Mosi.

"Sucuk mu satmak istiyordunuz? rue de la Pompe'ta mı? On altıncı bölgede ha?"

"Belleville caddesinde yeşillikli börekler iyi satılıyor."

"İzinsiz hiçbir yerde satış yapılamaz," diye kısa kesen polislerden biri.

"Peki o zaman minibüsün arkasını neden açmamıştınız .

"Açılış saati gelmemiştii daha," dedi Kabil.

"Zenginler geç açıyorlar tezgâhı."

"Bizden de geç değil," demekten alıkoyamadı kendini müfettişlerden biri.

"Bu bizim hatamız," dedi Kabil, "özür dileriz."

"Çeneni kapatsana sen."

"Rue de la Pompe'ta sucuk ha?"

"Yaa," diye doğruladı Mosi.

"Okşan Selim'i tanır mısınız?"

"Hayır."

Bölük pörçük bir konuşmaydı bu. Şundan bundan konuşuluyordu.

"Şu ufak tefek Faslı boksör, tüy siklet, onu tanıyıyor musunuz?"

"Hayır."

Okşan Selim, Bercy Omnisports sarayındaki panikten sonra ölü bulunmuştu. Pis bir ölüm. Akmayan bir düşün karo zemini üzerinde bir örümcek gibi büzülmüş bir halde.

"Ya Şebek, onu da tanıyıyor musunuz?"

"Hayır."

"Copla hedefini hiç şaşmayan uzun boylu sıska biri."

"Biz bu tip herifleri tanımayız."

"Ya Rus'u?"

"Hangi Rus?"

"O ikisinin arkadaşı, yarma."

"Biz yalnız kendi arkadaşlarımızı tanırız."

"Siz de Bercy'de miydiniz?"

"Biraz, evet! Dostumuz Malaussène oradaydı... zavallı."

"Şebek, Okşan ve Rus da oradaydılar."

Ve orada ölmüşlerdi. Aynı örümcek ölümü.

"O adamları tanımıyoruz biz."

İtfaiyeciler başta onları panik kurbanları sanmışlardı. Kalabalıktan havasız kalıp boğulmuş. Ama gene de bu iki büküm can çekişme, bu mosmor, neredeyse simsiyah yüz... hayır.

"Bakın," dedi ciddi ciddi müfettişlerden biri, "Ben Tayeb ve siz o üç hayduta para ödediniz. Nedenini bilmek istiyoruz."

"Biz kimseye hiçbir zaman bir şey ödemedik sayın müfettiş."

Adli hekim bir süre inceleme yapmıştı. Üç ense kökünde minicik birer iğne deliği keşfedene kadar. Ve otopsi sonuçlanmıştı: beyinciğe sudkostik zerk edilmişti.

"Mo ve Simon..."

Herkes dönüp baktı. Ufak tefek Vietnamlıydı bu. Hiç kıpırdamamıştı. Dipteki duvara yaslanıp kalmıştı. Bebek beylik tabancasını sarmalamaktaydı. Dört gözleri ve bir Gabin sesleri vardı ikisinin.

"O üç salak Benjamin'e ne yaptılar ki onları böyle geberttiniz?"

"Malaussene o tip insanları tanımazdı," dedi Mosi.

Çocuğun bakışı yüzünden mi acaba? Mosi çok hızlı konuşmuştu. Hafiften çok hızlı. Bunu fark eden sadece Thian olmuştu. Ötekiler sorularına yeniden başlamışlardı bile.

"Neden rue de la Pompe'ta o minibüsün içinde bekliyordunuz?"

"Sucuk," dedi Kabil.

"Neler olup bittiğini söyletirim ben size," dedi dört polisten biri. "O leş gibi minibüsünüzle şaşırtmaca veriyordunuz ve siz enselenirken, biri Chabotte'u kaçırıp işini bitirdi."

"Chabotte mu?" diye sordu Simon.

"Bu size çok pahalıya patlayacak."

"Görüyorsun işte," dedi Mosi kederli kederli Kabil'e, "yıllar boyu üçkâğıtçılık yapıyorsun, kendine çeki düzen verdiğin gün, işler sarpa sarmaya başlıyor... Ben sana demiştim, Simon."

"Tekrardan başlıyoruz," dedi biri.

Kavga edip terk ettim onu! Julie soğuk terlerle uyanmıştı. Rüyasında kendini Benjamin'in üstüne binmiş, onu suçlarken ve kendisi olmaya zorlarken görmüştü... Cin çarpmış birinin üstüne çöreklenmiş bir manastır başrahibesi!

Ve o, kalçalarının arasına sıkışmış, gözlerinde inançsız bir kin, güvendiği için tuzağa düşürülmüş bir hayvan gibi, tanınmaz bir halde. Sevişmişlerdi.

Julie mengenesini sıkıştırmıştı: "Asla kendin olmadın sen!"

Kimlik...

Julie o kuşaktandı... Kimlik inancı kutsalların kutsalı bilinçli olma görevi. En önemlisi oyuna gelmemek! Oyuna gelmemek, en önemlisi! Bu en büyük günah: oyuna gelmek! "Daima gerçek olanın hizmetinde!" "yanı sıra korkunç bir kafa ütuleyicisi, evet" "ve yalancı olmak"

Julie mesleki dogmalarıyla böbürlenmişti. Günah keçisi hayatı, anasının çocukları, ödünç surat işi yüzünden onu suçlarken *gerçekte* Benjamin'e bambaşka şeyler haykırmişti: onu kendisi için, sadece kendisi için istediğini, çocukların kendi çocukları olmasını, aslında o öfke patlaması bundan ibaretti işte: tam bir evlilik çıkmazı. "Gerçeğin gazetecisi, konuşursun sen..." Otuzunu hayli geçmiş, kendini bastırılması olanaksız bir paniğin pençesinde bulan, dönüş yolunda bir maceracı kadın, gözü ve kalemıyla büyük bir kadın muhabir gibi zincirlerinden boşanmıştı... köye çok geç dönen ve bütün evleri satın almak isteyen kâşifin yalnızlığı. Buydu işte ve başka bir şey değildi: Malaussène'in uçak gemisinin bir aile yuvasına, kendi yuvasına dönüşmesini istemişti, nokta ve son.

Madem Benjamin'i elinden almışlardı, artık kuşkuya izin yoktu.

Tamam. Artık uyku tutmuyor. Julie kalkıyor, nefesi daralmış. Paris'teki beş gizli sığınağından biri olan küçük odanın lavabosundan paslı ve buz gibi bir su geliyor.

"Dargınlıklara şerbetliyim, söylenecek bir şey yok..."

Julie yüzünü ıslatıyor. Kollarını lavabonun taşına uzatıp dayanarak,

bir an başı önde öylece kalıyor. Göğüslerinin ağırlığını hissediyor. Başını kaldırıyor. Aynada kendine bakıyor. Evvelsi gün saçlarını kesmişti. Saçları Sen nehrine atmadan önce bir çöp torbasına tıktırmıştı. Jerémy'den sonra da kapısı çalınmıştı. Duymuştu: "Polis!"; sessizce saçlarını kesmeye devam etmişti. Fazla umutlanmadan bir kez daha vurulmuştu kapıya... Kapının altından bir kâğıt atıldığını duymuştu Julie. Komiserliğe uğraması için bir celp, ama gitmeyecekti. Meslek yaşamının (gerçeğin hizmetindeki gazeteci) gömütlüğünden geçerliliği sağlanmış bir İtalyan pasaportuyla iki sahte kimlik belgesi bulup çıkarmıştı. Peruklar. Makyajlar. Art arda İtalyan, Avusturyalı ve Yunanlı olacaktı. Eskiden bu çeşit maskaralıklar onu çok eğlendirirdi. Kadınların farklılaşma ayrıcalığını mükemmellik derecesinde ileri götürmüştü. Kendini sıradan bir çirkinlikle çirkinleştirmeyi bilirdi. (Yoo hayır, güzellik bir kader değildir...) İyi niyetli annelerin güzel kızlarına yüzlerini kırıştırmadan gülme sanatını öğrettikleri yaşta, vali babası Julie'yi hiç akla hayale gelmez yüz buruşturmalarına alıştırmıştı. O evrensel sevgisiyle bir palyaçoydu, bir bukalemun adam. Ben Barka'nın konuşmasını taklit ederken Ben Barka olurdu. Ben Barka'nın Norodom Sihanuk'la sohbet etmesi gerekirse, Ben Barka ve Norodom Sihanuk olurdu. Dışarı çıktıklarında, ona sokakta ne varsa taklit eder oynardı. Afallatıcı bir süratle köpekle sahibesini, köpeğin üzerine işediği domatesleri taklit ederdi. Evet, vali babası zerzevatı da taklit edebiliyordu. Ya da eşyaları. O koca profiliyle Julie'nin önüne dikilir, kaldırdığı kollarıyla başının üzerinde mükemmel bir halka yapar, sol bacağı dik açı halinde kıvrılmış, ayağı bacağına dikey durumda, sağ ayağının parmak uçları üstünde bir balerin gibi yükselirdi.

"Bu nedir Julie?"

"Bir anahtar!"

"Bravo, sevgilim, hadi bakalım, sen de anahtar yap."

Giulietta'nın motoru sessizce dönüyor. Miranda Skulatu, Yunanlı kız, sekreter Gauthier'yi gözüne kestirdi. J.L.B.'nin fotoğraflarında geri planda Malaussene'i temsil eden kişi. Laure Kneppel'e ideal röportaj örneğini veren. Metnin aslına uygun olarak düzeltilmesini denetleyen. Benjamin'i soğukkanlılıkla öldürten.

"Gauthier, evet," diye itiraf etmişti Bakan Chabotte, ensesine bir tabanca dayanmış vaziyette.

Eklemişti:

"Göstermese de, becerikli bir oğlan."

Gauthier beşinci bölgede Henri-Barbusse sokağında, Lavoisier Lisesinin karşısında oturuyor. Çok dakik. Bir guguklu saat kuşu gibi evinden çıkıp evine dönüyor. Romantik kapüşonlu kaban üzerine bir öğrenci suratı.

Yunanlı Miranda tabancasının topunu son bir kez daha kontrol ediyor.

Dikiz aynasından Gauthier'nin yaklaştığını görüyor.

Bebek suratlı.

Elinde bir okul çantası taşıyor.

Miranda Skulatu tabancasının horozunu ateşliyor.

Arabanın motoru bir sabah yeli gibi sessiz.

"Severina Boccaldi. İtalyan."

"Bir peruk mu vardı başında?"

"Ne?"

"Sizce kendi saçları mıydı, bir peruk muydu?"

"Ben onun sadece dişlerini gördüm."

"Saçları ne renkti, acaba bana söyleyebilir misiniz?"

"Söyleyemem, ben sadece dişlerini görüyordum. Pasaportta bile sırf diş."

Araba kiralayıcısı Boussier tuhaf biriydi, Polis müfettişi Caregga ise sabırlı bir müfettiş. Hatta inatçı.

"Sarışın mıydı esmer mi?"

"Açıkçası, size bir şey söyleyemeyeceğim. Hatırladığım bir şey: arabayı çalıştırırken debriyaja fazla yüklendi."

"Yani ne çok sarışın, ne çok esmer, öyle mi?"

"Bana öyle gelmedi, hayır... Hanımlara asla araba kiralamamak lazımdı. Hele Rita'varilere hiç."

"Kızıl saçlı mıydı?"

"Ah hayır! Onları gözüm kapalı seçerim ben."

"Saçları çok uzun muydu?"

"Hayır."

"Çok mu kısaydı?"

"Öyle de değil. Kafasında bir şeyler vardı galiba, ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Yapılı saçları vardı işte, sanki kadınların..."

"Peruk," diye tahminde bulundu müfettiş Caregga.

İkinci bayan müşteri Avusturyalıydı. Yukarda, yirminci bölgede, Gambetta meydanındaki bir acenteye başvurmuştu.

"İsmi?"

"Almut Bernhardt."

"Helmut mu?"

"Almut."

"Almut mu?"

"Almut, bir 'A' ile, görünüşe bakılırsa bu bir kadın ismi."

Müfettiş Caregga not alıyordu. Sessiz bir polisti. Hatta belki de utangaç. Yaz kış, kürk yakalı bir havacı montu giyerdi.

"Uzun boylu muydu?"

"Söylemesi zor."

"Nasıl yani?"

"Kamburlaşmış gibiydi. Yüzü de öyleydi..."

"Yüzü mü?"

"Kimlik kartında 54 doğumlu olduğu yazılıydı, yaşlı sayılmaz ama gene de yüzü çok çöküktü."

"Yara izleri var mıydı?"

"Hayır, hayat, hayat çökertmişti yüzünü... hayatın yara izleri."

"Bu herif araba kiralama işinde para kazanamaz," diye geçirdi içinden müfettiş Caregga.

"Mesleği?"

"Öğretmenmiş. Tarih öğretmeni. Çünkü Avusturyalılar tarihlerine pek meraklı," diye açıkladı kiralayıcı: "önce imparatorlukları çöküp dağıldı, ardından Naziler, şimdi de Finlandiyalılaşma tehdidi..."

"İş değiştirmeliymiş," dedi içinden müfettiş Caregga.

"Evet, ne var?" diye hemen sordu üçüncü kiralayıcı.

Bu, iri kıyım tipler karşısında her zaman saldırganlaşan ufak tefek biriydi ama Caregga ufak tefeklere karşı daima sabırlı olmuş bir iri kıyımdı – bu da onları daha beter saldırganlaştırmaktaydı.

"246FM 75 plakalı bir Audi, galiba sizden kiralanmış."

"Olabilir. Eeee?"

"Bir kontrol eder misiniz lütfen?"

"Neden, ne olmuş ki ona?"

"Arabayı kime kiraladığınızı öğrenmek istiyoruz."

"Bu polisi ilgilendirmez ki, bu işler, bu meslek sırrıdır."

"Arabayı bir cinayet mahallinde bulduk."

"Ayvayı yemiş mi?"

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Taka çökmüş mü?"

"Hayır, bir şeyi yok."

"O halde onu alabilir miyim?"

"Laboratuvarın onunla işi biter bitmez, evet."

"Peki ne kadar zamanımı yiyecek bu saçmalıklar?"

"O arabayı kime kiralamıştınız?"

"Bunun bana günde neye mal olacağını biliyor musunuz siz?"

"Bir cinayet söz konusu, çabuk halledilir."

"Çabuk, çabuk..."

"O arabayı kime kiralamıştınız?"

"Sizinle olsa olsa belalar çabuk olur."

Müfettiş Caregga konuyu değiştirdi:

"Alc andre Padovani, plaka ticareti, çalıntı araba yataklığı, ruhsatsız silah taşımak, Fresnes'de üç yıl, iki yıl oturma izni yasağı."

Kiralayıcının şeceresi böyleydi.

"Gençlik hataları, artık düzgün biriyim."

"Belki Padovani, ama atıp tutmaya devam edersen, düzenini biraz bozacağım."

Müfettiş Caregga ara sıra lafı oturtmasını iyi biliyordu.

"Skulatu," dedi araba kiralayıcısı, "Miranda Skulatu. Yunanlı bir kadın."

COUDRIER: İyi hesapladıysam, Malaussène'e ateş edildiğinden beri elimizde beş ölü var.

VAN THIAN: Çok dostu vardı Malaussene'in...

COUDRIER: Görünüşe bakılırsa, Bercy'deki üç ceset Belleville imzalı.

VAN THIAN: Sudkostik... Olabilir, evet.

COUDRIER: Ya Bakan Chabotte'la genç Gauthier?

VAN THIAN:

COUDRIER: Rica etsem, şu bebeği başka tarafa doğru tutar mısınız?

VAN THIAN: O bir kız, sayın bölüm müdürüm, adı da Verdun.

COUDRIER: Daha iyi ya.

(İhtiyar Thian minik Verdun'ü dizlerinin üzerinde başka tarafa çeviriyor. Çocuğun gözleri komiser Coudrier'den uzaklaşıp ötede, Thian'ın arkasındaki şöminenin üstünde duran sürgündeki bronz Napolyon'un bakışlarına takılıyor.)

COUDRIER: Teşekkür ederim.

VAN THIAN:

COUDRIER:

VAN THIAN:

COUDRIER: Hâlâ kahve içmiyor musunuz?

VAN THIAN: Verdun'e baktığımdan beri hiçbir şey içmiyorum.

COUDRIER:

VAN THIAN: ...

COUDRIER: Bakın hele... bayağı uslu.

VAN THIAN: Harikadır.

COUDRIER: Daha baştan hiç hayali yok... Belki de hayatta bir üstünlüktür bu.

VAN THIAN: Yegâne.

COUDRIER: Canım ben sizi buraya çocuk hastalıklarından konuşmaya çağırmadım. Söyleyin Thian, sevdiği erkeğin intikamını almaya kararlı bir kadın nereye kadar gidebilir?

VAN THIAN: ...

COUDRIER:

VAN THIAN: Evet, en azından.

COUDRIER: Üç isim ve üç ayrı milliyet altında üç araba kiralamış. Arabalarda hiçbir iz bırakmamış ama acentelerde bırakmış. İmzalarken eldivenlerini çıkartmış. Daha emin olsun diye üç yazıyı kontrol ettirdim, aynı. Oynanmış ama aynı. Dış görünüşüne gelince, her defasında tanınmaz halde. Kazma dişli bir İtalyan, asabi bir Avusturyalı, fıkır fıkır, dilber bir Yunanlı.

VAN THIAN: Profesyonel biri...

COUDRIER: Gireceği kılık çeşitleri daha bitmemiştir, tahmin edirim.

VAN THIAN: Saklandığı yerler de...

COUDRIER: Size göre mantıki sonuç?

VAN THIAN: Talion'daki diğer memurların ortadan kaldırılması.

COUDRIER: Benim korktuğum da buydu.

"Onu seviyordum."

Julie bir kez daha yer değiştirmişti. Saint-Honoré sokağında küçük bir oda.

"Onu seviyordum."

Julie ekşi ekşi kokan bir şilteye uzanmış, yüksek sesle söylüyordu bunları.

"Onu seviyordum."

Gözyaşlarını bırakmıştı. Ağlamıyordu, gözyaşlarını bırakmıştı. Şu apaçık gerçek içini boşaltıyordu:

"Onu seviyordum."

Bu sonuca varmıştı. Bunun ne valiyle, ne Benjamin'in "dünyanın yorumlayıcısı" oluşuyla, ne kendi yaşıyla ilgisi vardı, sözde yalnızlık korkusu... Salaklıklar, bahaneler.

"Onu seviyordum."

Kendine dünyanın bütün sebeplerini yaratmıştı. Başlangıçta bir ma-

kale konusundan başka bir şey değildi Benjamin. Şaşırtıcıydı şu günah keçiliği işi. Bunu kaçırmamalıydı. Makaleyi yazmıştı. Ama konu batılamış, Benjamin kalmıştı. Pırıl pırıl. Özetle, onun konusuydu o: Benjamin Malaussene.

"Onu seviyordum."

Onu bir uğrak limanı gibi kullanmıştı. Aylarca ortadan yok oluyor, dönüp onun evinde dinleniyordu. Orayı kendi evi gibi hissedene kadar. O onun uçak gemisi değildi. O onun bağlama limanıydı. O kendisiydi, oydu.

Benjamin şundan başka bir şey değildi artık: şu yok olan konu, içini boşaltan şu kesinlik.

"Onu seviyordum!"

Biri bölmeye vurdu.

"Anladık, onu seviyordun!"

Gauthier hayatı boyunca iyi bir katolik olmuştu. Ve Gauthier iyi bir katolik olarak da ölmüştü. Ensesinde bir kurşunla ama –uzun eğitimine ve kitaplarla sürekli iç içe olmasına rağmen– iyi bir katolik olarak. Rahip bu bağlılığı takdire şayan buluyordu. Ve rahibin genizden gelen sesi bunu Saint-Roch kilisesinde ana sunağa bakan tabutun etrafında toplanan dostlara anlatıyordu. Aile ağlamaktaydı. Arkadaşlar başlarını öne eğiyorlardı. Bölüm Komiseri Coudrier kendi kendine rahiplerin kürsüye tırmanır tırmanmaz neden seslerini o kadar yükselttiklerini soruyordu. Kutsal Ruh genizden konuşuyor olabilir miydi? Başka bir düşünce bağlamında, Bölüm Komiseri Coudrier Talion çalışanlarının öldürülmesine kesinlikle karşıydı. Bu yayınevi gizli gizli J.L.B. yayınlıyordu elbette ama Madam Guyon'a göre Saf Aşk temel sorunsalı üzerine Bossuet-Fénelon tartışmasının yeni baskısını da yayımlıyordu. Böyle bir yayıncı yok olmayı hak etmiyordu. Ancak Bölüm Komiseri Coudrier, Julie Corrençon'un işlere bu açıdan baktığından kuşkuluydu. Saint-Roch kilisesi aile, dostlar, yayıncılar ve polislerle tıklım tıklım doluydu. Bazı kalpler kırık, bazılarıysa hizmet silahlarının ağırlığı altında kabarmış bir haldeydi. Vaziyete rağmen, erkekler kadınları süzmekteydiler. Kadınlar pembe pembe oluyordu. Erkeklerin parmaklarının tetikte olduğunu bilmiyorlardı. Julie Corrençon pekâlâ da ağıt yakan kadınlar arasında bulunabilir, koro çocuğu kılığına girmiş ya da bir günah çıkartma hücrelerinde mevzilenmiş olabilirdi. Hatta belki de mükemmel bir çift kanat ve kilise hukukunu yerine getirmek üzere pompalı bir tüfekte donanmış olarak bir vitraydan fırlardı. Müfettişlerin parmakları karıncalanıyor, gözleri kararıyordu. Bazılarının meslek yaşamlarında sevdalı kadınlarla işleri olmuştu, bunlar kurşun geçirmez yelek giymişlerdi. Bu kız intikam alanını taramadan durmayacaktı. Kimseye acımayacaktı. Manevra alanı genişti. Nüfuz etme gücü yüksek 22'lik bir mermi erkeğini havaya uçurmuştu. Bunun için teşekkür etmezler size, kadınların çok zor unuttukları şeylerdir bunlar. Talion Yayınevi çalışanlarına yakın koruma patronun emriydi. Ve gözler kadına benzeyen ne varsa onun üzerinde.

Öteki korumalar da kendiliğinden polislerle birleşmişti: Ragbici Calignac'ın on dört adamı yürüyen bir kale oluşturmuştu. Sanki bir Kelt

büyücüsü tarafından ömür boyu birbirlerine kenetlenmiş bir insan kargaşası. On beşli tedirgin bir yengeç gibi bir oraya seğirtiyordu bir buraya. Bu da Calignac'ı öfkelen diriyordu. Duaları daha hafif çıkıyordu. Gauthier'ye en iyi sonsuzluk dileklerini yollamak için şöyle yarım bir açılışa ihtiyacı vardı. Yassı bir balon gibi arkadaşlık hisleri. Calignac Gauthier'ye koruyucu bir şefkatle sarılmıştı. Calignac Malaussène'i de severdi. Ragbiyle ilintisi olmayan her şey ona allak bullak edici bir kırıl ganlıkta görünürdü. Ne Malaussène ne de Gauthier ragbi oynardı... ve işte olanlar. Calignac aptal değildi; bunun hiçbir ilgisinin olmadığını biliyordu ama gene de... gene de.

Genç Gauthier toprağa veriliyordu. O kâğıt çocuğu bir tabuta yatırmışlardı: serpmec⁷ Kutsal su yağıyordu: serpmec. Kutsal Üçlü adına: serpmec. Bununla birlikte, Direniş sırasındaki kahramanlıklarının zehirli bir madalya içinde taşınmasına izin verdiğiinden başka bir silahı yoktu Loussa de Casamance'ın. Monte Cassino'dan canını kurtarmış bir zenciydi kendisi. Haksız yere de olsa âşık bir kadının kurşunlarıyla devrilmek hiç ummadığı bir ölüm gibi geliyordu ona. Loussa de Casamance vatanına hizmet etmeyi reddediyordu. Vatanı onu, merhum Mareşal Juin'in kimliğinde, zaptedilmez bir kalenin hâkim olduğu şirin bir İtalyan tepesinde canını vermeye yollamıştı. Ön safta zenciler. Vatanın, barış zamanı gelince bağımsızlık taleplerinden rahatsız olduğu felah avcı erleri. Vatan, o tepeden canlı inebilenleri bir sabah Setif'in tozlarına yatırmıştı: makineli tüfek atıcıları. Aynı gün, Casino'lu çocuklar kalenin –savaş orada yuvalanmadan önce önemli bir dua ve ziyaret yeri olan– hâlâ sıcak enkazı altında sonu gelmeyen ceset kafalarıyla oynamaktaydılar. Loussa vatana layık olmak istemiyordu. Loussa yalnız kadınlara layık olmak istiyordu. Birkaç kadın sevmişti. Hepsini de tutkuyla. Hepsi de hoştu. Julie Corrençon'dan bir kurşun, kadınların görevi olduğuna inandığı şeylerin en hafifiydi. Üstelik bu Malaussène'i eğlendirirdi. Loussa ile Malaussene birlikte çok eğlenmişlerdi. Bu oğlan Loussa'nın yaşamına yirmi yıl geç girmişti, işte şimdi de erkenden çıkıp gidiyordu. Ama çalışma arkadaşlıkları süresince gerçekten de iyi eğlenmişlerdi. Gene de, Loussa samimiyeti ileri götürmemişti. Malaussene'i görmek için evine bir defa bile gitmiş değildi. Onlar ancak Tallyon'un koridorlarında karşılaşırlardı. Matraklığa bu kadarı yetiyordu. Loussa ile Malaussene arasındaki bu samimi şakalaşmalar nereden geliyordu? Belki ortak kitap tutkularından, özel bir aşk, onların aşkı, serserice bir aşk. Kitapları serseriler gibi seviyorlardı. Bir kitabın bir haytayı yola getirebileceğini hiçbir zaman düşünmemişlerdi. Üstelik, kitapların başkalarının insanlık yanılısamalarını doğrulaması çok eğlendirirdi on-

lan. Ama kitapları seviyorlardı. O yanılısma için çalışmayı seviyorlardı. Gene de delici gücü yüksek, uzun namlulu 22'liğin kurşunlarının kesinliği içinde didinmekten daha eğlenceliydi... Hem sonra, efkârlı zamanlarda, en güzel kütüphanelerin en güzel top tüfek satıcılarının evinde olduğunu söyleyerek, her zaman için teselli bulma olanağı da vardı. Loussa ile Malaussène sık sık efkâr dağıtırlardı kendi top tüfeklerinin arkasında: 13.5 kalibrelik Sidi-Brahim şişelerinin.

Genç Gauthier yükselmeye başlamıştı. Dört çift bacak tabutu tahtasından itiyordu. Tabut ana yoldan öyle ufki bir vakarla çıkıyordu, geçerken başlar öne eğiliyordu. Kalabalıkları, fareli köyün kavalcısı gibi peşinden sürüklüyordu. Önce ailesi, arkadan arkadaşları, sıralar kapılıyor, sağlığında hiç de insanları sürükleyen biri olmayan küçük Gauthier'nin arkasından yürünüyordu. Loussa Isabelle'in önüne geçmeye dikkat etmişti. Corrençon'un Isabelle'i öldürmesini istemiyordu. Talion çalışanlarının (Malaussène'in açık açık) Kraliçe Zabo dedikleri ama Loussa için, Casamance'lı zenci için asla Isabelle'den başkası olmayan Isabelle, çocukluklarının en hatırlanmayacak zamanlarından beri kitaba ruhun vazgeçilmez döşeği olarak bakan şu küçük yazı satıcısı kadın. 54 Haziranında bir öğleden sonra, Dien Bien Phu'nun düşmesinden hemen sonra (Loussa bu hikâyeyi Malaussène'e anlatmıştı) Isabelle onu bürosuna çağırılmış ve şöyle demişti: "Loussa, Çin Hindi'ni kaybetmiş bulunuyoruz, Güney Doğu Asya'yı terk edip gelip buraya, Paris'e yerleşmeleri için Çin diasporasına yirmi yıl tanıyorum. O halde sen bana çabuk tarafından Çince öğretecek ve edebiyatlarında önemli ne varsa bana çevirteceksin. Geldiklerinde, kitapları onlardan önce gelmiş ve döşekleri serilmiş olacak." (Ve Loussa bardağını Benjamin'e doğru kaldırırken kararını vermişti: "İşte bu yüzden beni devamlı Çince patlatırken duyuyorsun, akıllım. *Ganbei!* Şerefe!")

Yoo, Malaussène'e karşı dostluğu ne olursa olsun, Loussa Julie'nin Isabelle'ini haklamasına izin veremezdi. Loussa kıyımın başlangıcından beri tek Sidi şişesine elini sürmemişti. Bütün reflekslerini geri kazanıp kendini Isabelle'le Julie'nin arasına atmayı, zamanı gelince de... can vermeyi planlıyordu, her zaman dilediği gibi: bir kadın için – ve mutluluğun katmerlisi, bir kadın tarafından!

Saldırı kim varsa hepsini şaşırttı. Bir kadından değil, havadan geldi. Gauthier son taksisine bindirildiği sırada, Calignac sol omuzunun patladığını hissetti. Bütün herkes sesi işitmişti. Calignac'ın etrafı sarılıydı. Yakından ateş edilmiş olamazdı, bir tünekten mıhlamışlardı onu. On dörtlü ekip onu hemen yere yatırdı.

"Bırakın ulan beni, kimmiş bu, görmek istiyorum."

"Eğer kıpırdarsan, g... kurşunu yersin."

Üzeri daha tamamen örtülmemişti ki, ikinci bir kurşun baldırını del-
di. Solaçık Lamaison bir hamlede kanlı baldırına bir planjon yaptı.

"İyi nişan alıyor, kaltak!"

Calignac filan yok. Saint-Roch'un merdivenlerinde ayakta tek kul
yok. Herkes birbirinin üstünde. Loussa Isabelle'in üstünde.

"Elli yıldır bunun için yanıp tutuşuyordun... itiraf et."

"Kıpırdama."

Herkes yatmış. Bir tek ölü hariç. Bir başına bırakılan küçük Gauthi-
er furgondan aşağı kaymıştı. Kutusuyla kalabalığın tam ortasına dikil-
mişti yiğitçe.

Gökyüzü bir an duraksadı.

Duraksaması felaketi oldu.

Yere yapışmış insanlar arasından çift başlı bir varlık fırladı. Kızgın
bir bebeğin başıyla ikizlenmiş, munis bir Ho Şi Min suratı vardı. İki ya-
na ayırdığı bacaklar üzerinde sımsıkı mevzilenmiş, alamet bir Manhu-
rin'i doğrultup şarjörü sistemli olarak bir çatı odasının penceresine bo-
şaltıyordu: karşıdaki bina, altıncı kat, sağdan üçüncü pencere. Sırtına
bağladığı bebek ona hedef gösterir gibiydi sanki. Bebeğin kulaklarında
profesyonel timpani çalgıcılarını aniden patlayan seslerden koruyan
keçe tamponlardan takılıydı. Odanın camları tuzla buz oluyor, pencere
kasaları kıymıklar halinde parçalanıp dağılıyordu. Thian tek hedefe
doğru nişan alan Meksikalı bir idam mangası gibi ateş ediyordu.

"Affet beni Julie." Thian Julie'yle konuşa konuşa tetiği çekiyordu.

"Sonradan daha iyi hissedeceksin kendini."

Thian dul olmanın acısını bilirdi. Zamanında karısı koca Janine'i
kaybetmiş, Janine'in kızı, Thian'ın tıpkı Verdun gibi deri bir kayışla ta-
şıdığı Gervaise Thian'ı Tanrı için terk etmişti: rahibe olmuştu. O za-
manlar, Thian bir Meksika mangasının gelip çektiği işkenceye bir son
vermesini dilemişti.

"Hayat aşkın ölümünden sonra uzun bir can çekişmedir."

Thian hayırlı bir iş yapmak için ateş ediyordu Julie'ye. Birer birer
öteki polisler de ona katıldı. Aynı duygularla hareket etmiyordu ki on-
lar. Thian aslında seve seve tepelerdi hepsini. Ama şarjörü boşalmıştı.

Şimdi iri yarı birisi sakın sakın koşarak caddeden karşıya geçiyor-
du. Kürk yakalı bir havacı montu vardı üstünde. Binaya daldı. Servis
merdiveni tırmandı. Dışardaysa, Bölüm Komiseri Coudrier, 13 vendé-
miaire⁸ 1795 günü, aynı kilisenin merdivenlerindeki genç Buonaparte
misali, ateşkes emrini veriyordu.

V

İPLİĞİN BEDELİ

*Yaşam artık bir pamuk ipliğine bağlıysa,
o ipliğin ne fahiş bir bedeli vardır!*

"Öyle dedi! Onu duydum!"

Jérémy bisturiyi doktor Berthold'un gırtlığına doğrultmuştu.

"Bırak şunu Jérémy."

Ama bu defa, Clara'nın tatlılığı da fayda etmiyordu.

"Pışık, bırakmayacağım işte. Benjamin'i makineden çıkartacakmış,

öyle dedi."

Duvara yapışan doktor Berthold bunu söylediğine pişman olmuş gibiydi.

"Çıkartmayacak."

"Evet, gırtlığını kesersem, yapmayacak!"

"Jérémy, dur."

"Şu Marty enayisi Japonya turnesi için gider gitmez onu makineden çıkartacağız,' dedi."

Bu tastamam doğrudu. Doktor Berthold Jeremy'nin ağabeyi Malaussene'i solunum cihazından çıkarmak için doktor Marty'nin gitmesini bekliyordu. Doktor Berthold'u buna iten nedenler basitti: Doktor Marty'yi sevmiyordu.

"Jérémy, lütfen..."

"Şu kadınla, şurdaki koca kızıbokluya söyledi bunu."

Jérémy küçük baş hareketleriyle bluzundan daha beyaz bir hemşireyle hemşireden daha beyaz, koca bir kızıbokluyu işaret ediyordu.

"Bir kıpırdarsanız, birine haber vermeye kalkarsanız, yaparım!"

Berthold'un asistanlarıydılar. Kıpırdamıyorlardı. İçlerinden, kimseye asiste edilmeyen bir meslek araştırıyorlardı heyecanla.

"Jérémy..."

Clara öne doğru bir yarım adım atmaya yeltendi.

"Sen de kıpırdamayacaksın."

Kız öylece kala kaldı.

"Kapıyı kapat."

Kendi başlarına kaldılar.

Bu Malaussene meselesi Berthold ile Marty arasında uzun tartışmalara yol açmıştı.

"Bu adam ölü, klinik olarak ölü!" diye bas bas bağıırıyordu Berthold.

Marty kabule yanaşmıyordu.

"Ben onu tıpkı senin kadar öldüğü zaman cihazdan çıkartacağım Berthold, daha önce değil."

Marty de Berthold'u sevmiyordu ama bunu bir saplantı haline getirmiyordu.

"Haydi Marty, lanet olsun: merkezi sinir sisteminde düzelmesi olanaksız zedelenmeler, bütünüyle yapay solunum, tüm reflekslerin kayboluşu, beyin elektrosunda hiçbir işaretin görünmemesi, daha ne lazım ki size?"

"Hiçbir şey," diye düşünüyordu Marty, her şey ortadaydı, gerçekten de Malaussene ölmüştü.

"Sessizlik, Berthold, bana sessizlik lazım."

"Sessizliğime fazla güvenmeyin, Marty, yatakları bitki yetiştirmek için kullanmak ha, bunu öğrenecekler, dostum, öğrenecekler!"

Berthold'un kanında vardı bu.

"Gerçekten de, ilk defa birine bir şey öğretmiş olacaksınız."

Berthold olağanüstü bir cerrahtı. Ama profesör olarak, amfileri şiddetli bir tifüs kadar kesin biçimde boşaltmaktaydı.

"Sizden nefret ediyorum, Marty."

Birbirlerinin karşısına dikilmişlerdi. Öfkeli uzunla sakın kısa.

"Sizi seviyorum, Berthold."

Marty en almaz denen kafalara bile girmeyi biliyordu. Dolup taşan amfiler, konferans turneleri, dünyanın dört bir yanından yardım çağıruları. Onu dinleyen doktor olmaya karar veriyordu. Hastaları şanslıydı.

"Beyin ölmüş, Marty!"

Berthold'un titreyen parmağı solunum cihazı altındaki Malaussene'i işaret ediyordu.

"Geçkin koma!"

Berthold ansefalogramı gösteriyordu. Altında hiçbir şey olmayan bir ufuk çizgisi.

"Troçki'yle Kennedy ondan daha iyi durumdaydılar!"

Marty içinden aynı fikirdeydi. Gene de pes etmiyordu.

"Süreğen koma, Berthold, kronik bitkisel durum, tamamen canlı."

"Aa elbette! Peki bunu nasıl kanıtlamayı düşünüyorsunuz?"

İşte sorun da buradaydı. Bütün klinik bulgular şu açık gerçeği doğrulamaktaydı: onarılmaz zedelenmeler. Malaussene'in işi bitikti. Aksini kanıtlamak Lazarus'u bir kez daha diriltmek demek olacaktı.

"Şu anda ne yapmak üzere olduğunuzu biliyor musunuz, Marty?"

"Şu anda sizin nezlenizi kapmak üzereyim, burnunuzu silin ve benden uzakta durup konuşun, rica ederim, yönetmelikteki üç adım öteden."

"İyileştireceğim diye her yolu zorluyorsunuz! O yatak belki de sizin hatanız yüzünden bir köşede can vermekte olan başka bir hastanın işine yarayabilecekken, büyüklük saplantınız sizi şu et parçasına hava basmaya sürüklüyor!"

"Berthold, kafamı ütülemez devam ederseniz, uzun sürmeyecek, o yatağı kullanan siz olacaksınız."

"Nee? Tehdit mi? Fiziksel! Sizden mi? Bana ha!"

"Bir teşhis desek daha doğru olur. Hastama dokunmayın. Anlaşıldı mı?"

Orada kesmişlerdi. Geçici olarak. Bir raundluk gözlem. Bu devam edemezdi. Aslında Berthold onun şu Malaussène'ini solunum aygıtından çıkarabilirdi. Marty'nin de buna söyleyecek pek bir şeyi olmazdı. İhtiyatlı olmak gerekiyordu. Bir kez daha, hekimlikten başka bir şeyler yapmak. Profesör Marty scooter'ının tepesinde Parisli otomobil sürücülerinin arasından kayıp gidiyordu. Berthold cesaret edemezdi belki. Birbirine kenetlenmiş güreşçiler gibiydiler. Marty onu sağ taşağından yakalamıştı ama Berthold da onun solunu dişlerinin arasında sıkıyordu. Berthold her zamanki gibi kompleksinden rahatsızdı ve her zamanki gibi, Marty bir hasta için endişe ediyordu. Hasta fazlasıyla hapyutmuştu, sadece, gelin görün ki, bu herhangi bir hasta değildi elbette, Malaussène'di. Kırmızı ışık, yeşil ışık. Bir hasta asla herhangi bir hasta değildir kuşkusuz ama Malaussène Malaussène'dir. Scooterli ya da değil, bütün trafik tıkanıklıkları açılıp Marty'ye yol verirdi: bu tuhaf tekrarlamaların içine sıkışıp kalmıştı. Bundan iki yıl önce lisesinde çıkan yangında bildircin kebabına dönen Jeremy Malaussène'i kurtarmıştı. Ertesi yıl, Yahudi usulü sazan dolması gibi doldurulmuş Julie Corrençon'u kurtarmıştı... Şimdi de beyinde bir tünelle, bizzat Malaussène'i getirmişlerdi önüne. İnsan ne kadar aldırılmaz görünse de, sonunda bazı hastalara bağlanıyor. Marty, bu aileyi bir arpacık ya da sindirim bozukluğu yüzünden onu rahatsız etmekle suçlayamazdı. Apandisit sancısı çektiklerinde, kendi ameliyatlarını kendileri yapardı bunlar. Ve işte Malaussène'i ona getirmişlerdi. Jeremy en önde olmak üzere.

"Doktor, ağabeyimi kurtarmalısınız."

Bütün aile. Kuşkusuz anne hariç. Onun yerine, Yasmina dedikleri şişman bir Arap kadını. Ve ak sakallı ihtiyar Ben Tayeb.

"Bu benim oğlum Benjamin."

Hastaneyi istila etmişlerdi. Gelişlerini ne kadar polis sireni varsa, onunla ilan etmişlerdi.

"Bir şeyler yapabilir misiniz?"

Bele oturuk takım elbiseli ve şahin profilli bir Arap genciydi ilk soruyu soran.

"Oğlum Hadouch," diye açıklamıştı ihtiyar.

Hep birlikte koridorlarda acil servisin ameliyathanesine doğru koşmuşlardı.

Şansları vardı, Berthold oradaydı.

Marty ile o tekkelimle etmeden işe koyulmuşlardı.

Berthold pis herifin tekiydi ama Paris'te onun üzerine bir başka bıçak daha yoktu. İnsanın iç organları alanında tam bir dâhiydi. Cerrahi Marty'nin uzmanlık alanı değildi ama Berthold'a yardım etmek için hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Uslu uslu yanında dururdu onun. Aletleri uzatırdı. Gözlerine inanamazdı. Bu adamın parmakları, iş başındaki insan zekâsıydı. İki adam tek başlarına çalışırlardı. Ameliyat maskelerinin altında, sofralarında bir başkasına tahammül edemeyen gerçek gurmelerden birinin yüzü olurdu. Görünüşte onurlu bir banş. Gerçekteyse, o çok ayrıcalıklı anlarda her birinin kafasından geçenlerde sempatiye pek de fazla yer yoktu. Marty'nin şaşkın gözleri önünde, Berthold içinden "Şunun ... öyle bir koyacağım ki," derdi. Berthold, Marty'nin hayranlığını kıskançlık sanıyor, bu da bistorisini kanatlandırıyor. Basit bir adamdı. Marty'nin hayranlığına gelince, tıp alanındaki ruh hallerinin çoğu gibi insanlığın geleceğiyle ilgiliydi. Klinik gerzeklik sınırındaki bir salaklık abidesinin, cerrahi müdahalede böyle bir ustalık göstermesi, ameliyat ettiği organizmaların tepkisi konusunda böylesine kesin sezgilere sahip olması Marty'yi bilimsel merakın uçurumlarına daldırıyordu. Bu nasıl *mümkün* olabilirdi? Burada türün bir gizi saklı olmalıydı. Marty oldum olası bu gizin peşindeydi. Ta ilk gençliğinden beri, görülmemiş dehşet nesnelere bulmak için antikacılara koşar gibi, budala dâhiler koleksiyonu yapmıştı. Berlin Filarmoni orkestrasında bir birinci keman, dünya şampiyonalarında iki defa finale kalan büyük bir satranç ustası, Nobel ödüllü bir bir nükleer fizikçi keşfetmişti, tartışılmaz ama gene de, en kalın kafalı salağın bile yanlarında karmaşık bir zekâ olarak kabul edileceği üç deha. Bugün de: Berthold! Bu raslantılar Marty'yi sevince boğuyordu. Hiç kuşku yoktu ki doğanın nöron torbasında birden fazla numara saklıydı. Doğa kendini kendine karşı savunarak eğleniyordu. Bütün umutlar serbestti. Marty efkârlı anlarında mesleki iyimserlik baterilerini bu gerçekle şarj ediyordu. Berthold, Marty'nin jokeriydi.

Kısacası, Berthold ve Marty Malaussène'in kafasını açmışlardı. İçeri bakmışlardı. Birbirlerine bakmışlardı. Tekrar kapamışlardı. Berthold solunum aygıtını kapatacak gibi bir hareket yapmıştı. Marty onu durdurmuştu.

"Evet?"

Bekleme salonunda toplanan bütün horanta Jérémy'nin ağzından aynı soruyu sormuştu.

"Hemen söylemek daha doğru olacak, Jeremy, hiç umut yok."

Marty konuya açık açık girmeyi uygun bulmuştu.

"Makineden çıkaracak mısınız onu?"

Ezeli soru.

"Sizin onayınız olmadan değil."

Malaussène'in hemşire olan kız kardeşi Louna durumun noktası noktasına anlatılmasını istemişti.

"Gerçekten işi bitti mi?"

Marty kısa bir an için Clara'ya baktı, sonra kızın o solgunluğuna rağmen ağzından kaçırıldı:

"Beyinsel olarak ölü."

"Bu ne demek?" diye sormuştu biri.

"Solunum aygıtının devreden çıkarılması halinde tam bir ölüm," diye açıklamıştı Louna.

"Saçma!"

Thérèse. Thérèse'in buz gibi iskeleti. O geride duruyordu. Yerinden kıpırdamamıştı. Sadece şöyle demişti:

"Saçma!"

En küçük bir heyecan belirtisi yoktu.

Ve eklemişti:

"Benjamin doksan üç yaşında yatağında ölecek."

Kırmızı ışık-yeşil ışık. Profesör Marty debriyaja bastı, scooter şöyle bir sıçradı. Thérèse... Thérèse'in müdahalesi olmasa, her şey ne kadar basit olurdu. Marty tam olarak gizli bilimlerin bir sempatizanı sayılmazdı. Döner masalar, yıldız takımlarının sürekli devrimi, el falından hayatın anlamını çıkarmak, bütün bu laf salataları onun akıl tüylerini diken diken ediyordu. Kristal kürelere ancak trabzan başlıklarına sımsıkı oturtulmuşlarsa tahammül edebilirdi. Çocukların kış üstü düşmelerini önlerdi, hepsi o kadar. Bununla birlikte, bununla birlikte, Berthold'a yanıt

olarak Malaussène'in süreğen komaya, kronik bitkisel hayata girdiğini ve o cesedi "tamamen ayrı canlılar" sınıfına dahil ettiğini söylerken, Marty Thérèse'i düşünmüştü. "Aa öyle mi! Peki nasıl kanıtlamayı düşünüyorsunuz bunu?" Marty'nin tek kanıtı Thérèse'di. Verebileceği tek yanıt: Thérèse'di. Susup kalmış, Berthold da bir puan kazanmıştı.

Çünkü Marty, Thérèse'i eylem halinde görmüştü. Üç kez. Üç yıl önce onun bir suikastı haber verdiğini duymuş, gerçekten de söylenen gün, olay saniyesi saniyesine gerçekleşmişti. Ayrıca geçen yıl onun, sanki geleceği önündeymiş gibi bir ihtiyarı kaydırırcasına ölüme taşıdığını görmüştü. Kırmızı ışık. Thérèse kurşun yiyen, buna rağmen ve üstelik ölmeyi çok isteyen ihtiyar Thian'ı da diriltmişti. Gene trafik sıkışıklığı sıkıntısı. Marty, Thérèse'in yanında kendini Comendador heykelinin karşısındaki Don Juan gibi hissediyordu. "Bunda anlayamadığım bir şeyler var ama ben sonsuza kadar doktor olarak kalacağım."

Scooter aniden sola saptı ve tıkanıklıktan uzaklaştı. Marty Belleville'e doğru ilerliyordu, Marty Malaussène'lere gidiyordu, Marty o kızla baş başa verip ona bu kez yapılacak hiçbir şeyin kalmadığını, ağabeyinin işinin bittiğini, topyekûn bittiğini, yıldızların def olup gidebileceklerini ve buzdolabı Thérèse'in şu ölümlü dünyaya yatırım yapsa ve ayakları yere bassa daha iyi edeceğini söyleyecekti. Eğer bir kurşun bir beyinde küçük bir kaşığın bir denizkestanesi kabuğunda yaptığı işi yapmışsa, insanın adı Thérèse Malaussène de olsa, kıyma haline gelmiş etin tekrar biftek olarak ortaya çıkması için hiç, kesinlikle hiç şans yoktu.

"Selam doktor, bizimle bir şeyler atıştırmaya mı geldiniz?"

Kapıyı Jérémy açmıştı. Oğlan parlıyordu ve eski hırdavatçı dükkânı kesif kuskus kokuyordu. Marty'nin, burada herkesin, Thérèse sayesinde, sanki ağabeyleri Benjamin Saint-Louis hastanesinde hafif bir bronşitten yatıyormuşçasına yaşadıklarını anlaması için bir saniye bile gerekmemişti.

"Bu arada, Julius'un sarası tutmadı."

"Ben de karabasan görmedim," diye ekledi pembe gözlüklü ufaklık. İşaretlere bel bağlamışlardı.

Clara bile gülümsüyordu Marty'ye. "Hamileliği için endişeye gerek yok," diye düşündü Marty.

Marty Thérèse'le yüzleşmekten vazgeçti, köpeğin salyalı kafası kucağında, kuskusunu tıkindı, ve Japonya'ya yapacağı konferans turnesini öne almaya karar verdi.

Ertesi gün, her şeye rağmen Berthold'un nezdinde bir uzlaşma zemini bulmaya çalışmıştı. Malaussene'i makineden çıkartmamaya ikna için onu *Leylak Bahçesi*'ne davet etmişti. Başka türden ne zorlu iddialar kazanmış Lenin'in masasına oturmuşlardı.

"Dinleyin, Berthold, Malaussene'i aygıttan çıkarmayın, o iyileşebilir."

Tabaklarında bir Gaskonya ciğeri, kadehlerindeyse bir Sauternes şarabının ışıltılı kehribar rengi vardı.

"Kanıt?" diye sordu Berthold, ağzı dolu dolu.

"Kanıtım sizsiniz, Berthold."

"A öyle mi?"

Berthold Sauternes şarabını sanki zorla ikram ediliyormuş gibi içiyordu.

"Siz dâhi bir cerrahsınız, Berthold."

"Bu doğru. Şu ciğer ezmesini uzatın bana."

"Tanrım, ezme," diye düşündü Marty, "beş para etmez bir ciğer işte."

"En büyük sizsiniz."

Berthold onaylayarak kadehini doldurdu ve boş şişeyi geçmekte olan bir garsona doğru uzattı.

"Siz bir telgraf direğine beyin ameliyatı yapsanız," diye devam etti Marty, "direk bile Edison'un zekâsına kavuşurdu."

"Malaussène'le ne ilgisi var?"

"Basit, Berthold: sizin çapınızda bir avanak böyle mucizeler yaratabiliyorsa, doğada her şey mümkündür ve Malaussene de iyileşebilir."

Sauternes kadehinin içindekiler Marty'nin kafasının tam üstünden geçip, yüzyılın skandalını yaratmış olan köşesine çekilmiş bir gerçeküstücünün üstüne iniş yaptı.

Marty'nin valizi hazırды. Kanbilimi üzerine araştırmalarının en son sonuçları kafasında düzgün bir şekilde sıralanmıştı. Fazla zamanı yoktu ama gene de hastaneye şöyle bir uğramaya karar verdi. Orada Berthold'u, elindeki bisturiyle onu tehdit eden Jérémy tarafından duvara yapıştırılmış bir halde buldu. Odayı geçti, bisturiyi çocuğun elinden alıp okkalı tarafından iki tokat aşk etti. Sonra Berthold'a:

"Her şey bir yana, belki de size lazım olan gerekçe buydu."

İçi rahatlamış olarak Japonya'ya hareket etti. Berthold Malaussène'i makineden çıkartmayacaktı.

Müfettiş Caregga altıncı katın koridoruna gelmişti ve Bölüm Komiseri Coudrier'nin Saint-Roch kilisesinin önünde ateşkes emrini verdiği anda malum kapının tam önünde bulunuyordu. Müfettiş Caregga'nın yüzünde bir hayranlık mimiği belirdi. Patron adımlarının temposuna güvenmişti. Caregga Saint-Honoré sokağından geçmiş ve hızı kesilmeyen adımlarla altı katı tırmanmıştı. Otomatik o tam kapının önüne geldiği anda kesildi. Buna şapka çıkartılır! Caregga başka bir patronla çalışmak istemezdi. Duvara yapışmış, elinde silah, artık kapının açılmasını bekleyecekti.

Caregga Julie Corrençon'u vurmak istemiyordu. Önce, o bir kadındı. Sonra, o Malaussene'in kadınıydı. Caregga patronunun Malaussène'e duyduğu sempatiyi paylaşıyordu. Üç yıl önce onu linç edilmekten kurtarmıştı Malaussène. Geçen yıl masum olduğunu kanıtlaması için müfettiş Pastor'a yardım etmişti. İyi bir polis olmak için Malaussène iyi bir nedendi. Hayır, Caregga onun kadını öldürmeyecekti. Kaldı ki, Corrençon'un yaptığı erkeğinin intikamını almaktan ibaretti. Caregga genç bir güzellik uzmanına âşıktı, Carole'a. Caregga'sı elinden alınacak olsa, Carole Paris'i ateş ve kana boğmayı başarabilir miydi? (Belki ama sabah saat on birden erken olmaz. Carole geç kalkardı.) Caregga odada neler olup bittiğini dinledi. Kuramsal olarak, Corrençon eğer ölmediyse, ortalığın yatışmasından yararlanarak kapıyı açıp koridordan kaçması gerekiyordu. O yaylım ateşleri bunun içindi. Tetikçi ininde yüzü koyun yere çivileniyordu. Ne pencerede görünebilir ne de tavandan seken kurşunlar yüzünden kapıya yaklaşabilirdi, tabii bu arada bir ekip de çıkışı tutuyordu. Caregga tek başına çalışmayı seviyordu. Ekibi, kendisiydi. Ve çıkışı tutmaktaydı. Corrençon görünecek olursa, onu vurmaya çalışacaktı. Belki bir çelme ya da kelepçe, bu da kızın silahını hangi seviyede tuttuğuna bağlıydı. Olasılıkla Thian onu öldürmüştü. Caregga Thian'ın ateş ettiğini görmüştü. Thian son günlerde yeniden atış talimlerine başlamıştı. Bu Polis Evi'nin eğlencesi olmuştu. Ağaç tepesinden düşen bir maymun gibi ona asılan o yumurcak yüzünden elbette ama aynı zamanda atış biçiminden de. Yumurcak olmasa da, Thian talim ederken Ev'in bütün büroları boşalıyordu. Hiç kimse onun gibi ateş edemezdi. İhtiyar Thian'ın geçişinden sonra hedef tahtasından ge-

riye etrafında kartonuyla tek bir delikten başka bir şey kalmıyordu. Bu adam tek başına atıcı, silah, kurşun ve hedefti. Bu hafiften sırtını ürpetiyordu insanın. Hele süratten hiç bahsetmeyelim. Elleri bomboşken, göz açıp kapayıncaya kadar silahını kapıyor, göz açıp kapayana kadar şarjörünü boşaltmış oluyordu. Üstelik müthiş kalibrelerle. Kendinden 350 defa daha ağır. Kolu titremiyordu. Onun yerine silahın geri tepişini gizemli bir güç karşılıyordu. Elbette bir tik gibi üzerine yapışan o küçük veletle bu daha da etkileyici hale geliyordu. Thian bebeği dev bir sinek kafasına benzeten kulaklıklar imal etmişti. Onu Holster'ini kapatan bir omuz kayışı içinde her yere sürüklüyordu. Öyle ki o pürhiddet bakışlı velet Thian'ın silahını adeta sarıp sarmalar gibiydi. Thian silahı kılıfından çıkarmak için sol elinin kısacık bir hareketiyle çocuğu yana itiyordu. Öteki elin silahı çıkartıp hedefi nişanlaması için geçen zamanda çocuk Thian'ın etrafındaki turunu tamamlamış oluyor, nişan çizgisine dikili bakışlarıyla kafası Vietnamlının sağ omuzunun üstünden beliriveriyordu. Orada hazır bulunan bütün polisler belki de D.D.A.S.S.'in aynı görüşte olmayacağını düşünüyorlardı. Bunu düşünmekle kalıyorlardı. Thian'ın ateş edişini seyrediyorlardı. İçlerinden pek çoğu o dönemi yaşayamayacak kadar genç ise de, Dien Bien Phu'nun korkunç bir karabasan olması gerektiği geçiyordu içlerinden.

Odanın en ufak bir gürültü dahi gelmiyordu. Caregga duvara yapıştı, bir an yüzü kapıya dönük ayakta durdu. "Üç deyince, dalıyorum." Üçe kadar saydı, şiddetli bir tekmeyle kilidi kırdı ve kapı üzerine devrilmeden Caregga kendini odanın ortasında buldu.

Oda boştu. Beyrut'ta bir bina gibi altı üstüne gelmiş ama boş. Boş ve kan revan içinde. Kırılan pencere camlarında kan damlaları parıldıyordu. Duvardan iki parmak çıkmıştı. Evet, Thian'ın kurşunu bir elin ayasını parçalamış ve iki parmak duvara yapışmıştı. Parmaklar alay eder gibi zafer işareti yapar haldeydiler. Şu gerçektir, oda boştu. Yerde sürünen üç kadın peruğu ("Peruklar," diye düşündü müfettiş Caregga, "yanılmamışım.") ve bir dürbünlü tüfek enkazı dışında. Ortadan kopmuş yüksek güçlü bir karabina. Bir 22 Swinley. Parmaklar tüfeği tutan ele ait olmaydı.

"Ni hao, küçük budala. (Günaydın, küçük budala.)"

Loussa de Casamance Malaussène'i büyük bir sadakatle ziyaret ediyordu.

"Wo shi. (Benim.)"

Her gün saat tam on dokuzda.

"Zhenre! Haore! odan... (Odan ne kadar sıcak...)"

Bir sünger gibi oturuyordu.

"Tianqui hen men dışarda da. (Dışarda da hava ağır.)"

İçinde kalmasın diye soruyordu ona:

"Nin shenti hao ma, bugün? (Bugün nasılsın?)"

Beyin makinesi ona çizginin çöküşü demek olan sonu başı olmayan yeşil bir hatla cevap veriyordu.

"Hiç önemi yok," diyordu Loussa, "*wo hen gaoxing jiandao nin.* (Seni gördüğüme çok memnun oldum.)"

Gerçekten de yatağı boş bulmak hiç hoşuna gitmezdi.

"*Wo tuotong*, benim de (benim de başım ağrıyor), rezil bir başağrısı hem de!.."

Onunla Çince konuşuyor ama iyi niyetle tercüme de ediyordu. Ona Çince öğretmeyi kafaya koymuştu. ("Belleville Çinlileşiyor, küçük budala, galiba uyurken daha kolay öğreniyor insan.. Eğer günün birinde bu şekerlemeden uyanırsan, hiç olmazsa bir işe yaramış olacak.")

"Düşünebiliyor musun, sevgilin hepimizi gebertmeye karar vermiş, senin ölümünden bizlerin sorumlu olduğuna takmış kafayı." Onunla yaşayan bir beyinle konuşur gibi konuşuyordu ama bir ölüye hitap ettiğinden de bir an bile kuşku duymamaktaydı.

"Bak, tamamen haksız da sayılmazdı. Ama bu gene de dolaylı bir sorumluluk, kabul edersin."

Loussa de Casamance mutaassıp biri değildi. Ölülerini küçümsemezdi. Hugo'yla (Victor), ölülerin her şeyden haberleri olan dinleyiciler olduğu inancını paylaşıyordu.

"Senin intikamını alan bir kadın, düşünebiliyor musun! Böyle bir onur bana düşecek değildi ya.

Malaussene yeşil bir çizgiden başka bir şey değildi.

"Ben daha çok uğrunda intihar edilecek bir tipim. İntikamı alınacak cinsten değilim, daha çok cezalandırılacak türdenim, görüyorsun ya!"

Tıp Malaussene'in yerine nefes almaktaydı.

"Senin Julie şimdiden Chabotte'un, Gauthier'nin, ve bu sabah Calignac'ın işini bitirdi. Yalnız Calignac'ın sadece omuz ve bacağı... Gerisi sonraya kaldı. Dostun Thian ona ateş etti ama orada sadece iki parmağı kaldı."

Tıp Malaussene'i besliyordu, gıdım gıdım, damla damla.

"Kendim için korkmuyorum, bilirsin beni, yani haklı bir korku, haydi söyleyeyim, Julie'nin Isabelle'i öldürmesini istemiyorum."

Tıp Malaussene'in sonsuza kadar boş kafatasına bağlanmıştı. Mesajlar göndermekteydi.

"Söylesene, Isabelle için araya giremez miydin? Julie'nin kafasında şöyle ufak bir gezintiye çıksan... olmaz mı?"

Gerçek şu ki, hiçliğe indirgenen ölümler bize her şeyi yapabilirlermiş gibi geliyor.

"Çünkü Isabelle, görüyorsun işte küçük budala, Isabelle... Tanrı biliyor ya, onunla ne çok dalaşmışsınızdır..."

Loussa söyleyeceği sözcükleri arıyordu. Çince sözcükler ve onların Fransızca akrabaları.

"Isabelle... Isabelle, o masumiyettir... yemin ederim sana... Masumiyet, *wawa. yng'er*, bir bebek, parmağının ucuyla bizi tehdit eden mini mini küçük bir kız."

Loussa yüreği ıslak, sesi titrek konuşup duruyordu.

"Evet, Isabelle'in işlediği tek cinayet, onun başına yemin ederim sana: uçsuz bucaksız dünyayı serçe parmağının o ufacık ucuyla tehdit etmesidir. Ne diyorum sana, küçücük bir bebek o..."

Ve o akşam, saat on dokuzu birkaç dakika geçe, Loussa de Casamance dosyayı ilgili kişiye iletmek için en uygun yerde bulunan bir Malaussène'in nezdinde Kraliçe Zabo'yu savunma işine girişti.

"Sana onun hikâyesini anlatmamı ister misin?"

"(...)"

"He mi?"

"(...)"

"Tamam, öyleyse iyi dinle. *Kraliçe Zabo'nun Hikâyesi*. Gölge yazar Casamance'tan.

KÜÇÜK YAZI SATICISI

Kraliçe Zabo'nun Hikâyesi
Anlatan gölge yazar Casamance
 (Konu dışı)

Kraliçe Zabo bir efsane prensesidir, "tek gerçek prenseslerden, küçük budala". Bataktan çıkıp bir kâğıt krallığında hüküm sürmüştür. Okuma tutkusu ona aileden değil çöplükten geçmiştir. Okumayı kütüphanelerden değil, yırtıp atılan kâğıt parçalarından öğrenmiştir. Tahtına, oraya konan sözcüklerle değil maddeyle kurulan Parisli tek yayıncıdır. Onun gözlerini yumup burun deliklerini açışını, bütün bir kütüphaneyi içine çekişini ve küçük koklayışlarla Verger'ler, Van Gelder'ler, ve mütevazı Alfa ordusuyla tıklım tıklım dolu raflarda has Japonca beş cildin yerini buluşunu görmek lazım. Asla yanılmıyordu. Kâğıt parçası, bez, jüt, pamuk ipliği, Manila keneviri, hepsini kokularına göre diziyordu...

Loussa da onunla birlikte oynuyordu. Bu onların gizli oyunuydu. İkiisi Isabelle'in evinde yalnızken, Loussa onun gözlerini bağlıyor, eline parmaksız eldivenler takıyor ve burnuna bir kitap dayıyordu. Isabelle'in bakarak ya da dokunarak ne olduğunu anlayabilmesi olanaksızdı. Sadece burnu konuşurdu onun:

"Bana verdiği şey çok güzel, Loussa, kırpıntı kâğıttan değil, birinci hamur bir Hollanda kâğıdı... tutkalı: Excellence-Tessier... mürekkepse, yanılmıyorsam, mürekkepse... dur bekle..."

Mürekkebin uçucu kokusunu tutkalın kesif hayvani kokusundan ayırıyor, ardından birer birer bileşenlerini sıralıyor, sonunda bir zamanlar bu harika mürekkebi imal eden ustanın adıyla ürünün tam tarihini buluyordu.

Ara sıra saçma gürültüsüne benzeyen o gülüşüyle gülerdi.

"Beni faka bastırmaya kalkıştın akıllım, cilt aynı tarihli değil... Yirmi yıl öncesinden bir deri. İyi numaraydı, Loussa ama gerçekten de başka biriyle karıştırıyorsun beni sen."

Ardından kâğıdın geldiği değirmenin adını, bu harmanı kullanan tek matbaacının adını ve kitabın başlığını ve yazarının adını ve yayın tarihini buluyordu.

Bazen Loussa Isabelle'in parmaklarını konuşutmakla yetinirdi.

Parmaksız eldivenleri çıkartır, burun deliklerini küçük hidrofil pamuk parçacıklarıyla tıkarır. Isabelle'in kâğıdı okşayışını seyre daldı:

"Saman kâğıdı, gözeneksiz, fazla sünger gibi, sararacak, dediğimi göreceksin, seksen yıl sonra yapamadığımız çocukların torunları bu kitabı bulduklarında ayva gibi olacak, sarılık şimdiden ilerlemiş."

Buna rağmen, ağaç elyafından yapılan aşınır kâğıda düşman değildi. Bilgiliydi kuşkusuz ama züppelikle ilgisi yoktu. Kitapların da ölümlü olmasından heyecan duyuyordu. Onlarla birlikte yaşlanıyordu. Asla hiçbir şeyi imha etmiyor, tek bir cildi bile atmıyordu. Yaşayanları ölüme terk ediyordu.

Loussa Malaussène'in başucunda inançla titriyordu.

"Bir cep kitabını bile satmaktan aciz bir kadın seni niye ölüme gönderdin ki? Şu senin Julie'ye anlatmak lazım bunu."

Ama Isabelle'i anlayabilmesi için Julie'ye bundan çok daha fazlasını anlatmak lazımdı. Loussa'nın ona rastladığı geceye dönmek lazımdı. Tekrar otuzlu yıllardaki sıkıntılı günlere, bütün Avrupa'nın açlıktan kırıldığı ama kumaş krallarının, ve kâğıt manyaklarının, yüksek modaevi sultanlarının ve kitapsever prenslerin hiçbir şey olmamışçasına tutkularını giderdikleri bir zamana, az kullanılan taraftaki halkaları karanlık gecelerde çöp tenekelerinde dolaşan bir zincirin iki ucuna dönmek lazımdı.

Oysa o kıtlık günlerinde çöp tenekeleri nadiren dolu olurdu. Çöpe pek az şey atılır, çok daha fazlası çöpten çıkarılır, bu uğurda ölümüne savaşırdı. Bütün savaşlar hep aynı özdeyişten doğmuştur: *Çöp tenekeleri boşluktan nefret eder*. Levallois'da bir çöp tenekesi zaptedilsin. Tuşan tüm Avrupa olur. Bir de savaşlar temiz olsun istenirdi...

Şu İkinci Dünya Savaşının ilk orduları gözler sabit, bilekte kancalar ("Bu kancaların nasıl yaralar açtığını hayatta bilemezsin, küçük enayi..."), çirkef içinde debelenen paçavracı taburlarıdır. Lağımçı mangaları yeraltından fişkirir, ağaran gün yüzeydeki çaputçuları kafada bir sıyrıla, boş çöp tenekelerinin içine domalmış bulurdu. Saint-Denis, Bicêtre ya da Aubervilliers çöplüklerinde girişilen meydan savaşlarının yanında bu dalaşmalar hiç kalırdı. Boka bulanmış heykellerin bir lağımı ele geçirmek, bir çukuru, hammadde işleyen bir fabrikanın girişini, varillerin boşaltıldığı otuz metrelik ray parçasını kontrol etmek uğruna birbirini gırtlakladığı bu hareketsiz savaşlar Stalingrad'ın gerçek bir öngörüntüsü gibiydi.

Savaştan önceki bu savaşın orduları, strateji uzmanları, generalleri,

haber alma servisleri, yönetim kadrosu, bir örgütü vardı. Ve tek taban-
caları.

Kel bunlardan biriydi.

Kel bir maden ocağının patlamasıyla yukarı tükürülmüş bir Polonyalıydı. Kel Isabelle'in babasıydı. Bir daha asla madene girmemeye kararlı Polonyalı bir işsiz. Kel çalıştığı kuyuda Polonya'nın en güzel saçlarını bırakmıştı. Tek tel kalmamış kafasıyla sokakları arşınıyordu. Siyaha karşı duyduğu mesleki korkuyla beyaz bir takım giyerdi. Kel kendisinin kömürden çıktığını bilen tek kişiydi. Başkaları onu düşmüş bir Leh prensi sanıyordu, Doğu'dan gelip taksilerimizi bizden alan şu tiplerden biri yani. Ama Kel taksilerle uğraşmak istemiyordu... Taksi demek enlemesine ocak demektir. Hayır, Kel başkalarının cüzdanından geçiniyordu. Dilenmiyordu, adamın işini bitiriyordu. İşini bitiriyor, soyuyor, harcıyordu sonra yeniden vuruyordu. Bunun sonsuza kadar böyle gitmeyeceğini biliyordu. Aklına daha iyi bir plan gelene kadar vura-caktı. Kumarbaz attığı sayılara nasıl inanırsa, o da kuracağı "plana" aynen öyle körükörüne inanıyordu. Karısı bile bir plan kurduktan sonra, onun bir "plan" kuramaması için hiçbir neden yoktu. Kel'le karısı anlaşarak ayrılmışlardı. Kadın evlerde fahişelik yapıyordu, "planı" buydu işte. Meleklerle düzüşüyordu. Kel katolik olduğundan ayrılmışlardı. Üç oğlanı kadına bırakmış, kızı yanına alıp çekmiş gitmişti. Isabelle babasını üzüyordu. Yaşamdan korkar gibi yemek yiyordu kız: üç öğün hiçbir şey. Çok para harcamak, her şeyi denemek gerekiyordu, en âlâ yemekleri. Kel havyanı çöpe döküyor ve tekrar sokağa çıkıyordu. Isabelle'in çok fazla okuduğu için az yediğini düşünüyordu. Onun için adam vurmaya sokağa her çıkışında, kendi kendine buna bir çeki düzen vermeye söz veriyordu. Ama daha yolda gevşiyordu: küçük kızın sevdiği dergilerle eve dönüyordu. Isabelle'in kendininkine nasıl da benzeyen o muazzam kafasını *Moda ve İşler, Şık Kadın, Biçimler ve Renkler, Siluetler, Vogue...* dergilerine eğilmiş görmeye bayılıyordu. Isabelle modacı mı olacaktı acaba, bir Claude Saint-Cyr, bir Jeanne Blanchot mu? Bunun için yemesi lazımdı. Mankenler bile yemek yiyordu. Oysa Isabelle dergileri, kâğıtları yiyip yutuyordu... En çok da dergilerdeki romanları. Arkası yarınlar Isabelle'in kafasından ardı arkası kesilmeyen kervanlar gibi gelip geçiyordu. Sayfaları kesiyor, bunları birbirine diyor, kitaplar yapıyordu. Beş yaşından on yaşına kadar Isabelle hiç ayırt etmeden, eline ne geçerse okumuştur. Ve tabağı hep dolu kalmıştı.

Faubourg Saint-Honoré'deki bir gece pususunda, Kel "planına" kavuştu. Tweedler giyinmiş, gamsız kedersiz altmışlık bir şişkoyu takibe almıştı. Yumruğunu hazırlıyordu. Ama gel gör ki, Tuileries kemerleri-

nin altında rakipleri avına saldırdılar. Karanlıktan fırlayan iki gölge. Her şeye rağmen tweedli cüzdanını bırakmak istemedi. Paralattı kendini. Suratında bir tekme patladı, kemikleri çatırdadı. Acıdan soluğu kesilen tweedli bağıramıyordu. Kel mesleğe ihanet edildiğini düşündü. Kurtarıcılığa soyundu. İki haytayı birbiriyle tokuşturup dümdüz etti. Boş karavanalar gibi sinek siklet tıfıllar. Sonra tweedli şişkoya kalkması için yardım etti. Adam çeşme gibi kanıyordu. Kel tıkaç koydu tampon yaptı ama ötekinin ağzından bir tek laftan başka bir şey çıkmıyordu:

"Loti'm, Loti'm benim..."

Midesinden kan pıhtıları geliyor ve o bunların arasında sadece şunu söylüyordu:

"Loti'm..."

Başka türlü bir ıstırapla ağlıyordu:

"Orijinal bir baskıydı, Mösyö..."

Kel hiçbir şey anlamıyordu bundan. Tweedli gözlüklerini kaybetmişti. Kaldırımına uzandı. Kendi kanında yayılan bu herif de neyin nesiydi? Kaybolmuş gibi eliyle yokluyordu:

"Japon emperyalı⁹..."

Saf bir maden ocağı ürünü olup, gece gaspçılığına terfi eden Kel karanlıkta iyi görürdü. Ötekinin aradığı şeyi buldu. İki yüz metre kadar ileriye fırlamış küçük bir kitaptı bu.

"Ah! Mösyö... Mösyö... bir bilseydiniz..."

Tweedli minik kitabı kıvranırlar içinde göğsünde sıkıyordu.

"Alın, rica ediyorum, alın alın..."

Adam cüzdanını açmış, Kel'e gerçek bir yarı hazine uzatmıştı. Kel duraksamıştı. Bir gaspçı için kirli paraydı bu. Ama adam papelleri onun cebine sıkıştırdı.

Kel olayı Isabelle'e anlatınca kızın yüzünde ender tebessümlerden biri belirmişti.

"O bir kitapsever."

"Kitapsever mi?" diye sordu Kel.

"Kitapları edebiyata tercih eden bir adam," diye açıkladı çocuk.

Kel anlamıyordu.

"Bu insanlar için, en önemli olan şey kâğıttır," dedi Isabelle.

"Üzerinde hiçbir şey yazılı değilse bile mi?"

"Saçma şeyler yazılı olsa bile. Kitapları ışık almayan bir yere dizeleler, kapalı sayfaları kesmezler, kitapları ince eklivenlerle okşarlar, onları okumazlar: onlara *bakarlar*."

Ardından çocuk bir gülme krizine tutuldu. Kel çocuğun bu gülme krizlerini uzun süre madenciler mahallesinin tozlarının neden olduğu

astım krizleri sanmıştı. Ama hayır, Isabelle'in yanakları arasındaki bu hava kaçağı durmak bilmeyen bir gülüştü. Kel bunun nedenini hâlâ anlayamıyordu. Bu kez, küçük kız açıkladı.

"Aklıma çok 'Faubourg Saint-Honoré' bir plan geldi."

Kel bekledi.

"Nadir bulunan kitapları Hermès, Jeanne Lafaurie, Worth, O'Rosen kumaşlarıyla kaplamak matrak olurdu..."

Köşede ne kadar terzi varsa isimlerini hıçkırıyordu.

"Fena halde 'şık', öyle değil mi?"

Isabelle'in planı Kel'in planı oldu. Kız haklıydı. Kel bir gerçeği anlamış bulunuyordu: *güzel şeylere meraklı olanlar asla vazgeçmezler*. Dünyada kıyamet kopsa, yüksek modaevleri daima daha yüksek dikiş dikecekler, güzel yemek sanatı prensleri daima besleyecek, konser meraklıları kemanlarını daima akort ettirecekler ve gezegenler arası en müthiş çatışmalarda bile, orijinal bir basımın yerine canını verecek tweedli bir şişko bulunacaktı.

Kel terzhaneleri yokladı. Terziler planı gerçekten "şık" buldular. Kel onların kırpıntılarını topladı. Isabelle çöpleri karıştırıyor, kumaş parçalarını bulup çıkarıyor, yünleri ve o ilk sentetikleri atıp keten, pamuklu, kenevir ve iplikleri bir yana ayırıyordu. Kel en ünlü imalathanelere malzeme akıttı ve çok geçmeden en gözde basımevleri Balenciaga desenli Barres'ler, Hermes ciltli Paul Bourget'ler, Chanel'den biçilmiş Anouilh'ler ya da Worth'un o saf iplikleri içinde, genç De Gaule'ün *Le Fil de l'épee*'sini (Keskin Kılıç) çıkarttılar. Yazar başına isme yazılı birkaç nüsha ama fiyatlar Isabelle'in tabaklarını doldurmaya rahat rahat yetiyordu.

Kel bununla yetinmeliydi. Onun "planı" karısınınkinden daha Hıristiyancaydı, artık elbiseleri lekesiz ve bembeyazdı, üstelik küçük kız da canı çektiğince yemek yiyor, nihayet dünyadan zevk almaya başlıyordu.

Ne var ki, Kel bir yayılmacıydı. Nadir bulunur kitaplarla bir servet yapmıştı, kitapseverlerin piri, kitapları ölümsüz kılan kumaş kâğıtın tanrısı olmak istiyordu. Yüksek modaevlerinin kırpıntıları artık ona yetmez oldu. Ona bütün başkent'in kırpıntıları, bir tekel gerekiyordu. Ama Kel aynı zamanda pek Hıristiyan bir Polonyalıydı. Sentier ya da Marais'deki Yahudilerle iş yapmak istemiyordu. Oysa kumaşlar oradaydı. Ve ciltlik deriler. Bunun üzerine Kel paçavra toplayanlardan bir ordu tutup bunları Yahudilerin çöplerine salıverdi. Birlikleri şişler içinde ve elleri bomboş geri döndü. Kel buna çok şaşırды. Ona karşı gelmişlerdi. Bu ilk kez oluyordu. Paçavracılarını zehirli kancalarla silahlan-

dırdı. Bunlardan ikisinin ölüsü geldi. Canını kurtaranlar öyle büyük bir dehşet içindeydiler ki, anlatamıyorlardı. Hayır, başlarına ne geldiğini bilemiyorlardı, hayır, hiçbir şey görmemişlerdi. Sanki gece yoğunlaşmış da, birdenbire bunlar gecenin duvarına toslamış gibi olmuşlarmış. Perilerin cinlerin kol gezdiği çöp tenekeleri tarafından bozguna uğratılmışlardı. O Yahudi sokakları mı, bir daha asla adım atmayacaklardı oralara. Çok para vaatlerine rağmen, yumruklarına rağmen Kel'in orduları dağıldı. Kel bu yüzden gerçek kâbuslar gördü. Isabelle onun uykusunda haykırdığını duyardı: "Gece Yahudidir!" Dehşeti bütün Faubourg Saint-Honore'yi çınlatırdı: "GECE YAHUDİDİR!" Korkunç masallar ta Polonya'daki çocukluk yıllarından sökün edip onu uyutmaz olmuşlardı. Polska nine yeniden Kel'in beşiğine eğiliyordu. Polska nine ona dua okutturuyordu. Polska nine anlatıyordu. Saçları küçük kâğıtlara sarılı kurbancı hahamların Cuma gecelerini küçük oğlanları makaslamakla geçirdikleri, Vistül'ün kıyısındaki bir ştelin¹⁰ hikâyesini anlatıyordu ona. Polska nine derdi ki, bu kurbanların inlemeleri dondurucu Baltık rüzgârıyla, Gdansk'tan Varşova'ya ırmak boyunca yükselir, uykudaki minik Hıristiyanların ruhuna azap verirmiş: "Güzel güzel uyu, tatlım." Kel dimdik uyanıyordu: bu pis soy kendi karısından bile daha korkunçtu! Bunlar çocuk düşürmüyor, onları diri diri parçalara ayırıyorlardı.

Sonunda Kel'in yatmamaya karar verdiği gece geldi çattı. En lekesiz alpakasını giydi, beyaz bir kravat taktı, kravata beyaz bir karanfil iliştiydi, Isabelle'i elinden tuttuğu gibi pogroma¹¹ çıktı. Kumaştan anladığı için kıza ihtiyacı vardı. Gerisi içinse ihtiyacı olan tek şey iman, yumrukları, üç römorku ve motorlu dört tekerleğiyle Latil marka traktörüydü.

Isabelle en iyi parçaların kokusunu daha uzaktan alıyordu. Kel çöp bidonlarını kaptığı gibi römorklara boşaltıyordu. Tehlikeyi ancak beşinci tenekede hissetti. Oysa Pont-aux-Choux caddesinde kimsecikler yoktu. Ama, derdi ninesi, "Yahudiler hortlaklara o kadar çok inanırlar ki, gözle görünmez olurlar. Onlar her yeredir ama onları hiçbir yerde göremezsin" Kel saldırının geldiği tarafa bir yumruk attı. Yumruğu bir surata denk geldi ve Kel hedeften epey uzakta bir yerde bir gövdenin yere yuvarlandığını duydu. Orada neyi yere serdiğine aldırmadan çöp bidonunu römorkuna boşalttı ve bir intikam başmeleği gibi yoluna devam etti.

"Öldürdüğüm benim ağabeyimdi, Yahudi düşmanı pezevenğin."

Bundan elli sene kadar sonra Casamance'lı zenci Loussa dostu Ma-laussene'in başucunda başını sallamaktaydı.

"Elbette, merhamet duyacak halde değilsin ama gene de bu aklıma geldikçe bana bir şey oluyor."

Malaussene upuzun yatıyordu.

"Bir tek yumruk ve ağabeyimin suratı bir büfenin köşesindeki sinek gibi yamyassı olmuştu."

Loussa'nın sesi yumuşamıştı.

"Kardeşlerim dilenirken, ben çoğu zaman gizlenirdim. Kendime bir sokak lambasının yakınında, herkesten uzak rahat bir köşe bulurdum ve cebimden bir kitap çıkartırdım."

O akşam küçük kızın o ablak suratı Loussa'nın çöp bidonuna eğildiğinde, Loussa önce bir ay tutulması oldu sanmıştı. Ya da lambasının yerinden söküldüğünü. Ama bir ses duymuştu:

"Ne okuyorsun?"

Bu soluksuz, boğuk, astımlı bir küçük kız sesiydi. Loussa cevap verdi:

"Dostoyevski. *Ecinniler*."

İnanılmaz derecede tombiş bir el tenekeye daldı.

"Onu bana ödünç versene."

Loussa korumaya çalıştı kendini.

"Sen anlamazsın."

"Çabuk ol! Geri veririm sana."

Bu seste iki rica vardı: kitabı ona ödünç verecek, hem de çabuk olacaktı. Isabelle, Loussa'nın karşısında pes ettiği ilk kadındı. Ve bunu ona pişman ettirmeyen ilk kadın.

"Sakin kımıldama."

Çöp bidonunu yerdeki bir kartonla örtü, yaklaşmakta olan Kel'e başıyla hayır işareti yaptı ve sonraki bidona geçti.

Loussa'nın kardeşleri ağabeylerinin cesedini eve getirdiklerinde, babalarına, paçavracıların Kel'e anlattığından daha farklı bir şey anlatamamışlardı.

"Bir hortlak saldırdı."

"Bir Latil traktörün üzerinde bembeyaz bir hortlak."

"Hortlaklar traktör sürmezler," dedi babaları. "Şu zencilerin kör inançları."

"Bundan sonra artık oraya inmeyeceğiz," diye cevap verdi oğlanlar.

Kel'e gelince, başta kime savaş ilan ettiğinden haberi yoktu. Eve

Yahudi gecesinin galibi olarak dönmüştü, hepsi bu. Ertesi gece gene gidecekti oraya. Ama bu ikinci seferden dönüşte, kendi depolarının ateşe verildiğini gördü. Yangını çıkartan hem kel hem kıvrıkcık, hem siyah hem beyaz, ırkdaşlarının bir prens, bir Casamance prensi, taksilerimizi soymaya gelmiş Zinguapor kralı olarak kabul ettikleri, aslındaysa bir yerfıstığı satıcısının çırağıyken, bir gün artık çok fazlaya kaçıp kendisine babun azımanı muamelesi yapması üzerine adamın kafasını kırmış olan ızbandut gibi bir Afrikalıydı. Casamance prensi taksilere burun kıvrıyordu. O Marais'nin çöplükleri üzerinde hüküm sürüyordu ama bunu kendi insanlarını giydirmek için yapıyordu, Kel'le paylaşmak için değil.

"Lafın kısası, sana ayrıntıları verdim küçük budala, ama o ikisi sonsuza kadar birbirlerinden kaçamazlardı. Efsanevi bir düello için bütün malzeme bir araya toplanmıştı. Düello bir dolunay gecesi yapıldı ve bu benim çocukluğumun sonu oldu. Tam bir çaputçular geleneğine uygun olarak, ikisini birden kanca darbeleriyle derileri yüzülmüş, etleri her yana yayılmış vaziyette ölü buldular."

Malaussene'nin nefesi o kadar yapaydı ki, artık kendisi de gerçek değilmiş gibi görünüyordu.

"Ya Isabelle?" diyeceksin bana."

Kuşkusuz bu Malaussène'in soracağı bir soruydu, evet.

"Evet, iki büyük gökyüzüne havalanırken, Isabelle en sevdiğim çöp bidonumda beni tekrar bulmuştu. Dostoyevski'yi okumuştun, söz verdiğin gibi de kitabı geri getirmişti. 'Bir şeyler anlayabildin mi?' diye sordum. – Hayır, hiçbir şey. – Gördün işte... – Ama bunun nedeni kitabın karışık olması değil. – Aa öyle mi? – Hayır, başka bir şey var.' (İki sokak ötede babalarımızın birbirlerini gırtlakladıklarını hatırlatırım, küçük budala.) 'Ne öyleyse? – Stavrogin,' diye cevap vermişti Isabelle. Kafası şimdikininki aynıydı. Yaşını tahmin etmek zordu. 'Stavrogin mi? – Evet, Stavrogin, başkahraman, bir şey saklıyor, gerçeği söylemiyor, kitabı bu kadar karışık yapan da bu. – Senin ismin ne? – Isabelle. – Benimki Loussa. – Loussa mı? Casamance'lı Loussa.' (Izbandut babalarımızın soluğunu duyuyorduk, kancaların şakırtısını duyuyorduk.) 'Loussa, bu iş bittiğinde tekrar görüşelim. – Evet, görüşelim. – Daima görüşelim...' Çocuk olduğu bundan anlaşılıyordu. Ama, şöyle bir düşününce, 'asla' ve 'daima' bugün de hep dilindedir onun.

"İki cenazeden sonra bizi yatılı okula postaladılar. İki ayrı okula, tabii ki, ama duruma yiğitçe dayandık. Olabildiğince sık görüştük. Du-

varlar aşılma içindir.

"Şimdi beni iyi dinle, küçük budala. 9 Temmuz 1931'de Isabelle ve ben, birlikte Sömürgeler Sarayını ziyaret etik. Sömürgeler, biraz benden bir şeydir, ne demek istediğimi anlıyorsan eğer. Her neyse, Sömürgeler Sarayını iyice geziyoruz ve bir bakıyoruz, karşımızda ilk kütüphane otobüs. On beygirlik bir motorun üzerinde iki bin beş yüz kitap. Tekerlekli kültür. Belki de Üç Silahşörlerin Casamance'ı ziyaret etmeleri için... Nasıl heyecanlandığımızı sen düşün!

"Yanımızda bir alay velet, dizlerimizin üzerine açtığımız kitaplarla bütün Paris'i dolaştık durduk.

"Bu tarihi iyi hatırla, 9 Temmuz 1931, bu Isabelle'in gerçek tarihidir. Raflardaki kitapların arasından minicik bir kitap bulup çıkardı, bana döndü: 'Bak.' Bu *Stavrogin'in İtirafları*'ydı, Dosto'nun *Ecinniler*'inin, sanırım Plon yayınevi tarafından ayrı bir bölüm halinde basılmış son bölümüydü. Isabelle sanki özel bir mektup söz konusuymuşçasına okumaya koyuldu. Ve ardından da ağladı. Kitapsever kızların duygulanması diye düşünüyorsun. 'Bir romana ağlayan küçük bir kız, ne kadar güzel...' Bütün bir kitap boyunca ağladı ve bunda hiç de güzel bir taraf yoktu. Tam bir su kaybı olayı. Oracıkta solacağını, kuruyup ölecek yere düşeceğini sandım. Otobüs bizi yolda dışarı atmak zorunda kaldı. Açılış günü gözyaşları içinde boğulan bir çocuğa izin veremezlerdi. Denfert aslanının üzerinde ayakta duran Isabelle bana baktı:

"Stavrogin'in *Ecinniler*'de neden bir deli gibi davrandığını biliyorum artık.'

"Gözleri o anda çakmak taşları gibi kuruydu. Aklımda tek bir şey vardı: Hayatında bir kez daha ağlayabilmesi için onu suyla doldurmak.

"Küçük bir kıza tecavüz etmiş.'

"Ne cevap verebilirdim buna?

"Peki küçük kızın ne yaptığını biliyor musun, Loussa?"

"Hayır.'

"Onu parmağının ucuyla tehdit etmiş.'

"Hepsi bu mu?"

"Sence küçük bir kız bundan başka daha ne yapabilir?"

"Bilmiyorum.'

"Kendini asmış.'

"Orada da bir kuru hıçkırıklar dalgası koyverdi. Korkunç bir şeydi, çünkü daha şimdiden gevşemiş kafası ve kemik gibi vücuduyla kendi üzerine yığılmasından korkuyordum.

"Ben büyüyünce...'

"Boğuluyordu.

"Ben büyüdüğümden tecavüz edilmez olacağım."

"Ve birden zafer gülüşünü patlattı, o tıslamalı gülüşünü bilirsin..."

Elleri boşlukta, kazık gibi gövdesinin üzerine iliştirilmiş koca kafasının silüetini çizdi ve matrak geçerek tekrarladı:

"Şimdiki gibi: tecavüz edilemez!"

**Loussa'nın bir ayağı çoktan hastane koridorunda, eli kapı tokmağında-
dı ve çıkarken içinde hafiften bir kendini öldürme arzusu vardı. Koma-
daki arkadaşına döndü:**

**"Bunları şu senin Julie'ye anlatmak lazım, küçük budala, kafasının
içinde asılmış bir küçük kız bulunan bir kadına ateş edilmez."**

Doğru Julie, Tanrı aşkına, durdur şu katliamı, ateş kes, silahları bırak, bırak artık! Bu intikam hikâyeleri de nedir böyle? Şimdi sen de herkes gibi yapıyor, *sorumluları* mı buluyorsun? Chabotte beni vurdurttu, Gauthier Chabotte için çalışıyordu, Calignac Gauthier'ye para ödüyordu, Zabo Calignac'ı kullanıyordu, Loussa Zabo'yu seviyordu... Yani hepsi mi sorumlu? Nerede duracaksın Julie? Geniş suçluluk kıtasında masumiyetin sınırlarını nereden geçireceksin? Çünkü bir yerde durman için hiçbir neden yok, iki saniye düşün, lanet olası! O rezil kadın kalbini sustur! Chabotte hiyerarşi dağının en tepesinde oturuyordu, Chabotte'un bütün hiyerarşisini vuracak mısın? Coudrier'yi, Caregga'yı, Thian'ı, le Quai des Orfèvres'i gebertecek misin? Bu taraftaki temizliği bitirdikten sonra şarjöründe başkalarına boşaltacak kurşun kalacak mı? İntikam ayrıntıların bitmek tükenmez alanıdır, Julie. Vali baban bunu sana iyice açıklamadı mı? Versailles antlaşması aşağılanan Almanlar yarattı, onlar da serseri Yahudileri yarattı, onlarsa yarının intikamcılarına gebe yurtsuz dulları yaratan yurtsuz Filistinlileri yarattı... Gerçekten de Talion çalışanlarını son kişiye kadar öldürecek misin, Julie?

Ya Ben Tayeb kabilesi ya da benim küçük ailem, sen bu işe devam ettikçe, neden olmasın?

Mesela Clara, J.L.B.'nin çok güzel fotoğraflarını çekmişti, bana J.L.B. röportajlarımı ne de güzel ezberleten Jérémy ile Ufaklık, hepsi sorumlu, öyle değil mi? Aynı derecede değil, öyle mi? İntikam toprağında derece yoktur, Julie! İklimi olmayan bir ülke bu! Zihinsel bir diyar! En küçük bir atmosfer değişikliği bile yok! İniş çıkışı olmayan bir gezegen, makro ölçekte bir kesinlikler iklimi! Zincirleme tepkiler zincirini bozacak hiçbir şey yok: vurulan sorumlu, yere yığılmazdan önce yandaki sorumluyu gösteriyor, suçlu topu suçluya atıyor ve Bayan İntikam da bütün hasatçılar gibi kör, iş başında. Dur artık, Julie! Silahını kılıfına sok! Thian'ın henüz kesmediği parmakların balon gibi şişecek ve kıyırdayan her şeye ateş ettikten sonra, intikamcı kadın mantığıyla gelip benim işimi bitireceksin! Beni terk etmeden önce çıkardığın patırtıyı hatırlıyor musun? Evet mi? Hayır mı? Sorumlu, diyordun, ben olmamaktan suçlu, sana göre cürümlerin cürümü!

Aslında Julie, sana söylüyorum, olaylar başka türlü cereyan etmeyecek, sonunda gelip seni benden yoksun bırakan içimdeki öteki beni

çekip çıkaracaksın. Bu bir kış akşamı olacak –daha çok şafak, cinayetler daima şafakta işlenir, hayatımız artı bir günün bizden çalınışının hikâyesi– bir kış şafağı, ve ben orada olacağım, uzanmış, cildim teyakkuz halinde, Berthold'u, beni söndürmek isteyen şu ateş parçasını beklerken bütün tüylerim ayağa kalkmış. Ve işte, kıl diplerim adımlarının titreşimini algılayacak, çünkü etrafımızdaki hava çırpınır Julie, bunu biliyor muydun? Ve cildimiz hayatını bu çarpıntıların şifrelerini çözmekle geçirir, bunu biliyor muydun? "Bu Berthold değil," diyecek cildim bana, "kendini kolla Malaussène, bu senin Julie'n" ve bu gerçekten de sen olacaksın, Jérémy'nin kahkahalarını, Clara'mın sakın sesini, hamile kalbinin çifte vuruşlarını, Therese'in kısa iç boşaltmalarını, hâlâ ürkek kuş diliyle konuşan ve sözcüklerin sesinden neşeye boğulan Ufaklığın ses titretmelerini nasıl algılıyorsam, seni de aynen öyle tanıyacağım... Daha koridora ilk adımını atarken tanıyacağım seni Julie, hayır, seni duymayacağım ama senin geniş savaştı adımlarının önüne kattığı hava gelip tenime çarpacak ve ben seni tanıyacağım, çünkü bu dünyada, bir yere gitmenin kesinliğiyle böylesine şiddetle alevlenmiş bir başka yürüyüş daha yok.

Malaussène süreğen koma halinde bunları düşünüyordu. Şu kurşunun, içinde kazdığı tünelden bir gün çıkacak olursa, kameralara ölüm sonrasını yaşayıp öbür dünyadan dönenlerin o ışıltılı hikâyelerini (kuzey kutbu renklerinde tanrısal sürprizler, zihnin dinlenişi, kalbin huzuru, ruhun orgazmı) anlatmayacaktı, hayır, onlara makine kapama meraklısı Berthold'dan nasıl korktuğunu, canlı kaygılara son derece benzeyen buradaki kaygılarını anlatacaktı sadece. Julie'nin gelip işini bitireceğini ciddi ciddi düşünmüyordu. Bu Berthold'u düşünmemek için bir çareydi, küçük bir hile. Julie'yi getiriyordu gözlerinin önüne. Aşklarıyla dalga geçiyordu. Kollarını iki yana açmış, ekrandan geçen yeşil hat boyunca ona doğru kayıyordu. Berthold'un hayalinden kaçmak için, Julie'nin hayaline sığınıyordu. Jeremy onu bir kez kurtarmıştı ama pislikler ancak korktukları sürece yola gelirler, Berthold da sonsuza kadar Jérémy'nin bisturisinden korkacak değildi, Berthold bir tek Marty'den korkardı. Gel gör ki, Marty de Japon sağlığının yararına, Japonya'da konferanslar vermekteydi. Marty, Marty, neden beni terk edip gittin? Yaşam artık bir pamuk ipliğine bağlıysa, o ipliğin ne fahiş bir bedeli vardır! Ama Malaussène yaşıyor muydu bakalım? Geçkin koma... beynin ölümü... boşluk... teşhisleri tartışmaya istekli değildi... "Bu adam ölmüş! Tıbben ölmüş!" Berthold kesin teşhis direğini dikmişti... "Merkezi sinir siste-

minde giderilmesi olanaksız hasarlar!" "Troçki'yle Kennedy'nin durumu ondan daha iyiydi!" Marty' nin sesi kesin bir tonda ama pek de inanmadan cevap veriyordu: "*Süreğen* koma, Berthold, tamamıyla canlı!" Ses samimi çıkmıyordu, müşfikti, üzgündü ama bir kez bile bilimsel değildi. Marty kendi kendine karşı cevap veriyordu. Berthold'un biliminin karşısına bilimle çıkmak lazımdı. Böylece Thérèse kendi bilimini dimdik dikivermişti: "Saçmalık!" Thérèse'in ünlem imleri başka bir şeydi. Dünyada tek bir oduncu bile beceremezdi bunu. "Benjamin doksan üç yaşında yatağında ölecek!" Teselliden bahsediyorsun... Döşekte geçecek bütün o zaman... Hareketsiz yıllar, çatlayıp kırılmalar, akıntılar, altına yapmalar ve özel bir moteldeki gibi titreşimli bir yatakta gelen son... Malaussène güneşin altında çit diplerine çiş eden yapış yapış takım taklavatı da görüyordu... Doksan üç yaş... Teşekkürler, Thérèse! "Yataklarımızın zerzevat yetiştirmek için kullanıldığını öğrenecekler, dostum, bunu öğrenecekler!" ... Ama yüce Tanrım, bunu nasıl duyuyorum ben –Akademi'nin dediğine göre artık hiç duyamayan opeki nasıl düşünebiliyorum –beyni, *düşünce* yumağını göz alabildiğine ucu ve sıçraması olmayan bir tel halinde açan o, dümdüz bir beyin çizgisi, cenaze çelengi–, nasıl oluyor da her şeyden haberdarım, hem madem artık yokum, bende *kime* havadis veriyorlar?..

Oysa, o kurşunun onu hizaya getirdiği andan itibaren her şeyi, acile koşuşturmalarını, hayal kutusunun düşman doktorlar tarafından açılıp kapatılmasını, ailenin sürekli hastane ziyaretlerini (seyrek olarak takım halinde geliyorlardı, hiç yalnız kalmayacak ne de başı fazla kalabalık olacak şekilde saatleri aralarında paylaşmışlardı, Thérèse'in –bu arada onunla hiç konuşmayan tek kişiydi– yerinde tembihi üzerine, sanki o normalmiş gibi onunla konuşuyorlardı), her şeyi bildiğinden, her şeyi anladığından, her şeyi aklında tuttuğundan hiç kuşku yoktu. Nasıl oluyordu da, yakınlarını, kendi ailesini tanıyabiliyordu, kimyadan 20 üzerinden 20 aldığını avaz avaz ilan eden Jérémy'yi (eyvah, bu velet kimyayla bir haltlar karıştırmaya kalkarsa, herkes için tehlike var demektir), taşınabilir Clarence'ının neler yaptığını haber veren Clara'yı "Kırmılıyor, Ben, minik tekmeler atıyor" (bu demektir ki...) Köpek Julius'un Ufaklık tarafından nakledilen muazzam aşklarını, Loussa'nın Çince derslerini, Loussa'nın Zabo için endişelerini, gecenin uzunca bir bölümü tahmin ettiği zaman içinde Loussa'nın kitap okumalarını: "Baksana şuna, bu hafta kitapçılara dağıtıyoruz, küçük budala, gene de J.L.B.'den daha iyidir, öyle değil mi?" Loussa ona böyle takılabildiğine göre, yaşıyor muydu yoksa? Yoksa ölüm tam da bu muydu, kendini hiç sıkmadan, cevap verme hakkının yanı sıra yer çekiminden de kurtulup

rahatlamış, sevdiklerinin sıcak ilgisinden sonsuza kadar yararlanarak yakınlarının sevgi ve şefkati içinde tatlı tatlı süzülmeğe, eğer bu hayat gibiyse, o halde yaşasın ölüm!.. Ama olamaz... fazla güzel... sonunda sevdikleri, en son gelen Loussa'ya varıncaya kadar teker teker odadan çıkıp gidiyorlardı ve düşünce – Malaussène yer çekiminden hiçbir şekilde kurtulamıyor, tersine şu yatakta şu vücut tarafından ezilmiş bir halde etrafı çepeçevre hastane, yapayalnız kalıyordu.

İşte o zaman makine kapatıcısı Berthold korkusu geri geliyordu. Ve onunla birlikte, pekâlâ da canlı olduğunun kanıtı, madem ki bu ölme korkusuyla buraya çakılıp kalmıştı. Belki de beyninin sessizliğinin tek nedeni bu korkuydu. Dehşetle susturulan beyni iflas etmişti. Berthold'un kesme meraklısı gözlerinin önünde boynu bükük bir çizgi akıyordu. Takımın on ikisi karşısındaki gibi anlamsız. Elbette beyni yapmamalıydı, elbette, şahlanmak, paniğin en keskin noktalarını çizmek, ekranı doruklar ve uçurumlarla doldurmak gerekirdi ama bir idam mahkûmunun tüfeklere karşı tepki gösterdiğini kim görmüş ki? Kurşuna dizilen adam, atıştan önce yok edilen, son darbenin ardından olduğundan biraz daha az ölü bir patates çuvalıdır. Bu ceset olmaya hazırlananın uysallığı, otoriteye son bir saygı, Yetkili Merci hazretlerine son bir şapka çıkartmaca: "Madem beni mahkûm ettiler..." Belki de sonuçta onun beyni de bunu söylüyordu kendine: "Beyin işlevlerinin ölümü mü? Madem ki böyle diyorlar..."

O halde son derece bilimsel olarak ölü olan onun içinde kafa tutan neydi?... Berthold'un gelişini bekleyen? Beyni de kesin olarak uzanmış yatıyorken bu dikkat nerden geliyordu? Organizmasında kopmalar vardı, bunu daha uzun süre saklayamazlardı. Hiç direnmeden, artık bitmiş üçüncü şahsı ("o" öldü, "onu" çok özleyeceğiz, "o" çok iyiydi) oynamayı kabul eden beyninin karşısına, tamamen kararlı bir birinci şahıs dikiliyordu: "*Ben*" buradayım, capcanlıyım! "*Bana*" vız gelir tırıs gidersin, kıcı boklu, sen o rezil iki yarımküren ve dokuz milyar piramitbiçimli hücrele! "*Ben*" Berthold'un gelip senin ipini keserek beni havaya uçurmasına izin vermeyeceğim! "*Ben de varım!*" ve dahası, "*var olmak istiyorum!*"!

Sanki bir tribünün tepesinden, beyin sistemine bağlı olmayan sayısız hücrelerine haykıran bir ses gibi. Korkutucu boyutlar almaya başlayan bir yaşam isyanı. Hayatında hiçbir zaman hiçbir gösteriye katılmamış olan o, kendini hiç görülmemiş bir seferberliğin merkezi, birinci şahısla konuşanın, hücrelerinin hepsi adına söz aldığı bir toplantı mahalli gibi hissediyordu. Ve o bütün bu hücrelerin vücudunun en az itiraf edilebilecek uçlarına kadar dikkat kesildiğini hissediyordu. Bu, tarihi söz-

lerin, dünyanın düzenini altüst eden sihirli formüllerin, insanı değiştiren cümlelerin, dönüm noktası olan bir sözcüğün patladığı sonsuz paylaşılan bilinç atmosferlerinden biriydi. İçinde bir gerçeğin olgunlaştığını hissediyordu. Gerçek irileşiyordu. Her saniye çatlayabilirdi. Kendi kendilerini unutacak kadar hassaslaşan tüm hücreleri bu gerçeğin parçalanacağı ve sonsuzluğa yazılacağı bir sessizlik katedrali yaratmışlardı... en azından sonsuzluğu!

Sonunda parçalandı.

Anında harekete geçiren bir slogan biçiminde patladı: **BÜTÜN HÜCRELER KENDİ BAŞLARINA YAŞARLAR! BEYİNMERKEZCİLİĞE HAYIR!**

"BEYİNMERKEZCİLİĞE HAYIR!" diye tekrarladı hücreleri tek bir haykırıyla.

"BEYİNMERKEZCİLİĞE HAYIR!" diye yırtınıyordu organizması tek ağızdan.

"BEYİNMERKEZCİLİĞE HAYIR!" diye sessizce bağırıyordu Benjamin Malaussene'in uzanmış şekli, yanıp sönen bir odanın alacakaranlığı içinde.

Soluk ekranda yeşil ve sürekli akan kafaiçi çizgisi bu devrimi kutlamak için kılını bile kıpırdatmadı. Ve Berthold'un sivri silueti odaya daldığında, orada solunum cihazının altında uzanmış yatana bakmadı bile.

"Haydi bakalım," dedi yanında gelen hemşireye, "bununla çok zaman kaybettik."

O akşam kendilerini neyin uyandırdığını ne Clara bildi önce, ne Therese, ne de Jerémy, Ufaklığın feryadı mı, Köpeğin uzun, derin ve hiçkırıklı iniltileri mi? İhtiyar Thian'ın ilk refleksi Verdun'ün üzerine atılmak oldu. Çocuk, yumruklar sıkılı, gözler açık, geceyi kesiyordu. Beşiği, etrafında kopup ayrılacak derecede sallanıyordu. Bir saniye sonra, Thian bilirdi bunu, kız patlayacaktı.

Ufaklık rüya görüyordu.

Köpeğin krizi tutmuştu.

Thian Verdun'ün beşiğine dalarken, Therése beklenmedik bir fırtınayla kaptan köprüsüne fırlayan bir süvari gibi kısa, kesin emirler yağırdırıyordu.

"Jerémy, Ufaklığın gözlüklerini tak! Clara, Julius'un dili! Dikkat et de dilini yutmasın!"

"Nereye tıktırdı bu, gözlüklerini?"

"Yemek odasındaki masanın üzerinde, okuma kitabının yanında."

"Bana yardım et Therése, ağzını açamıyorum bir türlü şunun!"

"Bırak ben yaparım, Louna'yı ara, Laurent'i göndersin. Thian amca, Verdun nasıl?"

"Sakinleşiyor."

"Masanın üzerinde gözlük falan yok, ne boktan iş!"

"Tulumunun cebindedir o zaman."

"Louna? Alo Louna? Ben Clara. Julius'un sara krizi tuttu."

Bir de buna bütün binanın ayaklanması, hırdavatçı dükkânının tavanına indirilen ilk darbeler, avludan yükselen küfürler, uyusanıza emirleri, erkenden kaldırılmaya protestolar, üretimin saatlerini hatırlatmalar, emeğin onurunun çığnemesi, rezalet, sendikaya, itfaiyecilere, polise, sığınma evlerine şikâyet tehditleri, daha önceki gıcıklıkların bir bir sıralanması, gelecek seferki cürümlere dair öngörüler eklenmişti, buramıza geldi'ler! buramıza geldi artık'lar! Müthiş bir ses kütlesi ama içinden boydan boya Ufaklığın feryadı geçiyor, evrensel bir hınç korusu ama Köpek Julius'un, isterinin henüz dehşet uyandırdığı devirlerde, yüzyıl başı tarzında bir kaçık kadın feryadına doğru giden inlemeleriyle alabora olmuş.

Sonra ani bir sessizlik.

Jérémy'nin gözlüklerini taktığı Ufaklığın sessizliği, bu onu oldum bitim anında uyandırmıştır hep.

Thérèse'in, o dehşetengiz gırtlığından dilini bulup çıkardığı Julius'un sessizliği.

Tek taraflı vır vır etmekten hafif mahçup binanın sessizliği. Bir bir sönen ışıklar. Kapanan kepenkler.

Sonra, gitgide yükselen tonlarda, Jérémy'nin Ufaklığa soruları:

"Rüya görüyordun, Ufaklık, ne görüyordun?"

"Bir bay gördüm..."

"Evet..."

"Bir baydı."

"Nasıl bir bay? Nasıldı?"

"Beyaz bir bay."

"Haydi, hatırlamaya çalış bir. Ne yapıyordu o beyazlı bay?"

"Beyaz bir baydı."

"Tamam, bunu söylemiştin zaten, rüyada ne arıyordu o?"

"Beyazlar içindeydi, beyaz bir palto, beyaz bir şapka, beyaz bir maske."

"Maskesi mi vardı?"

"Evet. Burnunun ve ağzının üstünde bir maske."

Jérémy Thérèse'e dönüyor:

"Duyuyor musun, Thérèse?"

Thérèse duyuyordu.

"Şapkası nasıldı, söylesene nasıldı?"

"Kenarları yoktu. Bone gibi bir şeydi."

"Beyaz bir bone, Thérèse. Devam et, Ufaklık, durma..."

"Elinde bir kılıç tutuyordu."

Kılıç hâlâ Ufaklığın kafasında ve belki de nalları dikip çölde bir leş gibi katılıp şişmiş bir halde orada uzanmış yatan köpeğin boş bakışlarındaydı.

"Sonra?"

"Benjamin'in odasına girdi."

Ufaklık büzüşmüştü.

"Odaya girdi, Thérèse, duyuyor musun? Berthold Benjamin'in odasına girdi!"

"Benjamin doksan üç yaşında yatağında ölecek!" Salak karı, bunu sen söylemiştin, değil mi? 'Benjamin doksan üç yaşında yatağında ölecek...' Şu söylediğine bak! Üstünü örtmesi için Berthold gibi bir herif

varken mi yani? Neden Clara'yla sen, onun odasında yatmamı engellediniz, hastanede kalmamı, ona bakmamı? Neden Thérèse? Cevap ver bana, pis fahişe! Çünkü Thérèse her şeyi bilir! Çünkü Thérèse her zaman haklıdır! Çünkü Thérèse o lanet Tanrı'nın ta kendileridir! Yalan mı? Söyle, yalan mı? Bak Thérèse, ben o Berthold hergelesinin işini bitirmeye gidiyorum, son damlasına kadar bıçaklayacağım onu, böylece solunum aygıtından çıkarılmış bir erkek kardeşle, karındaşen bir erkek kardeşin olur, sen büyük ikramiyeyi kazanırsın, Clara da güzel fotoğraflar çeker! Siz ikiniz rezilsiniz, ikiniz de rezilsiniz, bu iş bittiğinde Talion Yayınevini ateşe vereceğim, evden ayrılacağım, Julie'ye katılacağım ve her şeyi havaya uçuracağız. Julie bir tane, Benjamin de onu bu yüzden seviyordu! O çok sevgili ağaabeyinizin intikamını alırken, siz ne yapıyorsunuz, söylebilir misin bana? Berthold'un eline bırakıyorsunuz onu! İşte yaptığınız! O küçük sakın hayatınıza dönüyorsunuz ve onu Berthold'a bırakıyorsunuz. Clara anne göbeğinin etrafına, sense Thérèse, o deli saçması yıldızlarına, hani sana *Benjamin'in doksan üç yaşında öleceğini söyleyen* yıldızlara! Dünyada bir yıldızdan daha avanak ne var? Thérèse var! Bütün o kaymış yıldızlardan daha enayi! Yıldızların uzayda yazdıkları tek şey: yaşasın Thérèse'in avanaklığı! Milyonlarca ışık yılından beri arayıp durdukları, kendilerinden daha enayi birini buldukları için yıldızlar çok mutlu! Sonunda onu Dünya gezegeninde keşfedip buldular, enayilerle kaynayan, en berbat kokan, Thérèse'lerin, Berthold'ların ve Chabotte'ların boy attığı, gezegenlerin en sefilinde! Şansın varmış ki kardeşiz, Thérèse, sana söylüyorum, çünkü aksi halde Berthold, Chabotte ya da senin birbirinizden pek bir farkınız kalmazdı! Beni dinliyor musun? Dinlemiyorsun, değil mi? Yıldızlara konuşuyoruz burada! Pekâlâ, sor öyleyse yıldızlara, onlara benim, kardeşin Jérémy'nin ne yapmayı tasarladığını resmen sor, kafamdakileri ve cebimdekini sor, sormaya devam etmişken, Berthold'un önünde daha ne kadar zamanı kaldığını da sor, ufak tefek işlerini yoluna koyması için ihtiyacı olacaktır..."

Bunlar, bütün sirenler açık, Thian'ın arabasında hastaneye doğru yol alırken söylendi (Jeremy), bunlar (ve dahası da) cebindeki üçgen biçiminde, kısa uçlu bir halı kesme bıçağını (Benjamin'in dönüşü için hurdalığa yeni bir halı döşemeye karar vermişlerdi ama bu henüz ilk tartışma aşamasında kalmıştı), cebinde sıkarken söylendi, bunlar Benjamin'in odasına giden cilalı merdivenlerde söylendi, o odanın nerede olduğunu bilmeseler bile, gözleri kapalı bulacak haldeydiler.

Şimdi kapının önündeydiler. Bunca koşuşturmadan sonra, kendi hareketsizlikleri onları şaşırttı.

O kapının önündeydiler. Arkada bir gerçek saklıydı. Bu daima tutar insanı.

Thian'la Verdun'ün çifte gövdeleri kapıyla Jeremy arasında bir perde oluşturuyordu.

"Aç, Thian amca."

Gönülsüzce söylenmişti bu. O zamana kadar son derece sessiz duran Therèse'in sesi lazımdı:

"Thian amca, açın şu kapıyı."

Hayır, Benjamin oradaydı. Makinelerin yanıp sönmeleri arasında uzanmış bir halde. İşaretler bir çeşit alternatif Benjamin, neondan bir vaat gibi. Ama oydu işte. Sıkı sıkıya bağlı makineye. Bu kesintili ışıktaki belki biraz daha hareketsiz. Ve uykudaki hastanede. Ve birden fena halde uyuşuklaşan etraftaki kentte. İnsanın dördünün burada ne halt ettiğini sorası geliyordu, gezegenin bu yarısındaki dikine tek şey olan onlara. Thian, Jérémy ve Verdun soluklarını tutmuşlardı. Sadece Therese elini dümdüz Benjamin'in göğsüne koymuş –solunum, evet– Benjamin'in gözkapaklarını kaldırmış –aynı gözler, aynı gözbebeği, aynı boşluk– soğuk parmak uçlarının arasından nabzını tutmuş –ne çok ne de az yavaş–, teknik şeylerden felaket derecede anlamayan ama yalanı kaçırmayan, oo hem de nasıl!, gözleriyle makineleri kontrol etmişti! Makineler yalan söylemezdi! Yüzyıl sonunun hizmetine sunduğu tüm konforuyla, Benjamin'e iç hayatında bakmaya devam ediyordu. Makineler onun için yiyor, soluk alıyor, onun için dışarı atıyordu. Benjamin istirahat ediyordu. Dizginler tekniğin elindeydi. Yüzyıl sonu Benjamin'in yerine yaşıyordu. Şu dünyada ne kadar uzun zamandan beri yorulup tükenen zavallılığın buna çok ihtiyacı vardı. Bu istirahati hak etmişti. Therèse böyle düşünüyordu işte.

"Dönelim," dedi.

Ne demek "dönelim"?

Bu mümkün mü? Beyne dahil olmayan milyarlarca hücre gecenin içinde feryat ediyor ve en yakın varlıkları onları duymaksızın evlerine dönüyorlar! Bütün bir beden haykırışlarla tükeniyor ve yatağın ayakucundakiler hiçbir şey fark etmiyor! Oysa odaya girdiklerinde o ne müthiş bir ümitti! Haber nasıl da yayılmıştı! O ne karşılamaydı! "Bu Jeremy, bu Therese, bu yaşlı Thian ve bu da Verdun!" Altderi nöbetçisi rollerini bundan iyisi can sağlığı oynayan, bilgileri üstderiye aktaran, yağ hücrelerini azarlayan dokunma cisimcikleri: "Kıyırdayın, doğrudan iletin, beyinden geçmeyin, o ihanet etti!" Ve bütün vücut yatay iletiyle uyarılıyor, bütün hücreler sevilenlerin varlığından haberdar ediliyor, erimekte olan bütün özler birinci tekil şahıs haykırıyorlar: "Kurtarın beni! Götürün beni! Beni Berthold'un pençelerine bırakmayın! O herifin neler yapabileceğini bilemezsiniz!"

Ama işte Therese, yokluyor, nabız ölçüyor, düşünüyor...

Ve konuşuyor:

"Dönelim."

VI

ÖLÜM DÜZ BİR SÜREÇTİR

Ben bunu nerede okumuş olabilirim?

Bölüm Komiseri Coudrier laboratuvarından haber geldiğinde kulaklarına, laboratuvar görevlisi kanıtı önüne koyduğunda ise gözlerine inanamadı. Bölüm Komiseri Coudrier şaşkınlıktan ölmedi gene de. Sadece kulaklarını değiştirdi ve aynasız gözlerini takındı. Maroken masasının üzerinde, tertemiz küçük bir cerrahi kutusunun içinde yatan hakikat her şeye rağmen şaşırtıcı göründü gözüne. Şaşırtıcı ama bir anda, mesleki açıdan kabul edilebilir. Hepsi de yanılmıştı – işte bu kadardı, en başta da kendisi. Öz-körleşme.

"Elisabeth, lütfen bana güzel bir kahve yapın."

Meslekte bunca yıldan sonra, böyle bir ihmal... Sonuçta insan hiçbir şey öğrenmiyor. Bölüm Komiseri Coudrier ayağını hafifçe basarak restatlı lambasını kısıyor.

"Ve müfettiş Van Thian'dan rica edin, gelip beni görsün... mümkünse, karnının üzerinde bebek olmadan."

Ama bu mümkün değildi. Müfettiş Van Thian amirinin karşısına oturduğunda, Verdun'ün bakışları Bölüm Komiserine sıçradı.

Sessizlik.

Müfettiş Van Thian çocuğun başını bronz Napolyon'a doğru çevirmeye razı olana kadar sessizlik.

"Mersi."

Yeniden sessizlik. Ama bu kez, temel sorulardan önce gelen sessizliklerden.

"Söylesenize Thian, siz neden polise girdiniz?"

"Bir diploma ve savaş sonrası yüzünden" demek isterdi Van Thian, şefi gerçekten bir cevap isteseydi. Ama Bölüm Komiseri kendi kendine konuşuyordu. Bölüm Komiseri bir iç yolculuktaydı. Thian bunu uzun zamandır yapıyordu.

"Ya benim neden polis olduğumu biliyor musunuz?"

"Meslek yaşamlarının başındaki çok gençlerle çok yaşlıların kendi kendilerine sordukları cinsten bir soru," dedi içinden müfettiş Van Thian, ya da her hata yaptığında Coudrier'nin.

"Ben polis teşkilatına sürprizlerden önce davranmak için girdim Thian, hesapta olmayan şeylerden nefret ettiğim için."

"Aynen Clara'nın fotoğrafçılıkta yaptığı gibi" diye düşündü müfettiş Van Thian. Ve orada bulunduğu sürece, müfettiş Van Thian da kendine özel bir iç yolculuğu sundu. Eğitim diploması, evet, savaş sonrası, bu da doğrudu ama polise, pelerini etrafında birinin şeklini çizsin, bisikleti bölgesinin sınırlarını çizsin diye de girmişti. Gençliğinde bir bakıma belirsiz olmaktan acı çekmişti, yarı beyaz, yarı sarı, Tonkinli bir velet, Gabin sesli bir Ho Şi Min, Parisli anası Louise ucuz kırmızı şarapla, Annamlı babası Monkaylı Thian afyonla. Kendisi de polis olmuştu. Pelerininin altında nihayet altıgen¹² bir kalp çarpmaktaydı.

"Ben kendimi geleceğin virüslerini yakalamak üzere bir mikroskopun karşısında da bulabilirdim, sevgili Thian, zaten işe oradan başlamıştım, tıbbi araştırmalardan."

Müfettiş Van Thian ise dolaşıp bağırarak gazete satmakla başlamıştı, ilk işi, gerçekten de sürpriz satıcılığıydı: "*Ce Soir* alın! Ramadier komünistleri hükümetten çıkarıyor!", "*L'Equipe* epik! Robic savaş sonrası ilk turunu kazandı", "*Combat* okuyun: bağımsız Hindistan!", "El yakıyo, *Le Figaro* el yakıyo! Leclerc'in uçağı Cezayir'de yere çakıldı!"

Dünyanın konfetilerini serpen sapsarı ufak bir küçük adam.

"Ama belirsizlikten daha beteri var, van Thian... kesin olan şeyler!"

Bölüm Komiseri Coudrier yeşil ışığının derinliğinde kendi kendine söylenmekteydi. Thian bundan yararlanıp biraz Malaussène'i düşünmeye başladı.

Benjamin'e açılan ateşten sonra, elbette çocuklara bir daha J.L.B.'den tek satır okumak söz konusu dahi olmamıştı. Evde büyük kargaşa. Akşam olunca ne yapmalıydı? Çocuklar boşluk içindeydiler. O zaman Clara bir öneride bulunmuştu: "Bize hayatınızı anlatsanız, nasıl olurdu, Thian amca?" Hayatımı mı? Çırlıçılak gibi olmuştu. Sanki o an ona yaşamış olduğunu bildirmişlerdi. "İyi bir fikir," buyurmuştu Thérèse. "Eveet, soruşturmalarını..." diye bağırılmıştı Jeremy ranzasında. "Ve küçükken nasıl olduğunu..." Pijamalarını giymişlerdi. Hayatımı mı? Onu anlatıcı taburesine oturtmuşlardı. Bekliyorlardı ki, yaşasın.

"Evet," diye kendi kendine konuşuyordu Bölüm Komiseri Coudrier, "bize en berbat sürprizleri hazırlayanlar en emin olduğumuz şeylerdir!"

Bununla birlikte, kesinlik olmadan sürpriz de olmaz, diye kabul etti müfettiş Van Thian. Hayatımı mı? Thérèse ondan fal bakmasını istemişçesine çivilenmiş gibi hissetmişti kendini. Clara, "İlk aşkınız..." diye mırıldanmıştı. "Evet, bize ilk aşkınızı anlat, Thian amca!" "İl-kaş-k! İl-kaş-k!" Bu bir plesibit ritmine bürünmeye başlamıştı. Thian'ın ilk aşkı olmamıştı ki, Thian'ın ezelden beri Janine'den başka kimsesi olmamıştı. Yeni yetmeliğinin umumhanelerinden doğruca, Toulon'da bir ge-

nelevde aşk satan koca Janine'e geçiş yapmıştı, sanki Thian aşk tekeline ele geçirmişçesine ezelden beri, sonuçta ve sonuna kadar Janine. Janine'i kaldırırken ne dullar yaratmıştı! Limanda ne kadar denizci varsa! Ama bunlar çocuklara anlatılabilir miydi? Tam iki saattir onlara Janine'i anlatırken, kendi kendine hâlâ bu soruyu sormaktaydı....

"Rezil bir meslek, Thian..."

Bölüm Komiseri Coudrier yavaş yavaş yüzeye çıkmaya başlıyordu. Biraz sonra lambası bütün ışığını kusacak ve müfettiş Van Thian şefinin onu neden çağırttığını öğrenmiş olacaktı.

Thian çocuklara Janine'i kaçırırken kopan tantanayı anlatmıştı. Onu bir manastırdan kaçırıp bundan daha kötüsü olamazdı. Bir Korsikalı kuzenler çetesi bela olmuştu başına. Kuzinlerinin harçlıklarını kazanmasını mezhepleri kaldırıyordu (gelenek meselesi) ama sanı bir aşk seçmesi onurlarına dokunuyordu (prensip meselesi). Cehennemi takipler. Aile ceza heyetinin tam bir Fransa turu. Aşkalarını eleğe çevirmek isteyen öfkeli silahlar. Thian bugün Verdun'ü yanında sürüklediği kayış askıyı Janine'in küçük kızı Gervaise'i taşımak için yapmıştı. Kısıtılma durumlarında Thian Gervaise'i sırtına doğru iterek, vücudunu ona siper ediyordu. Kurşunlar Gervaise'in buklelerinde çınılıyordu. Thian dünyada aşk yüzünden tetik çekmeyi öğrenen tek adamdı. Üstelik bayağı da becerikliydi. Koca Janine de iyi iş beceriyordu doğrusu. Epeyce kuzen yerde bulmuştu kendini. "Ve sen de bunlardan sonra, yaşamadığını söylüyorsun!" "Sussana Jeremy, bırak da Thian amca devamını anlatsın."

"Sizce bir polisin en birinci niteliği ve en berbat kusuru nedir, Thian?"

"Polis olmak, sayın bölge komiserim."

"Kuşku, azizim, *kuşku!*"

Bölüm Komiseri su yüzüne çıkmıştı. Bilinçli bir öfkeyle çevrili ve hiç olmadığı kadar emperyal yüzünü tamamen ışığa vermişti.

"Söyleyin Thian, geçen gün rue Saint-Honore'de tam olarak neye ateş etmişsiniz?"

COUDRIER: Söylesenize Thian, geçen gün rue Saint-Honore'de tam olarak neye ateş etmişsiniz?

VAN THIAN: Julie Corrençon'a.

COUDRIER: Ben size kime ateş ettiğinizi sormuyorum, *neye* ateş ettiğinizi soruyorum.

VAN THIAN: Bir dürbünlü tüfek parıltısına, bir kadın saçına ve otomatik bir tüfeği kavrayan bir elin hacmi üstüne.

COUDRIER: En önce neye? Dürbüne mi, saçlara mı yoksa ele mi?

VAN THIAN: Bilmiyorum. Galiba ele.

COUDRIER: Ele mi? Neden saçlara değil?

VAN THIAN:

COUDRIER: Bunu size ben söyleyeceğim, Thian. Çünkü siz aslında Corrençon'u öldürmek istemiyordunuz.

VAN THIAN: Sanmıyorum. Ne olursa olsun, o mesafeden...

COUDRIER: Sizin gibi bir nişancı için mesafe yoktur, bunu bize defalarca kanıtladınız.

VAN THIAN: ...

COUDRIER: ...

VAN THIAN: ...

COUDRIER: Gerçek şu ki, isteyerek ya da değil, Corrençon'u korumak için arkadaşlarınızdan önce ateş ettiniz.

VAN THIAN: Ben böyle hatırlamıyorum.

COUDRIER: O saçlar ne renkti?

VAN THIAN: Galiba kızıl.

COUDRIER: Kızıl-kızıl mı yoksa hafiften mi kızıl?

VAN THIAN: Kızıl-kızıl.

COUDRIER: Kızıl-kestane, Thian... Kızıl-kestane bir peruk. O halde hatırladıklarınız...

VAN THIAN:

COUDRIER: Şunda anlaşalım, ben sizin iyi niyetinizden kuşkulamıyorum, böyle fanteziler için izin vermem kendime, biz birbirimizi çok uzun zamandan beri tanıyoruz. Diyelim ki siz Bayan Corrençon'u vurmaya karar verdiniz, bunun nedeni olayların gidişatında onu korumak için olmuş olamaz mı, bu tam size yakışacak tarzda olurdu. Diyelim. Pekâlâ, içinizdeki bir şey bu kızı korudu. Belki de onun Malaussène'in kadını olması.

VAN THIAN:

COUDRIER:

VAN THIAN:

COUDRIER: Bu duygu sizi onurlandırır, Thian...

VAN THIAN: ...

COUDRIER: Bizi de kapkara bir boka batırdı.

VAN THIAN: Efendim?

COUDRIER: Şuna bir göz atsanıza.

"Şuna", metalik netliğiyle Thian'a penisilinin ortaya çıkışını, 50'li yıllardan itibaren veremlileri ciğerlerinden geriye ne kaldıysa onlarla dağları süslemeye göndermek yerine kalçalarına enjekte edilen o kalın iğneleri hatırlatan cerrahi kutulardan biriydi. Gözlerinin önüne bir an için annesi Louise ve karısı koca Janine geldi, ilki onu yere yatırmış tutarken, ikincisi korkudan kenetlenen kışını hedef almıştı, en sevdiği iki kadınının penisilinli gülüşleri: "Artık günümüzde sanatoryuma gidilmiyor, Thianou, iğne olunuyor." Aslında, çocuklara o akşam belki de verem hastalığını anlatırdı, hayatındaki tek gerçek dehşeti, iğne korkusu...

"Rahatlayın, Thian, kalçanıza iğne yapacak değilim. Lütfen şu kutuyu açın."

Kutu parmaklar arasından kayıyor biraz, tutacak yeri yok.

"Verin."

Ve Bölüm Komiseri Coudrier kutuyu kolayca açıyor, bir puro ikram eder gibi Thian'a uzatıyor. Yalnız, sararmış pamuğun yumuşaklığında yatan ve Thian'ın gözlerine çarpan şey purolar değil, iki parmak. İki kesik parmak. Tamamen gerçekdışı ama kesinlikle orada. İki parmak. Pembe bir etken donuk bir sarı.

"Sizin kurşununuz, Thian."

Kesik bir et parçasıyla bağlanmış ve diplerinde parçalanmış deriden küçük bir halka olan iki parmak. İki hayalet parmak. Ama müfettiş Thian, Julie'den kopardığı iki parmağı Bölüm Komiseri Coudrier'nin hiç uyardıysanız ille de kendisine göstermeyi neden istediğini öğrenebilir miydi?

"Çünkü bunlar Bayan Corrençon'un parmakları değil de ondan, Thian."

(Aa öyle mi?)

"Hayır, bunlar erkek parmakları."

(O zaman bunlar piyanist parmakları... ince, zarif...)

"Bunu tesadüfen fark eden adli tıptan bir stajyer öğrenci. Karşımızdakinin Bayan Corrençon olduğuna öyle bir inanmıştık ki, bu parmakları incelemek zahmetine bile girmedik. Hiç de fena değil, değil mi, bizim yaşımızda oğlanlar için..."

Sonra, sanki ille de belirtmesi gerekirmiş gibi:

"Yani o pencerenin tepesinden bize ateş eden bir erkekmiş."

Ve çiviler çekişsiz yapamazlarmış gibi:

"Siz bir adamı korumuşsunuz, Thian."

Son darbe:

"Bir katili."

Böyle durumlarda Julie insanlığın geri kalanından pek az farklıydı. Aynı içgüdüler, aynı tepkiler. Öteki, kendi penceresinden ateş açmaya başladığında, Julie asfaltın dibine gömülmeyi umut ederek herkes gibi yere yatmıştı. Hatta Calignac'ın omuzunun patladığını görecektir zamanı bile olmamıştı. Ateş açılmasından önce Julie gözleriyle Kraliçe Zabo'yu kollamaktaydı. Ve müthiş dokunaklı bir kararlılıkla koruma rolüne soyunan o küçük Siyah'ı. Herhalde Loussa de Casamance olmalıydı, Benjamin ondan sık sık bahsederdi. Dost Loussa o sıska göğsünü bayan arkadaşı Zabo'nun iskeletine siper edip kabartıyordu ("azmin gü-lünçlüğü", diye düşünmüştü Julie, vali babasının bir deyimini kullanarak) Loussa kraliçesine siper olmakta haksız değildi. Julie katilin Zabo'yu istediğini biliyordu. Ve polisin tek bir bakışı yanlış yere kayarsa, istediğini alacaktı da. Julie Kraliçe'ye yanaşmıştı. Julie katili ilk vuran olmak için reflekslerine güveniyordu. Vali babasının beylik tabancası Julie'nin montunda belirgin biçimde şişlik yapmaktaydı. Julie Julie'nin peşindeki polisler arasında bir polisti. Üniformalı bir polis değil –Julie operetten hiç hazetmezdi– ama montu, tenis ayakkabısı, zinciri, jeanlerin tartışılmaz kavrayışıyla onaylanan genç erkek onuruyla bir zamane polisi. Julie saçını iyi traş olmamış, kalçaları kuşkusuz biraz hallice ama doğal gösterişine bırakılınış genç bir polisti. Gauthier'nin cenaze töreninde hazır bulunan ve projeksiyonlarını polis olmayan herkese doğrultan polislerden biriydi. Orada bölge polisleriyle birlikte Cinayet masasından müfetişler de vardı; Julie türlerin karışımına, birbirleriyle tanışmalarına ama gene de aynı teşkilatın üyeleri olarak birbirlerini tanımalarına bel bağlamıştı. Hatta Julie, yanındakilerden birinin kulağına, Mo ile Simon'u kızartma kamyonetinin içinden çekip çıkaran havacı montlu yarmanın ta kendisine şöyle fısıldamıştı:

"Erkeğinin öcünü alan bir kadından daha tehlikelisi yoktur."

Doğal biçimde kumlu sesinde bir nebzecek çakıl, Benjamin'in dediği gibi "savanaların kükreyişi" ve öteki onaylamıştı. Julie bir bilmece-nin peşinde koşan bir kesinlikti. Pusuya düşürülen bir katilin neye benzeyebileceğini meslektaşlarından daha iyi biliyor değildi.

Julie ilk sesi duyup asfaltı boylamadan hemen önce, Loussa'nın kraliçesini yere yatırdığını görecektir kadar zaman buldu. Sol göğsüne sıkı-

şan vali babasının beylik tabancası hiçbir işe yaramıyordu. (Julie oğlan kılıfına girmek için göğsünü bastırırken, ilk karşılaşmaları sırasında o soğuk nevale Therese'in söylediği bir cümleyi bir kez daha hatırladı: "Bu kadar iri göğüslerle nasıl yüzükoyun yatabiliyorsunuz?" Oldum olası ana yokluğu çeken Malaussène kabilesinde memeler bir saplantı haline gelmişti. "Bir *saplantı*, şeyimin şeyi," diye gırgır geçerci Benjamin, "Julie, topla şu psiko zamazingonu da memelerini ver bana." Benjamin sadece Julie'nin memelerinden besleniyordu.) İkinci bir el silah sesi daha geldi, arkasından da Julie'nin üzerine alındığı bir bağırış:

"İyi nişan alıyor kaltak!"

Sonra kısa bir sessizlik ve birden, Julie'nin yanibaşında tek bir silahın, güçlü bir silahın, geniş bir kalibrenin yuvarlanan ateşi.

Julie, Thian'ın yanında ayakta, hedefe, havada parçalanıp dağılan kendi penceresine ilk ateş eden kişi oldu. Sonra meslektaşları da katıldılar. Julie kendinde hiç görmediği bir öfkeyle ateş ediyordu, destek aldığı gövdesiyle silahının o müthiş geri tepmesini karşılayarak. Julie bir bazukanın geri tepmesini karşılayacak bir ruh hali içindeydi. Julie o binanın tepesini havaya uçurabilirdi. Kendilerini yere mıhlayan o korkuyu silmek için, meslektaşları da. Julie'nin nedenleri daha ciddiydi. Julie başından beri, o herifi nişan çizgisinin ucuna mıhlamadıkça yeniden yaşamaya başlayamayacağını biliyordu. Julie üzerinde ihtiyar Thian'ın bakışının ağırlığını hissedince kendi yüzündeki öfkenin bilincine vardı. Thian işitilmesi olanaksız sözcükler kekeleyerek o pencereye ateş etmişti. Thian parlayan gözleriyle Julie'ye bakıyor ama tanımiyordu. Julie, eğer şarjörünü boşaltmamış olsaydı, onun kendisini ve daha birkaç polisi vuracağından kesinlikle emin oldu. Bunun yerine ihtiyar polis silahını büyük bir çeviklikle kılıfına sokmuş ve kalabalığı Verdun'ün bakışlarıyla yara yara ateş alanını terk etmişti.

"Kadın odada değil."

"Şaka mı?"

"Yaralanmış, kaçmış, duvarda yapışık iki parmağını bırakmış."

"Ne?"

"Viet'li iki parmağını koparmış onun."

"İki kesik parmakla mı tüymüş?"

"Viet bacaklarını kesmemiş ya yahu!"

"Gene de..."

"Allahın belası orospu, ha?"

"Karşı safta olmasındansa, ona yatağında sahip olmak daha iyi."

"Herkes karşı tek başına, dışı Rambo..."

Julie, konuşmalardan kalabalığa kaya kaya, sıkı sıkıya kuşatılmış mahallenin dışına kaymıştı, her binada tek tek ince dişli tarakla arama tarama, polis takviyesi, koro halinde polis sirenleri, köşede, şiddetli ölüm olaylarından uzak sandıkları Saint-Honoré, Pyramides-Saint-Roch üçgenini ele geçirdiklerinden bin pişman Japonlar.

Julie, duman rengi ön camda görünür şekilde bir polis kartıyla, arabasını park ettiği rue de Rivoli'ye doğru yönelmişti. Julie genç bir polis arabası kiralamıştı, tıpkı tenis çorapları gibi iki sıra kırmızı çizgili bir 205 GTI. Kafası çevredeki bulvarlara açılıp, gaz pedalını kökleyerek anlayana kadar dört dönecek haldeydi. O herifin kafasının içine girene kadar dönecek. Julie ne olur ne olmaz diyerek silahın topunda tek bir kurşun bırakmıştı. Sadece o adam için. Tanımadığı o adam. Oysa hakkında, etrafını kuşatan bütün bu polis takımından çok daha fazla şey biliyordu. Ne biliyordu Julie? Julie birer birer saymaya başlamıştı.

Birinci olarak, Julie, kendisi Chabotte'u sorguya çektikten hemen sonra, bu tipin onu öldürdüğünü biliyordu – Julie Chabotte'u sadece sorguya çekmekle yetinmişti çünkü.

İkinci olarak, Julie bu tipin, o Gauthier'yi sorguya çektikten sonra, Gauthier'yi de öldürdüğünü biliyordu – Julie Gauthier'yi sadece sorguya çekmekle yetinmişti çünkü.

Üçüncü olarak, Julie bu tipin her cinayet mahallinde Julie imzalı güzel bir işaret bıraktığını biliyordu: onun kiraladığı ve Chabotte'un ölü bulunduğu orman kenarında tek edilmiş vaziyetteki bir BMW ve gene onun kiraladığı ve Gauthier'nin cesedinin bulunduğu, rue Gazan'daki Montsouris parkının kenarında terk edilmiş bir Audi.

Julie bu tipin, her cinyeti için, kendisinin kullanmadığı takalardan birine el koyup onu adım adım, tekerlek tekerleğe izlediğini biliyordu. Julie bu tipin onun bütün kimliklerinden haberdar olduğunu biliyordu: İtalyan, Yunanlı, Avusturyalı kızlar ve en son misyonu olan sivil müfettişlik. Bu tip onun bütün sığınaklarını, değiştirdiği kılıkları, hilelerini, izlediği yolları ve arabalarını tanıyordu. Bu tip onun, Julie'nin kim olduğunu biliyordu, bundan kaçış yoktu. Onu tanıyor ve Julie'nin anlamını çıkaramadığı bir katliamın sorumluluğunu ona yüklemek istiyordu. Onun sorguya çektiği kişileri vurarak Julie'nin bir şeyler öğrenmesini mi engellemek istiyordu? O onları, Julie sorguya çektikten sonra öldürdüğüne göre, saçmaydı bu.

Havalı genç polis arabasına yaklaşırken Julie işte böyle düşünüyordu. Neredeydi? Ne istiyordu? Ne kadar ileri gidecekti bu adam?

Şu anda acaba hâlâ bir dul muydu yoksa yeniden av peşinde bir ga-

zeteci mi? Bu soru, diye düşündü Julie, Benjamin'in çok hoşuna giderdi. Neden karşısına çıkan ilk polisi bulup, ona durumu anlatmıyordu ki? İşlemediği cinayetler yüzünden ulusal polis peşindeydi. On parmağını Bölüm Komiseri Coudrier'nin marokeninin üzerine açması yeterliydi, böylece masumiyeti kanıtlanmış olacaktı. Çürütülmesi olanaksız iki parmak. Julie bunu yapmak yerine, hakkında vur emri almış adamlarla kaynayan bir kentte canlı hedef rolü oynamayı tercih ediyordu. En kötüsü de, bu katili kıştıracağı mı diye yırtırken, Coudrier'nin hafiyelerine şaşırtmaca veriyor olmasıydı. Benjamin'in gerçek katili, Corrençon'un yanlış ipucu vermesi sayesinde mutlu mesut yaşıyordu.

Yani şimdi dul muydu, yoksa gazeteci mi? Bu yürek çarpışları, Julie, boğulmuş hıçkırıklar mı yoksa takibin o tatlı heyecanı mı? Bırak beni Benjamin, olur mu? Bırak da işimi yapayım... İşin mi? İşim, Benjamin: ilk varan olmak! "Gazeteciler, herhangi bir yere ilk vardıkları oluyor mu onların? Dalga geçiyorsun ha? Özel araştırma mı? Güleyim bari, diye dalga geçiyordu Benjamin, bugün sizlerin, siz öteki gazetecilerin bütün bildiği, küçük not defterlerinizi aynasızların dolmakalemlerinin altına sürmek! İşte sizin muhbirleriniz! Onların gizli kalmasındaki ısrarınız anlaşılıyor! Sizler artık polisin birer yardımcısından başka bir şey değilsiniz, Julie, haber alma özgürlüğü adına sorgu yargıcının karalamalarını çiziktiriyorsunuz!" Benjamin ve Julie... tek dalaşma kaynakları. Ama sular seller kusuyor.

Julie tamamen Benjamin'le tartışmasına dalmış bir halde rue de Rivoli'ye çıktığında öfkeden bembeyaz kesilmişti. Şimdi artık neden o katilin peşinden koştuğunu biliyordu. Tek bir sebeple: eğer gazeteciliğin hâlâ bir onuru varsa, Julie'nin gazeteciliğin onuru olduğunu Benjamin'e kanıtlamak! Bir kez daha son sözü söylemek. Dul olmanın bir başka biçimi. Hayır, Coudrier'yle konuşmaya gitmeyecekti, hayır, polisin yardımcısı değildi o. O tipe tek başına el koyacaktı. Gerçeği tek başına ortaya çıkaracaktı. Son kurşununu adamın kafasına zımbalayacaktı. Tek başına.

Bir de arabasını bulması gerekiyordu.

Ama rue de Rivoli'de araba yoktu.

Yeri boştu.

Tamam, diye düşündü Julie.

Anladım.

Çünkü 205'i park ettiği yerde, kaldırımdan yağmur oluşuna damlayan bir kan lekesi hafif bir sızıntı halinde kayboluyordu.

COUDRIER: Sonuç, Thian?

VAN THIAN: Eğer Julie Corrençon değilse, başka biridir.

COUDRIER: Thian, siz bu tür sonuçlarla yetinmeyecek kadar kıdemlisiniz meslekte.

VAN THIAN:

COUDRIER: Bütün Fransız polisi kışınızda olsa ve suçsuzluğunun kanıtları da elinizde olsa ne yapardınız?

VAN THIAN: Gidip onları köşebaşındaki karakola teslim ederdim.

COUDRIER: Ha şöyle! Yalnız Julie Corrençon hiçbir yere başvurmamış.

VAN THIAN:

COUDRIER:

VAN THIAN: Ölmesin?

COUDRIER: Bu kız Lübnan'dan Afganistan'a en berbat savaşlarımızı izledi, uyuşturucu ticareti yüzünden bir Türk içişleri bakanını düşürdü, tifüsten kırılan Tayland hapisanelerinden sağ çıktı, Çin denizinde salaş bir teknede kendi kendine apandisit ameliyatı yaptı, geçen yıl onu ayak bileklerinde kurşun kelepçelerle Sen nehrine attılar... Bütün bunları benim kadar siz de biliyorsunuz, Thian. Bu kız ancak bir Belçika çizgi roman kahramanı kadar ölümlü.

VAN THIAN: Belçika mı?

COUDRIER: Belçika. Torunlarıma bakılırsa, bu türün en iyilerini onlar yapıyormuş.

VAN THIAN: ...

COUDRIER: ...

VAN THIAN:

COUDRIER: Malaussène aileniz nasıl?

VAN THIAN. Ufaklık kâbus gördü, köpeğin sarası tuttu, Clara dokuzuncu ayına girdi, Thérèse bir falcılık bürosu açmak istiyor, Jérémy bir yangın bombası hazırlıyor ve Verdun epeyce ağırlı bir azı dişi çıkartmakta.

COUDRIER: Bir yangın bombası mı?

VAN THIAN: Ateşleme sistemini uygulamakla meşgul.

COUDRIER: Hedef?

VAN THIAN: Bana söylediğine göre, Villejuif'teki Talion depoları.

COUDRIER: Bunu size söyledi mi?

VAN THIAN: Kimseye söylememem koşuluyla.

COUDRIER: ...

VAN THIAN: ...

COUDRIER: Kitaplar iyi yanmaz. Özellikle de depoda. Çok sıkışık-
tır.

VAN THIAN:

COUDRIER: Ya Malaussene?

VAN THIAN: Böbreklerde sorun var. Diyalize bağlandı. Ama Thé-
rèse hâlâ onun kurtulacağına inanıyor.

COUDRIER: ...

VAN THIAN: ...

COUDRIER: Neden Bayan Corrençon gelip on parmağıyla takdim
etmedi ki kendini, yüce Tanrım?

VAN THIAN: Belki de benim adamın iki parmağını kopardığımı bil-
miyordur.

COUDRIER: Buna şaşardım.

VAN THIAN: Ben de.

COUDRIER: Çıkardığınız sonuçların işime hiç yaramaması ne kadar
da olağanüstü, sevgili Thian.

VAN THIAN: Pastor'un yokluğunu ikimiz de hissediyoruz. Sonuç çı-
karmada üstüne yoktu.

COUDRIER: Pastor... Hiç haber aldınız mı?

VAN THIAN: Hiç.

COUDRIER: Ben de.

VAN THIAN:

COUDRIER: ...

VAN THIAN: ...

COUDRIER: Bunun tek bir açıklaması olabilir, Thian.

VAN THIAN: Evet?

COUDRIER: Kız birini koruyor.

VAN THIAN: Bir suç ortağını mı?

COUDRIER: Elbette bir suç ortağını! Kimi korusun isterdiniz ki?
Silkelenin Tanrı aşkına!

VAN THIAN: Ben tamamen silkelenmiş durumdayım, sayın Bölüm
Komiserim, ama sırtınıza üç cinayet yükleyen bir tip, suç ortaklığı ko-
nusunda bana pek de ideal görünmüyor.

COUDRIER:

VAN THIAN: ...

COUDRIER: ...

VAN THIAN: ...

COUDRIER: Meğer ki bizi dolaştırıp durmaya çalışmasınlar, biz kızın peşine takılırken, o da sakın sakın işini görüyordu.

VAN THIAN: Olabilir.

COUDRIER: Malaussene'in dostları arasında böyle bir karışıklık yaratacak kadar kurnaz kimleri görüyorsun?

VAN THIAN: Mosi Mo ile Kabil Simon kodeste, Hadouch Ben Taieb bütün bir Belleville'den daha sıkı gözetim altında...

COUDRIER: O halde?

VAN THIAN: Benim dışımda kimseyi göremiyorum.

COUDRIER: Ben görüyorum.

VAN THIAN: ...

COUDRIER: Bir katil, Thian, gerçek bir katil. Dostlarımız arasından. Etik bir katil.

VAN THIAN:

COUDRIER: ...

VAN THIAN: Pastor mu?

COUDRIER: Pastor.

VAN THIAN: Pastor Venedik'te. Malaussène anayla balayında.

COUDRIER. Bunu kontrol ettireceğim, Thian. Hem de hemen. (Bölüm Komiserinin dahili konuşma cihazına eğilen büstü.)

COUDRIER: Elisabeth? Bana bir iyilik yapıp Venedik'te Otel Danieli'yi arar mısınız? Evet. Müfettiş Pastor'u isteyeceksiniz.

Pastor. Julie de aynı sonuca varmıştı. Başka hiçbir varsayım mümkün görünmüyordu. Pastor Venedik'te Benjamin'in annesiyle aşk yapıyordu. Pastor şu ya da bu şekilde haber almıştı. Pastor Benjamin'in katilini kendine ayıracak kadar bir aile duygusu edinmişti. Pastor buradaydı. Pastor iş başındaydı. Hiç dert etmeden her zamanki usulüyle. Pastor kötülerini öldürürdü. Pastor Julie'yi tanıyordu. Pastor Julie'nin erkeğinin öcünü alacak tipte bir kadın olduğunu biliyordu. Pastor onu izlemiş, onun araştırmalarından yararlanmış, Chabotte'u sorguya çekmiş ve Julie'nin koparamadığı itirafları elde etmişti. Chabotte yoktu. Sonra Pastor Gauthier'yi sorguya çekmişti. Gauthier yoktu artık. Pastor Julie'nin arkasına sığınmıştı, bu gerçektir. Onun Pastor olduğunu anlamak için bir saniye bile düşünmeye gerek yoktu. Venedik'e hemen telefon edildi. Pastor'un tanınmadan görmesi lazımdı işini. Şimdiyse Pastor bu olayda iki parmağını bırakmıştı. Pastor bir kere daha arabasını çalmıştı.

Paris'te bir yerlerde Pastor sakın sakın Julie'nin gelmesini beklerken kan kaybediyordu.

Julie onu nerede bulacağını anladı. Dosdoğru, Julie'nin kendi yerinde, uğradığı ve Pastor'un mimlediği sığınaklarından birinde.

Pastor...

Elbette kafaya kurşun söz konusu olamazdı artık.

Julie küçük odalarını dolaşmaya çıktı. Onuncu bölgedeki rue de Maubeuge'de Pastor yoktu. On dördüncü bölgedeki rue Georges-de-Porto-Riche'te hiç kimse yoktu. Ama rue du Four, 49 numarada, altıncı kat koridorlarında, koridorun en sonundaki soldan sonuncu kapının arkasında...

Julie savaşçı yaşamında içerde, odasında duran adamın hiç de iyi durumda olmadığını anlamasına yetecek kadar yaralı soluğu dinlemişti.

Kapı kilitli değildi.

Kapıyı açtı.

Sağ eli kanlı bir bez parçasına sarılı olmasına rağmen, bir tabancayla Julie'nin karşısında duran solgun ve kaskatı delikanlı Jean-Baptiste Pastor değildi. Julie onu hiç görmemişti. Bu, meçhul adamın kanı çekilmiş bir tebessümle gülmesini engellemedi:

"Nihayet geldiniz."

Ve sanki Julie'yi ezelden beri tanıyormuş gibi bayılıverdi.

VAN THIAN: Venedik'i aramak boşuna, sayın Bölüm Komiserim. Bunun Pastor olması için en küçük bir şans bile yok.

COUDRIER: Neden?

VAN THIAN: Pastor atışta çok berbattır. O pencerenin tepesinden Calignac'a nişan almış olsa, vuracağı ya siz olurdunuz ya da Saint-Sacrement.

"*Wanshang hao*, küçük budala. (İyi akşamlar, küçük budala.)"

Ne derlerse desinler, diye düşündü Loussa de Casamance, geçkin koma halindeki bir arkadaşı ziyaret etmekten daha bezdiricisi yok.

"*Duibuqi, wo lai wan le.* (Bağışla beni, geç kaldım.)"

Bunun nedeni ötekinin size cevap vermemesi değil, sesinizi duyurmaktan umudunuzu kesmeniz.

"*Wo leile...* (Yorgunum...)"

Loussa bir dostluğun böylesine bir evlilik ilişkisine dönüşebileceğini asla hayal edemezdi. Düşüncelere daldığından, Malaussene'nin vücudundan çıkıyora benzeyen yeni makineyi fark etmesi birkaç saniye sürdü.

"*Ta men gei ni fang de zhe ge xin ji qi henpiaoliang!* (Sana bağladıkları şu yeni makine de ne güzelmiş!)"

Bu Benjamin'in yatağının üstünde vanalar, ısı değiştiricileri, ince zarlar, içerlerinde arkadaşının kanının bilmecemsi arabeskler çizdiği örümceğimsi boru ve hortumlardan oluşan bir çeşit asma otoyoldu.

"*Zhe shi shenme*, tam olarak? (Bu nedir, tam olarak?) Seni dışa vurmanın başka bir yolu mu?"

Loussa ne olur ne olmaz diye ansefalografiyi inceledi. Hayır, Benjamin'den hâlâ bir cevap yoktu.

"İyi. Önemli değil, sana güzel bir haberim var, küçük budala, bir de fayla bir şey olmaz."

Güzel haber kısıydı: Loussa J.L.B.'nin romanlarından birini Çinceye çevirmişti: *Saymayı Bilen Çocuk*. (*Hen hui suan de xiao haizi*, küçük budala.)

"Umurunda bile olmadığını ve o adamı okuma zahmetine bile girmediğini biliyorum ama unutma ki, şu komalı halinle yüzde bire (%1) konmaya devam ediyorsun. Oysa Talion bu romanı buradaki Çinliler için ama aynı zamanda senin de bildiğin gibi oldukça kalabalık olan Çin'deki Çinliler için bastı. Hikâyeyi sana anlatayım mı? Hayır mı? İki kelimeyle... hadi bakalım... Bu bilyeli hesap aletinde dünyanın bütün çocuklarından, hatta gururu olduğu ve onu bir oğlan çocuk gibi yetiştirdi."

rerek Xiao Bao ("Küçük Hazine") ismini koyan babasından bile daha hızlı hesap yapan Hong Konglu küçük bir çorbacı kızın öyküsü. Devamını çıkarabiliyor musun? Hayır mı? Pekâlâ, baba ilk sayfalarda Çin çorbası tekeline sahip olmaya kalkan yerel Mafya tarafından öldürülüyor, sonraki beş yüz sayfada küçük kız servet kazanıyor ve son otuz sayfada Hong Kong'a yerleşen bütün çokuluslu şirketlerin kontrolünü ele geçirdikten sonra –bunu hep o çocukluğunun bilyeli hesap aletiyle yapıyor– babasının intikamını alıyor. İşte. Gördüğün gibi en hasından J.L.B. *Liberal gerçekçilik* uyanan Çin'in ayağına gidiyor."

Malaussène kendi etrafında dönüyordu. Bu konuda ne düşündüğünü bilmek olanaksızdı. Loussa de Casamance bundan yararlanıp ağgöz-lülüğünü takındı:

"Onca... haydi ilk elli sayfayı diyelim, nasıl çevirdiğimi görmek seni neşelendirir miydi?"

Loussa hiç cevap beklemezsin paltosundan bir prova baskısı çıkartıp başladı okumaya:

"*Si wang shi zhe xian de xin cheng...*"

İç çekiş.

"Gerçekten de şu ilk cümleyi çevireceğim diye canım çıktı. Çünkü Chabotte, babanın gırtlığı bir Moi arbaletin okuyla delinmiş bir halde ölümünü tasvirle başlamış, hani şu Moilerin kaplan avlarken kullandıkları zehirli küçük oklardan biriyle, anladın mı? Chabotte hem kader fikrini hem de atıştaki gerilimi aynı anda verebilmek için şöyle yazmış: *Ölüm düz bir süreçtir.*"

Loussa son derece kuşkulu bir ifadeyle birkaç kez başını salladı.

"Ölüm düz bir süreçtir... evet... olduğu gibi çevirmeye karar verdim: '*Si wang shi zhe xian de xin cheng*'... evet... ama bir Çinli kuşkusuz daha dolaylı bir ifade kullanırdı... Öte yandan, bu gerçekten de dümdüz bir cümle, öyle değil mi? *Ölüm düz bir süreçtir.* Yalnız 'süreç' sözcüğünde bir yavaşlık var, yazgısal bir yavaşlık, kader yani, herkesin, en hızlı koşanların bile o yoldan geçmesi durumu, ama bu yavaşlık cümleye hız kazandıran 'düz' sıfatıyla düzeltilmiş... hızlı yavaşlık... bu tam bir Çin düşüncesi... Sözcüğü sözcüğüne çevirmekle iyi mi yaptım diye soruyorum kendime... Sen bu konuda ne düşünüyorsun?"

Ne mi düşünüyorum, Loussa, eğer sen bu cümleyi bana birkaç ay önce okumuş olsaydın, diye düşünüyorum, o zaman ben asla şu J.L.B.'nin postuna bürünmezdim, yüksek tahrip güçlü o lanet kurşun gider başka bir kellede yuvalanırdı diye düşünüyorum, Loussa, eğer sen bu cümleyi bana mesela şu tarihöncesinden kalma devin büromu tahrip ettiği gün, hatırladın mı? okumuş olsaydın, pekâlâ da Chabotte hâlâ yaşıyor olacaktı, Gauthier de, Calignac ise hâlâ bütündü şimdi, Julie'm de benim yatağında olacaktı. Ah Loussa, Loussa, neden en acı darbelerin ille de en sevdiklerimizden gelmesi gerek? Neden şunu bana bugün, tam da bu akşam, tam da huzur içinde bütün hücrelerimi terk edip toparlanıp gitmeye karar verdiğim anda okuyorsun? O son derece saygıya değer çevirmenlik titizliğiyle, bu noktayı tartışmayacağım, bana ta başında gelseydin, büroma oturup bana sormuş olsaydın: "*Ölüm düz bir süreçtir, küçük budala, bunu Çinceye nasıl çevirsem, olduğu gibi sözcüğü sözcüğüne mi, yoksa lafı biraz dolaştırarak mı?*" ve bana kitabın başlığını *Saymayı Bilen Çocuk*, yazarın takma adı J.L.B.'yi ve bu takma ad altında gizli Chabotte'un adını bana söyleseydin sana cevabım şu olurdu: "kalemini fırçanı topla Loussa, şu ideogramlarını beyninin Çince hücrelerine geri koy ve o kitabı çevirmekten vazgeç." Kitaplarda söylendiği gibi, sen fena halde işkillenip bana şöyle sorardın: "Ama neden, küçük budala?" Bunun üzerine ben de şöyle cevap verirdim: "Çünkü bu romanı çevirmekle akla hayale gelebilecek en rezil edebiyat sahtekârlığına suç ortaklığı etmiş olacaksın da ondan. – A öyle mi?" İşte sen aynen böyle, o küçük "a, öyle mi?"lerinden birini patlatarak tepki gösterecektin, yeşil gözlerin keyif kırışıklıkları arasından parlayacaktı. (Sana daha önce harika gözlerin olduğunu söylemiş miydim, siyah üstüne yeşil, bu çok renkli gezegendeki en anlamlı bakış) "A öyle mi?" Evet, Loussa, tam anlamıyla pis bir sahtekârlık, dünya çapında, ne demek istediğimi anladıysan, adamakıllı önceden tasarlanmış, gizlilik içinde düşünülmüş, vicdanlar bir kenara itilmiş, her safhada hukuki güvenceler, zırlı bir düzenbazlık, yüzyılın vurgunu ve Zabo, Calignac, sen, ben, Talion, bizim de gırtlığımızı kadar battığımız, hiç kurumamacasına bulduğumuz, tüm masumiyetimizle boğulduğumuz bir batacak...

Sakin sakın durur, sakın sakın beni Amar'ın yerine götürürdün, bizi

sakin sakin Sidi-Brahim şişelerinin arkasına oturtur ve orada içtenlikle bana sakin sakin sorardın:

"Lafı ne dolaştırıp duruyorsun be, küçük budala, bu sahtekârlık masalı da neyin nesi?"

Ve ben de sana gerçek gerçeği açıklardım:

"Chabotte J.L.B. değil."

"Değil mi?"

"Değil."

Burada zorunlu olarak, usulen sessiz kalırdın.

"Chabotte J.L.B. değil miymiş?"

Kendine minicik bir an yüksek sesle düşünme payı tanırdın.

"Chabotte *Saymayı Bilen Çocuk*'un yazarı değil mi demek istiyorsun yani?"

"Tam üstüne bastın Loussa, ne *Paraların Efendisi*'nin, ne *Wall Street'te Son Buse*'nin, ne *Tükenmeyen Hazine*'nin, ne *Dolar*'ın, ne *Yen'in Kızı*'nın, ne de *Malik Olmak*'ın..."

"Chabotte bu kitaplardan bir tekini bile yazmamış mı?"

"Tek satırını bile."

"Birine mi yazdınıyormuş?"

"Hayır."

O an, gerçeğin çatlaması suratına yepyeni bir manzara çizecekti Loussa, tıpkı meçhul bir diyarda doğan bir güneş gibi.

"Bütün o kitapları birinden mi yürütmüş?"

"Evet."

"Ölmüş biri mi?"

"Hayır, sapına kadar canlı."

Ve sonunda senin o kaçınılmaz soruyu sorduğunu duyacaktım:

"Sen o herifi tanıyor musun, küçük budala?"

"Evet."

"Kimmiş?"

O, benim iki kaşım arasına bir kurşun yerleştiren herif, Loussa. Uzun boylu sarışın biri, görülmemiş yakışıklılıkta, yaşı belirsiz, J.L.B.'nin, erkenden serpilmeleri sanki ebedi gençliklerini koruyormuşa benzeyen kahramanlarından birini andıran bir çeşit Dorian Gray. Onlar on yaşına kadar büyürler; otuzunda şan ve şereflerinin doruğundadırlar ve on beşinde gösterirler; altmışında kızlarının âşığı gibi dururlar, seksenlik yakışıklılıkları ise mücadeleye her an hazır olanların yakışıklılığıdır. Ne diyorum sana, bir J.L.B. kahramanı. Sonsuza kadar genç, sonsuza kadar

yakışıklı bir *liberal gerçekçilik* savaşçısı. İşte beni öldüren herif buna benziyor. Garibim, haksız da sayılmaz, benim şişinen horoz havalarıyla yazdığımı iddia edip böbürlendiğim kitapları yazan oydu çünkü. Evet, Loussa, Chabotte'un yerine beni vurdu, *beni özellikle bunun için yaratan Chabotte'un yerine*. Eserlerini benim arakladığımı sandı, kafamı dürbünlü tüfeğine yerleştirip tetiği çekti. İşte. İşe yaramıştım.

Şimdi, şu "Ölüm düz bir süreçtir" cümlesinin saksımı neden çalıştırdığını, onu bana –devin büromu parçaladığı gün onu boş yere arayıp duran ben– okuduğunda neden bir an için yazarının başını gördüğümü öğrenmeye gelince, Loussa, beni bağışla, bunu anlatmak çok uzun sürer, çok yorucu olur.

Çünkü bu defa, görüyorsun bal gibi de ölmekle meşgulüm. Sana bunu böyle, birinci tekil şahıs söylüyorum, inanılacak gibi değil ama iyi düşününce insan gerçekten hep birinci tekil şahıs ölüyor. Kabul etmeli ki, bu pek de kabul edilir gibi değil, korkusuzca Haçlı seferlerine çıkan genç insanlar savaş alanlarına sadece üçüncü şahıslarını gönderiyorlar. Hedef Berlin! Hedef Paris! Allahüekber! Yerlerine ölmesi için coşku-larını gönderiyorlar, üçte biri kendilerinin olduğunu bilmedikleri et ve kana bulanmış. Birinci tekil şahıslarına Chabotte suratlı çarpık fikirler el koymuş, kendilerini bilemeden ölüyorlar.

Ölüyorum Loussa, sana basitçe söylüyorum bunu, ölüyorum. O ba-yıldığın makine son model bir diyalizden başka bir şey değil, böbrekle-rimin, Berthold'un benden arakladığı (Görünüşe bakılırsa bir motosik-let kazası, bir delikanlıyla bir genç kız, oğlanın sırtı kaldırımın kenarı-na çarpmış, böbrekleri parçalanmış. Acil servis. Ona iki böbrek lazım-mış. Berthold da benimkileri almış) iki böbreğimin yerini tutan, bir ba-kıma bende test edilen bir yenilik. İnsanlığa hizmet eden birine rastladığım için birçokları gibi ölüyorum: Berthold'a! Sadece böbreklerimi araklamakla kalmadıysa tabii... Loussa, kimsenin ruhu duymadan bir vücuda neler ettiklerini aklın hayalin almaz! Yakınların seni ziyaret et-meye devam eder, senin o uyanıklık ötesi yakınların, Therèse'ler, Ufak-lıklar ve hiçbir şey göremezler. Gözlerinin önünde boşalan bir çuvalın karşısında dururlar ama çuval ağabeyleri olmaya devam etmektedir. "Benjamin doksan üç yaşına kadar yaşayacak..." Berthold'un beni so-yup soğana çevirme hızına bakınca, doksan üç yaşında benden geriye ne kalacak diye soruyorum. Bir tırnak belki? O zaman Clara, Thérèse, Jeremy ve Louna, Verdun ve Ufaklık tırnağı ziyarete devam edecekler. Şaka etmiyorum, ne dediğimi anlayacaksın, sen de Loussa, sen de tır-nağı ziyarete geleceksin, ona Çince öğreteceğim diye tutturacaksın, ona Isabelle'inden söz edeceksin, ona güzel şeyler okuyacaksın, çünkü

sizin hepinizin, ailemin ve senin buraya görmeye geldiği şey artık bir kardeş değil, bundan sonra buraya görmeye geleceğiniz şey kardeşlik, senin ziyaret ettiğin bir dost (dost, Çince *pengyou*) değil, dostluk (*you-yi*), sizi bu hastaneye çeken şey artık fiziksel bir insan değil, bir duygunun kutlanması; o zamanda dikkatler dağılıyor, tıbbi sorular sorulmaz oluyor, tabiplerin ("evet, küçük bir böbrek kazası çıkardı bize, onu periton zarı diyalizine bağlamak zorunda kaldık") açıklamalarını yutuyorsunuz ve dostum da bu harika makine karşısında hayran kalıyor: "Baksana, seni bağladıkları şu makine de ne hoşmuş böyle!" Ya Berthold onları benden koparıırken böbreklerimin feryadı, Tanrı aşkına, o da mı hoştu?

Tamam Loussa, türümün yararına yağma edildiğim için bayıla bayıla, huzur içinde ölmeye söz vermiştim ama şimdi köpürüyorum, Allah kahretsin, ne yani, kızına gösteriş olsun diye o alamet motorunu vınlattırmaya kalkan aile evladı bir salak rahatça çişini edebilsin diye benim iki böbreğimi yürütmelerini normal mi buluyorsun sen? Asla ehliyet sınavına girmek istemeyen benim, motosikletlilerden, alayı ölüme koşan ve küçüklerimin hayatını tehdit eden o motorlu manyaklardan nefret eden benim ciğerlerimi sökmelerini doğru mu buluyorsun yani, normal mi buluyorsun? Evet ciğerlerim, Berthold'un listesinde sıra onlarda, milleti daha iyi kazıklamak için sigara üstüne sigara tütürmekten kanserler kralına toslayan bir borsa simsarına nakletmek için... Sigara içmeyen benim ciğerlerim! Kendimden başkasını kazıklayamayan benim!.. Bari kamışımı, kendininkini fazla âşık bir çeneye kaptıran ideal bir sevgiliye nakletselerdi, ya da ne bileyim, kalça derimi, gerekirse bir Botticelli'nin onarımı için, ama Loussa, kader yağmacılar yararına yağmalanmamı istedi... Ben yağma edildim Loussa, diri diri, parça parça yağmalandım, yerime geçen, yerime ziyaret edilen makinelere dönüştüm, ölüyorum Loussa, çünkü her bir hücremin arkasında milyarlarca yıllık bir evrim olsa da, hücrem de ölüyor, artık inanmaktan vazgeçip ölüyor ve her defasında küçük tekil bir ölüm, birinci tekil bir şahıs sönüyor, bir şiir parçası yok oluyor...

"Susan kadınlara inanmıyorum." Tam bir saattir susan bir kadının karşısında oturan müfettiş Van Thian içinden böyle diyordu.

"Madam on altı yıldır konuşmuyor, Mösyö. Madam artık duymuyor ve on altı yıldan beri konuşmuyor."

"Susan kadınlara inanmam ben," diye cevap vermişti müfettiş Van Thian, merhum bakan Chabotte'un çok ketum uşağı Antoine'a.

"Ben Madam Nazaré Quissapaolo Chabotte'u görmeye geldim."

"Madam ziyaretçi kabul etmiyor, Mösyö, Madam artık işitmiyor ve on altı yıldır konuşmuyor."

"Onu dinlemeye geldiğimi kim söyledi ki?"

Müfettiş Van Thian basit bir akıl yürütmeye bulunmuştu. Chabotte'u öldüren Julie değilse, bir başkasıydı. Eğer bu bir başkasıysa, soruşturmaya al baştan sıfırdan başlamak gerekecekti. Oysa soruşturma konusunda sıfır demek, kurbanın çevresi demektir. En başta da aile çevresi: neredeyse her zaman için, başlangıç noktası ve bitiş çizgisi. Kanlı cinayetlerin yüzde doksanı ailenin armağanı oluyor. Evet! Aile hırsız uğursuz takımından dört defa daha fazla öldürüyor, işte böyle.

"Onunla konuşmaya geldiğimi kim söyledi size?"

Ama merhum bakan Chabotte'un hayattaki tüm ailesi doksanlık dilersiz bir kadından, gerçekten de yirmi yıldır kimselerin ortalarında göremediği annesi Madam Nazare Quissapaolo Chabotte'tan ibaretti.

"Ben onu görmeye geldim."

Görmesine görüyordu onu! Önce kadın ona anıtsal bir odanın bir köşesinde, avizelere toplanan koca bir toz bir yığını gibi göründü. Hafif loşluk, ölgün bir ışık ve ilerde, pencerenin yanındaki o köşede aslında bir kadın olan o toz yığını. Thian kapıya vurmuş olsa, toz halinde dağılacaktı kadın. Thian ayaklarının ucunda odayı geçmişti. Daha yakına gelince, bu bir toz yığını değildi artık, hassas lakeleri, aile mobilyalarını koruyan en yırtık pırtığından bir örtüler yığınıydı. Ağır basan izlenim değişmemişti: taşınma sırasında orada unutulmuş bir şey. Üstelik oda da hemen hemen boştu. Tavanlıklı bir yatak, yatağın ayakucunda ince bir iskemle ve pencerenin yanındaki o örtü yığını.

Thian iskemleyi –altın varaklı siyah sırtlık– alıp hiç gürültü yapmadan pencereyle Madam Nazaré Quissapaolo'dan arta kalan şeyin arasına koydu. Thian yaşlı kadının bakışını aile cinayetleri konusundaki en karamsar istatistiklerinin doğrulanışı olarak gördü. Bu gözlerde en kalabalık sülaleyi yok edecek miktarda nefret birikmişti. Hamile bir kadını delip geçecek ve torununun torununun torununu daha yumurtadayken kebab edecek bir bakış. Thian boşuna kalkıp gelmediğini anladı. Fosil bakış birden onu bırakıp minik Verdun'ün bakışıyla çakıştı. Çocuğun gözünden hiçbir şey saklamayan, her sabah onun karşısında çıplak vaziyette traş olan, onu hergün Pere-Lachaise heykelleri (mezarlardan fırlayan mermer parmaklar, granit tarafından yutulmuş yarım suratlar...) arasında gezdiren Thian, çocuğu bir katilin kurşunlarına açık bırakan Thian, bir eğitici olarak ilk kez bir rahatsızlık hissetti. Kalkmaya davrandı ama göğsü üzerinde Verdun'ün kendini kastığını hissetti ve kısacık bir bağırsık kopardığını duydu: "Hayır!" ve ardından kendini, sanki gitmeye hiç niyeti yokmuş gibi tekrar yerine oturmuş buldu. Çocuğun ağzında dilinin çözülüşünü kutlayacak kadar bir zaman tanıdı kendine. "Hayır...": Verdun'ün ilk sözü... (Aslına bakılacak olursa bunda hiç de şaşılacak bir şey yoktu.) Hayır mı? Peki. Thian sabırla bekledi. Sonsuza kadar sürebilecek bir açık ordugâh. Bundan sonrası bu iki kadına bağlıydı: taptazeyi yok etmek isteyen pek antikayla, öksüz olmanın ayrıcalıklarını tartan taptaze. Bir saat.

"Şansınız var, Mösyö."

Bunun üzerine Thian bu sözlerin kendi içinden söylendiğini sandı. Bu nasıl bir şansmış, yüce Tanrım? İçinden bunu tartışmaya hazırlanıyordu.

"Bu kadar sevilmek..."

Konuşan kendisi değildi. Karşıda, koltuktaki örtü yığınıydı. Yığınların arasından çatlak bir ses çıkıyordu.

"...ama sürmez..."

Çatlak ve kötü bir konuşma. İki göz tekrar gözlerine dikilmişti.

"Bu asla devam etmez."

Artık konuşmayan bu kadın neden söz ediyordu?

"Kucağınızda taşıdığınız şu küçükten söz ediyorum."

Çatlamış alçıdan mezar taşları gibi dudaklar.

"Ben de benimkini böyle taşırdım."

Onunki mi? Chabotte mu? Bakan Chabotte'u kucağında mı taşıyor-muş?

"Onu yere bıraktığım güne kadar."

Her sözcükte yeni bir çatlak açılıyor.

"Onları yere bırakırsınız, geri döndüklerinde size yalan söylerler!"

Her çatlak yarıklar halinde genişliyordu.

"İstisnası yoktur."

Kan gelene kadar.

"Özür dilerim, konuşma alışkanlığımı kaybettim.

Upuzun bir kaplumbağa dili o kan damlasını yaladı.

Kadın yeniden susmuştu. Ama Thian yerine yerleşmişti. "Susan kadınlara inanmıyorum." Cümle Thian'in değildi. Pastor'undu. Müfettiş Pastor sağırları, dilsizleri, uyuyanları sorguya çekmeye bayılırdı. "Gerçek nadiren aldığın cevaplardadır, Thian, gerçek senin sorduğun soruların mantıklı sıralanışından çıkar." Thian buruk bir sevince benzer bir şey duyuyordu: "Senin yöntemini daha iyi hale getirmiş bulunuyorum, Pastor. Ben geliyor, iskemlemlerle bir karabasan gibi sessiz bir ihtiyar cadının karşısına geçiyorum, ben çenemi kapatıyorum, dilsiz kadın konuşuyor."

Gerçekten de konuştu kadın. Bakan Chabotte'un yaşamı ve ölümü üzerine bilecek ne varsa ona anlattı. Bir yalancının yaşamı ve ölümü.

Bu kadar yalancı küçük bir Chabotte doğurması başlarda canını sıkmamıştı. Bu uyanık zekâyı, yüzünü kızartmayacak bir mirasa yoruyordu. Genç kızlık adı Nazare Quissapaolo'ydu, yaratıcı bir ülkede, o ülkenin en gerçek Brezilyalı yazarı Paolo Pereira Quissapaolo'nun kızı olarak doğmuştu. Çocuğunun yalanları ırkının en saygıdeğer niteliklerine saygınlık katacak cinstendi. Bir öykücünün torunu olan çocuğu Chabotte bir yalancı değil, canlı bir öyküydü. Kendisini okula çağırın öğretmenlere, çocuğu okuldan çıkaran müdürlere, onu yeni yazdırdığı müdürlere yüksek sesle bunu açıklıyordu. Aslında çocuk-Chabotte'un dersleri mükemmeldi. Doymak bilmeyen bir belleğe, nefes kesen bir sentez ustalığına sahipti, dur durak bilmiyordu. Gurur kaynağıydı onun. Onu geri gönderen kurumlarda kaldığı süreler ne kadar kısa da olsa, daima en iyi notları alıyor ve öğretmenlerini şaşkın bir halde bırakarak mekânı terk ediyordu. Geçtiği her yerde kargaşa çıkarması fazla meşgul etmiyordu kafasını. Dehası anlaşılamayan çocuk dünyanın sıradanlığından intikam alıyordu, hepsi bu. Çocuk aynı anda, hem de listede birinci olarak Ecole Normale'e ve Politeknige kabul edilince sevinçten deliye dönmüştü, girişinden sadece üç ay sonra çocuğu geri gönderilince kıyameti kopardı. Ama patlayan savaş üst üste gelen bu haksızlıkların üstesinden geldi. Mareşalin yakını olan delikanlı-Chabotte Ge-

neralin başmuhbiri oldu. Vichy'de kabine başkanı, Londra'da kahramandı, savaştan olanaksız başarılar çıkardı: Fransa'nın onurunu çiğnetmeden Cumhuriyet'in kurumlarını korumak. Hasımlarının çoğunun içinde boğulduğu büyütülen sorunlar. Chabotte kırk beşten itibaren her hükümette yer aldı. Gene de politika çekmiyordu onu. Öyle diyordu. Zekâsının demokrasi içinde yaşama ayrıcalığına ödediği bir haraç sadece. Öyle diyordu. Onun yeteneği başka yerdeydi. Onu yeteneği annesinin köklerine uzanıyordu. "Senin köklerine anneciğim." Böyle diyordu... O bir anlatıcı olarak doğmuştu. Yazacaktı. Ama yazmak, diyordu yazmak bir etkinlik tarzı değil. "Yazmak bir varolma tarzı." Böyle diyordu. Ve sonunda varolma zamanının geldiğini hissetmişti. İşte bunları söylemişti Chabotte. Annesi ona inanmıştı.

Size bir hayat anlatılıyor ve akşam oluyor. Dışarda ışıklar yandı, Thian kadının yüzünü, hatta gözlerindeki o parıltıyı göremiyordu. Artık sadece sesi vardı. Artık bir örtü yığını değildi, çok eski bir nehir tarafından oraya atılmış bir kütüktü. On altı yıllık sessizlik durgun bir su gibi uğultulu derinliklere boşalıyordu. Onu kesmemeliyim, diye düşünüyordu Thian, ayağımı suya daldırmamalıyım yoksa sürükleneceğim.

"Yalanla geçen bir yarım yüzyıl!"

Tekrar soluk aldı. Öykü kadının altında gümbürdüyordu. Sözcükler onu sıkıştırıyordu.

"Elli yıla yakın bir zaman bir yalancının oyuncağı oldum. Ben! Sırf o benim oğlum diye!"

Thian kaçamak bir şekilde bundan sonra gelen on altı yıllık sessizliğin büyük bir sürprizin sessiz ifadesinden başka bir şey olup olmadığını sordu kendine.

"Dul kalmasaydım, her şey başka türlü gelişirdi her halde."

Ama kocası, Fransa'nın Brezilya'daki genç elçisi Chabotte, onu babasının şefkatinden koparan adamın o hamileyken öleceği tuttu. Aptalca bir ölüm. Ağır bir grip.

"Yaşasaydı o gözlerimi açardı benim. Gerçek bir erkek işi. Gerçek, yalancının işi. Polisler, avukatlar, yargıçlar, hukuk görevlileri, erkek meslekleri. Kazanılan bir dava, kılık değiştirmiş bir gerçek değise nedir? Ya kaybedilen bir dava, yalanın zaferi değilse nedir?"

"Konu dışına çıkmayalım, Madam, konu dışına çıkmayalım," diye yalvarıyordu Thian içinden.

Aynı yıl –hamile kaldığı yıl, kocasının öldüğü yıl– babasının hayatına da mal olmasaydı, Brezilya'ya dönecekti.

"Babam yalancı bir entelektüeller çetesi tarafından intihara zorlanmıştı. Size açıklayacağım."

Brezilya'yla bağlarını koparmıştı. Kendini oğlu Chabotte'un eğitime adanmıştı. Burada. Ve bir akşam, bundan on altı yıl önce, söz konusu oğul o hopyaya zıplaya, çok neşeli yürüyüşüyle yorulmak bilmeyen esnekliğiyle, sanki elim sende oynar gibi diplomalardan şereflere, milletvekilliğinden bakanlıklara sıçrayarak yüzyılın yarısını deviren bir yaşam topu gibi, ne eksik ne fazla, o ne gamsızlıktı! Çok tatlı bir çocuk olarak kalmasını bilmişti! Buraya girmiş, iskemleyi iki parmağının arasında tutmuştu –şu anda üzerinde Thian'ın oturduğu iskemle–, ona sırlarını açtığı akşam saatiydi, gündüzki kahramanlıklarını anlattığı, o çok beklenen saat, elli yıldan beri dakik bir şekilde ona yalan söylediği saat, ama o henüz bunu bilmiyordu. Her neyse, dizlerinin üzerine koyduğu koca bir elyazmasıyla karşısına geçmiş ve gözleri ışıltılı ışıltılı, anlamasını bekleyip, hiçbir şey söylemeden ona bakmıştı. O da içinden yükselen sevinci bastırmıştı. Çok çabuk anlamak istemiyordu. Birkaç saniye beklemişti. Bir yumurtanın çatladığını görece kadar bir zaman. Kendini daha fazla tutamayarak yavaşça sormuştu:

"Bir kitap mı yazdın?"

"Daha iyisini yaptım, anneciğim."

"Bir kitap yazmaktan daha iyi ne yapılabilir?"

"Ben bir tür icat ettim!"

Bunu bağırarak söylemişti: "Ben bir tür icat ettim!" Sonra *liberal gerçekçilik* dediği olağanüstü yenilik hakkında başdöndürücü bir gösteriye kaptırmıştı kendini; roman krallığında Ticaret'e site hakkını tanıyan ilk kişi, tüccarı kurucu kahraman mertebesine yükselten ilk kişi, ticari destanı kaçamaklı yollara sapmadan yücelten ilk kişi olmuştu... Kadın onun sözünü kesmiş, şöyle demişti:

"Okusana bana."

Chabotte elyazmasını açmıştı. Başlığı okumuştur. Adı *Wall Street'te Son Buse*'ydi. Bu aman aman çarpıcı bir başlık sayılmazdı ama *liberal gerçekçilik* kuramına inanıyorsa, oğlunun emelleri bunu estetik önyargıların ötesine taşıyordu. Gezegenin yarısına okuyacak bir şey veriyorsanız, süslü püslü başlıklarla yapamazsınız bunu.

"Oku bana."

Kadın sabırsızlıktan titriyordu.

Brezilya'dan gelen bir telgrafla genç dulun, babası Paolo Pereira Quissapaolo'nun intihar ettiğini öğrendiği o uzak kıştan beri bu ânı bek-

lemişti.

"Babamın kim olduğunu size açıklamam gerek."

("Hayır Madam," diye düşünüyordu Thian, "rica ederim sadede gelin! Sadede!")

"O 'kimlikçiliğin' kurucusuydu, bu size bir şey ifade ediyor mu?"

Hiçbir şey. Bu müfettiş Thian için hiçbir şey ifade etmiyordu.

"Elbette."

Gene de anlattı kadın. Müthiş karmaşık bir hikâye. 1923-1928 yılları arasında Brezilya'da yazarlar arasında çıkan ağız dalaşı.

"O dönemde babam hariç, gerçekten Brezilyalı olan tek bir yazar bile yoktu! Paolo Pereira Quissapaolo!"

("Evet ama beni ilgilendiren sizin oğlunuz Chabotte, Bakan...")

"Brezilya edebiyatı, ne soğuk bir şaka! Romantizm, simgecilik, Parnasse'çılık, Dekadanlık, izlenimcilik, gerçeküstücülük, bizim oralı yazarlar Fransız edebiyatından egzotik bir mumyalar müzesi yaratmak için yırtınıyorlardı. Maymun insanlar! Mumya insanlar! Brezilyalı yazarların kendilerine ait olup da çalmadıkları hiçbir şey yoktu! Ve taşlaş-tırdıkları!"

("Cha-botte! Cha-botte!" diye içinden tempo tutuyordu müfettiş Van Thian.)

"Bir tek babam bu aşırı Fransız hayranlığına karşı çıktı."

("Konumuz dışında..." diye düşünüyordu müfettiş Van Thian...)

"Ülkesini çılgınca bir ruhunu kaybetme açlığı içinde gördüğü yabancılaşmaya karşı topyekûn savaş açtı."

("Konu dışı, sorgulamanın sarmaşığıdır, enflasyonu, egzemasıdır, onunla mücadele etmenin çaresi yoktur...")

"O dönemlerde okulsuz edebiyat hayatı olmadığından, babam da kendi okulunu kurdu, *kimlikçilik*."

("Kimlikçilik..." diye düşündü müfettiş Van Thian.)

"Onun tekrarlanamaz, aktarılamaz, nakledilemez, taklit edilemez tek üyesi olduğu okul!"

("Tamam...")

"Şiiri sadece onu anlatıyordu ve kimliğini... kimliği, Brezilya'ydı!"

("Bir kaçık, ne yaparsın. Bir tatlı kaçık. Çılgın bir ozan. Tamam.")

"Onun şiir sanatını üç dize özetliyordu, sadece üç dize."

Gene de okudu onları kadın.

"Era da hera a errar

Cobra cobrando a obra...

Mondemos este mundo!"

(" Bu da ne demek ?")

*"Serseri sarmaşıklar çağı
Bütün eserleri kaplayan yılan...
Budayalım şu dünyayı!"*

("Bu da ne demek?" diye sessizce ısrar etti müfettiş Van Thian.)

Kısacası...

Gece şimdi iyice ilerlemiş. Ayaz ısıyor. Paris ışıktan bir taç. Küçük Verdun silahının üzerinde ve silahı göğsünde, Thian yürüyor.

Kısacası..., diye özetliyor müfettiş Van Thian, o tip, Brezilyalı şair, merhum Chabotte'un anne tarafından dedesi asla yayımlanmamış. Tek bir sözcüğü bile. Ne sağlığında ne de ölümünden sonra. Servetini kendi hesabına bastırıldığı kitaplara harcamış, bunları ülkede okuma bilen herkese bedava tarafından bol bol dağıtmış. Bir kaçık. Okunur gibi değil. Çevresinin ve zamanının alay konusu. Kızı bile dalga geçiyormuş. Bir de Fransa'nın Rio büyükelçisiyle evlenmez mi! Babasına takdim edileceği en uygunsuz kısmet.

Ve sürgün. Ve hamilelik. Ve dulluk. Ve pişmanlıklar. Ülkesine geri dönmek istiyor. Çok geç. Lanetli şair saksıyı uçurmuş. Bir oğlan doğuruyor: Chabotte! Babasının eserlerini yeniden okuyor: dâhice! Dâhice buluyor. "Eşsiz." "Gerçeklik daima bir yüzyıl ilerdedir." Babasının öcünü almaya ant içiyor. Ülkesine dönecek. Ama oğlunun eserleriyle birlikte!

Eski hikâye...

Rue de la Pompe'tan Belleville tepelerine çıkan yol uzun ama bir hayatın nasıl geçtiğini saatlerce dinlemişseniz zaman kısa geliyor size. Thian Paris sokaklarında yürüyor.

Eski hikâye...

Anne Chabotte oğlu Chabotte'un bir gün gelip yazmaya başlayacağını düşünürmüş hep. Onu asla etkilememiş, hayır ("ben o cins annelerden değilim..."), ama onun yazar olmasını o kadar istemiş ki, zavallı Chabotte annesinin gözlerinde kendine baktığında Akademi üyesi kılığında bir herif görüyordu herhalde. Bunun gibi bir şey işte...

Ve bir akşam oğul Chabotte yaşlı annesine oda vazifesini gören anıtkabire bir defa daha dalmış. Kitabının, o çok beklenen "eserinin" ilk satırlarını okumuş ona! Ve anne şöyle demiş:

"Kes!"

Oğul Chabotte sormuş:

"Sevmedin mi?"

Anne şöyle demiş:

"Defol!"

Oğul ağzını açacak olmuş ama anne sözünü kesmiş:

"Bir daha asla geri gelme!"

Portekizce olarak üstüne basmış:

"*Nunca mais!* Bir daha asla!"

Ve Chabotte gitmiş.

Çünkü annesi romanın ona ait olmadığını derhal çakmış. Okul kitapları ve polis okulundaki ders notları dışında hayatında asla iki kitap okumayan Thian (Yüksek sesle J.L.B. okumalarını saymıyor) böyle şeylerin nasıl mümkün olabildiğini soruyor kendi kendine. Görünüşe bakılırsa mümkün. "Babamın bütün düşmanlarının el ele vererek yapamayacağı, en kötü şeyi yaptı: *Kendinin olmayan bir kitabı çaldı!* Oğlum bir kimlik hırsızıydı!"

Gene de en güzel kısmı, bundan sonrası.

Thian uyuyan Verdun'ün saçlarının arasında ellerini ısıtıyor. Evet, şu son günlerde darmadağınık saçları çıktı küçük Verdun'ün.

Sonrası...

Chabotte annesinin yaşağını hiç ciddiye almıyor. Her akşam aynı saatte gelip iskemlede onun karşısında oturmaya devam ediyor. Ona günlük sırlarını açmaya devam ediyor. Ama artık ona yalan söylemiyor. Artık ona sen de demiyor. "Siz demek, bana daima hissettirdiğiniz kutupsal duygulara daha uygun gibi geliyor." Dalga geçiyor: "Hiç fena değil, değil mi, *kutupsal duygular*, sizce bu yeterince 'yazarca' mı, anneciğim, yeterince *kimlikçi* mi?" Küçük işkenceler. Ama o silahını seçmiştir. Sessizlik. On altı yıllık sessizlik! Chabotte bu yüzden o deli şair büyükbabası gibi kaçırmıştı! Bütün kaçıklar gibi her şeyi itiraf ederken mutlak gerçeği de açıklıyordu: "Çok sevimli, çok asil, çok *gerçek* bulduğunuz şu genç hapisane müdürünü hatırlıyor musunuz, Clarence de Saint-Hiver'i? Tamam işte, eserlerimi onun mahkûmlarından biri yazıyor. Müebbetle mahkûm. Ve o haliyle müthiş velut! Ufukta uçsuz bucaksız bir servet yatıyor, canım annem. Hepimiz yolumuzu buluyoruz bundan, Saint-Hiver, ben ve ikinci elden birkaç aracı... Mahkûmun bundan haberi yok pek tabii ki, o sanat aşkı için çalışıyor, büyükbabam Paolo Quissapaolo'ya doğuracağınız, ona layık bir torun..."

Bir gün Chabotte yanında şu "ikinci el araçlar"dan biriyle annesinin odasına girmiş, Benjamin Malaussene diye biri, çıkık mideli, üçlü takım giymiş ufak tefek bir adam, "bir kozmetik tanıtımcısı gibi süslenip püslenmiş yalancı bir şişko." Chabotte Malaussene'e bağırarak par-

mağıyla annesini göstermişti:

"Annem! Madam Nazare Quissapaolo Chabotte!"

Ve eklemişti:

"O benim yazmamı hep engellemiştir!"

Aynı akşam küçük iskemleye tersinden oturarak yaşlı kadına açıklama yapmıştı:

"Bu Malaussene projektörlerin altında benim rolümü oynayacak. İşler kötüye giderse, tek ödeyecek olan o. Çünkü Saint-Hiver öldürüldü, anlıyor musunuz, yazarım kaçtı, ölüm kol geziyor canım annem, bu yeterince heyecanlı mı?"

Önce Malaussene'i öldürmüşlerdi. Sonra oğlunu. İşte.

"İyi yaptılar."

Thian sadece bir tek soru sordu. Kadın son sözünü ettikten tam beş dakika sonra.

"Neden benimle konuştunuz?"

Önce kadının ona cevap vermeyeceğini sandı. Artık nehrin kenarında bir kütük bile değildi. Karanlık gecede bir kayadan başka bir şey değildi. Nehir oradan geçmiş olmalıydı. Bir zamanlar.

Sonunda kadının mırıldandığını duydu:

"Çünkü siz oğlumun katilini öldüreceksiniz de ondan."

"Peki daha başka ne var?"

Çocuklu polis gecenin içinde yürüyordu.

"Oğlumun katilini öldüreceksiniz..."

Çocuklu polis Paris gecesinde kendi kendine konuşuyordu.

"İnsanların polis hakkında düşündükleri..."

Kiralık katiller... Baba ve oğulun sözcükleriyle çıldıran bu yaşlı cadı. Thian'ı kiralık bir Kutsal Ruh olarak kabul ediyordu.

"Oğlumun katilini öldüreceksiniz..."

İstemediğimden değil, bakın... O herif Benjamin'in kafasına bir kurşun yapıştırdı... ben bunu seve seve yapardım... ama intikam polis memuruna haram bir yemek, sayın Madam... tadamaz onu... asla... aklından bile geçiremez... aksi halde adalet diye bir şey kalmazdı, sayın Madam... Herkese kendi işi, size Edebiyat'ın onuru, bana copun etiği... Elinizde ne varsa onunla idare edeceksiniz...

Çift başlı polis gecenin içinde kendi kendine konuşuyordu. Omuz

çukurunda derin uykulardaki ikinci kafaya dönüp konuşması sayılmazsa tabii.

"Yani seni yere bırakırsam her şey bitecek, öyle mi?.. Beni terk edecek misin, söyle bakayım?.. Sen bunun doğru olduğuna inanıyor musun, ha?.. Beni terk mi edeceksin? Sen de mi?"

Sözcükler de tıpkı silahlar gibi kimi zaman kendi kendine yol alır. Bu sözler çocuklu polisin midesine oturdu. Tamamen beklenmedik bir şekilde. Onunla oynuyordu ve vuruş başladı. Aniden durdu... Net bir şekilde küçük kızın kaldırımında önünden koştuğunu gördü. Soluğu kesildi. Çoğaldıkça çoğalan görüntüler. Ölüm döşeğindeki koca Janine. Janine'in kızı, kendi kızı sayılan Gervaise, acemi rahibe kılığı içinde, Yüce Tanrı yüzünden onu yüzüstü bırakırken: "Annem gibi orospuluk yapmamı mı tercih ederdin, Thianou?" Peki neden olmasın? Olmaz! İşte bu yüzden. "Tanrı müzmin bir hastalıktır – Thianou, hiç şifa bulmaz." Gervaise'in Tanrı'nın içinde kayboluşu. Yaşlı polisin son sevgisi Pastor da yok artık. Malaussene anaya fena halde âşık. "Sessiz bir kadın, Thian, bir hayal..." Pastor Venedik'te, aşk dolu bir halde bu hayalin sessizliğinin ifadesini almakta.

Ve Thian burada.

Bu kaldırımında.

"O yaşlı kaçık kafamı bulandırdı."

Yolunu değiştiriyor.

"Biliyor musun ne? Ev'e uğrayacağız. Patrona raporumuzu vereceğiz. İnsanın çok uzun süre yüreğinde taşımaması gereken şeyler vardır. Anlaştık mı?"

Yeniden hareket. Yeni görüntüler. Malaussène'in bu olaydaki rolünü öğrendiğinde Coudrier'nin suratının alacağı hal! Düşündükçe inanılmaz geliyor... Coudrier Benjamin'i çağırıyor, Saint-Hiver olayından mümkün olduğu kadar uzak durmasını istiyor ve bizimki kendini kazanın tam ortasına atılmış bir halde buluyor.

Malaussène...

Bölüm Komiseri Coudrier'nin geri tepen silahı..

Benjamin...

"Bana sorarsan, ağabeyinin görmez işitmez durumda olması çok daha iyi..."

Duyulmamış şey!

"Çünkü bu bok çukurunda üstüne giydirilen rolün ne olduğunu bilseydi, daha beter bir hastalık çıkartırdı başımıza..."

Geçkin komanın ünü... her şeye karşın, ilginç... en açık fikirlilerde bile... rahatlıkmış, hiç olmazsa moral rahatlıkmış... bilincin iyi yanıymış... düş yanıymış... vazgeçişmiş... unutuşun siyah kadifesinde yerden kesilen ayaklarmış... bu tür görüntülermiş... tek gerekçesi de, beynin ölmesi... önyargılar... beyinmerkezcilik... sanki geri kalan altmış bin milyar fasulyeden sayılıyor... evet altmış bin milyar minik molekül fabrikası... tek bir cisim halinde birleşmiş... muazzam bir Babil... müthiş bir Babil... ve istiyorlar ki, susarak ölsün... bir çırpıda hepsi birden... ama altmış bin milyar hücre yavaş yavaş ölüyor... siz bir ölü hücre yığınınına dönüşmeden önce... size dünyanın bilançosunu çıkartma zamanı tanıtan bir kum saati... bir pencere kenarında unutulmuş yaşlı bir kadın gibi yığılmış ölü hücreler... Şimdi Malaussene'in gecesinde dalgalanan görüntü bu, başucuna vidalanmış, korkunç bakışlı o korkunç yaşlı kadın... Ama Benjamin Saint-Hiver'in hapishanesini de görüyordu karşısında, özellikle de o şipşirin hapishanedeki yüksek tavanlı, bir keşişin bilgisi kadar derin, her yanı kitaplarla kaplı bir hücreyi... ah! bu kitaplıkta sadece yararlı şeyler var: sözlükler, ansiklopediler, "Que sais-je?" dizisinin, *National Geographic*'in tamamı, Larousse, Britannica, Önemli kişiler kataloğu, Robert, Littré, Alpha, *Quid*, bir tek roman, bir tek gazete yok, ekonomi, sosyoloji, hayvan davranışbilimi, biyoloji, dinler tarihi, bilim ve teknik, tek bir düş bile yok, sadece ve sadece düş malzemesi... ve bu bilim kuyusunun ta dibinde, düşçünün kendisi, genç ve yaşsız, taptaze bir yakışıklılık, yeniden kâğıtlarına gömülmek, o özenli, çok güven verici, sanki o kâğıtları doldurmaktan çok sözcüklerle kaplamak (arkalı önlü, kenarlarda boşluk yok, cetvelle çizilmiş karalamalar) söz konusuymuş gibi nasıl da bitişik yazısına dönmek için sabırsızlanarak foğrafçı Clara'nın objektifine belli belirsiz gülümseyen... ve kapı aralığında duran Saint-Hiver'in sesi: "Clara, haydi, bırak da Alexandre çalışsın" ve yazarın, buruşturulmamış kâğıtlarla dolup taşan kâğıt sepeti Clara'nın son negatiflerinde... ve Clara'nın büyüttüğü negatiflerden birinde o çok aranan, o çok kaypak cümle: "*Ölüm düz bir süreçtir*" özene bezene karalanmış öteki rakip cümlelerin arasında tek başına, o seçilmiş cümle: "*Ölüm düz bir süreçtir...*" Clara'nın fotoğraf laboratuvarında asılı.

Yani, Alexandre, o mahut cümle senin miydi?

Ve onu senden yürüttüler ha?

Ve bütün ötekilerini de mi?

Ve banaoyun mu oynadılar?

Ve sen de cetvelle çekilmiş gibi dümdüz bir kurşunla beni sildin mi?

Öyle mi?

Böyleydi işte, anıların kabarışından Benjamin'de kalan... Champ-rond örnek cezaevine ilk ziyaret, Clara ile Clarence'ın ilk bakışları... "Clara'nın evlenmesini istemiyorum"... Clarence masada hücre sakinlerinden bahsederken: "ben sadece onların kendi kendilerine tahammül edebilmelerine çalışıyorum ve bunu da, en azından başardığımı düşünüyorum" Clarence... Clarence'ın beyaz perçemi... ne kadar da inandırıcı, Clarence'ı sen mi öldürdün, Alexandre?.. Saint-Hiver'in katili sen miydin? Ve Chabotte'un... ve Gauthier'nin... Calignac'ı da yaraladın... çünkü senin yazılarını yürüttüler... bunu anlıyorum... "Onlar," diyordu Saint-Hiver, "canilerin çoğu gibi kendilerini mahvetmek için öldürmüyorlar, tersine *varlıklarını kanıtlamak için öldürüyorlar*, bir duvarı yıkar gibi" ... evet... ya da bir kitap yazar gibi... "*aralarından çoğu yaratıcı bir yapı demenin yerinde olacağı*"... "yaratıcı bir yapı demenin yerinde olacağı"... o zaman, ister istemez... bir tek sözcüklerini... bir satırlarını... bir eserlerini çalsalar... Turgenyev'in kapağının altında *Budala'yı* bulsa, Dostoyevski ne yapardı acaba?.. ya Flaubert, bayan arkadaş Collet, Emma'yı ondan araklasa?.. onlar da etraflarındakileri öldürecek güçteydiler... caniler gibi yazıyorlardı...

Benjamin'in hücreleri böyle akıp gidiyordu... tartışma götürür ama bir daha tartışılmayacak halde dağılıp yok olan minicik düşünceler... tozlaşmış görüntüler... ani duraklarla... gidemeyen bir şey... bir bilinç pıhtısı gibi... Clara'nın şu cümlesi gibi mesela: "Clarence'tan bir şey gizledim... –Bir şey mi gizledin, Klarinetçiğim?.. – İlk sırrım... Alexandre'a bir roman ödünç verdim... –Alexandre mı?..– Biliyorsun canım, şu devamlı yazı yazan... ona J.L.B.'nin bir romanını ödünç verdim..." Ne?.. ne?.. *NE?*.. Clara?.. her şey Clara'nın hatası yüzünden mi oldu yani?.. kafamdaki şu kurşun... bu ölü yağmuru?.. Tanrım da Tanrım... ve gene Clarence'ın şu sesi: "*Dış dünyadan tahammül edebildikleri tek görüntü, duvarlarımızın arasında Clara'nın varlığı*..." Clara duvarlarımızın arasında... Olanca saflığıyla *gerçek* J.L.B.'nin gözüne J.L.B.'nin bir romanını sokan Clara... "Sence hata mı ettim, Benjamin?.." Kurtlar safıdır... kurtları ağılların en körpe kısmına götüren açlık değildir, kurnazlık değildir, öldürme isteği değildir, saflıklarıdır... Clara ağılda...

Benjamin Malaussene'in hücreleri böylece akıp gidiyordu... aralıklarla sarsılarak... şu anki öyle bir şok ki, ansefalografi çizgisi bile o soluk ekranda bir ışık çaktı... ama kimsenin göremediği bir ışık asla hiç kimse için bir ışık olamaz... ve ölüm dümdüz çizgisine dönüyor... yazarlara acıyınız... diyor Benjamin'in hücreleri kumlu fısıldaşmaları arasında... yazarlara acıyınız... onlara ayna tutmayınız... onları bir imaja dönüştürmeyiniz... onlara isim vermeyiniz... bu onları deli ediyor.

"Kraemer."

"Kraemer mi?"

"Kraemer. Adı Alexandre Kraemer."

Müfettiş Van Thian'ın sessizliği. Bölüm Komiseri Coudrier'nin fısıltılı konuşmaları. Verdun'ü uyandırmamalı. O gözler açılmamalı.

"Konuşmaya başlayan sadece yaşlı dilsizler değil, Thian, kesik parmaklar da konuşur."

"İzlerin alınabilmesi için yeterli miktarda deri kalmış mı?"

"Olumlu."

"Peki nerden geliyormuş bu Kraemer?.."

"Arkadaşlarınız size söyleyecekler."

Bölüm Komiseri Coudrier sözü orada bulunan diğer üç müfettişe bırakıyor. Kraemer üç kez tutuklanmış, üç dosya, üç polis. Yaşlı bir meslektaş olan pipolu birincisi, sakınan gözü Verdun'ün uykusunda, söz alıyor.

"İlkinde pek bir şey yok, Thian. Ehemmiyetsiz ufak bir sahtecilik. Kraemer evden kaçmış. On sekiz yaşındaymış. Burada Blanchet dershanesine kaydolmuş, dramatik sanatlar kursuna, öğrenim yapmak istemeyen çocuklar için bir çeşit eğitim, anladın mı? Tamam. Öğretmenlerine bakılırsa kötü bir oyuncuymuş... yakışıklıymış ama gösterişi yokmuş. Şu var ki, kafayı takıyor. Neler yapabileceğini göstermek ve bunu dumani üstünde Blanchet'ye sunmak istiyor, kursun yöneticisine. Temmuz ayını Blanchet'nin ailesiyle birlikte başka bir yerde geçirmesini fırsat biliyor, dairelerine giriyor, *Le Particulier*'ye bir ilan veriyor ve daireyi bir dışçıya satıyor, aynen sana söylediğim gibi Thian, usulüne uygun kayıtlı kuyutlu bir satış, noter tapu senetleri üzerindeki sahteciliği fark etmemiş bile. Kurs yöneticisi döndüğünde dışçıyı evine yerleşmiş buluyor. Suratını düşünabiliyor musun... Ve Kraemer büyük bir saflıkla çıka geliyor: "Eee sayın yönetici, kötü oyuncu ha, sahi mi?" Ben bunu bir hayli gırgır bulmuştum, olayı kapatmaya çalıştım, dışçı şikâyetini geri aldı ama yönetici pis herifin tekiydi, kendininkinde ısrar etti. Noter de. Toplam: olaylar sırasında rüştünü ispat edeli bir ay olduğundan, küçük Kraemer'e tam altı ay hapis."

"Peki ailesi?"

"Alsace'ta, Bernheim'lı şarap tüccarları, Silvanerlerine¹³ Nantes ko-ruğu karıştırıp namuslarıyla satıyorlar. Daha büyük iki oğulları lehine Kraemer'i miraslarından reddetmişler. Harabeye dönmüş bir ev olarak verdikleri mahfuz hissesi dışında tabii ki. Ne iyi insanlar..."

"Kraemer hakkındaki düşüncen?"

"Sevimli. Açıkçası, o günlerde sevimli bir oğlandı. Tanrı biliyor ya, o zamandan beri öylesini görmedim, ama bak, hâlâ hatırlıyorum onu, anla artık! Bir kitap gibi konuşan biraz utangaç bir çocuktuk, dilek kiple-ri falan... Bana kendini hayatında ilk defa sahtecilik sırasında kendi gi-bi hissettiğini söyledi."

"Yani kodesten çıkar çıkmaz oraya dalmaya hazırım demek istedi."

"Hem evet, hem hayır, çünkü Caroline vardı."

'Caroline mi?"

"Tiyatro kursunda tanıştığı ve hapisten çıktığı gün onu almaya ge-len kız arkadaşı. Olumlu etkisi olan bir kız, anlayacağın. Kraemer onu ailesine takdim etti, onunla evlendi, hatta harabe halindeki kulübeyi adam bile ettiler."

Gel gör ki, dalavere Kraemer'in kanına işlemiştii, sahteciliğin o da-yanılmaz heyecanı. İkinci dosyayı kabarmıştıran bir tutku. Hayat si-gortası sahteciliği, uyduruk vergi tasdiki, şarap eksperliği sahteciliği, yeni sahte gayrimenkul satışları... bu defa ağır altı yıl. Mahkeme başka-nı, "hiçbir şeyi eksik olmayan bir çocuk için açıklaması çok zor," deyip yaptıklarının gerekçesini sorduğunda Kraemer terbiyeli terbiyeli şöyle dedi:

"Çok doğru, sayın başkan, bu bir eğitim sorunu, tertemiz bir çevre-den geliyorum, oradan aldığım eğitimi uyguladığım için kimse beni suçlayamaz."

Sessizlik.

Gecenin bir yarısı, Vietnamlı meslektaşın kucağında uyuya kalmış bebeği uyandırmamak için kısık sesle, o eskide kalan Alexandre Krae-mer davasını tartışan bu beş polisi dinlemekte tuhaf bir hoşluk var. Ha-yat sanki bir fısıltı.

Yalnız, bir de üçüncü dosya var. Şişkin bir dosya. Bütün sabıkalıla-rın sonunda hayatlarını mahvetmek için boyunlarına astıkları o şaşmaz koca taş.

"Kraemer hapisten çıkınca doğruca evine gidiyor ve orada Caroli-ne'le iki ağabeyini öldürüyor: Bernard ve Wolfgang Kraemer."

"İki ağabeyini mi?"

"İkizler. Caroline ikisiyle birden kendine yeni bir hayat kurmuş. Kraemer üçünü birden öldürüyor, evi ateşe veriyor ve hapse giriyor. Bu

iş bir gidiş-dönüşlük zamanını almış oluyor."

İşte böyle.

Fısıf fısıf konuşan bu adamların üzerinde kent gecesinin soluğu...

İşte böyle.

"Saint-Hiver onu kodeste mi fark etmiş?"

Evet. Kraemer yazmaya koyulmuş. Finans dünyasının olağanüstü yetenekli insanları hakkında hayali biyografiler. Champrond cezaevine nakledildikten sonra orada örnek bir on altı yıl geçirmiş. Saint-Hiver'in öldürülmesine kadar."

"Kitaplarının yürütüldüğünü fark ettiğinde neden bir skandal çıkarmadı? Saint-Hiver'i haklayacağına..."

Biri bu soruyu sordu.

Herkes bunu düşündü.

Müfettiş Van Thian'ın cevabı:

"Nerede çıkaracaktı bu skandalı?"

Açıklama:

"Kendinizi onun yerine koyun... Kodeste ilk ikamet, ailesi mirasına konuyor... İkinci ikamet, ağabeyleri karısını ayartıyor... Üçüncü ikamet, edebi çalışmasının tümü elden gidiyor. On beş yıllık bir emek! Velinimeti tarafından çalınıyor... Böyle biri, sizce kime gidip şikâyetle bulunabilir? Tam olarak kime bel bağlayabilir?"

Sessizlik.

"Öyle biri kıyıldayan her şeye ateş etmekten başka bir şey düşümez. İntikam... Zaten müebbetini de bu yüzden çekmiyor muydu, öyle değil mi?"

"Ateş etmekten bahsetmişken, sevgili Thian, bu Kraemer'in sizinle ortak bir yanı var..."

Üçüncü dosyayı karıştırırken kaşlarını çatan Bölüm Komiseri Coudrier:

"Sizin gibi keskin nişancı. Kayınpederi, Caroline'in babası Réaumur sokağında silahçyymış. Kraemer'i Fransa şampiyonalarına çıkartmak istemiş. Durun, bununla ilgili ilginç bir şey okudum..."

Ama psikiyatr raporlarının kalabalığında o sayfayı aramaktan vazgeçiyor...

"Özetle, Kraemer'in üzerine eğilen psikiyatlardan biri keskin nişancılar üzerine ilginç bir kuram geliştirmiş... buna göre, en mükemmel nişancılar tetiği çekiş anında bir çeşit kişilik bölünmesi yaşıyorlarmış, hem nişancı hem hedef oluyorlarmış, hem orada hem burada, sırf keskin gözlerle açıklanamayacak şaşmaz kesinlikleri buradan geliyormuş... Buna ne diyorsunuz, Thian?"

("Kötü atıcılar için de aynı şey," diye düşünüyor müfettiş Van Thian, "şu farkla ki onlar hedefi şaşarlar.")

"Var böyleleri."

Karar Bölüm Komiserine aitti.

"Artık karşınızdakinin kim olduğunu biliyorsunuz, baylar, Thian'ın kalitesinde ama öldürmeyi âdet edinmiş bir nişancı var, firar etmeden önce boğduğu hapishane arkadaşını da sayarsak toplam yedi cinayet."

Toplantının sonu.

Herkes kalkıyor, müfettiş Van Thian uyuyan çocuğun başını göğsünde tutmakta.

"Thian, siz haberden sonra geldiniz ama durumlar bizi kollarımızda sekizinci bir ceset olduğuna inanmaya götürüyor."

"Julie Corrençon mu?"

"Hayır, Talion'un yöneticisi bayan."

"Kraliçe Zabo mu?"

"Sizin söylediğiniz gibi, Kraliçe Zabo. Üç gündür ortalarda yok."

"Üç gün üç gece, küçük budala."

(...)

"Seni endişelendirmeyeyim diye daha önce konuşmadım seninle..."

(...)

"Her yanından çıkan şu aletlerle yeterince derdin vardır zaten."

(...)

"Ama bu akşam patlayacağım. Gözüme uyku girmiyor. Özür dile-
rim."

(...)

"Senin Julie gene vurdu."

(*Bushi Julie, Loussa! O Julie değil, Loussa!*)

"Isabelle'imi kaçırdı."

(*Bushi Julie, yüce Tanrım!*)

"Çarşamba günü Isabelle beni bürosuna çağırdı ve işle ilgili iki soru
arasında polislerin senin Julie'n hakkında yanıldıklarını söyledi."

(*Ta shuo de dui! Kadın haklı!*)

"Onunla telefonda konuşmuş ve randevulaşmışlar."

(*Nar? Weishenme? Nerede? Niçin?*)

"Nerede ve niçin olduğunu bana söylemek istemedi."

(*Made! Bok canına!*)

"Onunla birlikte gitmemi de istemedi."

(...)

"Aslında pire gibi yerinde duramıyordu. En büyük Tanrıları üzerine
yemin ederek kendisini korumakla görevli iki müfettiş tarafından izlen-
mesi dışında hiçbir tehlikeye atılmadığını söyledi. 'Ama onları ekece-
ğim, Loussa, beni bilirsin!' Sanki yeraltı zamanları geri gelmiş gibi göz-
leri parlıyordu."

(*Houlai! Daha sonra!*)

"Onun Direniş sırasında müthiş olduğunu daha önce söylemiş miy-
dim sana?"

(*Houlai! Houlai!*)

"Gizli imalathaneler, yeraltı matbaaları, gizli dağıtım ağları, yeraltı
kitabevleri, romanlar, gazeteler, Almanların yasakladığı her şeyi bası-
yordu."

(...)

"25 Ağustos 44'te Paris'in kurtulduğunun gecesi, Büyük Charles bizzat şöyle dedi ona: 'Madam, siz Fransız yayıncılığının gururusunuz'..."

(...)

"Peki o ona ne cevap verdi biliyor musun?"

(...)

"Ona şöyle cevap verdi: Şu sıra ne okuyorsunuz?"

(...)

" "

(...)

" "

(...)

"Sana güzel bir şey söyleyeyim: Isabelle... Isabelle zamanın kitaplara dönüşmüş ruhudur... sihirli bir başkalaşımdır... felsefe taşıdır..."

(...)

"Yayıncı dediğin böyle olur, küçük budala, gerçek bir yayıncı! Isabelle Yayıncı'dır."

(...)

" "

(...)

"İşte bu yüzden de Julie'nin onu mahvetmesini istemiyorum."

(*BUSHI JULIE*, BOK HERİF! Bunu sana nasıl söylemeli, Loussa! O Julie değil! Saint-Hiver'in hapisanesinde tutuklu bulunan uzun boylu sarışın bir tip o, gerçek J.L.B. o., *KEKAODE* J.L.B., ALLAH'IN BELASI! En küçük boşluk bırakmadan sayfalarını karalayan bir kalem delisi, Julie'ye şapka çıkarttıran manyak bir katil! Burada durmuş eski defterleri açacağına polislere haber vermek için ne bekliyorsun? Polis, Loussa: *Jingchaju! JINGCHAJU! POLİS!*)

VII

KRALIÇE İLE BÜLBÜL

Kraliçe bir katilin üzerini örtecek kırottadır.

Vercors'un bütün bulutları çiftliğin damında toplanmış. Karanlık gecede karanlık gökyüzü. Ama fırtına Kraliçe'nin sesiyle bulutlardan önce geldi. Kraliçe'nin sucuk gibi parmağı, onun Kraemer'in önündeki masaya fırlattığı müsveddelere doğrulmuş öfkesini kusuyor.

"Konu sızsınız, Kraemer, sizin otobiyografiniz, sizin alışılmış kahramanlarınızdan biri değil, kâğıttan bir hayat değil! Lütfen bütün bunları bana birinci tekil şahısta tekrar yazın. Sizin burada olma nedeniniz J.L.B. yazmak değil!"

"Ben asla birinci tekil şahıs yazmadım."

"Ne olmuş yani? İnsan hiç yapmadığı bir şeyden hep korksaydı..."

"Yapamam."

"'Yapamam' da ne demek? Bugün bunu çok iyi yapan makineler var, o'nun yerine *ben*'i koyuyorlar, belleğe yüklüyorlar, bir düğmeye basıyorlar ve işlem tamam. Kendinizin bir makineden daha salak olduğunuzu söylemeyeceksiniz ya bana, Kraemer, her şeyin bir sınırı var!"

Bu sesin çınlamaları Julie'ye kadar yükseliyor. Kraliçe'nin sesi haşin, sözleri gıcırıtılı. Kraliçe tıpkı Benjamin'in tarif ettiği gibi. Kraliçe'nin hiçbir şeyden korkusu yok. Vali babasının odasına saklanan Julie, aşağıdaki mutfakta bir caniyi sorguya çeken bu kadının çalışmasını sözcüğü sözcüğüne dinliyor.

"Ya cinayetlerinizi anlatırkenki şu kahramanlık tonlamaları, Kraemer? Zavallı Gauthier'nin kafasına bir kurşun zımbalamaktan gurur mu duyuyorsunuz yani?"

Sözcükler, bacası kışları valinin odasını ısıtmaya yeten alttaki büyük kuzine bağlantısından Julie'ye kadar geliyordu.

"Kraemer, Gauthier'yi niçin öldürdünüz?"

Kraemer susuyor. Etrafta rüzgârla uğuldayan orman.

"Eğer okuduklarıma inanıyorsam, sizin kahramanınız, evet o, Gauthier'yi neden öldürdüğünü çok iyi biliyor. Yayın dünyasının pezevenklerine karşı savaşa giden bir haçlı, işte yarattığınız tip. Ve siz buna bir itiraf mı diyorsunuz? Gerçek hayatta haçlılar yoktur, Kraemer, sadece katiller vardır. Siz de onlardan birisiniz. Gauthier'yi neden öldürdünüz?"

Beylik tabancası Julie'nin yastığının altında beklemede.

"Chabotte'un dümenine onun da bulaştığından kuşkulandığınız için mi?"

"Hayır."

"Hayır mı?"

"Hayır, artık bunun önemi yoktu."

"Artık bunun önemi yoktu da ne demek? Kitaplarınızı çaldığından kuşkulandığınız için öldürmediniz mi onu?"

"Hayır. Chabotte'u da."

Kraemer'in sesi suçüstü yakalanan bir okul çocuğunun sesi gibi... yalanlar... sessizlikler... ani gerçeklik sıçrayışları. Gök çatırdıyor. Birden yağmur boşanıyor. Çok yükseklerden.

"Tamam, Kraemer, beni iyi dinleyin: uzun bir yolculuk yaptım ve yerimden kıpırdamaktan nefret ederim, o halde iki şıktan biri, ya kafanızı çalıştırır bu cinayetlerin gerçek sebebini açık açık yazarsınız ya da pılımı pırtımı toplar Paris'e dönerim. Şimdi! Sağanak altında!"

"Şey istiyordum..."

(Ama derdi Benjamin, Kraliçe Zabo ebelerin o büyüleyen ninnilerini de bilir.)

"Birbirimizi doğru anlayalım, Alexander, siz mükemmel bir romancısınız. Eğer bir gün kötü niyetli kişiler size bunun tersini söylerse kötülerini öldürmeyin, bırakın sizin klişelerinizle eğlensinler, o zavallı entelektüel zevki tattırın onlara ve sakın sakın yazmanıza devam edin. Siz bir odaya çeki düzen verir gibi dünyayı düzelten o yazarlardan birisiniz. Gerçekçilik sizin tarzınız değil, hepsi bu. Derli toplu bir oda, işte romanlarınızın okuyucularınızın düş dünyasına sunduğu şey. Elde ettiğiniz başarıya bakılırsa, buna da çok ihtiyaçları varmış."

Kraliçe'nin sesi şimdi dingin gökyüzü, yağmur oluklarının mırıltısı. Benjamin haklıymış, Kraliçe'nin sesi bazen Yasmina'nın sesini alıyor. Kraliçe Kraemer'i yıkar, sabunlanacak yerlerini sabunlar, onu sıcacık bir havluya sarabilirdi. Kraliçe bir katili yatağına yatırıp üstünü örtecek kıratadır.

"Yalnız, durumlar odanızdan çıktı, Alexandre. Dünya şimdi orada. Bu karışıklıkla yüzleşmeli ve bana Chabotte'u neden öldürdüğünüzü söylemelisiniz. Ve Gauthier'yi."

Uzun boylu, sarışın, solgun katil, bir parça gerilerek –kaç yaşında olabilir?– konuştu sonunda:

"Saint-Hiver'in intikamını almak istiyordum."

Kraliçe bir çeşit ikna edici ihtiyatla cevap veriyor:

"Saint-Hiver'in intikamını almak mı? Ama Saint-Hiver'i öldüren zaten sizsiniz, Alexandre..."

Alexandre susuyor.
Sonra şöyle diyor:
"Bu karışık bir şey."

Bundan on altı yıl önce, Caroline'le ikizlerin üçlü ölümünden sonra yazmaya başlamış. Özyaşamla hiçbir ilgisi yokmuş. O –kaleminin ucuna büyük bir doğallıkla geliveren kişi, uluslararası finans westerninin o hep kazananı– onun tam zıddıydı: yabancı, yepyeni, keşfedilecek biri, harika bir hücre arkadaşı.

Alexandre müebbetle mahkûmdu.

Sanki yoğunlaşmış bir dalgınlıkla yazıyordu, telefonla konuşurken bir şeyler karalar gibi: gitgide daha az dinlersiniz ve çizimler daha ağır basmaya başlar. Alexandre, o düzgün yazıdaki, o özenli çiziktirmelerdeki harflerin kuyruk ve balonlarına sığınarak işte böyle yazıyordu.

Saint-Hiver bu kadar özen karşısında büyülenmişti.

Yığılan sayfalar karşısında.

Saint-Hiver Champrond cezaevine aldı onu.

Orada ya da burada... Alexandre yazıyordu...

Aslında, kaleminin ucunda serpilene bu altın çocuk silüetleri tam olarak kendi düş gücünün ürünü değildi, ama baba Kraemer'in en sevdiği konuydu. Erkenden kendini gösteren çocuklar... Kraemer baba hep başkalarının çocuklarının hayalini kurmuştu. Başkalarının çocuklarının erkenden başarı göstermesini... "Lhermitier'lerin oğlu Fransız Kömür şirketlerinin başına geçtiğinde otuzunda bile yoktu." "Müller en küçük oğlunu dışçı çıksın diye Harvard'a gönderiyor. On yedisinde ya var ya yok, fevkalade değil mi?" "Metressié'lerin oğlunu hatırlıyor musunuz? İşte U.M.Ş.'nin hisselerinin elde edilmesinin arkasında o varmış... bu da onu dünyanın en büyük maya grubunun en büyük hissedarı yapıyor... Yirmi üç yaşında!" Kraemer babanın örnek oğullar lejyonunu teftiştan geçirmediği tek bir akşam yemeği bile yoktu. Alexandre orta üçten sonra havlu atmışken, ikizlerin iki yıllık yüksek okul diplomasıyla ter dök-tüğü bir masada ihtiyatlı biçimde üstükapalı mukayeseler. Kraemer baba bu konuda da kendince teselli buluyordu: "Ama bu o kadar da önemli değil; Perrin'lerin oğlu okulda hiçbir halt edememişken, gene de hiç fena becermedi işini, bilyalı rulmanları muazzam iş yapıyor, Japonya'ya kadar uzanmış..."

Alexandre yazıyordu.

Alexandre babasının uçan halısı üzerindeki motifleri kopya edip ay-

nen yansıtıyordu. Bunlara tam olarak anı denemezdi. İçlerinden alaycılıktan uzak, yöntemli bir imgelemin yükseldiği, kopuk kopuk anı izleri daha çok. Alexandre bilgece hayal kuruyordu. Olayların düzenine karşı isyan etmiyor, olayları, onlar nasıl tutturuyorlarsa, o düzen içinde tasvir ediyordu. Kahramanının her şeyin üstesinden geldiği bir dünya düzeni Alexandre'ı sakinleştiriyordu. Eğer bir cümleyi karalamışsa –hep cenvelle çizerek karalardı–, bunun nedeni, içeriği değiştirmekten çok, daha güzel bir yazıyla yazmak içindi. Dikdörtgen paralelyüzler halinde yığılan sayfaları akşam olduğunda sırtları kusursuzca bir hizada oluncaya kadar, uzun uzadıya bastırır düzeltirdi.

Alexandre, Saint-Hiver deneyinin ilk öncülerinden biriydi.

"Siz olmasaydınız," diyordu Saint-Hiver, "Champrond diye bir şey mümkün olamazdı."

"Kendinizi hapishanenizin kurucu üyesi kabul edebilirsiniz."

Bu değerlendirme Chabotte'tan, çevik zekâlı ve yargıları isabetli, gerekli fonların Champrond'un işleyişine akıtılmasında teftişiyle en büyük etken olan kıpır kıpır kabine başkanından gelmişti.

Alexandre yazıyordu.

Hücresi, penceresini ördürüp tepeye açtırdığı tavan penceresi yüzünden, kitaplarla döşeli bir ışık kuyusunu andıran yuvarlak bir odaydı.

On altı yıllık mutluluk.

Saint-Hiver'in gencecik nişanlısının Alexandre'ın masasının üzerine büyük bir saflıkla J.L.B.'nin bir romanını bıraktığı o sabaha kadar.

Kraemer kitabı açana kadar tam on beş gün geçti. Saint-Hiver'in ertesi gün yapılacak düğününü hatırlamasa, olasılıkla onu hiç açmayacaktı. Alexandre roman okumazdı. Alexandre yalnız kendi romanlarının belgelerini okurdu. "Que sais-je?"ler, ansiklopediler, düşlerinin besin kaynakları.

J.L.B.'nin ilk satırlarında kendini fark etmedi. Kendi çalışmasını tanıyamadı. Matbaa harflerinin netliği, paragrafların ritmi, kenar boşluklarının beyazlığı, hatta kitabın maddi varlığı, kapağın kaygan dokunuşu dikkatini dağıttı. *Wall Street'te Son Buse* başlığı onun için hiçbir şey ifade etmiyordu. (Kendisi sonunda ne olacak kaygısına kapılmadan yazıyordu ve asla başlık koymuyordu. Bir kitabın sonunu belirleyen bütünüdür, başlığın yerini tutan gizli bir yakınlık. Böylece, hiç ara vermeden başka bir öykünün başlangıcına geçebiliyordu.) Kendini okuyor ama tanımıyordu, zaten yazdıklarını hiçbir zaman okumazdı. Kahramanlarının adlarıyla bazı yer adları değiştirilmişti. Soluk alıp almamasına aldırmadan bazı bölümleri kesip atmışlardı.

Sonunda kendini tanıdı.

Bıçimsiz bir kisve içindeki bir Alexandre Kraemer.

Bu sürpriz karşısında ne yıkıldı, ne de öfkeyle yanıp tutuştu.

O gece hücrelerinden çıkıp Saint-Hiver'in dairesine giderken kafasında bir dizi sorudan başka bir şey yoktu. Çok açık sorular. Merakını giderecek kadar, fazlası değil. Bu romanı ondan çalan Saint-Hiver'in kendisi miydi? Başkaları da var mıydı? Ama neden? Böyle çocuksu şeyler yayımlayarak para kazanmak mümkün müydü? Çünkü Alexandre aptal değildi, onun gözünde, çocuksu destanlarının, bir ana okulunun duvarındaki bir freskten daha fazla ticari değeri yoktu. Hapishanedeki mutluluğunun düşlerle ifadesi, başka bir şey değil... Kendini bir an bile sürgündeki romancı kişiliğinde hayal etmemiştir. Ama daha çok, keyifle aynı motife dönen bir nakışçı kızın koltuğunda düşünmüştü kendini. Bu çeşit bir mutluluk. Saint-Hiver'in öteki mahkûmlarının da paylaştığı. Ressamlar, heykeltçiler, müzikçiler, hepsi burada Alexandre'la aynı sonsuzluğu yaşamaktaydılar. Hatta, Vergilius'u Sırp-Hırvat dillerine çevirmekle meşgul olduğundan, cezasının iki misli uzatılması için temyize başvurmayı düşünen Stojilkoviç adında bir Yugoslav da vardı. Saint-Hiver ona gülererek cevap verirdi: "Siz bu ayrıntıyı hiç dert etmeyin, Stojil, salıverilmenizden sonra da onur üyesi olarak alıkoyacağız sizi."

Hayır, o gece Saint-Hiver'in dairesine doğru yürüyen bir katil değildi.

"Zaten Saint-Hiver'i neden öldürdüğünüz pek anlaşılmıyor," dedi Kraliçe, Vercors'un gazabıyla sarsılan evde. "En küçük bir öldürme niyetiniz olmaksızın onun bürosuna sapiyorsunuz, yolda başkalaşıma uğruyorsunuz ve Saint-Hiver'in kapısına vuran bir Rambo-Rimbaud oluveriyor. Sanki öteki kitaplarındaki o, hakkını aramaya gelmiş. İnsan buna bir an bile inanamaz, Alexandre, gerçekten neler oldu?"

Gerçekten mi? Alexandre her zaman yaptığı gibi, kapıyı çalmadan açmıştı. Kitap elindeydi. Saint-Hiver siyah pantolon ve beyaz gömleğiyle aynanın karşısında damatlık kıyafetini prova ediyordu. Başını sallayıp duruyordu. Eski tweedlere ve kadife pantolonlara alışkın, rahat tavırlı, ince bir adamdı. Bu smokinin içinde kendine benzemiyordu. Bir düğün pastasının buzları üzerinde dikilen kuşkucu bir penguen. Arkasına dönüp de, Kraemer'in elindeki kitabı görünce bambaşka bir şeye benzedi. Suçüstü yakalanan kılık değiştirmiş bir hergele.

"Burada ne arıyorsunuz, Kraemer?"

Kesinlikle Saint-Hiver'e benzemeyen bir tepki, sözcükler, bir sararış. Gerçekten de, gece yarısı bürosunda silahlı bir mahkûm tarafından kısırılan bir hapisane müdürünün irkilişi gibi bir şey. Ve Kraemer'in kafasına kendisinin bu mahkûmdan başka bir şey olmadığı dank ediyor. Dışarda nasıl yolunup yağmalandıysa içerde de yağmalandığı. Ve tam tamına, Caroline'le ikizleri aynı yatakta yakaladığı bir başka gece olan şey oluyor. Saint-Hiver'in şakağına isabet eden ayaklı lamba anında öldürüyor onu.

Daha sonra Kraemer Saint-Hiver'i katlediyor.

Yöntemli biçimde.

Toplu bir kıyıma inandırmak için.

Polisin inandığı gibi.

Ertesi gün, hapisane avlusunda ayakta duran Kraemer ötekilerle birlikte Saint-Hiver'in ölümüne ağlamıştı. Onlarla birlikte haftalarca yetersiz bir soruşturmanın sorgulamalarına maruz kalmıştı. Sonra hayat normale döndü. Yeni bir yönetim. Aynı talimatnameler... Hapishanenin statüsünde değişen hiçbir şey olmamıştı.

Alexandre tekrar işe koyulmuştu. Elyazısının zevkine, asla numaralamadığı, arkalı önlü baştan aşağı karartılmış, gizemsiz sayfalarının sığınağına yeniden kavuşmuştu. Bu kez hayatını, sadece yağmalanmak için tasarlanmışa benzeyen bir yaşamın safhalarını anlatmaya karar vermişti. İki kardeşinin ölümünden, Caroline'in kurban edilmesine, oradan da Saint-Hiver'in katline kadar yağmacıları infaz etmekle yetinmişti. İtirafnamesini yazmaya karar verdi (ama Kraliçe haklıydı, üçüncü tekil şahısta yazdığı için, "itiraf" uygun sözcük sayılmazdı).

İşe ameliyatının hikâyesiyle başlamıştı.

O cerrahi barbarlık, evet, her şeyin başı ve sonu oydu.

Alexandre o ameliyat gününe kadar ikizlerin mükemmel oyun arkadaşı, güleç ama zaman zaman, ciğerlerindeki havanın azalması yüzünden kollarını boğulan biri gibi çırpmasına yol açan ama ona bilinçli bir esriklik, varlıklara ve nesnelere, yaşamının geri kalanını seve seve, başıboş dönen bir değirmen gibi havayı döverek geçirmek isteyecek kadar berrak bir bakış sağlayan hem korkunç hem zevkli tıkanma krizlerine yakalanan bir çocuktuktu. Baba Kraemer ve cerrahi başka türlü karar verdi. Tutamadığı kahkahalarının can çekişme hırıltıları halini aldığı bir gün küçük Alexandre'ı bir kliniğe götürdüler; üst üste çekilen filmlerde çocuğun göğsünde yabancı bir cismin varlığı teşhis edildi. Cerrahların çekip aldıkları et ve tüy yumağı, kalbinin etrafına dolanmış bir ikizin ölü embriyonuydu. Bu çeşit embriyon yamyamlığı görülmemiş bir vaka değildi ama bir alay stajyer doktor ve tıp öğrencisinin oğlanın odası-

na gelip hayran kalacağı kadar da müthiş bir manzaraydı:

"Klasik," demişti bir ses, "küçük kardeşini yutmuş haydut."

Götürdükleri kavanozun içinde, kaybolan bir gülüş gibi, bir dış parçası gördüğünü sandı Alexandre.

Alexandre adeta bahçe makasıyla açılmış kaba bir yengeç yarasıyla eve döndü.

On yaşında bir çocuktü.

Yarısı budanmış.

Kraliçe az yiyordu. Kendi deyişiyile Kraliçe inceliğini bir bonsai gibi koruyordu. O kocaman yanaklarının arasına götürdüğü minicik lokmaların misyonu onu hayatta tutmak. Sadece o kadar. Kraliçe bir lokma fazla kaçırdı mı, dosdoğru tuvalete gidip çıkarıyor. Julie ziyadesiyle güzel yemek yapıyor. Julie fazla lokmadan kendini sorumlu tutuyor. Buna bir çare bulacağına söz veriyor kendi kendine. Yarın akşam tart yok. Tart olsun olmasın, Julie ertesi akşam Kraemer'e pansuman yaparken Kraliçe'nin mahrem bonsai'sinin dallarını budadığını işitiyor. Kraemer'in yarası kabuk bağladı. Eksik olan iki parmak da budanmış dalları hatırlatıyor. El yaranın etrafında tomurcuklanıyor. Yaşlı bir ağaç gözü. Kraemer'in sadece eli olgun bir erkek yaşını ele veriyor. Gerisi hiç yıpranmayacak bir yeniyetme sanki.

"Antibiyotikleri kesiyoruz," dedi Julie.

Kraliçe o anlatılması olanaksız derecede tombiş eliyle ahşap trabzana yapışmış bir halde dikkatle merdivenlerden iniyor.

"Aklıma gelmişken," diyor, "Jeremy Malaussene, şu sizin Benjamin'in kardeşi bizim depoları yakmaya karar vermiş."

Oturuyor.

"Memnuniyetle bir ıhlamur içerdim."

Julie ıhlamur demliyor.

"Size bir yayınevinin ne demek olduğunu anlatacağım, Kraemer, işlerin nasıl yürüdüğünü. Her halükârda benimkinin... Her şey bir yana ben sizin yayıncınızım..."

Erken kalkıyorlar. Hava uygun olursa önce yürüyüşe çıkıyorlar. Vercors'da bu mevsimde kimseye rastlama korkusu yok. Kraliçe, Kraemer'in koluna yaslanmış önden gidiyor. Julie, valinin yağmurluğunun altında tabancasının ağırlığıyla onları izliyor. Loscence vadisinde gün doğuyor.

"Neden hemen kaçmadınız, Alexandre?"

"Sakin sakın itirafımı yazmak istiyordum."

"O halde daha sonra neden kaçtınız?"

"Beni öldürmek için birini göndermişlerdi."

Bir piyanist. Piyanist Champrond'da herkesin sevgisini kazanmıştı. Piyanist konserler veriyordu. Glenn Gould tarzında, partisyonsuz, mırıldanarak çalıyordu. Mahkûmlar bundan hoşlanıyordu. Ama Kraemer yeni gelen herkesten uzak durmaya yemin etmişti. Piyanistin onu boğmaya kalktığı gece, Kraemer onun boğazına yirmi santimlik şiş saplamıştı. Sonra olabildiğince çok para ve itirafının üçüncü tekil şahıs olarak yazılmış sayfalarıyla birlikte firar etmişti.

Hiçbir mahkûmun hiçbir zaman çıkmak istemediği bir hapisshane-den firar etmek hiç sorun değildi.

Buna karşılık, dışarda yaşamak bir sorundu.

Kentler mantar gibi çoğalmıştı. On altı yılda Paris Kraemer'in doğuşunu göremediği bir kent doğurmuştu. Giysilerin, arabaların, binaların şekli değişmişti. Havadan aynı ses çıkmıyordu. Metro biletleri aynıydı ama Kraemer'in sırtına eremediği deliklere sokmak gerekiyordu. Hava yolları şirketleri, seyahat acenteleri düşük fiyatla kıtalararası kaçışlar sunuyorlardı ama bakışlar artık afişlere kadar kaldırılmıyordu. Kraemer birdenbire duvarları rakiplerine bırakıp yeri, her yeri, nhtımları, kaldırımları, iniş pistlerini reklamlarla kaplamayı hedefleyen genç bir reklamcının hikâyesini, bütün dünyada ayak tabanlarının erişebileceği bir rüyayı hayal ederken buldu kendini. Evet, kendi hikâyesini yazıp bitirdikten sonra bunu yazacaktı. Oysa, Paris'in duvarları kısmen Kraemer'in hikâyesini anlatmaktaydı. O başını kaldırıp afişlere bakıyordu. Çoğunda işine yaramayacak nesnelere marifetleri övülüyordu. Ama bazıları ona kendinden bahsediyordu. J.L.B. YA DA LIBERAL GERÇEKÇİLİK – BİR ADAM, BİR GERÇEKLIK, BİR ESER! – 225 MİLYON ADET SATIŞ. Ve herifin kafası. Sonuçta kendi kafası. O halde Saint-Hiver sadece bir aracıydı... Kraemer'in etrafında afişler çoğalıyordu. Paris ona bundan başka bir şey anlatmıyordu artık. Kraemer'in kentte yalnız olduğu söylenemezdi. İkizi her sokak köşesinden ona göz ediyordu. Clara'nın verdiği kitabı keşfettiğinde içinde uyanan neredeyse eğlenceli şaşkınlık duygusuna yeniden kavuştu. Öfkeden kudurmalı, o an intikama susamış bir vahşi hayvana dönmeliydi. Bu daha sonra oldu. İlk tepkisi meraklı. Bu hikâye *ilgisini çekiyordu*. Kitabevlerini sorguya çekti: "Nasıl yani, J.L.B.'yi tanımıyor musunuz?" Şaşkınlık geneldi. J.L.B.'yi tanımayan bu tip de nereden çıkmıştı? On beş yıldan beri bütün dünyada satılan 225 milyon adet kitap! 225 milyon kitabın ne demek olduğu hakkında en ufak bir fikri var mıydı? En ufak bir fikri bile yoktu, hayır. Kalkıp ona telif haklarının hesabını yaptılar. Buna sinemalaştırılma yoluyla biriken paranın yuvarlak hesap tahminini de eklediler. J.L.B. bir imparatorluktu. Kim yayınlıyordu onu? İşte işin inceliği tam da bura-

daydı: isim yok, yüz yok, yayıncı yok. Gökten inen kitaplar. Ya da okuyucularından herhangi biri tarafından yumurtlanan. Zaten biraz da bunlar "ateşliyordu satışları." Alıcılar sık sık şöyle diyordu: "İyi yazıyor, tam anlamıyla benim düşündüğüm gibi." Evet, malum pazarlama taktikleri! Bu arada satışlar biraz durgunlaşmaya başlayınca J.L.B.'nin kimliğini açıklama kararı alınıyor. Son romanı *Paraların Efendisi*'nin çıkışı muazzam bir şenlik olacak!

Bir metro koridorunda bir oğlan J.L.B.'nin ağzının kenarına bir sakız yapıştırmıştı. Dalgın dalgın geçen Kraemer olduğu yerde dondu kaldı. Çocukken cerrahlar tarafından et ve tüy topuyla birlikte götürülen diş parçasıydı bu. Kraemer duvara yaslanmak zorunda kaldı. Kalp atışları normale dönünce sakızı itinayla kazıdı.

O yüze bakmaya başladı. Bir afiş panosunun karşısındaki bir bankta saatlerce oturuyordu. Bu tombul yanaklı, canlı kaş kemerleri altında sıkıcı bakışlı, alaycı ve kösnül dudaklı, etli çeneli, bütüne, zamanında satılmış hafiften Faustvari bir yaratıcı havası veren alındaki bir noktadan itibaren yapışık saçlı bir adamın kafasıydı. Ama Kraemer günün başka anlarında, başka ışıklar altında, peşini bırakmayan bu gözlerin derinliklerinde masum bir muzipliğe benzer bir şey algılıyordu. Artık afişlerin onu şaşırtmasına izin vermiyordu. Onların nerede karşısına çıkacağını önceden biliyordu. Bu onunla ikizi arasında bir oyun haline gelmişti. Bir Morice sütununun arkasında onu karşısında görünce, "Bu kez yakaladım seni," diye mırıldanıyordu. Otobüsle geçerken, ikizinin gülümseyerek uzaklaşan görüntüsü karşısında "İyi numaraydı!" diye bağıırıyordu. Birbirlerine nanik yapıyorlardı.

Akşam otel odasında –ismini Krusmayer olarak yazdırmıştı, şöyle böyle Fransızca konuşan bir Alman tüccar– bir acele, zamanı geldiğinde itiraflarının uygun bir yerinde işe yarayacak günün izlenimlerini not ediyordu. Uyumadan önce eserlerinden birkaç sayfa okuyordu. Kitapevlerinde bulunduğu şekliyle. Gerçek kitaplar. Parlak kapaklar, iri başlıklar, en tepede yazarın isminin başharfleri: J.L.B. sır dolu ve ezici büyük harfler ve altta gene aynı başharfler: *j.l.b.*, küçük ve kendi halinde başharfler, yayıncının gizliliği, tıpkı başharflerini kendi dehasının tabanına kazıyan bir heykelci gibi. Böylece kendinin bir yazar olduğunu keşfetti. Okuduklarını güçlü buldu. Tartışma götürmez bunca bloklar halindeki kitabı üreten basit, temel, topraktan gelen bir kuvvet. 225 milyon okurun köklerini, yaşamlarının gerçek anlamını bulduğu. Aslında bunda şaşırtıcı bir yan yoktu, *Kraemer* soyadı Almandaca "dükkâncı" demekti ve o bir fatihin adını taşımaktaydı: Alexandre! Alexandre Kraemer! Fetihçi ticaretin destanını yazmadıysa eğer, ne yazmıştı? Bir bakıma bu yüzyı-

İn beşeri tarihini. Kendi kendine bütün o hapis yılları boyunca çalışmasını nasıl olup da bir çocuk karalaması olarak görebildiğini sordu. Cevap kendiliğinden geldi: Onu çocuk halinde tutan Saint-Hiver'di. O ve Champrond'daki bütün arkadaşları. *Arkadaşlar...* onlardan hâlâ bir öğrenci gibi, adı bir yatılı okul öğrencisi gibi söz etmekteydi.

İtirafının Saint-Hiver'in ölümüyle ilgili sayfalarına geri döndü. İkinci bir örnek daha yazdı. Başkalaşım koridorunda gerçekleşmişti, Kraemer birkaç metrede yetişkin biri olmuştu, Saint-Hiver'i öldüren bir Faust'tu o. Faust şeytanla hesaplaşmıştı.

Eserlerini çalarak göğsündeki eski yarayı bir kez daha açan o J.L.B.'yi de öldürecekti.

Artık afişlere bakmıyordu.

İnfaz için hazırlandı.

Bunu herkesin gözü önünde yapmak istiyordu.

Bercy Omnisports sarayında ortaya çıktığı akşam o J.L.B.'yi öldürecekti. Zaten J.L.B. kurban gününü, saatini ve yerini bildiren bu reklam kampanyası aracılığıyla ona randevu veriyordu. J.L.B.'nin *Playboy*'daki röportajı projesini pekiştirdi. Cevaplarındaki sırf o salakça kasıtlı tavır bile ibret olacak bir cezaya müstehaktı.

Silahını kayınpederinin Réamur sokağındaki silahçı dükkânından temin etti. Evi biliyordu. Dükkâna sıradan bir müşteri gibi girmesi olanaksızdı. Ama mal sahibinin dairesinden dükkâna geçilebiliyordu. Paris'in kırlara yayıldığı güneşli günlerden birinde harekete geçti. Dürbünlü bir Swinley 22 ile, olayların gidişatında kendini savunmak zorunda kalması halinde kullanacağı iki tabanca seçti. Dairede bulunduğu nakit parayı da aldı (bankacılık kavramlarına direnen Caroline'in annesi bohçasında, Caroline'in yeniyetmeyken haftalık haracını tırtıkladığı nakit para saklardı), nakit para hızır gibi yetişmişti, Champrond'dan götürdüğü paradan pek bir şey kalmamıştı geriye.

Böylece sıra yer tesbitine geldi.

Omnisports sarayında, öldürmek için saklanacağı yuva olarak, yoğunluğuyla o tarafa bakmaya kalkanların gözünü kamaştıracak iki projektör arasına yerleştirilen metal bir köprüyü seçti.

İnfaz akşamı, tüfeği önünde, iki projektör arasındaki köprüye uzanmış bir halde oradaydı yani. Pantolon kemerine bir Smith Wesson sıkıştırmıştı. Bir naylon torbaya sarılı ikinci silah ise Luxembourg bahçesine gömülüydü, otel odasından bin kat daha emin açık bir zula.

Omnisports sarayı altında dolmaya başlamıştı.

O güzel kadını ilk kez işte o zaman gördü.

Güzel kadın silahının dürbününde belirlediğinde bir şok yaşadı. Onun ne kadar güzel olduğunu ve erkeklerin etrafını sardığını gördü. Bununla birlikte, hiçbiri kendi yarattıkları o hayranlık çemberinin içine sızmaya cesaret edemiyordu. Orada güzelliğin çelişmesini fark etti: arzu edilmenin sürgüsüyle kapatılmış bir imparatorlukta tek başına hüküm sürmek. Çocukluğunda bunu hissetmişti. Arkadaş edinemeyecek kadar fazla güzeldi. Çok güzel insanlar apayrı bir ırktılar. Güzel kadın da bu ırktandı. Romanlarında ne çok tarif etmişti onu! Ve işte şimdi o karşısında, bir erkek çemberi içinde ayakta, dürbünlü tüfeğinin hedefinde ayakta duruyordu!

J.L.B.'yi vurup da, güzel kadın kalabalığın ortasında kustuğunda, o vücudun parçalanırcasına boşalmasını ilan-ı aşkların en muhteşemi olarak karşıladı. Kadın onun öldüğünü sanıyordu. Ona volkanik bir matemin en göz kamaştırıcı ifadesini sunuyordu. Sahnedekinin o değil, sadece onun basit bir karikatürü olduğundan haberi yoktu. O en sevdiği yazarı kaybettiğini düşünürken, tam tersine yazarı da o an onu keşfetmiş bulunuyordu!

Bunlar onun o akşam kelimesi kelimesine günlüğüne yazdığı cümlelerdi.

Omnisports sarayının boşalmasını bekledi ve güzel kadının hemen arkasından dışarı çıktı. Onunla aynı metro vagonuna bindi. Oturduğu binaya kadar takip etti onu, hangi katta oturduğunu, dairesinin kapısını mimledi. Otelinden ayrılıp, yakında pencereleri ona bakan bir oda tuttu. O gece de bütün öteki geceler gibi yazdı. Piyanisti, piyanistin öldürülmesini anlattığı kısma gelmişti. Kahramanı, *O*, ne yaptığını çok iyi biliyordu. "*O*" da kimliğini geri alacak, yayıncının kim olduğunu bulacak, onu maskesini atmaya zorlayacak, hakkını alacaktı. Ancak ondan sonra güzel kadının karşısına çıkacaktı. Hem Kraemer iyi niyetliydi.

Ama avının peşine düşmeden önce onu bir kez daha görmek istedi. Peruğuna rağmen tanımişti onu. Yürüyüşünden tanıyordu: olağanüstü bir kararlılık. Ondan ayrılacak gücü kendinde bulamadı. Üstelik bu peruğun nedenini anlamak, bu azimli gidişin bu kadını nereye götüreceğini bilmek istiyordu. Onun arabaları kiralayışını izledi, kiraladığı çeşitli odaların kapılarına kadar takip etti onu, peruk koleksiyonunu tek tek ta-

nıdı. Kendisi ise Krummayer adına kiralanmış küçük bir Renault kullanıyordu. Kadının rue de la Pompe'taki özel konutun çevresinde kurduğu planı seyretti. Kiralık üç araba hedefin etrafında bir üçgen oluşturmaktaydı. Arabadan arabaya, kılıktan kılığa geçiyor, böylece özel konutun önünde sürekli nöbete yatmış oluyordu. Kuşkusuz gerektiğinde çabucak geri çekilmek için arabaların anahtarlarını kontak üzerinde bırakıyordu. Kraemer bu kuşatmanın amacını bilemiyordu. Bakan Chabotte'u görünce anladı. Kadının Bakan Chabotte'un karnına bir tabanca doğrultup onunla birlikte, az önce çarptığı Mercedes'in içinde kaybolduğunu gördüğünde. Bütün bunlar o kadar çabuk oldu ki, kaldırımında apışıp kaldı. Kadının en yakın kavşağa park ettiği B.M.W.'ye kadar koştu ve Mercedes'e yetişmek için canını dişine taktı. Neyse ki Mercedes pek bir ağırdan alıyordu gidişini. Boulogne ormanının kenarında durduklarında, o da uzak sayılmayacak bir yerde park etti, ağaçların altına süzülüp yaklaştı. Evet, bu gerçekten de Chabotte'tu, on yedi yıl önce çalışmalarına hayran kalan şen şakrak kabine başkanı. Chabotte yılların şişmanlatmadığı o kuru bünyelerden biriydi. Her şeyiyle eskisi gibiydi. Ama o güzel kadın nasıl oluyor da Chabotte'u tanıyordu? Eğer kadın onu öldürmezse, bakana bunu soracaktı. Öldürmedi kadın. Karanlık olunca onu arabadan dışarı çıkmaya zorladı ve Mercedes uzaklaştı. Kraemer Chabotte'u çalılıkların arasında burnu yosunların içinde, yere yapıştırdı ve tabancayı ensesine dayadı.

"Beş dakika içinde iki defa, bu kadarı da fazla artık," diye sakin sakin itiraz etti bakan.

Kraemer onu çevirdi.

"Siz miziniz Kraemer? Bercy'deki de mi sizdiniz? Tebrikler... Katil rolünde, kurban rolünde olduğunuzdan daha açıksınız işbirliğine."

En küçük bir korkusu dahi yoktu.

Ve anında kartlar masaya açıldı

Evet, Chabotte onun eserlerini çalmıştı, evet, şimdi elinden başka türlü gelmediğinden itiraf ediyordu artık bunu. Bununla birlikte niyeti kısmen övgüye değerdi: kârın hatırı sayılır bir yüzdesi Champrond cezaevinin işletilmesini sağlamıştı.

"Bu arada şunu da söyleyeyim ki, Saint-Hiver'i katletmekle hata ettiniz. Zavallılığın bir suçu yoktu, kendi şahsı için tek metelik bile almadı, gerçek bir azizdi o. Ama bizler azizlerin bile gerçekçi görünmek zorunda olduğu bir dünyada yaşıyoruz: olan buydu ya da mahkûmları için tıpkı diğerleri gibi bir hapisane."

Chabotte Kraemer'in sessizliğini yanlış yorumladı.

"Bu sizi şaşırttı mı Kraemer? Ne yani, siz Champrond cezaevinin

kamu yardımlarıyla mı işlediğini sanıyordunuz? Siz hiç katilleri sanatçılıkla oynasın diye kesesini açan bir devlet gördünüz mü? Hele hele Fransız devletini?"

Kraemer ona güzel kadının kim olduğunu sordu.

"En ufak fikrim yok. Sahnede sizin rolünüzü oynayan herifçioğlunu neden vurdurduğumu bilmek istiyordu. Bir o eksikti, değil mi? Pekâlâ Kraemer, artık ciddi şeylere geçelim. İşte size teklifim..."

Kraemer Chabotte'yu yere doğru çevirdi ve öldürdü.

"Saint-Hiver'in intikamını almak için mi?"

Kederli bir Kraliçe'nin yanında oturan Kraemer başıyla evet işareti yaptı.

"Zavallı Kraemer'ciğim, insanları öldürmek için ne de çok sebep buluyorsunuz..."

Alçak sesle konuşuyorlar. Toprak rengi, esmer uzun bir karayılan gülhatmilerin kökleri arasından kıvrılarak Julie'nin yassı bir taşın altına kendisi için koyduğu süt tabağına doğru ilerliyor.

"Ya Gauthier'yi?"

"Yayınevindeki tüm çalışanları yok etmek istiyordum."

"Neden?"

"Belki de Saint-Hiver'in ölümüyle gerçek bir katil haline geldiğim için..."

"Gerçek bir katil de ne demek oluyor? Bu işi yeterince gerçek yapmadığınızı mı düşünüyordunuz yani?"

Karayılan yavaş yavaş ilerliyor, ama her bir halkası kendi üzerinde bir kırbaç hızıyla kayıyor. İçte tutulan bir güç. Alındı alınacak bir karar gibi.

"Babamın zamanında da aynı yerde yuvalanan buna benzer bir karayılan vardı," diyor Julie onlara.

Gauthier'yi, *Playboy*'daki bir fotoğrafta J.L.B.'nin sekreteri olarak gösterildiği için öldürmüştü. Güzel kadın (bu kez esmer peruk) Gauthier'yi Gazan sokağında Montsouris parkının kenarında bırakıp gittikten sonra, soru bile sormadan anında öldürmüştü. Böylece eserlerini çalarak Saint-Hiver'in eserini de mahveden herkesin işini bitirecekti. Bu onun yeni kararıydı. Artık kendi öcünü değil, Saint-Hiver'in öcünü alıyordu. Bu arada açıklayamadığı bir nedenle güzel kadın onu hedeflerine taşıyor, suçluları gösteriyordu. Bir takımındı onlar. Her şey, kadının onu çok

geçmeden *Playboy*'daki başka bir fotoğrafta J.L.B.'nin yanında gülerken bakan, bir ragbi oyuncusu gibi yapılı yarmaya götüreceğine işaret ediyordu. Güzel kadın onun kılavuzbalığıydı. Onunla kesişen kendi so- ruşturmasını yürütüyordu. Herhalde onu olayın beynine doğru yönelttikleri için Chabotte'la Gauthier'ye bir şey yapmamıştı. Kraemer'in kimseye acımayacağı bir yoldan bir kaynağa doğru ilerlemekteydi.

Chabotte'u öldürmenin onu içine ittiği heyecan içinde aklına muhteşem bir fikir gelmişti: güzel kadını zor duruma düşürmek! Peşine adamlar takmak. Bunun iki nedeni var. Şöyle sıraladı: 1. Cinayetlerini rahatça işlemek için ayak altında kimsenin olmaması, 2. Kadın yakalanırsa onu kurtarmak. Artık sadece o ânın bekleyişi içinde yaşıyordu. Onun yerine kendini ele vereceği ânın. Teslim olarak onun masum olduğunu göstereceği ânın. Bunları hayal etmek, onu keyfi yerinde, olağanüstü biçimde içgüdüleriyle hareket eden, hiçbir şeyden etkilenmeyen cinsten bir katil yapan kabına sığmaz bilinçli bir sevinç içinde uyanık tutmaktaydı. Gerçek, eskiden tıkanma krizleri sırasında insanları ve durumları aydınlatan aynı ışıkla karşısında beliriyordu. Onu kurtarıırken güzel kadına ne söyleyeceğini biliyordu. Belki çok kısa bir an karşılaşacaklardı ama ona bunları söyleyecek zamanı bulacaktı. Gülümseyerek parmağını ona doğrultacak ve şöyle diyecekti:

"Sizi... sizi, sizi *sahiden* seviyorum."

Bundan daha güzel bir ilan-ı aşk düşünemiyordu.

"*Sahiden* sizi seviyorum."

Belki fiil ile zarfı arasında bir boşluk bırakırdı:

"Sizi seviyorum... *sahiden*."

Belki de bırakmazdı.

"Zaten bayılmasından sonra ayıldığında bana söylediği ilk şey de bu oldu?"

"Neymiş o?"

"Şu: 'Sizi *sahiden* seviyorum'."

"Ciddi misiniz?"

"Kelimesi kelimesine."

Kraliçe ile Julie alçak sesle konuşuyorlar. Kraemer mutfağın yanındaki odada uyuyor. Kraliçe katilin bir güzel üstünü örttü. Çünkü şafakta kalkmak zorundalar. Çok büyük bir vazife onları bekliyor: Kraemer'in itirafını bütünüyle baştan almak, ona birinci tekil şahsını geri vermek, destanın serabı içinde kaleminin savrulup gittiği bütün sayfaları yeniden yazmak. "Hâlâ hemfikir misiniz, Alexandre?" Başıyla evet

dedi. "Tamam o zaman, şimdi uyuyun." Kraliçe tombiş elini katilin altına koydu. Bu şekilde dokunduğu son adam, katil onu vurmadan birkaç dakika önce Malaussène olmuştu. Kraemer Kraliçe'nin tombul elinin altında uykuya daldı.

"Gene de durum olarak tuhaf bir şey bu," dedi Kraliçe Julie'ye akşam ıhlamurunun karşısında. Bir katilin yeniden kapatılmasının... hücreye kapatılmasının hazırlıklarıyla meşgul, Vercors'un bir ucunda kaybolmuş iki kadın.

Şöyle bir karar aldılar: Kraemer'in itirafını hazırlamak, polislerini silahsızlandırması için onu Bölüm Komiseri Coudrier'ye teslim etmek. Aksi halde Paris'e adımını attığı an Kraemer'i öldürürler. Kraliçe ile gazeteci bir bülbülün kafese girmesi için çalışıyorlar. Kafesinin o huzur dolu ortamına kavuşması, tekrar yazılarının yuvasında yuvarlanıp durması için. Kraliçe bütün yazılarla ilgilenir.

"Demek vali babanızla birlikte çocukluğunuzu geçirdiğiniz yer burası?"

"Evet, burası benim doğduğum ev," diye cevap veriyor Julie, "ben bu mutfakta doğmuşum."

"Müthiş bir insan..."

Kraliçe kaynar yudumlar olarak konuşuyor.

"Sömürgeciliği bitiren sömürge valisi..."

Julie aynı fikirde. Evet, o da babasını oldukça "müthiş" bulurdu.

"Hiç onunla ilgili bir kitap yazma isteğine kapılmadınız mı?"

"Bu söz konusu olamaz."

İki kadın susuyor. Tavan arasının sömürgecilik sonrası döküntüleri arasında sıçanların minik ayaklarıyla yaptığı gece şamataları iştiliyor.

"Ona ne cevap verdiniz?"

"Efendim?"

"Kraemer'e, size aşkını ilan ettiğinde..."

Güzel kadını görünce bayılmıştı. Fazla kan kaybından elbette ama daha çok heyecandan. Kendinden geçercesine bayılmıştı. Düşerken küçük bir komodini de devirmişti. Üçüncü tekil şahıs itraflarının sayfaları etrafa yayılmıştı.

Uyandığında kiralık odadaki yatakta sargılar içinde, serum bağlanmış olarak çıplak vaziyette uzanmış buldu kendini. Güzel kadın içi dışına çıkmış, köpükleri ortada, deri taklidi bir koltukta oturmuş itirafını okumakla meşguldü.

"Siz..." dedi.

Kadın gözlerini kaldırdı.

"Siz... *Sahiden* sizi seviyorum ben."

Kadın derhal yanına diz çöktü. Elindeki beylik tabancasının namlusunu şakağına dayamıştı.

"Bir kelime daha edersen, senin şu salak kafanı patlatırım."

Onun tehditini yerine getireceğinden bir an bile kuşku duymadı. Sustu. Bu tepkiyi, aslında aşkın mantığı içinde onu mahvetmesi gereken bir keder dalgası gibi algılamadı. Bir kez daha merakı ağır bastı. Hayatınızı kurtarmış olan bir kadın hangi nedenle kafanıza bir kurşun sıkma planları kurabilirdi? Sorun onu *ilgilendiriyordu*. Ona bunu daha sonra, sakinleşip hikâyesinin geri kalan kısmını anlattırırken sordu.

"Bercy'de benim sevdiğim adamı öldürdünüz siz."

Omnisports sarayının sahnesindeki o iğreti kılıklı herif, onun sevdiği adam mıydı? Güzel kadının cevabı, ne olursa olsun gizemi daha da artırmaktaydı. Kraemer, sözümona edebi bir panayırın gülünç cıfcafı içinde bir başkasının rolüne girmediğinde, onun ne tarzda bir adam olabileceğini öğrenmeye çalıştı. Güzel kadın kısa ve öz konuştu:

"Sevdiğim tarzda."

Gene de eklemeyemedi:

"Kendi tarzında biri."

Kraemer ona böylesine sevimli bir adamın böyle aşağılık bir rolü – kendisi olmayan bir yazarın kimliğine girmek– neden kabul ettiğini sorduğunda, kadın bir çırpıda cevap verdi:

"Kız kardeşini teselli etmek için, kız kardeşinin çocuğuna bir gelecek sağlamak için, ailesini eğlendirmek ve kendisi eğlenmek için, çünkü o eğlenme taklidi yapan, hiçbir zaman gerçekten eğlenemeyen ama gene de çok iyi gırgır geçen trajik yaradılıştadır... bir katil olmadı-ğı için sonunda kendini öldürten bir enayi!"

"O benim eserimi çaldı."

"O sizden hiçbir şey çalmadı. O samimi olarak Chabotte'un J.L.B. olduğunu sanıyordu."

"Bir görüntüye," diye düşündü Kraemer dalgın dalgın, "ben o gece bir görüntüye ateş etmişim..."

"Gauthier hariç, Talion'da çalışanların hepsi de böyle sanıyordu!"

Kadın öfkeden tir tir titriyordu. Kraemer onun tekrar beylik tabancasına sarılmasını bekliyordu. Bunun yerine, onun söylendiğini duydu: "Kapatın artık şunu, pansumanınızı değiştirmem gerek."

Haşın bir cerrah ustalığıyla çalışıyordu.

O ayağa kalkabilecek duruma gelir gelmez Paris'ten ayrıldılar. Yola gece çıktılar. Kadın beyaz bir Renault'nun üzerine yanıp sönen bir alarm

lambası oturttu ve Kraemer'i bir hastabakıcı önlüğü giymeye zorladı.

"Bir yaralı arıyor onlar, bir hastabakıcıdan kuşkulamayacaklardır."

Gün ağarırken Vercors'da bir çiftliğe geldiler. Bulutlar, çam ağaçları, yarlar ve gülhatmiler.

"Siz şurada yatarsınız."

Krem rengi çam lambrili bir odadaki açılır kapanır kanapeyi gösteriyordu. Tavandan bir Çin feneri sarkmaktaydı.

"Pencerenin kenarındaki şu masanın üzerinde yazabilirsiniz."

Pencere genç bir meşe koruluğuna bakıyordu.

"Yeterince ilerlediğinizde, Talion'un yöneticisini arayacağım."

Planı şöyleydi: Kraemer itirafını yazsın. Hafifletici nedenlerle bu derece dolu olan bu sayfalar aslında onun lehine tanıklık ediyordu. Bölüm Komiseri Coudrier bunları okumadan, Paris'e dönmeyeceklerdi.

"Neden yapıyorsunuz bunu?"

Sahi, neden? O onun erkeğini öldürmüştü sonuçta...

"Ben bir katil değilim," diye cevap verdi kadın, "ben sorunları onları ortadan kaldırarak çözmem."

Kraemer onun, itirafının yayınlanması, kitapevlerine dağıtılması konusunda neden bu kadar ısrarlı olduğunu da öğrenmek istedi.

"Herkesin duyması gereken gerçekler. Açık gerçek. Sizi bir köşeye atıp, unutup gidemeyecekler, sizi öldürmesi için hapishaneye birini de yollayamayacaklar. Hatta belki Champrond cezaevi kurtulacak."

Kraemer, onun yanında geçirdiği bütün bu zaman içinde güzel kadına karşı en küçük bir heyecan duymadı. Kararlılığı onu uyuşturuyordu. Kaderi onu hiç ilgilendirmedikinden, onun kaderiyle ilgili kararlar almasına izin veriyordu. Her zamanki gibi neler olacağı konusunda meraklı ama sonunda olacaklar konusunda kayıtsızdı. Champrond kurtarılmış kurtarılmamış, umurunda değildi. O bir gösterideydi... Bu gösteriyi oluşturan bu güzel kadındı. O, kaleminin ucundan kendiliklerinden ortaya çıkan kişilerden daha fazla bir gerçeklik taşımıyordu gözünde. Her şeyi başaran bu kadın hangi gizemsiz hayal gücünün eseriydi? Elinden her şey geliyordu, bir arabayı süslemek, tabanca kullanmak, kılıktan kılığa girmek, iki parmağı kopmuş bir eli tedavi etmek... Her şeyi beceriyordu, reçetesiz antibiyotikler ayarlamak, gizli bir kan nakli için üç litre kan bulmak, canı istedikçe araba değiştirmek, Vercors'un ücretliklerinde bir ev temin etmek... Kuşkusuz güzeldi ama bu derece açık bir güzellik... Güzel kadın bir kalıp tipti. Ama kendi tarzında tek olduğuna inanan, zamanının kalıp tipi.

"Ya siz, romanlarım hakkında siz ne düşünüyorsunuz?" diye sordu

Kraemer iki sonsuz sessizlik arasında.

"Bir alay saçmalık."

Buna karşılık, Kraliçe'ye daha ilk anlardan itibaren ısındı. Kraliçe ona sert davranıyordu ama kitapların gerçek diliyle konuşuyordu onunla. Kraliçe'nin mutlak otoritesi altında büyük bir şevkle çalıştı. Kendi adına yazacak bir ben'i yattığı yerden çıkarmak için üçüncü tekil şahsı ortadan kaldırdı. Böylece, sandığı (ve sevecenlikle ruh hallerini betimlediği) gibi idealist bir intikamcı değil, sadece şimdiki zaman haber kipinin esiri olmuş anlık tepkilerle eyleme geçen bir katil olduğunu keşfetti.

"Alexandre, hâlâ ara sıra Saint-Hiver'i düşündüğünüz oluyor mu? Cevap vermeden önce düşünün. Zaman zaman Saint-Hiver'i aklınıza getiriyor musunuz?"

"Hayır."

"Ya Champrond cezaevindeki hayatınızı?"

"Hayır, gerçekten de hiç düşünmüyorum orayı."

"Oysa, Champrond'da mutluydunuz, öyle değil mi?"

"Galiba evet."

"Arkadaşlarınızın geleceği sizi ilgilendiriyor mu?"

"Tam olarak değil."

"Bunu nasıl açıklıyorsunuz?"

"Bilmiyorum. Şimdi burdayım. Sizinleyim."

"Ara sıra Caroline'i düşünüyor musunuz?"

"Caroline'i mi?"

"Caroline, karınız..."

"Hayır."

"Alexandre, sahiden Saint-Hiver'i neden öldürdünüz?"

"Bilmiyorum. Sanırım kendimi birdenbire bir mahpus olarak gördüm, onu ise bir hapishane müdürü olarak."

"Ya Chabotte'u?"

"Saint-Hiver'in intikamını almak için."

"Hapishane müdürünün mü?"

"Hayır, öteki Saint-Hiver'in, Champrond'un kurucusunun."

"Ama, madem ki onu artık düşünmüyordunuz..."

"Chabotte bana ondan bahsetti, onunla alay etti, çok acıydı."

"Acı mı?"

"Acıydı, evet, kabaydı. Bu kabalığa tahammül edemedim."

"Gauthier?"

"Bir adamın intikamını almalıydım ve bir rüyanın intikamını almalıydım."

"Bu sizin üçüncü tekil şahıs yazdığınız şey, ama o size ait değildi,

J.L.B. üslubunda bir formüldü. Gauthier'yi neden öldürdünüz?"

"Bunun için oradaymışım gibi geldi bana."

"Yetersiz."

"İstiyordum ki..."

" "

"Julie'yi suçlu göstermek istiyordum."

"O tutuklandıktan sonra teslim olup kurtarıcı rolüne soyunmak için mi?"

"Evet."

"Yazın bunu. Ve hepsini şimdiki zaman haber kipinde baştan alın, isterseniz."

Kraliçe itirafını tamamlamasında yardımcı olmuştu. Cinayetlerinin zamanı olan şimdiki zaman haber kipinde ve katilin zamiri olan birinci tekil şahısta. Yüz kadar sayfa, fazla değil ama ona ait olan, kendisi olan ilk sayfalar. Kraliçe yengeçlerin içini boşaltmıyordu, onları kendi etleleriyle dolduruyor, yara izlerini siliyordu.

Kraliçe ile güzel kadının Paris'e dönüp, polisin nezdinde onu savunacakları gün geldi çattı. O Vercors'daki evde yalnız kaldı.

"Sizi almaya gelene kadar bir yere ayrılmayın."

"Beklerken, yazın Alexandre. Toprağı üstüne geçiren şu reklamcının öyküsüne başlasanıza, çıkış için iyi bir fikir."

Ama Vercors ona başka bir proje için esin kaynağı olmuştu: 21 Temmuz 1944'te bütün ailesinin Vassieux düzlüklerine inen S.S. komandoları tarafından katledilmesine tanık olup, hepsini bulacağına ve teker teker cezalandıracağına ant içen on yaşında küçük bir oduncunun hikâyesi. Küçük oduncu bunu yaparken, aynı cellatların eline düşen Amazon ormanlarını kurtaracak, dünyanın ilk kâğıt hamuru üreticisi, sayesinde kitabın atılımlar yapacağı, yayıncıların ve yazarların dostu olacaktı.

Üzerine arabanın kapısını kaparken Kraliçe Zabo'dan istekte bulundu:

"Beni almaya geldiğinizde, lütfen bana matbaacılık ve kâğıt piyasası hakkında tam bilgi veren belgeler getirin."

Ve araba uzaklaşırken bağırdı:

"Bunu birinci tekil şahıs ve şimdiki zaman haber kipinde yazacağım!"

VIII
O BİR MELEK

"Adı 'O Bir Melek' olacak."

"Lafı dolaştırıp durmayın Berthold, Malaussène'i bir istiridye gibi boşalttınız!"

Profesör Marty Japonya'dan dönmüştü ve hastane koridorlarının her şeyden haberi vardı.

"Sizin bütün istediğiniz onun makineden çıkartılmamasıydı, Marty!"

Berthold upuzun bacaklarının üzerinde, Marty'nin hiddetini takip etmekte zorlanıyordu.

"Hayatınızı karartacağım, Berthold... Malaussène'inkine gıptayla bakacaksınız!"

Berthold'un bundan kuşkusu yoktu.

"Ama beni neyle suçluyorsunuz, Allah kahretsin, ben onu makineden çıkarmadım ki!"

Koridorlar öfkeli kısayla acınacak haldeki uzunun geçişinde donup kalıyordu.

"Ben sizi iflah olmamakla suçluyorum, Berthold."

Malaussène'in odasına doğru ilerliyorlardı.

"Ne var bunda, Tanrı aşkına, ben ondan sadece ufacak bir ciğer parçası aldım!"

"Biliyorum, onu karaciğer kanseri bir sirozluya nakletmek için, zaten adam da ertesi gün ölmüş."

"Bir nakil denemesi, Marty, başarılı da olabilirdi."

"Bu baştan belliydi ve siz de bunu biliyordunuz; denenmeye kalkışılmayacak deneyler vardır."

"Bir hastayı kurtarmak için! Denenmeye kalkışılmayacak deneyler ha? Sizin tıp anlayışınız böyle mi?"

"Tamamen. Siz başlı başınıza benim asla denemeye kalkışmayacağım bir deneysiniz, Berthold!"

"Söylediklerinize dikkat edin!"

"Ancak siz yaptıklarınıza dikkat ettiğinizde!"

"Ya iki böbrek nakli, ya akciğer-kalp nakli, onlar da mı başarılı değildi yoksa?"

"Ailenin onayı var mı?"

"Aile mi? Malaussène ailesinin mi? Biraz aileden bahsedelim ister-

sen! Sabahtan akşama kadar ayaklarımızın altında dolaşan yansı Arap bir kafa ütöleyiciler kabilesi, Malaussène ailesi ne de şirinmiş! Durun hele, madem ki konumuz bu, şuna bakın, aileye! Bakın da hayran kalın, Marty, hayran kalın!"

Berthold muzaffer bir gösteri hareketiyle hastanın kapısını açmıştı.

Hepsi Benjamin'in odasındaydı. Thérèse, Clara, Jérémy, Ufaklık, Thian ve Verdun, Louna ile kocası ve ikizler, Amar, Hadouch ve Yasmina vardı, Nourdine ve Leila, özel izinli Mosi Mo ve Kabil Simon vardı, köpek Julius vardı, Julie vardı, Loussa de Casamance ve Kraliçe Zabo vardı, hatta kürk yakalı havacı montuyla bir polis ve onun amiri, Bölüm Komiseri Coudrier bile oradaydı.

Yirmi üç ziyaretçi.

Marty'yle yirmi dört.

Malaussène ailesi.

Doğum günü kutlanan

Öznenin kabilesi.

"Siz dışarda kalın, Berthold," diye emretti doktor Marty, "bu küçük kutlama sizi ilgilendirmez."

Mumlu bir pasta ve herkese şampanya vardı. Jérémy'nin Benjamin'in kulağına boca ettiği iyi haberler biçiminde bir armağan furyası bile vardı.

"Julius iyileşti, Ben, bu iyiye işaret, Ufaklık artık korkunç rüyalar görmüyor, Marty döndü, Julie katili buldu, ben Talion Yayınevini yakmadım, her şey yolunda Ben, tünelin ucunda ışık görüldü, bana güveniyorsun değil mi, söyle? İnan bana, çok yakında ayağa kalkacaksınız!"

Güveniyorum Jérémy, güzel bir doğum günü bu, teşekkürler, en âlâsından armağanlar, teşekkürler, beni diriltmeye gelince, geç bunu, gene de teşekkürler, hoş olan iyi niyet, hem sonra asıl önemli olan bu değil, Jeremy, en güzel armağan başka yerde, nasıl oluyor da, insan ayaklarınız üzerindeki sizler, gözleriniz ve kulaklarınız alabildiğine açık ve son derece canlı, bu kadar hassas iken, nasıl oluyor da, bu güzel bilinç yüz-yılında daima esasın yanından geçip gidiyorsunuz, neden sanki dünyanın güçsüz telefaksı, her şeyi anında anlayan ben, artık kendi kendimin kılıfından başka bir şey olmayan ben oluyorum, sen Clara'nın iki kalbinin attığını duymuyor musun Jérémy?

Clara doğuracak!

Julie, Hadouch, Yasmina, Clara doğuracak!

Marty! Doktor! Kız kardeşim Clara doğurmak üzere!

Ve onun minik yolcusu çok korkuyor, kalbini benim duyduğum gibi bir duyabilseydiniz! Dokuz ay boyunca beslendi, bakıldı, gezdirildi, sevilip okşandı ve sonra birden, ne uyarı ne paraşüt, bir mayın tarlasına bırakılıveriyor! Bu otuz santimlik okuma mesafenize yüksek tahrip güçlü 22'lik bir kurşunun girdiğini görmek gibi bir şey; bu konuda Bergson haklıydı: varoluş konusunda, yeni gelen ve dışarı atılan kaçınılmaz olanın borazan seslerini duyuyorlar ve bu da onlara aynı korkuyu yaşıyor, tamamen aynı şeyi, doğmak ya da ölmek bu yoldan hiç geçmemiş olanlar için aynı kapıya çıkıyor, alışkanlıklarda radikal bir değişiklik, insan – bahçe makaslarının gölgesine bağlanan bir hayvan, zavallı.

Doktor, Marty, ailemin biraz kargaşa yarattığını biliyorum ama eğer Clara'mın minik izcisini karşılamak için zaman ayırırsanız, beni gerçekten ihya edersiniz, sanki daha az korkardı gibi geliyor bana, üç ayak ve altı kulakla doğmayacağını da teminatı, hem sonra yollarına halı seren bir insan olurdu, yolun başındaki birinin morali için hoş bir şey, zaten kapının dışında onlardan başkası çıkmayacak karşısına, minsan-insanlar...

İşler annenin sessiz sadasız bayılmasıyla kendini belli etti. Kar gibi yükselip kendi üstüne çöken bir beyazlık. Bir soluk.

"Clara!"

Ama Clara çoktan havacı montlu bir polisin koluna girmiş bulunuyordu ve doktor, "buradan" diyordu ve yirmi üçler (Julie Benjamin'in başında kaldığından, tam olarak yirmi ikiler) kabilesi hastane koridorlarında Marty'nin peşinden geliyordu ve koridorlar her şeyin başladığı, Clara'nın kendine geldiği, doktorun kolları sıvayıp canlı avına çıktığı masaya kadar art arda geride bırakılıyordu ve kabile top başında kümelmişçesine kafa kafaya veriyordu, Clara'nın ritmine göre soluk alıp veren müthiş bir ileri savunma hattı, çünkü şu son aylarda havayı içlerine çekerek, içlerinde tutarak, soluk vererek ve alarak hepsi de onunla birlikte antrenman yapmışlardı, geri savunma hattı, önceden haber verilmeyenler, dışardakiler, hayata kuşku ile bakanlar, gerçekten de hiç ilgisi olmayanlar da partiye katılmışlar, şaşkınlıkla dünyanın havasını yutarken bulmuşlardı kendilerini, sanki o kalçaların arasından bir kitap çıkacakmış gibi, şampanyalı kafasını yerinden fırlatacak kadar nefes alan ve veren ("Yahu ne halt ediyorum ben? Tamamen saçmalıyorum...")

Kraliçe Zabo, havayı içine çeken Mosi, içinde tutan Kabil, dışarı üfle-yen Bölüm Komiserinin ta kendileri ("ne yapalım, huzur belki de yarına kaldı..."), oyun dışı kalanların umursamazlığıyla kümenin erafında dört dönüp topun nereden fırlayacağını kollayarak topa ilk atlayan olmaya bakan Leila, Nourdine, Jérémy ve Ufaklık, her şey o topta...

Ama top onların başlarının çok üzerinden dışarı çıkıyor...

Marty'nin muzaffer ellerinde yukarı kaldırılarak...

Ve küme çözülüyor, başlar doktorun büyük oyuna dahil edeceği şe-yi daha iyi görmek için bir taç atışındaki gibi araya bir mesafe konulup geri devriliyor.

Alışılmış yeni doğan bebeklerden hiç farkı yok ve her zamanki gibi, onlarla hiç ilgisi yok.

Başlangıç olarak, bağırıyor bu.

Ve bakıyor. Oraya görmeye geldiği için olsa gerek, insan kendini hafiften rahatsız bile hissediyor.

Ve bunda en küçük bir korku belirtisi yok.

Daha çok, düşünceli. Kendi kendine bütün bu sporcuların burada ne halt ettiklerini sorar gibi bir havası var.

Sonra onlara gülümsemeye karar veriyor.

Yeni doğanın gülümsemesi çok ender görülen bir şey. Genelde gü-lümseme için biraz beklemek gerekir, ilk hayallerin oluşacağı kadar bir zaman. Oysa burada hayır, bir oyuna giriş gülümseyişi. Gerisiyle mü-kemmel uyuşan. Gerisi Clara Malaussène ve Clarence de Saint-Hiver. Clarence'ın perçemleri altında Clara'nın yüz ovali, Akdeniz Mala-ussène üzerinde Saint-Hiver'in beyaz sarışınlığı, hem mat, hem pırl pı-rıl, daha yeni doğdu ama şimdiden çok düşünceli, kimseyi kızdırma-mak, benzerliklerin dağılımında anneyi de babayı da unutmamak için özen gösteriyor... Ama Clara'nın dalgın dikkatiyle Clarence'ın düşün-celi coşkusu en iyi birleştiren şey şu gülümseyişin kendisi, gene de bir parçacık özel bir şeyler var, bir dudak ötekinden biraz daha kıvrık, fazla ciddiyet içinde minicik bir neşe, haydi bakalım çocuklar, o kadar da ciddi bir şey değil bu... üstesinden geliriz... görürsünüz..., der gibi sanki.

"O bir melek," diyor Jérémy.

Bir an düşündükten sonra ekliyor:

"Ona böyle diyelim."

"Melek mi? Ona Melek ismini mi takmak istiyorsun?"

Jérémy her zaman isim babası olmuştur.

Thérèse daima itiraz etmiştir.

"Hayır," diyor Jérémy, "adı 'O Bir Melek' olacak."

"Tek sözcükle mi? Obirmelek mi?"

"Her sözcüğüyle ve her yerde büyük harflerle."

"O Bir Melek' mi?"

"O Bir Melek."

Daha sonra olanlar (Clara uykuya dalıp, doktor Marty O Bir Melek'i beşiğine koyduğunda) müfettiş Thian'ın hayatını kadere çevirecekti. O Bir Melek artık onu hiç bırakmayacak olan ismini denemek istermiş gibi Saint-Hiver'vari zarif bir perçem hareketinin ardından tıpkı kanatlarını toplayan bir melek gibi uyudu. "Melekler konar konmaz uyurlar," diye işaret etti Jeremy. Cümlesi hareketsiz bir sessizliğin ortasına düştü. Bu sanki büyülenip tutulup kalma ya da vecde kapılma gibi bir şeydi. Kimsenin aklına serçe parmağını kıvıldaıtmak gelmeyecekti. Verdun deri koşumları içinde kıvranmak için bu ânı seçti. İhtiyar Thian küçük kızın zamanı fazla uzun bulduğunu düşündü ve onu okşayarak sakinleştirmek istedi. Ama Verdun müfettişin elini ters bir tavırla itti ve koşunun kenarlarına sıkı sıkı yapışarak iki dirseği üzerinde destek alıp vücudu tamamen dışarı çıkıncaya kadar yukarı itti kendini. Thian yere düşmeden zor tutabildi onu. Ama küçük kız, sıska göğsünün bir kıvırtmasıyla elinden kurtuldu ve belli belirsiz sendeleyerek kararlı adımlarla O Bir Melek'in beşiğine doğru yürüdü. Küçük yatağın yanına gelip de, uyuyan bebeğe uzun bir bakışla baktıktan sonra topluluğa döndüğünde, dünyada hiçbir kuvvetin Verdun'ü nöbet yerinden söküp alamayacağı herkesçe anlaşılmıştı. "Verdun yürüyor artık," diye düşündü Jérémy, "Verdun'ün yürüyebildiğini Benjamin'e haber vermeyi unutmamalı." Bu arada müfettiş Thian sessizce çekilmişti. Onu hastane koridoruna götüren üç geri adım.

Şimdi çıkışa doğru yürüyordu. Müfettiş Thian'ın sessiz sedasız doğumu sancısız olmuştu.

Şimdiki zaman haber kipi Kraemer'e yaramamıştı. Vercors'daki evde bir gecede razı olmuştu buna. Kadınlar evden gittikten sonra çalışma masasına oturmuştu ve sözcükler gelmez olmuştu. Daha da beteri, onları bulma arzusu da uçup gitmişti. O mahut beyaz sayfa karşısında bomboş duruyordu. Bu başına hiçbir zaman gelmemişti.

Önce bu boşluk hali hoşuna gitmedi değil. Kendisini şaşırtan her şeyle olduğu gibi bununla da ilgilendi. "Aslında şimdiki zaman bana hiç uymuyor." Ama geçmiş zamanda yazma arzusu da sönmüş gibiydi. "Geçmiş zaman da." Masa başında gün karanlık geceye karışınca kadar pinekledi. Küçük meşe korusu penceresinin önünde karanlık bir duvar haline gelince yattı. Yatak altından kayıyor gibi geldi ona. "Gelecek zamanı ise, düşünmeye bile değmez." Ona bir gelecek verilmesi fikri onu öyle bir güldürdü ki yatak daha çok sallanmaya başladı. Düşmemek için kollarını öne doğru uzattı ama kayma hissi devam ediyordu. Parmaklarını geçirdiği uzun baş yastığı da ötekilerden daha sağlam çıkmamıştı. Kendini odanın zeminine bırakıp yuvarlanmaya karar verdi. "Hemen bu gemiyi terk etmeli." Kötü bir girişim. Yer de kayıyordu "Şu zaman sorunları, yerin sürekli kayışı..." Çok net bir şekilde, yürüyen bir halı gördü, ters yönde yürümeye çalıştı ama bir adım bile ilerleyemedi. Ne olursa olsun deyip, yürüyen karyolaya, masanın kayan köşesine, sandalyenin hiç güven vermeyen arkılığına tutunup bir dizi yerde, doğrulmayı başardı sonra ayağa kalkabildi. Sağlamdı. "Ayaklarının üzerinde." "Yerin dikeylere ihtiyacı var."

Küçük battaniyeye sarınıp mutfak kapısına konan banka oturmak üzere dışarı çıktı. Birkaç yassı taş üzerine yerleştirilen, havadan ağarmış karaağaç bir tahta. "Olsun. Hemen hemen sağlam." Sırtını çiftliğin girintili çıkıntılı duvarına yaslayıp, kafasına şu zaman meselesini soğan Kraliçe Zabo'yu düşündü bir an. Onu geri kalan her şeyden boşaltarak. O âna indirgeyerek. "Şimdiki zamana değil, o âna, bu tıpatıp aynı şey değil." Bembeyaz bir yarım ay gülhatmilerin çevresini kuşatıyordu. Arkadaki gece manzarası hakkında daha fazla şey öğrenmek isteğine kapıldı. Battaniyeyi üzerinden bırakıp odunlukta asılı tırpanı kapıldığı gibi bu surları yıkmaya girişti. Güzel kadının yatağının başucunda beyaz üniformalı bir adamın bu yabancı gürlüğün arasında çekilmiş bir fotoğ-

rafı asılıydı. Ay ışığında çıplak olan Kraemer nihayet valiyi kurtaracaktı. Güzel kadın valiyi çok seviyora benziyordu. Kraemer bir yandan usulüne uygun bir şekilde hatmileri biçerken, bir yandan da güzel kadının hayatındaki erkeklere beslediği anlaşılan hiç de usulüne uygun olmayan bu aşk karşısında duygulandığını fark etti. Bu kadın aşklarını yabani otların bürümesine izin veriyordu. (Kraliçe söylemişti bunu: Malaussene'in yatağının etrafında kıvrım kıvrım sarmaşıklar bitmişti... tıbbi bitkiler.) Gülhatmi surlarının ardında ısırğan setleri dikiliyordu. Kraemer sabaha kadar ot biçti. Güneş onu otların ateşler içindeki cançekişmesine duyarsız gövdesinin, ayaklarının ve baldırlarının düzenli bir bükülüşüyle son bitkileri keserken çıplak, "pek bir ayakta" yakaladı.

Giyindi. Yılanın tabağına taze süt koydu. İçine tavan arasındaki sıçanlara kullanılan zehirli tanelerden bir kırmızılık ekledi. Yalnızlık evcilleştirilmiş hayvanlardan uzak tutulması gereken bir işkencedir.

Komşu çiftliğin sınırına kadar meşe fidanlığının içinden yürüdü. Postacı postayı bırakmak için binanın içine girince, sarı kamyonetin direksiyonuna geçti.

Grenoble'da Paris'e giden hızlı trene bindi.

Paris'te Luxembourg parkına giden metroya bindi.

Üç parmaklı adam Luxembourg parkında bir çukur kazıyordu.

"Define mi arıyorsun?"

Üç parmaklı adam arkasına döndü. Dört ile yedi yaşlarında iki çocuk –çocukların yaşından hiç anlamazdı– endişeyle onu seyrediyorlardı.

"Bir Paskalya yumurtası arıyorum."

Oğlan kafasını salladı, kız kardeşi de aynısını yaptı.

"Paskalya önceki tatildi," dedi oğlan.

"Hem çanlar yumurtalarını insanların bahçelerine bırakır," dedi küçük kız, "Luco'ya¹⁴ değil."

"Çanlar yumurtalarını her yere bırakır," dedi üç parmaklı adam, "işte bu yüzden yumurtalar her yerde, her mevsim bulunur."

"Sana yardım etmemizi ister misin?" dedi küçük kız, elinde kovası ve küreği vardı.

"İsterim," dedi üç parmaklı adam.

On metre kadar ötede bir heykel kaidesiyle tam aksi yöndeki bir kestane ağacını gözüne kestirdi.

"Sen," dedi küçük kıza, "sen şu ağacın altını kazacaksın, sen de heykelin dibini."

Çocuklar canla başla kazdılar ama yumurta bulamadılar. "Ben demiştim zaten," dediler kafalarının içinden. Yanıldığını söylemek istediklerinde, üç parmaklı adam ortadan kaybolmuştu. Yerinde bir çukur vardı. Çukurun dibinde de naylon bir torba.

"O bir tane bulmuş," dedi küçük kız.

Kraemer, kendisini Saint-Louis hastanesine götüren taksinin içinde dikiz aynasının görüş alanı içinde olmamasına dikkat ederek tabancayı inceledi. Mükemmel çalışır durumdaydı. Parlıyordu. Güzel bir silahtı, tıpkı Caroline'in babasının sevdiği cinstendi. Kromlu bir Smith-Wesson. Topu kadife gibi bir ses çıkartıyordu. Telaş etmeden kapatıldığına, güzel arabaların kapılarını düşündürüyordu. Çok inceydi ama naylon torba mükemmel korumuştu onu. "Plastiğin bir Fransız icadı olduğunu biliyor musunuz?" Baba Kraemer bu hikâyeye bayılırdı. Masada sık sık anlatırdı bunu. "Bunun ilkesini bulan genç bir Fransızdır: Henri Préaux, Nord'lu bir oğlan, otuz yaşında yoktu. Yalnız onu el altından Amerikalılara satan rezilin tekiyle ortaktı. Preaux berat savaşını kaybetti." "*Otuz yaşında yoktu.*" Kraemer babanın ideal oğlu daima belli bir yaşın altında olurdu. Kraemer kendi kendine, onu Omnisports sarayında vurduğunda Malaussène'in –güzel kadının ikinci aşkı– kaç yaşında olabileceğini sordu. Ne olursa olsun, o akşamdan beri Malaussène'in yaşı yoktu artık. O kurşunun kafasına girdiği *ânın* tutsağı. Koma. Kraliçe onun iç karartıcı bir tarifini yapmıştı. "Artık onu görebileceğim," diye cevap vermişti güzel kadın. Kraemer onu da orada bulacağından kuşku duymuyordu. O ötekilerden çok daha fazlasını yapıyordu. Hayatının geri kalanını o *ânın* başucunda geçirebilecek bir kadındı. Ama Kraemer tıpkı valiyi ve yılanı kurtardığı gibi Malaussène'le güzel kadını da kurtaracaktı. Sonra kendisi de, minik et ve tüy yumağının uzaklaştığını, Caroline'in, ikizlerin, Saint-Hiver'in, piyanistin, Chabotte ve Gauthier'nin öldüğünü gören o sürekli *ânın* içinden çıkacaktı, gene de bu kadar kaynar bir fıncanın dibindeki bir küp şekeri eritemek görülmemiş şeydi, her şeye rağmen!

"Siz doktor musunuz?" diye sordu taksi şoförü.

"Ben hastabakıcıyım," diye cevap verdi Kraemer beyaz gömleğini açıklamak için.

"Aa öyle mi..."

"Biliyor musunuz," dedi Kraemer, şoför arabayı durdurup yol ücretini istediğinde, "biliyor musunuz, kitaplarım 225 milyon sattı benim!"

"Aa öyle mi?" dedi şoför.

"Çok genç başladım," diye açıkladı Kraemer, iki yüz Franklık bir banknot uzatırken.

Ekledi:

"Lütfen üstü kalsın."

Yanılmamıştı. Malaussène'in başucuna çömelmiş, elinde Malaussène'in eli, başı Malaussène'in göğsünde, geriye atılmış saçlarıyla güzel ama Malaussène'in vücuduna dalan tıbbi dokunaçlar düğümüne dahil olmuş kafasıyla güzel kadın oradaydı. Kraemer'in odaya girdiğini duymamıştı. Uyur gibiydi, bacaklarını altına toplamıştı, sırtının zarif kıvrımıyla tamamen Malaussène'in üzerine kapanmıştı.

Kraemer onu uyandırmak istemedi.

Ses çıkarmamaya son derece dikkat ederek tabancayı kavradı.

"Kraemer!"

Thian görev silahını kılıfından çıkartmak için küçük Verdun'ün kayışlarını içgüdüsel olarak yana savurdu. İçinde çocuk bulunmadığından kayış her zamanki direnişi göstermedi. Kraemer'in geriye dönüp ateş açmasına yetecek kadarlık bir şaşkınlık kopukluğu. İki tabanca aynı anda kustu.

Müfettiş Van Thian bu sonsuzluk parçacığını mesleki öfke (iyi bir polis hastalık haline gelen bir alışkanlık yüzünden tuzağa düşmez), safça bir hayranlık (hiç kuşku yok, yaşlı Bayan Chabotte'un kehaneti tam tamına çıkıyor: Verdun onu terk etmişti ve o da onun oğlunun katilini öldürmek üzereydi), Kraemer'e karşı şükran (kurşuna kurşunla karşılık vererek onu bitmek bilmez emeklilik çöküntüsünden kurtarmış oluyordu), sonsuz bir rahatlama (küçük Verdun'ünün yasını tutmak zorunda kalmamıştı) ve pırıl pırıl umutlarla (Gervaise kendini dine adayarak yanılmamış olsaydı, Thian kesinlikle yukarda yüce Tanrı'nın kanapesinde koca Janine'in kollarında uyanacaktı) karışık bir duyguyla yaşadı. Buna bir de, her şeye rağmen tam zamanında Benjamin'in odasının önünden geçmiş olmanın memnuniyeti ve onun, Thian'ın, buna acilen ihtiyacı olan Kraemer'in kafasına ikinci bir kurşun göndermesi koşuluyla, Benjamin'in bal gibi de doksan üç yaşına kadar yaşayacağını kesinliği eklenmişti.

Büyük hastanenin koridorlarında yankılanan üç el ateş Malaussene kabilesinin kulaklarına kadar ulaştı ve çok geçmeden odanın kapısında bir alay kafa belirdi.

Kraemer'in vücudu neredeyse tamamen Benjamin'in yatağının altına girmiş olarak yerde yatarken, Van Thian'ınki koridora fırlamış, koridor boyunca kaymış ve sonunda tabanları yere basar vaziyette bir Thai köylüsünün tefekküre dalmış haliyle ayaklarının üstünde çömelmiş kalmıştı.

Eğildiler...

Şahdamarı...

Canı çekilmişti...

"Melekler konar konmaz uykuya dalarlar," diye tekrarladı Jérémy, beyaz örtü ihtiyar Thian'ın üstüne kanatlarını kapatırken. Oğlan tam gözyaşlarını koyverecekti ki Ufaklık çılgılığı bastı:

"Bakın! Benjamin konuşuyor!"

Bütün kafalar gözlerini Malaussène'e diktiler. Kuşkusuz Malaussène Julie'nin koruyucu gövdesinin altında imrenilecek bir umursamazlıkla uzanmış, her zamanki haliyle suskun suskun duruyordu.

"Hayır, işte! Julie baksana!"

Julie nihayet başını kaldırdı ve herkesin Ufaklığın işaret ettiği tarafa aranıp durduğu şeyi gördü. Orada, kendisinin bile içine karıştığı o saydam sarmaşık hercümercinin arkasında beyin elektro cihazı bulutlar arasında beliren güneşteki bir açıklık gibi hafifçe titriyordu. Benjamin'in beyni öfkeli sıçrayışlarla bu açıklıktan geçip gitmekteydi.

"Yüce Tanrım," dedi biri.

"Herhalde bir kısa devre!"

Berthold üç adımda odayı geçti ve cihaza bağlanmış bir hastanın üzerine eğilmeyi akıl edemedikleri için söylenerek makineye eğildi. Dinlemeler, sağa sola çevrilen düğmeler, çeşit çeşit yanıp sönmeler... yapacak bir şey yok: Benjamin ekranı doldurmaya devam ediyordu.

"Ne diyor?" diye sordu Jérémy.

Hiç kimse ona cevap vermeyince:

"Ne diyor?" diye tekrarladı Jérémy.

Şimdi Berthold, bu beyin dirilişinin belirtileri karşısında, çiçek çiçek bir yara izleri koleksiyonunun karşısındaki bir Roma kilise uzmanından daha kuşkulu bir halde, önce avuç içiyle, sonra yumruğuyla makineye vuruyordu.

"Bize ne dediğini söylemeyecek misiniz?"

Jérémy doğrudan Marty'ye hitap ediyordu.

Marty Thérèse'le göz göze gelmişti.

O tarafta hiç umut yoktu. Thérèse Thérèse'di. En küçük bir sürpriz bile olamaz.

"Öyle mi?" diye üsteledi Jérémy..

Berthold makineyi iki eliyle sarsıyordu.

"Malaussène ailesi..."

Başı öne eğik durumdaki diriltilmiş Benjamin'in keyfi hiç de yerinde değildi. Şimdi ekran öfkeden kararmıştı.

"Ne oldu, Allah'ın belası, ne anlatıyor bu ekran," diye avazı çıktığı kadar bağırdı Jérémy, "bunu bize açıklamayı iplemiyor musunuz yani, olan bu mu? Benjamin iyileşti, öyle değil mi? Bu açıkça Benjamin iyileşti demek mi oluyor? O hortum ve tüp kalabalığı üzerinden alınabilecek, artık eve dönecek demek mi? Dünyada 'evet' ya da 'hayır' demesini bilen bir doktor, tek bir doktor yok mu?"

Jeremy'nin sesinin yükseldiği perdeler Marty'yi şaşkınlık bulutun-

dan sıyırmayı başarmıştı. Marty çocuğa, kendisinin çok iyi bildiği bir bakışla baktı ve sordu:

"J remy, ille de tokat yemek için mi ırpınıyorsun, yoksa bundan vazgeçmeyi mi tercih edersin?"

Hemen arkasından ekledi:

"Hepiniz dışarı ıkın."

Daha yumuşak.

"Rica ediyorum."

Ve dudaklarında iştahlı bir edayla:

"Beni Doktor Berthold'la yalnız bırakın."

IX
BEN'O

"Lazarus¹⁵ buraya, dışarı gel!" Ve bütün dünya mezardan çıkıyor.

"Sürahi boş ve ben susadım! Şu boktan sürahiye su dolduracak bir hademe yok mu?"

Hademe yoktu ama profesör Berthold'un kürsüsüne saldırarak, meslek yaşamlarının ilk basamaklarını tırmanarak, kabı birbirlerinin elinden kapmaya çalışarak atağa kalkan yarım düzine kadar öğrenci vardı.

"Doktor!" diye bağırdı gazetecilerden biri mikrofonuna.

"Profesör!" diye düzeltti Berthold, "ben buraya kısaltılmaya gelmedim!"

"Profesör, ameliyat kaç saat sürdü?"

"Benden başka biri olsaydı bu sizler emeklilik çağına gelinceye kadar sürerdi, evladım, ama cerrahlık sizden daha hızlı çalışmanın şart olduğu bir meslektir."

Tıp dünyasının her yıl Bichat Kuruluşları adı altında açtığı büyük fuar dolayısıyla Üniversite Hastane Merkezi Pitié-Salpêtrière profesör Berthold'un akıl almaz başarısını kutluyordu, aylardır komada olan birine dördü bir böbrek-pankreas-kalp-akciğer nakli, muazzam bir başarı, en küçük bir ret belirtisi yok, o kadar ki hasta ameliyattan sadece on gün kadar sonra tüm fonksiyonlarına, ailesine ve tüm mesleki çalışmalarına kavuşmuş bulunuyordu. Gerçek bir diriliş!

"Üstün teknik kapasite ve çok yönlü bir disiplin sayesinde," diye haykırıyordu profesör Berthold, "her türlü enfeksiyon tehlikesini bertaraf etmek için aralıksız sekiz saat boyunca laminer akış altında ameliyat yapabildim ve sternolaparotomi yapmakta bir an tereddüt etmedim, bu da bana tüm savaşları cepheden yürütmem için gereken geniş bir operasyon alanı sağladı!"

"Birlikte çalıştığınız arkadaşlarınız var mıydı?" diye sordu, mikrofonuna, not defterine, kalemine ve heyecanına aynı anda mukayyet olmakta zorlanır gibi duran pırıl pırıl genç bir gazeteci kız.

"Yardımcıların bu tür işlerdeki payı deve de kulaktır," diye kestirip attı profesör Berthold, "tek bir beynin hizmetindeki birkaç minik eldir bunlar, cerrahi bu bakımdan yüksek terzilikle ortak yanlara sahiptir, Matmazel!"

"Hangi sıraya göre ameliyata başladınız?"

"Kalp-akciğer blokundan başladım ama pankreasın alındıktan aza-

mi beş saat sonra nakledilmesi şart olduğundan elimi çok çabuk tutmam gerekti."

"Yani en son böbreklere geçtiniz."

"Böbrekler çocuk oyuncağı, gezinti yeri!.. Zaten gerisi de fazla zor olmadı... elbette, benim için... anastomozların çoğunun otomatik penslerle yapılmasına dikkat ettim... zamana ayak uydurmak lazım."

"Alıcınızdaki hiç görülmemiş ret yokluğunu nasıl açıklayacaksınız?"

"Kendi yöntemim var."

İyileşme döneminin tatlılığı hakkında çok şey söylenmiştir, yaşamın temiz çarşafı içinde canlanan beden, kendini yeniden bulmanın, her gün biraz daha kendi olmanın, kullanma kılavuzlarıyla yolunuzu yordamınızı bulacak kadar yepyeni olmanın o içten şaşkınlığı... ey o ilk püre lokması ve ihtiyatlı azı dişlerinin altındaki jambon atomu... ey hayatın santimetreleri üzerindeki ilk alıştırma adımları... ve birdenbire ciğerlerdeki Belleville, hâlâ eski hastalık ağırlığınız olmasa, sanki havalanıp uçacaksınız... ey bu ilk zorlanmaların tatlı sığınağı yatak... ve sizi kuşatan bu gülümsemeler... bu porselen tavırlar... uykunun üzerine çekilen gölge... uzun iyileşme uykuları... ey sabah güneşi!

İyileşme döneminin tatlılıkları hakkında her şey söylenmiştir.

Ama diriliş...

Beni Berthold diriltti, bu doğru. Elbette Marty'nin tehditleri altında ama beni Berthold diriltti. Berthold Kraemer'in vücudunu kesip biçerek ve benimkine nakledip dikerek diriltti beni. Berthold katille katledilenden tek bir kişi çıkarttı ortaya... Diriliş konusunda birkaç minik şey söylemek isteyen bir kişi. Önce şu: inananlar arasında en ateşli olanlar aslında buna inanmadan inanıyorlar. Clara'lar, Jérémy'ler, ve gözlerim açıldığında üzerime dikilen bakışları! Thérèse bile! Yemin edemeyeceğim ama beni ilk ayakta gördüğü zaman Thérèse'in bakışlarında bir an için şaşkınlığın kanat çırpıtığını görür gibi olmuştum. Bana o kadar yeni gözlerle bakmışlardı ki... Sanki dirilen ben değil de onlardı! Hey Lazarus, Beytanyalı eski kuzen, sürprizlerin sürprizi değil mi bu? Bizi hayata döndürürken, *hayatı diriltiyor onlar!* Suları arşınlayan İsa tarafından senin için ikinci kez yaratılan Marta ve Meryem bunlar! Hatta daha da fazlası, senin için diriltilen, bütün bir Yahudiye bu, yalnız senin için hayata geri çağrılan Yahudiye! "Lazarus buraya, dışarı gel!" Ve bütün dünya mezardan çıkıyor, çok bildik ve çok yeni, gerçek mucize burada! Bir daha asla göremeyeceğinizi sandığınız ve şimdi burada olanlar, bir

daimilik duygusuyla birlikte taze yumurtalar: Julie, Clara, Thérèse, Julius, Jerémy ve Ufaklık, Louna, Verdun, Hadouch, Amar ve Yasmina... ey o tesbih gibi dizilen isimlerin hoşluğu... Loussa, Calignac, Zabo, Marty ve Coudrier... ey dirilenlerin salkım salkım isimleri... ve sizin isminizi tekrarlayan dirilmişler, Benjamin! Benjamin! Hayatta olduklarından emin olmak için kendilerini çimdikler gibi...

Evet, iyileşme döneminin tüm nimetlerinin tadını çıkarıp hastaneden taburcu oluşumdan on beş gün sonra, hayata dönüşümü kutlamak için Talion Yayınevinde, Calignac'ın geniş bürosunda hâlâ bu afallamış diriliş atmosferi hâkim, patlayan şampanyalar, tüm yüzlerde dostluk ve hep birden, ilerde iki pencere arasındaki, sihirli neşterli kaynakçı Berthold'un tek başına bütün bir 13 Haberlerini işgal ettiği televizyonun titreyen ekranına doğru yönelen bakışlarımız. Berthold bir başkanlık kampanyasında gibi el kol hareketleri yapıyor, Berthold bütün sorulara aynı anda cevap veriyor, Berthold zafer fıçısından kana kana içiyor.

Soru: Bu tip ameliyatlarda en sık ne çeşit zorluklar yaşıyor?

Berthold: Meslektaşların önyargıları, ailenin ayak altında dolaşıp durması, vericilerin kötü niyeti, malzemenin yıpranmışlığı, hastane personelinin sendikacılığı ve ismi lazım değil benden daha alt kademede bir meslektaşın inatçı kını. Ama cerrahi, âşığından her şeyi bekleyen bir havariliktir!

"Orospu çocuğu, pez..." diye homurdandı Jeremy, genzinde kalan bir öfke artığıyla.

"Havariliğin âşıkları', cüretkâr bir imge," diye dalga geçti Kraliçe Zabo, her daim metinle meşgul.

Ve elinde fışırdayan kupasıyla, içten içe neşeli Marty:

"İnsanları bu kadar mutlu etmeyi nasıl başarıyorsunuz, Benjamin?"

Soru: Profesör, bize vericinin kişiliği konusunda birkaç ayrıntı verebilir miydiniz?

Berthold: Kırk yaşında ama tahılla beslenmiş, mükemmel işler durumunda bir mahkûm, ilk komünyonuna giren bir gencinki gibi böbrekler, damarlarda hiperlipidemiden eser yok, damar sertliği sıfır noktada... ve hâlâ Fransız cezaevlerindeki beslenme sistemini eleştirmeye kalkışan insanlar var!

Televizyon haberlerinde ortak yayın. Kameralar ve uydular Profesör Berthold'un –ki yanında Allah Baba bir taşra şifacısı gibi kalmak üzere– kahramanlıklarını dünyaya yayarken, Marty'nin koluna giriyorum:

"Size bir soru sorabilir miyim doktor?"

Ve ona seçme şansı bırakmadan:

"Ret sorunu... Neden benim organizmam Kraemer'in armağanlarını bu kadar güzel kabul etti?"

Marty Köpek Julius'a bir kupa şampanya ikram etmekte olan Ufaklığa bakarak iki saniye düşündü.

"Teknik bir cevap ister misiniz?"

"Anlar gibi yapabileceğim bir şey."

Şampanya kabarcıklarının saldırısı altında, Köpek Julius'un burnunun şiddetle buruşması.

"Kraemer ve siz dokudaştınız."

"Yani?"

Ve lap lap, ihtiyatlı bir içim.

"Yani Kraemer'in doku genleriyle sizinkiler aynıydı."

"Bu sık görülen bir şey mi?"

"İkizlerin, gerçek ikizlerin dışında, asla."

"Ve bu sizi hiç şaşırtmıyor mu?"

Ötede Köpek Julius değişmiş durumda. Bir dil çabukluğuyla tertemiz olan kupa, ona bir yenisini yetiştirmek için seçirten Ufaklığın elinde.

"Sizden ve ailenizden gelince," diye sonunda cevap veriyor doktor, "şaşkınlıklarla zaman kaybetmeyecek kadar çok sürprize hazırlıklıyım. Ama baksanıza, köpeğinizin tuhaf bir hali var... Onu bu hale getiren şampanya mı?"

"Sara krizinin etkileri, boynu biraz tutuk, ön ayakları da... Ya benim beynim, doktor, ya bu ani canlanış?"

"Dur şuna bir bakalım," dedi Marty şarap tadımcısı ite yaklaşarak, "patini bana ver lütfen Julius."

Bu kadar nezaket karşısında mest olan Julius doktora bir Falanjist selamı kadar sert bir pati uzatıyor.

"Gerçekten de," diye mırıldanıyor doktor yere çömelerek, "şimdi de otur lütfen."

Ve Julius koca kışının üstüne kendini salıp, kasılmış patilerini yerden kaldırarak Marty'nin suratında kavuşturuyor.

"Evvvet," diyor yoklamacı-doktor.

"Evvvet, evveet..."

"Veteriner yapılacak bir şey yok diyor," diye araya giriyor Jérémy; kahramanı, yarı tanrısı, en yeni merakı tıbbın kaynağı Marty'den gözünü kulağını ayırmamakta. ("Büyüyünce, Marty gibi doktor olacağım! – Aa evet, Jérémy doktor ha? – Elbette, Berthold'ları batırmak için!")

"Pekâlâ," diyor Marty doğrulurken, "Julius'u ekrandaki şu tipin eline teslim edeceğiz, o herif beni hiç reddetmeyen harika bir tamircidir."

"Harika tamirci" hâlâ ekranda, şimdi bir ilahi adalet krizine kapılmış, "şu anda burada benim yanımda olması ve tıbbı hak ettiği saygıyı göstermesi gereken", hayata döndürdüğü hastasının nankörlüğüne ver-yansın ediyor.

Bu tanrıların kaderidir Berthold, hepsi de ibne olan yarattıkları gidip başka yerde hoplayıp zıplıyorlar, bu kaçınılmazdır...

"Sizin beyninize gelince..." diye düşünceli düşünceli mırıldanıyor Marty, "bilgilerimizin bugünkü durumunda..."

Kaçamak bir bakış:

"Bu soruyu Thérèse'e sorsanız daha iyi olur."

Beni, Loussa ile Calignac'ın sesleriyle içinden çıkabildiğim bir tefek-küre daldırtan bir öneri.

"Büronda seni bekleyen biri var, küçük budala," diyor ilki.

"Nasıl biri?"

"Büronda seni bekleyen tiplerden," diye matrak geçiyor ikincisi: "çok özel ve sabırsız."

Diriliş aynı zamanda bu demek: işe kaldığın yerden yeniden başlamak.

Bunu düşünmek gerekirdi...

"Mösyö Malaussene, günaydın!"

İlkin tanımadım onu. Dirilmiş duyularım üzerinde garip bir izlenim: ben bu adamcağızı daha önce de görmüştüm, evet, kıyafetini daha önce de görmüştüm, evet, ama birini ötekinin içersinde asla. Ne de tıka basa dolu Teksasvari evrak çantasını. Kafam çatlıyor.

"Çok mu şaşırdınız, ha?" diyor parmak boğumlarımı coşkulu bir tokayla ezerek.

Kızıl bir dev, şen şakrak bilmecelemlerle konuşan kılık değiştirmiş bir baobab:

"İnsanın bu derece değişebilmesi karşısında aklınız durdu! Tersini söylemeyin, ben bunu sizin gözlerinizden okuyorum."

Sarılp kucaklaşmalardan sıyrılıyor ve masamın arkasına fırlıyorum. Yuvam! Barnağım!

Yaşam insanı bilge kılıyor – ölüm bunu onaylıyor.

"Ya böyle, böyle hatırlıyor musunuz beni?"

Bizi ayıran döşemeyi tek adımda geçip, o muazzam kütleyle çalışma masamın üzerine eğiliyor, koltuğumun kolçaklarını yakaladığı gibi, beni ve koltuğumu, ikimizi birden masamın üzerinde karşısına oturtuyor ve gerçekten de bir anı kıvılcımı çakıyor içimde: şu benim çılgın dev! Yüce Tanrım, umutsuz devim benim! Büromu toz duman eden! Ama bir masal devi kadar neşeli, bir Zeplin kadar şişkin, iskeletinden geriye hiçbir iz kalmamış, Kraliçenin tüm kitaplarını tepetaklak indirecek derecede gülmekten katılan şişme lastik bir yarma. Ama yaban do-

muzu saçlarına ne yapmış böyle? Bu keyifli hali nereden kaynaklanıyor? Bir pezevenğin vicdanı gibi ciddi kıyafeti neden bana tanıdık geliyor?

"Size iki şey söylemeye geldim, Mösyö Malaussène."

Gülümseme zıncı diye kesildi.

"İki şey."

Mütevazı burnumun dibinde kıvrılmış iki koca parmağın teyit ettiği gibi.

"Evvela..."

Evrak çantasını açıyor, içinden ona verdiğim müsveddelerimi çıkarıp kucağıma fırlatıyor.

"Yazılarınızı okudum, zavallı dostum, o cenahta umut edilecek hiçbir şey yok, yazmaktan derhal vazgeçin, korkunç düş kırıklıklarına doğru koşuyorsunuz."

(Bravo!)

Elleri omzumda, gözleri gözlerimde, zorunlu küçük bir sessizlik. Ardından:

"J.L.B. olayıyla ilgilendiniz mi, Mösyö Malaussène?"

(E şimdi, yani...)

"Biraz."

"Bu yeterli değil. Ben bu konuyla muazzam ilgilendim. J.L.B.'den bir roman okudunuz mu hiç?"

(Kelimenin tam anlamıyla "okudum" denilemez...)

"Okumadınız, değil mi? Şu son olaylara kadar ben de okumamıştım... Bizimki gibi seçkin kafalar için çok bayağıca, öyle değil mi?"

Susuyor.

İşin aslının bundan sonra söyleyeceklerinde olduğunu bana anlatmak için susuyor. Her konuşmayı kesebilirsiniz ama bu cinsten sessizlikleri kesemezsiniz.

"Bizler çocuğuz, Mösyö Malaussène, siz ve ben... küçücük çocuklarız..."

Son bir düşünme zamanı. Şampiyonun ringe fırlamadan önceki son ısınması.

"Eğer bir adam çok büyük bir kalabalık önünde son romanını tanıtırken kendini vurduruyorsa, en azından söz konusu o kitabı okumak gerekir. Ben de bunu yaptım, Mösyö Malaussène. *Paraların Efendisi*'ni okudum ve her şeyi anladım."

Heyhat, ben de! Ben de anlamaya başladığımı sanıyorum... Benim devin imalarının altında müthiş bir yangın yatıyor. Kazan dairesinde insan fena halde sıcaklıyor. Basınç son atılan coşku kürekleriyle sinirler

boyunca fırlıyor. Bu da onun kalbinin kazanını kaynatıyor. Kasları düğüm düğüm oluyor, yumrukları sıkılıyor, yanakları kızgın bir sac rengini alıyor ve birden kostümünün, beş- altı beden daha büyük olmak üzere, benim Omnisports sarayında giydiğim J.L.B.'nin kostümünün aynısı olduğunu fark ediyorum, kesilmiş, düzgünce taranmış ve burnu havada devasa bir Concorde gibi kafasına yapışık saç biçimi de J.L.B.'ninkiyle aynı. Bana ne diyeceğini biliyorum ve diyor da: Kalk borusunu çaldırıyor, *o artık yeni J.L.B.*, eskisinin tüm reçetelerini toplamış ve uluslararası edebiyat piyasasının piyangosunu patlatana kadar bunları uygula sözü veriyor kendi kendine, bu iş böyle, başka türlü olmaz, *liberal gerçekçiliği* övdükçe övüyor, "altıgen edebiyatımızın benmerkezci özneliğini" (aynen böyle diyor) boka batırıyor, Borsa'da yer alacak ve hiçbir şeyin durduramayacağı bir edebiyatı savunuyor hararetle, çünkü "istemek, Mösyö Malaussène, insanın istediğini istemesidir!"

Bunları söylerken o kocaman yumruğunu, çalmakta olan telefonun üstüne indiriyor.

Çalışma masanızın üzerine yerleştirilmiş bir koltukta otururken, reddedilmiş bir yazarın üzerine vuran hüznün dalgalarına bir set çekebilirsiniz, bunu yapmak mümkün, ben de yaptım. Ama pek yakında servet kazanacağına inanmış bir yazarı fırıl fırıl döndüren kasırgadan... sakının! Hayallerin –ki bizim yegâne ihtiyacımızdır– baskısı altındaki bir barajın çöküşünü dünyadaki hiçbir güç engelleyemez. Bu sele karşı durmayın, oturduğunuz yerde kalın, soğukkanlı olun, gücünüzü koruyun... teselli zamanının gelişini bekleyin.

Ben de öyle yaptım.

Bıraktım, devim avaz avaz liberal gerçekçiliğin emirlerini haykırın: "*Tek bir kalite: girişimcilik! Tek bir hata: her şeyi başaramamak!*" Utancı başıma, J.L.B.'nin röportajlarını ezbere biliyordu: "*Birkaç savaş kaybettiğim olmuştur, Mösyö Malaussene, ama bunlardan beni nihai zafere götürecek dersler çıkarmayı daima bilmişimdir!*"

Her cümlesinde, bu kadar büyük bir kutlama için fazlasıyla dar gelen yeleğinin bir düğmesi atıyordu.

"Yazmak, *sayıp dökmektir*, Mösyö Malaussene, para gibi bir *p* ile!"

Duvarдан Talleyrand-Périgord'un portresini (büyük bir taşınmaz değer) söküp almış, üzerinde yüzyılın patenini kaymış ve resmi kollarını iki yana açıp tutarak:

"Değerli prensim, muazzam, muazzam, muazzam... bir servet kazanacağız!"

Concorde kanatları başında dikilmişti ve gömleğinin etekleri zil çalıyordu.

"Okumayan insanlar yalnız tek bir yazarı okuyor, Mösyö Mal-
ussène ve *bu yazar da ben olacağım !*"

Sevinçten ağlıyordu. Tekrar o eskinin paçavralar içindeki yaban do-
muzunu oluvermişti.

Bense...

Tahtımda...

Mahcup bir kral gibi...

Kendini yükseliş sanan bu deniz kazasını seyrediyordum.

"*Haizimen ye an, nanman shui.* (İyi geceler, çocuklar, iyi uykular.)"

"*Manman shuiba,* Benjamin. (Sana da Benjamin.)"

İşte. Çocuklar günlük Çince derslerinden sonra yataklarına çekiliyorlar. Jerémy'nin bir fikri: "Bize öykü anlatma, Ben, Loussa'nın Çincesini öğret daha iyi." Ve Clara'dan şu derin düşünce: "İnsanın bilmediği bir dilde dünyanın bütün öyküleri vardır." Daha dün koyun kellelerinin bizlerin geçişini seyrettiği vitrinlerde özenle soslanmış ördekler sarkınaya başladığından beri Belleville'e bir dil iştahıdır geldi. Loussa haklıydı, Belleville Çinlileşiyordu, Kraliçe Zabo yanılmamıştı, Çinliler gelmişti ve kitapları *Yabani Otlar* kitapçısında ruhlarının yuvalarını kurmuştu bile. Belleville, Tarih'e razı olan bir Coğrafya'dır: sıra özlemlerinin imalathanesi... Ve Benjamin Malaussene ihtiyar Thian'ın taburesine oturmuş çocuklarına bu yeni sürgün müziğinin üç tonunu öğretiyor. Çocuklar dinliyor, çocuklar tekrar ediyor, çocuklar akılda tutuyorlar. Bu akşam ders sadece bir kez bölündü: Therese ansızın hepimizin ortasında dikiliverdi. Ayağa kalkmadı, tıpkı bir dikilitaş gibi başı sonu dümdüz dikildi, tabanlarının üzerinde tehlikeli bir şekilde sallandı, gözleri üç kez başının etrafında dört döndü ve dengesine tekrar kavuştuğunda böyle zamanlardaki o kişiliksiz sesiyle konuştu:

"Thian Amca size yerine vardığını söyledi."

Bunun üzerine Jérémy'nin görüşü:

"On beş gün ha? Amma da uzun sürmüş!"

Therese devam etti:

"Görmesi gereken insanlar varmış."

Sözünü bağlamadan önce:

"Koca Janine'le o sizi kucaklıyorlar."

İşte. O Bir Melek ismiyle müsemma uyuyor. Geleceği güvence altında ve geceleri korkmasına hiç gerek yok: küçük Verdun uykusunda nöbette, zaten Köpek Julius da her zaman beşiklerin gölgesinde uyumuştur.

Julie ve ben çocukların kapısını birbirimize duyduğumuz arzuların üzerine kapadık. On beş günden beri her akşam olduğu gibi vuslatımız beşinci katı bekleyemedi. (Dirilişin yan etkisi.)

"*Ban Bian tian!*" diye haykırdı Ufaklık, gecenin ilk rüyasında.

"*BAN BIAN TIAN!*" Çılgılığı binanın avlusunda burgaçlanarak yayılıyor. "*BAN BIAN TIAN!* Kadın gökyüzünün yarısını taşıyor!" Neden bilmem, Kraliçe Zabo'yu düşündüm, benim devi kafakola alışını ("Yeni J.L.B. sizmişsiniz, sahi mi? Gelin şunu bir anlatın bakalım..."), Kraliçenin tüyleri arasında bir civciv zamanını ("Bir konunuz da var mı? Pek çok mu? On kadar mı? Harika!"), istikamet yükseklikler ("Büromda daha rahat konuşuruz..."), çırılçıplak dört duvarı ("Yararlı bir zaman geçireceğimizi hissediyorum!"), her türlü rüyanın taşıyıcısı kraliçeyi....

Bense kapının aralığından:

"Bitti artık, Malaussene, bundan böyle hiçbir yeteneğin cesaretini kırmayacağım; Roma ödülü Hitler'e verilseydi, asla politikaya bulaşmazdı..."

İşte. Julie uykuya daldı. Sıcacık bir yuvarlaklık o. Bundan daha içine girilebilir bir dertop yatış görmedim ben. Kıvrımları tamamen bana ait. Sanki her akşam bir viyolensel kutusunun içine kayar gibiyim... Ve orada, teninin yakıcı kadifesinin karşısında katilimin göğsümde çarpan temiz kalbine Julie'nin kulağına ilan-ı aşkların en güzelini söyletiyorum.

Diyorum ki:

"Julie..."

"Julie, seni *sahiden* seviyorum."

—

Son not:

Hayat bir roman değil, biliyorum... biliyorum. Ama onu yaşanabilir kılabilen tek şey romanesk. Dostum Dinko Stambak ben bu hikâeyi anlatırken öldü. Malaussene kabilesinin ihtiyar Stojil'iydi o. Gerçekte bir şiirdi, romaneskin iksiri şiir. Yaşamanın gülyüzlü nedenlerinden biriydi. Ve yazmanın. Bunu anlatmanın...

Bu sayfalann uçup ona ulaşmasını istiyorum; onlar o okuyabilsin diye sabırsızlıkla yazıldı.

D. P.

NOTLAR

1. Bkz. *Gulyabaniler Cenneti*.
2. Scoop: (İng.) Manşetten verilen sansasyonel haber.
3. T olgunluk sınavı: Ticaret Lisesi mezuniyet sınavı.
4. Y.T.O.: Yüksek Ticaret Okulu (metinde H.E.C.).
5. Yeşil kostüm: Fransız Edebiyat Akademisi üyelerinin giydiği birörnek takım.
6. Mareşal Kutuzov: 1770-74'te ve 1809-11'de Osmanlılarla savaşan ve Tolstoy'un *Savaş ve Barış* ında da konu edilen Rus komutanı.
7. Serpmeç: Kiliselerde içinde okunup kutsanmış su bulunan serpme kabı.
8. Vendemiaire: Fransız devrim takviminin ilk ayı (22 Eylül-21 Ekim).
9. Japon emperyal: Japonya'da basılan fil dişi rengi lüks kâğıt.
10. Ştel: Doğu Avrupa'da küçük Yahudi yerleşimi.
11. Pogrom: Gettolara karşı girişilen saldırı ve şiddet uygulamaları.
12. Altıgen: Fransa'nın simgesel adı.
13. Silvaner: Beyaz şarap elde edilen bir üzüm cinsi.
14. Luco: Luxembourg Parkı'nın günlük dildeki kısaltması.
15. Lazarus: İsa'nın dirilttiği kişi.

DANIEL PENNAC
KÜÇÜK YAZI SATICISI

Kahramanımız Benjamin Malaussène'in *Gulyabaniler Cenneti* ve *Silahlı Peri*'den sonra üçüncü macerası... Benjamin Malaussène, dâhi yazarları keşfetmede usta editör kraliçe Zabo tarafından evrensel bir hayranlık nesnesi haline getirilir. Ne var ki kahramanımız, yazarı olarak lanse edildiği bir best-seller'in yayımlanmasıyla zincirlerinden boşanan ihtirasların bedelini pahalıya ödeyecektir...

Toplama kamplarıyla başlayıp Yugoslav iç savaşıyla süren bir çağın insanı olduğunu söyleyen Pennac, bütün bunlara rağmen edebiyatın içinde neşenin, hazzın yaşatılması gerektiğine inanan bir yazar. *Küçük Yazı Satıcısı* bunu kanıtıyor: Müsvedde hırsızlığı, intikam, yazma tutkusu, okurların taşkınlığı, yayın dünyasındaki kaynaşma, reklam çılgınlığı, vb. Bu kitap romanın zaferine atılmış bir havai fişek... Bütün romanların zaferine...

Metis Edebiyat
ISBN 975-342-286-5

Internet Satışı: www.ideefixe.com

METİS YAYINLARI, İPEK SOKAK NO. 9, 80060 BEYOĞLU, İSTANBUL